

OOSTERSE TEELT

Vietnamezen in de hennepcultuur

Yvette Schoenmakers

Bo Bremmers

Anton van Wijk

Beke // reeks

Oosterse teelt

OOSTERSE TEELT

Vietnamezen in de hennepcultuur

Yvette Schoenmakers

Bo Bremmers

Anton van Wijk

Beke // reeks

In opdracht van

Raad van Korpschefs, Programma Aanpak Georganiseerde Hennepteelt

Met medewerking van

Antoon Smulders

Karin Tijhof

Vertaling samenvatting

Tigger Translations

Omslagontwerp en opmaak

Marcel Grotens

Drukwerk

GVO Drukkers & Vormgevers B.V.

Yvette Schoenmakers, Bo Bremmers en Anton van Wijk

Oosterse teelt

Vietnamezen in de hennepeteelt

ISBN/EAN

978-90-75116-79-3

Inhoud

Voorwoord	9
Samenvatting	11
Summary	17
1 Inleiding	23
1.1 Veranderende aard en omvang van de hennepcultuur	23
1.2 Internationale context en Vietnamese zij-instroomers in Nederland	25
1.3 Onderzoeksdoel en onderzoeksvragen	27
1.4 Opzet en uitvoering van het onderzoek	28
1.5 Leeswijzer	30
2 Vietnamese migranten in Europa en Nederland	33
2.1 Vietnamezen in migratie	33
2.2 Migratiestromen van Vietnamezen naar Nederland	35
2.3 Kenmerken van Vietnamese immigranten in Nederland	36
2.4 De totale populatie Vietnamezen in Nederland	38
2.4.1 <i>Geografische spreiding Vietnamese populatie over Nederland</i>	38
2.4.2 <i>Kenmerken van de Vietnamese populatie</i>	40
2.5 Resumé	42
3 Internationale Vietnamese criminele groeperingen en hennepcultuur	45
3.1 Illegale migratie en Vietnamese criminele groeperingen in Europa	45
3.2 Toetreding tot de hennepcultuur	47
3.3 Vietnamese hennepcultuur in de verschillende landen	49
3.3.1 <i>Verenigd Koninkrijk</i>	49
3.3.2 <i>Tsjechië</i>	51
3.3.3 <i>Hongarije</i>	55
3.3.4 <i>Duitsland</i>	56
3.3.5 <i>Frankrijk</i>	58
3.3.6 <i>Canada</i>	58
3.4 Resumé	60

4	Vietnamezen in de criminaliteitsregistraties	63
4.1	Vietnamezen en algemene criminaliteitsregistraties	63
4.2	Vietnamezen en hennepregistraties	65
	4.2.1 Aantal Vietnamese verdachten van hennepteelt in Nederland	65
	4.2.2 Locaties van de kwekerijen	66
	4.2.3 Kenmerken van de Vietnamese hennepverdachten	67
4.3	Netwerkanalyse	68
4.4	Resumé	70
5	Kenmerken van de Vietnamese criminele groeperingen	73
5.1	Kenmerken verdachten uit de politiedossiers	73
	5.1.1 Demografische kenmerken	74
	5.1.2 Achtergrond en verblijf in Nederland	76
	5.1.3 Werk en inkomen	78
	5.1.4 Hoe zij in de hennepteelt terecht zijn gekomen	79
	5.1.5 Vermenging van legale en illegale activiteiten	82
	5.1.6 Antecedenten	83
5.2	Samenstelling van de criminele groeperingen	84
	5.2.1 Afkomst en verwantschap	84
	5.2.2 Aansturing en organisatie van de criminele groeperingen	85
5.3	Verskillende rollen	87
5.4	Vrouwen	91
5.5	(Legale) faciliteerders	93
5.6	Resumé	93
6	Kenmerken van het criminele proces	95
6.1	Werkwijze met betrekking tot hennepteelt en -handel	95
	6.1.1. Verwerven van de kweeklocatie	96
	6.1.2. Vergaren van kweekbenodigdheden	97
	6.1.3 Opbouwen van kwekerijen	99
	6.1.4 Telen van de hennep	101
	6.1.5 Afzet eindproduct	103
6.2	Geldstromen	104
	6.2.1 Investerings	104
	6.2.2. Opbrengsten	105
6.3	Afscherming	108
6.4	Geweld en uitbuiting	111
6.5	Resumé	113
7	Nederland in internationale context	117
7.1	De ontwikkeling in Nederland	117
7.2	Vanuit Nederland opererende Vietnamese criminele groeperingen	119
7.3	Nederland als bronland voor kweekexpertise	119

7.4	Rechtshulpverzoeken aan Nederland	122
7.5	Resumé	123
8	Aanpak van de Vietnamese hennepzaken	125
8.1	De aandiening van zaken	125
8.2	De politieke aanpak	127
8.2.1	Korte klappen	127
8.2.2	Van handhaving naar opsporing	129
8.2.3	Opsporingsonderzoek	130
8.2.4	Het Vietnamese aspect in de aanpak	134
8.3	Het opwerpen van drempels	136
8.4	Resumé	138
9	Conclusie	141
9.1	Databronnen en beperkingen	141
9.2	Achtergronden en kenmerken Vietnamese migrantengemeenschap	142
9.3	De Vietnamese criminele groeperingen in de hennepcultuur	144
9.4	De hennepcultuuractiviteiten	148
9.5	De (politieke) aanpak van de Vietnamese hennepcultuur	150
9.6	Suggesties ten behoeve van de (politieke) aanpak	152
	Geraadpleegde literatuur	155
	Bijlagen	162

Voorwoord

Dit rapport is het resultaat van een exploratief onderzoek naar de rol van Vietnamese verdachten in de hennepcultuur in Nederland, met aandacht voor de bredere internationale context. Het onderzoek vond plaats in opdracht van het voormalig Programma Aanpak Georganiseerde Hennepcultuur (PAGH) en de Raad van Korpschefs. De bevindingen zijn interessant voor de Nederlandse politie en haar partners, maar ook voor beleidsmakers en wetenschappelijk onderzoekers.

Dit rapport had niet tot stand kunnen komen zonder de medewerking en waardevolle feedback van diverse personen en instellingen, die wij hier graag willen bedanken.

Allereerst bedanken wij John Jespers (Dienst IPOL, Korps Landelijke Politiediensten) en Johan Warmerdam van het voormalig Programma Aanpak Georganiseerde Hennepcultuur voor hun ondersteuning en suggesties in de aanloop naar dit onderzoek. Tevens danken wij criminologe Ani Grigorian voor haar suggesties en advies in de beginfase van het onderzoek.

In de tweede plaats bedanken wij de politieregio's die hebben meegewerkt aan dit onderzoek en alle onderzoeksrespondenten voor hun tijd en inhoudelijke bijdragen. In het bijzonder bedanken wij Gertjan Kaijen van de Dienst IPOL voor zijn ondersteuning bij de analyses, en Europol voor het verstrekken van documentatie en het bemiddelen in het contact met internationale respondenten.

Gedurende de loop van dit onderzoek is aan de onderzoekers de mogelijkheid geboden om deel te nemen aan het besloten International Seminar on Organised Crime and Cannabis. Daarvoor zijn wij de congresorganisatie erkentelijk. Tevens bedanken we Jan van Dorp, unithoofd operationele ondersteuning en portefeuillehouder hennepcultuur van politieregio Zaanstreek-Waterland voor de uitnodiging voor het bijwonen van een rooidag en regionaal hennepcoördinator Rob Tukker voor zijn begeleiding daarbij. Dit kijkje in de keuken heeft het onderzoeksonderwerp verder tot leven gebracht.

Ons laatste woord van dank gaat uit naar de leescommissie van dit onderzoeksrapport. We zijn Marsha de Bell MSc (Dienst IPOL, Korps Landelijke Politiediensten), mr. drs. Ingrid Jespers (Politie Groningen) en prof. dr. Edward Kleemans (Vrije Universiteit Amsterdam / Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum) zeer erkentelijk voor hun waardevolle opmerkingen en suggesties.

Yvette Schoenmakers, Bo Bremmers en Anton van Wijk
Bureau Beke

Samenvatting

Het aantal aangetroffen hennepkwekerijen in Nederland is sinds de jaren negentig enorm gegroeid en de hennepcultuur is sterk gedemocratiserd. Vanaf het begin van deze eeuw raakt de hennepcultuur haar onschuldige imago geleidelijk aan kwijt en wordt steeds meer in verband gebracht met georganiseerde criminaliteit. De criminele organisaties maken daarbij gebruik van legale goederen en diensten. Bovendien wordt gesteld dat de hennepkweek veelvuldig samen gaat met fraude, witwaspraktijken en geweld, waaronder afpersing, bedreiging en liquidaties.

In het Verenigd Koninkrijk wordt sinds het begin van deze eeuw een sterke toename van Vietnamezen in de georganiseerde hennepcultuur gesignaleerd. In Nederland wordt de laatste jaren binnen verschillende politiekorpsen een toename opgemerkt van het aantal Vietnamese verdachten dat bij het ontruimen van hennepkwekerijen wordt aangetroffen. Deze zij-instromers behoren niet tot de 'traditionele' criminele groeperingen in Nederland. In het huidige onderzoek is geprobeerd om de aard en ontwikkeling van de Vietnamese betrokkenheid in de Nederlandse hennepcultuur te duiden. Daartoe is gebruikgemaakt van verschillende onderzoeksbronnen en -methoden: een studie van wetenschappelijke literatuur en overheidsdocumentatie; een analyse van politieregistraties; er zijn negen politieonderzoeken bestudeerd; en tot slot interviews uitgevoerd met ruim dertig Nederlandse en internationale respondenten, met name van politie en justitie.

Vietnamese migranten in Europa en Nederland

Vanaf 1957, het einde van de Franse koloniale periode in Indochina, zijn drie grote migratiegolven vanuit Vietnam richting Europa en Noord-Amerika waar te nemen. Momenteel wonen ongeveer drie miljoen Vietnamezen in diaspora. Ook in Nederland hebben zich in de loop der jaren Vietnamese migranten gevestigd; in 2011 wonen hier iets minder dan 20.000 Vietnamezen, van zowel de eerste als tweede generatie. De grootste Vietnamese gemeenschap is gevestigd in Noord-Holland (Purmerend en Hoorn), gevolgd door Noord-Brabant (met name rond Eindhoven en Helmond). De tweede generatie Vietnamezen in Nederland is goed geïntegreerd. Onderwijs en studie worden zeer belangrijk geacht binnen de Vietnamese cultuur. Vergeleken met andere migrantengroepen doen de Vietnamezen

het goed op het gebied van arbeid, maar minder goed ten opzichte van autochtone Nederlanders.

De Vietnamese gemeenschap in Nederland is als bijzonder hecht te kenmerken. Er is sprake van een sterk sociaal netwerk, dat zich tevens uitstrekt over Vietnamese diasporagemeenschappen in het buitenland. De Vietnamezen worden gezien als hardwerkende mensen die niet opvallen en voor weinig problemen zorgen.

Internationale Vietnamese criminele groeperingen en hennepcultuur

In Europa houden Vietnamese criminele groeperingen zich onder meer bezig met mensensmokkel, documentfraude, witwassen, geweldscriminaliteit, piraterij, sigarettensmokkel en hennepcultuur. In Oost-Europa staan zij van oudsher bekend om heroïnesmokkel; in Duitsland om sigarettensmokkel. De laatste tien jaar hebben zij zich ontwikkeld naar de hennepcultuur, vanwege de lagere risico's en hoge opbrengsten. In Tsjechië en Engeland zijn de Vietnamezen inmiddels de grootste spelers in de hennepcultuur en in Duitsland wordt een sterke toename van Vietnamezen in de professionele hennepcultuur gesignaleerd. Canada, maar ook Nederland, zijn bronland voor kweektechnologieën. Illegale Vietnamese migranten, met het Verenigd Koninkrijk als geliefde eindbestemming, zouden in Europa tewerk worden gesteld in hennepkwekerijen. Vanwege de hoge verdiensten zou de hennepcultuur zelfs Vietnamese illegale migranten aantrekken. De berichten of hierbij sprake is van mensenhandel (uitbuiting), wisselen.

De Vietnamese criminele groeperingen in Europa zijn relatief klein, bijzonder hecht en kennen een netwerkstructuur. De criminele groeperingen zijn in de kern etnisch homogeen; de leden zijn aan elkaar verwant via familiebanden of geboortestreek. Ten behoeve van de criminele activiteiten wordt contact onderhouden met de internationale Vietnamese gemeenschap. Voor specifieke taken wordt echter ook gebruikgemaakt van medeplegers van andere afkomst en wordt er samengewerkt met andere groeperingen voor de afzet van de cannabis. Vietnamese criminele groeperingen staan in Europa bekend om hun geweldgebruik. Het geweld wordt toegepast om misstanden binnen de criminele organisatie te bestraffen, maar ook ten behoeve van het innen van schulden. In relatie tot de hennepcultuur wordt echter weinig geweld gezien. De hennepgroeperingen weten zich goed af te schermen van autoriteiten.

De in Europa geteelde cannabis wordt afgezet in verschillende landen, waaronder Nederland. Een groot deel van de opbrengsten wordt vermoedelijk teruggestuurd naar Vietnam middels het reguliere bancaire systeem, *money transfers*, geldkoeriers en in mindere mate ondergronds bankieren. Om buiten het zicht van de autoriteiten te blijven, worden personen (katvangers) uit de Vietnamese gemeenschap ingezet voor het overmaken van geld. Een groeiend aantal nagelstudio's in Europese landen wordt in verband gebracht met het witwassen van de criminele opbrengsten.

Geregistreerde hennepcriminaliteit Vietnamese verdachten

Vietnamezen worden vaker dan autochtone Nederlanders verdacht van een delict. Tevens worden Vietnamese vrouwen vaker als verdachte geregistreerd dan autochtone vrouwen. Met name de eerste generatie Vietnamezen in Nederland lijkt zich bezig te houden met drugsmisdrijven.

De politieregistraties van 2009 tot half 2011 bevatten 182 Vietnamese personen die worden verdacht van het telen van hennep. Hun gemiddelde leeftijd is ongeveer 40 jaar. Zij worden van weinig andere strafbare feiten verdacht, wat ook uit ander onderzoek naar voren komt. De meeste gerelateerde kwekerijen worden in Helmond en omgeving aangetroffen; de kwekerijen bevinden zich meestal in woonhuizen. De Vietnamese verdachten werken vooral samen met andere Vietnamezen, maar ook autochtone Nederlanders komen in beeld. Netwerkanalyses op basis van landelijke politiegegevens geven een ander beeld dan uit de regionale politieonderzoeken verkregen wordt. Zo komt een 'regionale' verdachte naar voren als prominent figuur binnen een overkoepelend crimineel netwerk.

Kenmerken van de Vietnamese criminele groeperingen

De criminele groeperingen uit de bestudeerde dossiers bestaan gemiddeld uit negen verdachten, die hoofdzakelijk van Vietnamese afkomst zijn. De verdachten zijn van middelbare leeftijd en ongeveer 40 procent is vrouw. Zij zijn al lang in Nederland; het merendeels is eerste generatie migranten. De meeste verdachten hebben dan ook een legale verblijfsstatus; slechts enkele verzorgers in kwekerijen zijn illegaal. De hoofdverdachten hebben geringe legale inkomsten en/of een uitkering. Meerdere verdachten hebben schulden, soms door gokproblemen. Dit is mede aanleiding voor de toetreding tot de hennepcultuur. Met de opbrengsten willen zij in eerste instantie hun schulden afbetalen. Meestal hebben de hoofdverdachten antecedenten, met name op het gebied van de Opiumwet. Zij zijn al langer actief in de hennepcultuur. In de meeste zaken hebben verdachten eigen bedrijven. In de bestudeerde zaken worden deze bedrijven volgens de politie gebruikt voor het witwassen van de hennepopbrengsten. De vermenging van legale en illegale handel wordt als kenmerkend beschouwd voor de Vietnamese gemeenschap. Voorop staat het bedrijven van handel; de grens tussen legale en illegale activiteit is vaag.

De meeste criminele groeperingen in de dossiers bestaan in de kern uit Vietnamezen die aan elkaar verwant zijn door familiebanden en/of regionale afkomst in Vietnam. Er lijkt geen sprake van een sterke hiërarchie. Er wordt een aanstuurder onderscheiden, die de handel en wandel rond de kwekerijen aanstuurt. Daarnaast worden verschillende rollen onderscheiden, zoals tussenpersonen die woningen en/of afnemers regelen, vakmensen zoals elektriciens, bewakers, verzorgers en verschillende soorten katvangers. Meestal zijn er echter multi-inzetbare uitvoerders, die meerdere rollen c.q. taken vervullen. Katvangers worden ingezet voor het huren van woningen voor hennepkwekerijen, het op naam stellen van auto's en witwassen. Er is weinig zicht op legale faciliteerders. Vrouwen nemen een bijzondere rol in binnen de criminele groepering. Zij zijn een vertrouwenspersoon en rechterhand van de aanstuurder of vervullen een rol in het witwassen van de criminele opbrengsten.

Kenmerken van het criminele proces

De Vietnamezen gebruiken zowel huur- als koopwoningen om de hennep te telen. De geografische spreiding van de panden verschilt per criminele groep. In de fase van het vergaren van kweekbenodigdheden spelen *growshops* een prominente rol. Ook faciliteren zij in het vinden van afnemers voor de gekweekte hennep. Uit de dossiers blijkt dat Vietnamezen de opbouw van de kwekerijen en het kweekproces in de meeste gevallen zelf coördineren. Zij lijken daarbij professioneel te werk gaan en hebben kennis van kweekprocessen. Van een eenduidige werkwijze of opbouw lijkt geen sprake. De Vietnamezen weten hun kwekerijen goed af te schermen en gaan vrij onopvallend te werk.

De afnemers van de hennep komen in de politieonderzoeken niet of nauwelijks in beeld. Daarnaast is er weinig zicht op eventuele investeerders. De in de hennepkwekerijen aangehouden verdachten verklaren dat zij de kweekbenodigdheden zelf hebben gekocht en de kwekerijen zelf bestieren. Het wederrechtelijk verkregen voordeel uit de hennepteelt is gemiddeld per zaak iets minder dan 300.000 euro. De verdachten verklaren weinig over wat zij doen met de opbrengsten. In de helft van de zaken is er verdenking van witwassen. De Vietnamese criminele groeperingen lijken allen gebruik te maken van verschillende bedrijven die de (familie)leden op naam hebben staan. Het betreft voornamelijk loempiakramen en nagelstudio's die worden gebruikt om de criminele inkomsten af te schermen. Van geweld, bedreigingen, *ripdeals* en liquidaties lijkt in de bestudeerde onderzoeken geen sprake te zijn. Het is mogelijk dat dit verborgen blijft voor de autoriteiten.

Nederland in internationale context

De Vietnamese gemeenschap in Nederland is relatief kleiner dan de Vietnamese gemeenschap in Tsjechië, maar vergelijkbaar met die in Duitsland en Engeland. In Tsjechië, Duitsland en Engeland hebben de Vietnamezen een groot aandeel in de hennepteelt. Nederland is vermoedelijk aantrekkelijk voor de Vietnamese hennep telers vanwege de vraag naar cannabis, de lage opsporingsprioriteit, lage straffen, onzichtbaarheid van de Vietnamese gemeenschap en contacten met de internationale Vietnamese gemeenschap. Opsporingsdeskundigen denken dat Vietnamese verdachten zich in de afgelopen jaren hebben kunnen verrijken door de hennep teelt en nu doorgroeien naar het faciliteren dan wel exploiteren van meerdere kwekerijen. Daarmee verdwijnen ze meer uit het beeld van de instanties. De Vietnamese verdachten in Nederland werken samen met personen in het buitenland en/of breiden hun activiteiten uit naar het buitenland. Daarbij komen vooral Duitsland, Canada en Tsjechië in beeld. Een deel van de oogst zou naar het buitenland verdwijnen, waarbij Italië, Engeland en Zweden in beeld komen. Ook lopen er internationale lijnen inzake investeringen, witwassen en verplaatsen van de opbrengst, onder meer naar Vietnam.

Voor Vietnamese criminele groeperingen in het buitenland is Nederland met name een bronland voor kweekmateriaal en -expertise. Daarvoor doen zij zaken met zowel autochtone Nederlanders als Vietnamezen in Nederland. De Nederlandse Vietnamezen fungeren in dat geval als tussenpersoon voor de export van kweekbenodigdheden. De Vietnamese criminele groeperingen in het buitenland zijn belangrijke afnemers voor Nederlandse *growshops*.

Aanpak van de Vietnamese hennepzaken

De politieke aanpak is voornamelijk reactief. De Vietnamese hennepzaken komen aan het licht door (anonieme) meldingen van burgers, energiemaatschappijen, makelaars of verhuurders. Meestal wordt een 'korteklap'aanpak gevolgd, waarbij ontdekte kwekerijen ad hoc of gepland ontmanteld worden. Bij de geplande ontmanteling zijn tal van ketenpartners betrokken. De zaak kan strafrechtelijk, maar ook bestuurlijk of civielrechtelijk worden afgedaan, wat kan resulteren in hoge boetes. De verhoren van de aangetroffen Vietnamese verdachten leveren meestal weinig verdere aanknopingspunten op. De verdachten die de hennepcultuur organiseren, blijven buiten beeld. Alleen de meer kwetsbare personen in de onderste regionen van de criminele groeperingen worden getroffen.

In enkele gevallen, wanneer er concrete opsporingsindicatie is, wordt een opsporingsonderzoek gestart. De focus wordt dan deels verlegd naar de exploitanten van de kwekerijen. De grote bestudeerde opsporingsonderzoeken blijken primair gericht op de wederrechtelijk verkregen opbrengsten en het witwassen daarvan; secundair op overtreding van de Opiumwet. Financieel redden de meest concrete aanknopingspunten en ontneming van de criminele opbrengsten wordt door de rechercheurs gezien als effectief. Omwille van beperkingen in tijd en capaciteit worden de onderzoeken afgebakend tot een aantal meest in het oog springende verdachten. Traditionele opsporingsmiddelen worden ingezet ter ondersteuning van de bewijslast bij de reeds aangemerkte verdachten. De afdoeningen voor deze verdachten zijn aanzienlijk. Het bredere en mogelijk overkoepelende criminele netwerk komt echter bijna niet in beeld. Dit wordt ook door de recherche als een manco ervaren. Daarnaast blijven de growshops, die een belangrijke faciliterende rol spelen, in de meeste opsporingsonderzoeken buiten beeld.

Behalve het inschakelen van een tolk wordt door de politie weinig aandacht besteed aan de Vietnamese etniciteit en culturele achtergronden van de verdachten. Een gebrek aan kennis van de cultuur en de Vietnamese gemeenschap wordt door de opsporingsdiensten als een knelpunt ervaren. Bovendien ontbreekt het internationale overzicht en de rol van Nederland daarin.

Conclusie en implicaties van de bevindingen

Beperkingen van de gebruikte onderzoeksbronnen en -methoden zijn de schaarse literatuur betreffende de Vietnamese gemeenschap in Nederland; de nadruk in de politieregistraties en -dossiers op de meest in het oog springende verdachten (die zijn aangetroffen in geruimde hennepkwekerijen); en het beperkte aantal afgesloten rechercheonderzoeken. Desondanks levert het onderzoek een aantal interessante bevindingen op.

Onder meer in Tsjechië, Engeland en Duitsland is de laatste jaren een stijging van Vietnamese verdachten in de professionele hennepcultuur waargenomen. In Nederland worden de Vietnamezen als nieuwkomer in de hennepcultuur gesignaleerd, maar zij hebben geen vergelijkbaar groot aandeel in de hennepmarkt zoals in de andere landen. Er lijkt wel ruimte te zijn voor de Vietnamezen om zich op de Nederlandse hennepmarkt te ontwikkelen. Er is weinig bekend over de Vietnamese gemeenschap in Nederland, die betrekkelijk gesloten is voor buitenstaanders. Kenmerkend binnen de gemeenschap is dat legale en illegale nijverheid door elkaar heen lopen. Zowel in Nederland als daarbuiten wordt de toetreding van

Vietnamezen tot de hennepcultuur in verband gebracht met schuldenproblematiek. Daarnaast spelen bestaande opportuniteitsstructuren in de betreffende landen een rol (waaronder lage risico's en hoge opbrengsten van de hennepcultuur).

De Vietnamese criminele groeperingen in Nederland zijn in de kern mono-etnisch. Op het gebied van kweekbenodigdheden, de afzet en distributie van hennep wordt wel samengewerkt met personen dan wel groeperingen van andere afkomst. In tegenstelling tot bijvoorbeeld Engeland hebben de meeste Vietnamese verdachten in Nederland een legale status. Het valt op dat zij relatief oudere zij-instroomers zijn, die zich specialiseren in de hennepcultuur. Ook is opvallend dat er relatief veel Vietnamese vrouwelijke verdachten bij de hennepcultuur betrokken zijn, die belangrijke taken vervullen binnen de criminele groeperingen. Er lijken verschillende niveaus van criminele samenwerking te zijn. Vermoedt wordt dat Vietnamese hennepcultuurders die klein beginnen met het zelfstandig runnen van een kwekerij, na verloop van tijd kunnen doorgroeien tot exploitant van meerdere kwekerijen. In enkele gevallen is er sprake van een uitgebreid crimineel netwerk met internationale lijnen. Nederland blijkt tevens een belangrijk bronland voor de toelevering van kweekbenodigdheden aan Vietnamese criminele groeperingen in het buitenland. Growshops worden benoemd als faciliteerders van de hennepcultuur, die tevens bemiddelen in de afzet van de hennep. De Vietnamezen weten hun criminele activiteiten op diverse manieren goed af te schermen van de autoriteiten, waaronder het witwassen van de opbrengsten met behulp van legale bedrijfjes, fictieve leningen en het gebruik van valse werkgeversverklaringen. In Nederland wordt geweld in relatie tot de Vietnamese hennepcultuur nagenoeg niet waargenomen.

Bij het verder in kaart brengen en verstoren van de Vietnamese hennepcultuur kan het barrièremodel een handvat bieden. Daarbij moet tevens aandacht zijn voor opportuniteitsfactoren en risicofactoren. In het opsporingsonderzoek dient bijzondere aandacht besteed te worden aan sleutelfiguren in de criminele groeperingen. Een voorwaarde voor de aanpak is dat de informatiepositie ten opzichte van de Vietnamese criminele groeperingen en hun werkwijze wordt verbeterd.

Summary

The number of cannabis farms found in the Netherlands has increased enormously since the nineties and cannabis growing has become greatly democratised. From the start of this century cannabis cultivation gradually started to lose its innocent imago and is more and more associated with organised crime. Criminal organisations increasingly use legal goods and services in this respect. Moreover, it is noted that cannabis cultivation is frequently linked with fraud, money laundering and violence, including extortion, threat and liquidations.

In the United Kingdom, a sharp increase in the number of Vietnamese in organised cannabis cultivation has been noticed since the start of this century. In the Netherlands, an increasing number of Vietnamese suspects have been found in cannabis farms in recent years. These Vietnamese do not belong to the ‘traditional’ criminal groups in the Netherlands; their involvement is difficult to interpret.

In the current research we address the nature and development of the Vietnamese involvement in Dutch cannabis cultivation. Various research resources and – methods were used in this regard: a study was made of the relevant scientific literature and governmental documentation; an analysis of police registrations was carried out; nine police investigations were studied, and finally, interviews were conducted with over thirty Dutch and international respondents, in particular members of the police and the justice department. The main findings are summarised below.

Vietnamese migrants in Europe and the Netherlands

From 1957, the end of the French colonial period in Indochina, three large migratory flows took place from Vietnam to Europe and North America. At present, some three million Vietnamese live in diaspora. In the course of the years, Vietnamese migrants settled also in the Netherlands; a little under 20,000 Vietnamese, of both the first and the second generation, were living in the Netherlands in 2011. The largest Vietnamese community is established in the province of Noord-Holland (Purmerend and Hoorn), the second largest in the province of Noord-Brabant (particularly around Eindhoven and Helmond). The second generation of Vietnamese in the Netherlands is well integrated. Education and studying are considered very important in Vietnamese culture. Compared to other migrant groups the Vietnamese do well in the area of employment, though less well than native Dutch.

The Vietnamese community in the Netherlands can be characterised as tight-knit. There is a strong social network, which extends also to Vietnamese diaspora communities abroad. The Vietnamese are viewed as hard-working people who are fairly inconspicuous and cause few problems.

International Vietnamese criminal groups and cannabis cultivation

In Europe, Vietnamese criminal groups are engaged in, among other things, human trafficking, document fraud, money laundering, violent crime, piracy, cigarette smuggling and cannabis growing. In Eastern Europe they are traditionally known for smuggling heroine, in Germany for the illegal trade in untaxed cigarettes. In the last decade they developed towards cannabis cultivation, because of its lower risks and high yield. In the Czech Republic and England the Vietnamese have now become the biggest players in cannabis cultivation; in Germany a strong increase of Vietnamese in professional cannabis cultivation is being spotted. Cultivation technologies and skills are being implemented from Canada. Also the Netherlands is a source of cultivation technologies for the Vietnamese growers. Illegal Vietnamese migrants, with the United Kingdom as a favourite final destination, are allegedly becoming employed in cannabis farms in Europe. Because of the high earnings cannabis cultivation even allegedly attracts Vietnamese illegal migrants. Whether this involves people trafficking (exploitation) is not clear.

Essentially, Vietnamese criminal groups in Europe are relatively small and extremely close, with a network structure. The networks are basically culturally homogeneous; the members are related through family ties or area of birth. For the benefit of their criminal activities they keep in touch with the Vietnamese international community. For specific tasks, however, use is made also of other-origin co-perpetrators and there is cooperation with other groups to sell the cannabis. Vietnamese criminal groups are known in Europe for their use of violence. Violence is used to punish misconduct inside the criminal organisation but also for debt collection. However, in relation to cannabis cultivation little violence is observed. The cannabis groups manage to shield themselves from the authorities' view.

The cannabis grown in Europe is sold in various countries, including the Netherlands. A large part of the proceeds is probably sent back to Vietnam through the regular banking system, by way of money transfers, money couriers and, to a lesser extent, through underground banking. Strawmen from the Vietnamese community are used to transfer money. A growing number of nail studios in European countries are being linked to the laundering of criminal earnings.

Registered cannabis crime with Vietnamese suspects

Vietnamese are suspected of criminal offenses more frequently than native Dutch people. Vietnamese women are also registered as suspects more frequently than Dutch women. In particular the first generation of Vietnamese in the Netherlands seems to be engaged in narcotics crimes.

Dutch police registrations from 2009 to halfway through 2011 comprise 173 Vietnamese cannabis suspects with a direct link to cannabis farms. Their average age is around 40. They are suspects of few other type of criminal offences, which was an outcome also of

other research. Most cannabis farms are found in and around Helmond in the south of the Netherlands, usually in residences. The Vietnamese suspects work together mainly with other Vietnamese; however, also native Dutch come into view. Network analyses based on national police registrations present a different picture than is obtained from regional criminal investigations. A 'regional' suspect emerged as a prominent figure inside an umbrella criminal network, for example.

Characteristics of the Vietnamese criminal groups

On average, the criminal groups in the investigative case files that were studied consist of nine suspects, mainly of Vietnamese descent. The suspects are middle-aged, with some 40 percent women. They have been in the Netherlands a long time; most are first-generation migrants. Accordingly, most suspects have legal residence status; only a few of the carers in the cannabis farms are illegal aliens. The main suspects have limited legal income and/or draw benefits. Several suspects have debts, sometimes caused by gambling. This is partly the reason for them taking up cannabis cultivation. Initially, they want to pay off their debt with their earnings. Unlike the Vietnamese cannabis farm suspects in the national police registrations, the suspects in the investigative case files usually have a criminal record, in particular for narcotics offenses. They have been active in cannabis growing for a longer period. In most cases, the suspects have their own (legal) businesses. The police note that such companies are used to launder the cannabis proceeds. The mixture of legal and illegal trading is seen as typical for the Vietnamese community. Trade is the first and foremost activity; the distinction between legal and illegal activities may not be as clearly demarcated as in Western society.

Most criminal groups on file essentially consist of Vietnamese related through family ties and/or their regional descent in Vietnam. There does not seem to be a strong hierarchy. A foreman can be recognised, who directs the course of affairs around the cannabis farms. Various other roles are distinguished, such as intermediaries who arrange for housing and/or clients, 'specialists' such as electricians, guards, carers and various kinds of strawmen. There are usually multi-functional foremen, who fulfil various roles/tasks. Strawmen are used to rent cannabis accommodations, register cars and ensure money laundering. There is little insight in who the legal facilitators are. Women play a special part inside the criminal organisation. They are trusted representatives and right hands of the foremen and/or play a role in the laundering of the criminal proceeds.

Characteristics of the criminal process

The Vietnamese use both rented and bought accommodation to grow the cannabis. The geographical spread of the housing differs with each criminal group. In the phase of gathering the growing necessities, growshops play a prominent part. These also help find clients for the cannabis. The files show that in most cases, the Vietnamese coordinate the setting up of the cannabis farms and the cultivation process themselves. They seem to be professional in this respect, with good knowledge of cultivation processes. There does not seem to be an unequivocal methodology or structure. The Vietnamese are good at shielding their farms from view and move fairly inconspicuously.

Cannabis buyers barely come into view in the police investigations. In addition, possible investors are not spotted much. Suspects arrested at the cannabis farms asserted having bought the growing necessities, and running the cannabis farms, themselves. Ill-gotten gains from cannabis cultivation come to a little under three hundred thousand Euros per case file on average. Suspects say little about what is done with the proceeds. In half the cases, there is a suspicion or proof of money laundering. All the Vietnamese criminal groups seem to be using various companies run in the name of (family) members. These are mainly spring roll stands and nails studios, used to hide and/or launder criminal earnings. Violence, threats, ripdeals and liquidations do not show from the various studies. It is possible that these remain hidden from the authorities.

The Netherlands in the international context

Relative to the total country population, the number of Vietnamese in the Netherlands is lower than in the Czech Republic but comparable to Germany and the United Kingdom. The Netherlands is likely to be attractive for Vietnamese cannabis growers because of the demand for cannabis, the low investigative priority and low sentences imposed for this kind of crime, the invisibility of the Vietnamese community and existing contacts with the Vietnamese international community. Law enforcement authorities believe that Vietnamese suspects have managed to enrich themselves through cannabis cultivation in the past years, and are now moving on to facilitating or operating several cannabis farms. This removes them from the authorities' view. The Vietnamese suspects in the Netherlands work together with people abroad and/or expand their activities to other countries. In particular Germany, Canada and the Czech Republic show up in this respect. Part of the harvest allegedly disappears to other countries, such as Italy, England and Sweden. There are also international channels for investments, money laundering and transfer of the proceeds, to Vietnam, among other places.

For Vietnamese criminal organisations abroad, the Netherlands is first and foremost a source of cultivation necessities and –expertise. Business in this respect is done both with native Dutch and Vietnamese in the Netherlands. The Dutch Vietnamese serve as intermediaries; the Vietnamese criminal groups abroad are important clients for Dutch growshops.

Police approach to the Vietnamese cannabis cases

The Dutch police approach is mainly reactive. Vietnamese cannabis cases come to light through (anonymous) reports made by citizens, energy companies, real estate agents or landlords. Usually, a 'hit and run' approach is used, with discovered cannabis farms being dismantled. Many chain partners are involved in a planned dismantling. The cases may be dealt with under criminal-, administrative-, or civil law, which may result in high fines. Police questioning of Vietnamese suspects apprehended in cannabis farms is usually not very fruitful in yielding further leads. Suspects that actually organise the cannabis cultivation remain out of sight. Only the more vulnerable people in the lower echelons of the criminal organisations are hit.

In a few cases where there are concrete investigative leads, a criminal investigation is started. In such a case, the focus is partly shifted to target the cannabis farms' operators,

or foremen. The larger investigations that were studied turn out to have focused primarily on ill-gotten gains and the laundering thereof and in the second instance on Narcotics Act violations. Financial investigation offered the most concrete leads in such cases, and the investigators view the confiscation of criminal proceeds as an effective measure. Because of the limited time and investigative capacity investigations are demarcated to include only the most obvious suspects. Traditional investigation methods are used to support the furnishing of evidence in regard to suspects already indicated. Consequences for these suspects are considerable. The wider, possibly umbrella-criminal network hardly comes into view, however. Also the investigative teams consider this a defect. In addition, growshops, which play a significant facilitating role, are not seen in most investigations. Apart from hiring interpreters the police pay little attention to the Vietnamese ethnicity and the suspects' cultural backgrounds. Lack of cultural knowledge and of the Vietnamese community is perceived as a bottleneck by the investigative services. What is more, an international overview is lacking and the role of the Netherlands in that international picture is not very clear.

Conclusion and implications of the findings

Limitations of the research sources- and methods include the scarce literature about the Vietnamese community in the Netherlands, the emphasis on only the most obvious suspects (that were found in raided cannabis farms) in the police registrations- and files and the limited number of (closed) police investigations. There are still many knowledge gaps regarding the criminality. Nevertheless, this research has yielded a number of interesting findings.

Among other places in the Czech Republic, England and Germany an increase in the number of Vietnamese suspects in professional cannabis cultivation has been perceived in recent years. In the Netherlands, the Vietnamese are spotted as newcomers in cannabis growing but they do not have a comparable share in the cannabis market in the way this is true in the other countries. There seems to be space for the Vietnamese on the Dutch cannabis market. Little is known about the Vietnamese community in the Netherlands: it is relatively closed to outsiders. It is typical for the community that legal and illegal activities are mixed. Both in the Netherlands and outside, the accession of Vietnamese to cannabis cultivation is linked to debt issues. In addition, existing opportunity structures play a part in the countries in question.

The Vietnamese criminal groups in the Netherlands are essentially mono-ethnic. Where cultivation necessities and the sale and distribution of cannabis are concerned there is cooperation with people or groups of different descent. Contrary to for example in England, most Vietnamese suspects in the Netherlands have legal status. What is striking is that they are middle-aged people that specialise in cannabis cultivation. Another unusual thing is that there is a relatively great proportion of Vietnamese women suspects involved in cannabis growing, who have important tasks inside the criminal groups. There seem to be various levels of criminal collaboration. There is a notion that Vietnamese cannabis growers who start out in a small way, independently running one cannabis farm, can in time move on to become operators of several farms. In some cases, there is an extensive criminal network with international connections. In addition, the Netherlands turns out to be an important source of cultivation necessities for Vietnamese criminal groups abroad. Growshops are

mentioned as facilitators for cannabis cultivation; they also act as intermediaries for cannabis sales. The Vietnamese are good at hiding their criminal activities from the authorities in various ways, including laundering the proceeds through small legal companies, fictional loans and the use of forged employer's statements. In the Netherlands violence in relation to the Vietnamese cannabis cultivation is barely observed.

For a further mapping and disruption of Vietnamese cannabis cultivation, a 'barrier model' may be helpful. There should also be attention for opportunity factors and risk factors. Police investigations should focus particularly on key figures in the criminal groups. A condition for any approach is that the intelligence on Vietnamese criminal groups and their modus operandi is improved.

1 Inleiding

Aan het begin van deze eeuw krijgt de overheid in toenemende mate aandacht voor georganiseerde criminaliteit in relatie tot hennepcultuur. Uit verschillende onderzoeken in de afgelopen jaren blijkt dat het kweken van hennepplanten in Nederland niet louter meer als onschuldige bijverdienste gezien kan worden. Een reeks aan wetenschappelijke publicaties, beleidsdocumenten en kamerbrieven maakt korte metten met het onschuldige imago van de hennepcultuur (o.a. Klerks, 2000; Bovenkerk & Hogewind, 2003; Spapens, Van de Bunt & Rastovac, 2007; Van de Bunt & Kleemans, 2007; Boerman, Grapendaal & Mooij, 2008; Neve, 2008). In de zogenaamde Cannabisbrief (2004) stelt de regering zich tot doel om de ‘negatieve bijverschijnselen en ongewenste ontwikkelingen op het gebied van hennepcultuur’, waaronder toegenomen geweld en inmenging van georganiseerde criminaliteit, via een geïntegreerde aanpak te bestrijden. In 2005 gaat bij het parket Roermond een project ‘Hennepcultuur en georganiseerde criminaliteit’ van start, om de zwaarte van het probleem onder de aandacht te brengen en te komen tot innovatieve interventiestrategieën (Spapens, 2011b). Binnen de Operatie Opsporing maakt het Programma Aanpak Georganiseerde Hennepcultuur (PAGH) zich hard voor het duurzaam bestrijden van de georganiseerde hennepcultuur, maar ook het onschuldige imago ervan.

Tot recentelijk wordt de hennepcultuur in Nederland in verband gebracht met traditionele georganiseerde criminele groeperingen. De laatste jaren wordt de toetreding van Vietnamese zij-instroomers tot de hennepcultuur gesignaleerd. Hun komst en betrokkenheid is moeilijk te duiden. In het navolgende worden de ontwikkeling van de hennepcultuur in Nederland, de komst van de Vietnamese nieuwkomers en de aanleiding van het huidige onderzoek kort beschreven.

1.1 Veranderende aard en omvang van de hennepcultuur

Vanwege het grijze beleid en de snelle winsten zou de hennepcultuur in Nederland zijn toegenomen. De omvang van hennepcultuur is echter moeilijk vast te stellen. De jaarwaarde van de totale Nederlandse hennepproductie wordt geschat op twee of tweeënhalf miljard euro (Van Nimwegen, 2009). Schattingen zijn gebaseerd op de Nederlandse consumptieprijs, maar de waarde in het buitenland ligt veel hoger. Hoewel de meningen van de deskundigen

hierover verschillen en betrouwbare cijfers ontbreken, is de export van hennep vermoedelijk groot (Bolhuis, Grigorian, Op de Kelder et al., 2008).

De literatuur en de toegenomen overheidsaandacht voor het georganiseerde karakter wijzen erop dat de hennep teelt zich 'zorgwekkend' heeft ontwikkeld. De hennep teelt heeft zich verplaatst van hobby naar professioneel bedrijfsmatig (bijvoorbeeld Bovenkerk, 2001) en uit onderzoek blijkt dat georganiseerde misdaadverbanden zich in Nederland met hennep teelt en -handel bezighouden. *"In het kielzog van dat gedoogbeleid en het niet handhaven ervan en de te eenzijdige idealistische discussie daarover, in de luwte daarvan heeft een aantal criminele groepen kans gezien om zich zonder veel risico te organiseren in die markt en daar ook groot geld te verdienen."*, aldus criminoloog Cyrille Fijnaut (Een Vandaag, 2009). Spapens (2011b) wijst erop dat dit niets nieuws is: de harde Nederlandse misdaadwereld is al sinds de jaren zeventig bij de import en groothandel van softdrugs betrokken.

Daarnaast is het productieproces van de hennep teelt sterk 'gedemocrateerd': velen beschikken tegenwoordig over de nodige kennis en vaardigheden om hennep te telen en de benodigde materialen kunnen ook voor tal van andere, legale activiteiten worden gebruikt. Door de technologische ontwikkelingen en het gedoogbeleid wordt de hennep teelt als laagdrempelig gekenmerkt, wat van invloed is op aard van en actoren in de hennep teelt. *"De situatie is absoluut niet meer te vergelijken met die bij de start van het gedoogbeleid zo'n 35 jaar geleden"*, aldus strategisch adviseur Jac Nouwens van het PAGH (in Allround Blauw, 2009: 7).¹ Hij stelt: *"Mensen uit het criminele milieu zijn in staat geworden om nagenoeg de hele productie van de nederwiet over te nemen. Zo'n 80 procent staat in het teken van de export."*² Als kweeklocatie worden bedrijfspanden en koopwoningen gebruikt. Criminele organisaties maken gebruik van legale goederen en diensten, waardoor er verwevenheid is van 'bovenwereld' met 'onderwereld'. Actoren in hennep teelt maken in dit licht veelvuldig gebruik van growshops, die door levering van (legale) kweekbenodigdheden en advies de productie blijken te faciliteren (Emmet & Boers, 2008; Mol, 2009; Spapens et al., 2007). Ook komt het voor dat transport- en distributiebedrijven betrokken zijn bij de teelt en handel van hennep, of bijvoorbeeld elektriciens die installaties aanleggen (Ministerie van Justitie, 2010).

Bovendien zou de hennep teelt beheerst worden door criminele groeperingen die geweld, dwang en intimidatie toepassen (Bovenkerk, 2001; Bovenkerk & Hogewind, 2003). Officier van justitie Clarijs verkondigde in 2008 dat in vijf jaar tijd minstens 25 gevallen van moord en doodslag in het zuiden van Nederland met wietteelt in verband konden worden gebracht (Spapens, 2011b). Er zou sprake zijn van geweld tussen organisaties onderling, soms ook gepaard gaande met afpersing ter compensatie van de bedrijfsschade wanneer een kwekerij overgenomen wordt. Ook het Nationaal Dreigingsbeeld (NDB) zien de verharding van de cannabissector en de toepassing van excessief horizontaal geweld als belangrijke ontwikkelingen die zich naar verwachting de komende jaren zullen voortzetten (Emmet & Boers, 2008). Dit beeld wordt genuanceerd in de studie van Spapens et al. (2007), waar het meeste geweld blijkt voort te vloeien uit het 'rippen' (leegstellen) van kwekerijen. Van geweld tegenover telers of andere uitvoerenden, zoals knippers of elektriciens, lijkt nauwelijks sprake. Ook van dwang (uitbuiting) in relatie tot hennep teelt lijkt in tegenstelling tot

de bevindingen van Bovenkerk en Hogewind (2003) minder sprake. Vanwege de beschreven democratisering van de hennepcultuur en de hoge opbrengsten, werken velen juist vrijwillig mee aan de hennepcultuur.

1.2 Internationale context en Vietnamese zij-instromers in Nederland

De Nederlandse hennepcultuur blijkt op een vijftal manieren verweven met de internationale context (Spapens et al., 2007; Emmett & Boers, 2008). Allereerst bezoeken volgens schattingen in diverse regio's duizenden drugstoeristen uit m.n. België, Duitsland en Frankrijk Nederland. Ten tweede zijn dagelijks waarschijnlijk tientallen drugskoeriers naar en van Nederland onderweg. Zij dragen van enkele honderden grammen tot tientallen kilo's softdrugs bij zich. Uit enkele opsporingsonderzoeken gericht op Duitsland, blijkt dat zij werken in opdracht van kleine tot middelgrote dealers in Duitsland. Daarnaast blijkt er op twee wijzen sprake van Nederlandse betrokkenheid bij hennepkwekerijen in het buitenland. Nederlandse telers vestigen zich in het buitenland of er vindt een export van expertise plaats naar het buitenland. In België bijvoorbeeld worden de laatste jaren steeds meer hennepplantages aangetroffen. Door het open grensverkeer en de uitbreiding van de Europese Unie kunnen criminelen zich gemakkelijker dan voorheen over de grenzen bewegen. Uit het Nationaal Dreigingsbeeld (NDB) in 2008 blijkt dat Nederlandse hennepcultuur telers steeds vaker ondernemingen (helpen) starten in omringende landen als België en Duitsland, maar ook in Engeland, Polen en Zweden. Daarnaast wordt, zoals gezegd, expertise overgebracht op buitenlandse, lokale hennepcultuur telers. Een voorbeeld zijn growshops die vanuit Nederland buitenlandse afnemers faciliteren. De hulpmiddelen, zoals gevonden in kwekerijen in België en Duitsland, blijken regelmatig in Nederland gekocht. Tot slot neemt het aantal Oost-Europeanen dat zich in Nederland vestigt toe. Hierdoor zal ook het aantal Polen, Roemenen en Bulgaren, die als knipper in de cannabissector werken, toenemen. Het Nationaal Dreigingsbeeld noemt tot slot Turken en Vietnamezen die gebruikmaken van de illegale mogelijkheden van de internationalisering (Boerman et al., 2008; Emmett & Boers, 2008).

Van de Bunt & Kleemans (2007) beschrijven nieuwe spelers in de georganiseerde hennepcultuur die niet bij politie of justitie bekend zijn als zij-instromers. In Nederland wordt de laatste jaren binnen verschillende politiekorpsen een toename opgemerkt van het aantal Vietnamese verdachten dat bij het ontruimen van hennepkwekerijen wordt aangetroffen. De aanwezigheid van deze zij-instromers kan niet goed geduid worden door de politie, omdat zij niet tot de 'traditionele' criminele groeperingen in Nederland behoren. Aangezien in het Verenigd Koninkrijk sinds het begin van deze eeuw een sterke toename van Vietnamezen in de georganiseerde criminaliteit – waaronder de georganiseerde hennepcultuur – gesignaleerd wordt, wordt de plotselinge toetreding van Vietnamezen tot de Nederlandse hennepcultuur als verontrustend ervaren. Het NDB 2008 besteedt bijzondere aandacht aan de Vietnamezen als nieuwe spelers bij de beschrijving van actoren en criminele samenwerkingsverbanden (CSV's) achter de hennepcultuur. Uit verschillende opsporingsonderzoeken komen Vietnamese 'criminele samenwerkingsverbanden' naar voren, die zich toelagen op de productie van, handel in en waarschijnlijk ook smokkel van 'nederwiet' (Boerman et al.,

2008; Emmett & Boers, 2008). Een voorbeeld is een politieactie in Limburg, waar tien personen, allen van Vietnamese afkomst, zijn aangehouden tijdens het oprollen van een hennepkwekerij (Dagblad De Limburger, 12 april 2010). In hoeverre het in Nederland om een trend gaat, blijft voor het NDB onduidelijk. Contacten in verschillende politiekorpsen melden dat Vietnamese deelname in de hennepteelt wordt gesignaleerd.

Vanaf 2008 worden er door studenten Criminologie van de Vrije Universiteit enkele verken- nende onderzoeken uitgevoerd naar het fenomeen van de Vietnamese hennep telers (Bolhuis et al., 2008; Grigorian, 2010; Leipoldt, 2009). Bolhuis et al. (2008) analyseerden onder meer ruim honderd processen-verbaal gerelateerd aan hennep teelt, waarin sprake was van betrokkenheid van Vietnamezen. Het grootste deel van de bestudeerde proces-verbalen was afkomstig uit politieonderzoeken met een 'hit en run' karakter (korte klappen), waarbij de verdachten slechts zeer summier verhoord zijn en weinig diepgaand doorgerechercheerd is. De analyse wees uit dat de Vietnamese zij-instromers ook in Nederland een zeker aandeel hebben in de hennep teelt. De taken worden vermoedelijk binnen de eigen gemeenschap verdeeld. Het wordt niet duidelijk waar de opbrengsten heen gaan; wel spreken de onder- zoekers van schuldproblematiek.

Leipoldt (2009) constateert uit dossieronderzoek dat er sprake is van een grote mate van criminele samenwerking bij Vietnamese hennepkwekers. Een beperking is dat hij zich baseert op verklaringen van Vietnamese verdachten. Minder dan vijf procent van de ver- dachten verklaart de illegale hennepplantages zelfstandig opgezet te hebben. Omdat de Vietnamezen in Nederland mogelijk deel uit maken van transnationale, mono-etnische netwerken (waarvan de leden een gedeelde etnische afkomst hebben; Ruggiero & Khan, 2006) is het voor de opsporingsdiensten lastig om deze criminele netwerken te ontrafelen. Er is sprake van gesloten netwerken, die zijn gebaseerd op loyaliteit en vertrouwen, waartoe buitenstaanders moeilijk toegang krijgen.

Grigorian (2010) concludeert op basis van haar onderzoek dat vooralsnog niet gesproken kan worden van criminele samenwerkingsverbanden. Zij bestudeerde de politiedossiers van twee uitgebreide en twee beperkte opsporingsonderzoeken. Daarbij zag zij geen hiërarchi- sche criminele organisaties. De hoofdverdachte in de onderzoeken was vaak de organisator van de hennep teelt. Deze beschikte over een netwerk van – vermoedelijk³ – familieleden, die werden ingezet als katvangers en verzorgers in de kwekerijen.⁴ Grigorian haalt aan dat samenwerking ook gebaseerd kan zijn op afkomstigheid uit dezelfde regio in Vietnam (Von Lampe, 1999; 2005). De meeste aangehouden Vietnamese verdachten verblijven al lan- gere tijd (meer dan 15 jaar) en legaal in Nederland. Grigorian vindt geen aanwijzingen voor samenwerking met andere criminele organisaties en groeperingen, al sluit zij dit ook niet uit. Koopwoningen en auto's werden in de bestudeerde onderzoeken uitsluitend op naam gezet van Vietnamese familieleden. Pas wanneer mono-etnische samenwerking niet mogelijk blijkt, zou de hulp ingeroepen worden van deskundigen met andere nationalitei- ten. De netwerken hebben in sommige gevallen internationale reikwijdte, door middel van samenwerkingsrelaties met personen in bijvoorbeeld Duitsland, of door financiering van Nederlandse hennepkwekerijen door familieleden in Canada.

De Vietnamese inmenging in de hennepcultuur wordt benoemd als een ‘nieuw’ fenomeen in Nederland en Europa, waarover weinig bekend is, evenals over de Vietnamese minderheidsgroepering in Nederland (Grigorian, 2010). Met de afstudeeronderzoeken vanuit de Vrije Universiteit is een eerste aanzet gedaan tot kennisontwikkeling omtrent dit fenomeen. Het huidige uitgevoerde onderzoek bouwt hierop voort.

1.3 Onderzoeksdoel en onderzoeksvragen

In opdracht van het Programma Aanpak Georganiseerde Hennepcultuur en de Raad van Korpschefs heeft Bureau Beke een verkennend onderzoek uitgevoerd naar de betrokkenheid van Vietnamese plegers bij de hennepcultuur in Nederland. Het onderzoek probeert antwoord te geven op de volgende probleemstelling:

Hoe is de aard en ontwikkeling van de Vietnamese betrokkenheid in de Nederlandse hennepcultuur te kenmerken en welke implicaties heeft dit voor de (politiële) aanpak?

Onderzoeksvragen

Voor de beantwoording van de probleemstelling zijn verschillende onderzoeksvragen geformuleerd. Er zijn vier hoofdvragen, die afzonderlijke themaclusters vertegenwoordigen, zijnde (a) achtergronden, (b) personen, (c) delict, en d) aanpak. Onder iedere hoofdvraag zijn vervolgens de onderzoeksvragen geformuleerd.

Wat zijn de achtergronden en kenmerken van de Vietnamese gemeenschap in Europa en Nederland?

1. Wat zijn de demografische kenmerken van de Vietnamese bevolkingsgroep?
2. Op welke wijze komt de Vietnamese bevolking terug in de criminaliteitsstatistieken?
3. In hoeverre spelen migratieprocessen en Vietnamese migrantengemeenschappen in West-Europa een rol in de (toetreding tot) criminaliteit, hennepcultuur in het bijzonder?
4. Welke drijfveren, push- en pull-factoren liggen er aan de toetreding van de Vietnamese plegers tot de West-Europese en de Nederlandse cannabismarkt ten grondslag?
5. Op welke schaal hebben de Vietnamese plegers zich in de loop der jaren in de illegale hennepcultuur in Nederland en in West-Europa gemanifesteerd? Hoe is de ontwikkeling van de Vietnamese inmenging in Nederland te kenmerken ten opzichte van West-Europese buurlanden?

*Wat zijn de kenmerken van de Vietnamese hennepverdedigers en de criminele groeperingen?*⁵

1. Welke demografische kenmerken en antecedenten hebben de verdachten?
2. Wat is de samenstelling van de criminele groeperingen?
3. Welke rollen (soort actoren, taken) vervullen de Vietnamese plegers in de hennepcultuur?

4. Met welke andere criminele groeperingen of personen werken zij samen?
5. Welke (legale) faciliteerders zijn er bij de illegale activiteiten betrokken?
6. In welke mate en op welke wijze vindt er internationale samenwerking plaats in de criminele activiteiten? Welke rol heeft Nederland in grensoverschrijdende context?

Criminele activiteiten en modus operandi

1. Waar spelen de activiteiten zich af en waar bevinden de plegers zich?
2. In welke fase(n) van de hennepcultuur zijn de Vietnamese plegers actief en welke activiteiten ontplooiën zij daarbij?
3. In hoeverre is er sprake van geweldtoepassing, waaronder dwang dan wel uitbuiting?
4. In hoeverre is er sprake van concurrentie en hoe wordt daarmee omgegaan?
5. Op welke wijze vindt afscherming plaats van de Nederlandse overheid en politie?
6. In hoeverre is er sprake van vermenging van de illegale activiteiten met legale activiteiten?
7. Wat gebeurt er met de opbrengsten?

Hoe is de (politiële) aanpak van de Vietnamese hennepcultuur te kenmerken en welke suggesties kunnen er worden gedaan?

1. Welke instanties zijn betrokken bij de aanpak van de Vietnamese hennepcultuur?
2. Hoe is de huidige aanpak van de problematiek te kenmerken?
3. Welke mogelijkheden heeft de politie voor de aanpak van de beschreven problematiek?

1.4 Opzet en uitvoering van het onderzoek

De onderzoeksvragen worden beantwoord op basis van de onderstaande gebruikte onderzoeksmethoden en -bronnen. De onderzoeksmethoden zijn deels kwantitatief en deels kwalitatief. Voor het beantwoorden van de onderzoeksvragen over de samenstelling en werkwijze van de criminele groeperingen, zijn met name kwalitatieve methoden toegepast. Het doel van dit onderzoek is niet om generaliserende uitspraken te doen omtrent de criminele groeperingen en hun activiteiten, maar om hier een meer diepgaand, kwalitatief beeld van te schetsen.

Literatuurstudie

Om de aard en ontwikkeling van de Vietnamese betrokkenheid in de hennepcultuur te kunnen duiden, is het relevant om aandacht te besteden aan de migratieachtergronden en kenmerken van Vietnamezen in Europa en in Nederland. Op basis van Nederlandse en internationale wetenschappelijke bronnen wordt een beeld gevormd van de (ontwikkeling van de) Vietnamese gemeenschap in Europa en meer in het bijzonder in Nederland. Daarnaast wordt op basis van zowel Nederlandse en internationale wetenschappelijke literatuur als (interne) politieke en justitiële rapportages nagegaan op welke wijze migratieprocessen van invloed kunnen zijn op de toetreding tot criminaliteit, de hennepcultuur in het bijzonder en

welke andere factoren daarbij een rol kunnen spelen. De literatuur biedt tevens aanknopingspunten voor het beantwoorden van de vragen uit de andere vragenclusters.

Analyse CBS-gegevens

Om de migratieachtergronden en de demografische kenmerken van de Vietnamese gemeenschap in Nederland te beschrijven, is tevens gebruikgemaakt van CBS StatLine.⁶ Met behulp van deze elektronische databank zijn gegevens van het Centraal Bureau voor de Statistiek over Vietnamese immigranten in Nederland en de Vietnamese bevolkingsgroep in Nederland in kaart gebracht en geanalyseerd.

Analyse van politieregistraties

Om na te gaan wat het criminaliteitsbeeld van de Vietnamese verdachtenpopulatie in het algemeen is, is met behulp van een analist van de Dienst IPOL van het Korps Landelijke Politiediensten (KLPD) een overzicht gecreëerd van de omvang, aard en geografische spreiding van Vietnamese verdachten in relatie tot hennepeteelt in Nederland. Met behulp van BlueView zijn landelijke politiegegevens ontsloten over een periode van twee jaar en drie kwartalen (2009 t/m september 2011).⁷ Met diverse zoekslagen is getracht een zo zuiver mogelijk overzicht te krijgen van Vietnamese verdachten in relatie tot het vervaardigen van softdrugs (zie voor een meer gedetailleerde beschrijving paragraaf 4.2.1).

Analyse van opsporingsonderzoeken

Om de onderzoeksvragen uit met name het tweede en derde themacluster te beantwoorden, zijn er zes politiedossiers bestudeerd in combinatie met semi-gestructureerde interviews met het rechteam. Een van deze dossiers bleek een 'korte klap'-zaak te zijn met relatief weinig gegevens. Deze zaak is wel meegenomen in het onderzoek. De overige dossiers betroffen afgesloten rechercheonderzoeken. Naast deze zes afgesloten politiedossiers zijn twee vooronderzoeken bestudeerd, waarbij informatie over verdachten is verzameld en geanalyseerd ten behoeve van de stuurgroep die beslist of het onderzoek in aanmerking komt voor diepgaand rechercheonderzoek. Tot slot is een groot, nog lopend opsporingsonderzoek bestudeerd, dat in de eindfase verkeerde.⁸ In totaal zijn hiermee negen zaken bestudeerd. De samenvattingen van deze zaken zijn opgenomen in bijlage 1.

Op basis van de onderzoeksvragen is een analyseschema ontwikkeld, dat diende als leidraad voor het dossieronderzoek. Het analyseschema is aan de hand van de informatie in de dossiers ingevuld en aangevuld met de bevindingen uit interviews. Per opsporingsonderzoek zijn rechercheurs geïnterviewd, die een voorname rol hebben gespeeld in de betreffende zaak. Bij de lopende zaak was tevens de officier van justitie aanwezig. De ingevulde analyseschema's zijn gezamenlijk geanalyseerd aan de hand van de verschillende deelonderwerpen. De bevindingen worden besproken in de relevante hoofdstukken (met name de hoofdstukken 5 t/m 7).

Diepte-interviews

Er zijn 32 respondenten bevestigd, met name afkomstig uit het veld van politie en justitie (zie bijlage 2). De geïnterviewde respondenten zijn voor een groot deel Nederlandse en internationale politiefunctionarissen die ervaring hebben met Vietnamese hennepcultuur. De internationale respondenten (8) zijn afkomstig van Europol, uit Tsjechië, Duitsland en Engeland. Zij zijn bevestigd over de internationale context van de Vietnamese activiteiten in de hennepcultuur en -handel. Van een nog lopend, groter opsporingsonderzoek naar Vietnamese verdachten in hennepcultuur, zijn de rechercheurs en de officier van justitie geïnterviewd. Deze zaak kon vanwege het lopende karakter niet worden meegenomen in de dossieranalyse. Als alternatief zijn het researchteam en de zaakofficier gezamenlijk geïnterviewd. Verder zijn drie respondenten van het Openbaar Ministerie (2 officieren van justitie, 1 parketsecretaris), die ervaring hebben met hennepzaken, alsook twee medewerkers van het Regionaal Informatie- en Expertisecentrum (RIEC) Noord-Holland, geïnterviewd. Het bleek erg lastig om toegang te vinden tot respondenten vanuit de Vietnamese gemeenschap. Hoewel daartoe verschillende paden bewandeld zijn, hebben de uitvragen geen interviewrespondenten opgeleverd.⁹

De semi-gestructureerde interviews leverden data op voor de beantwoording van de onderzoeksvragen uit alle vragenclusters en zijn uitgevoerd aan de hand van een topic list die correspondeert met de onderzoeksvragen. In een aantal gevallen hebben groepsinterviews plaatsgevonden. De onderzoeksvragen zijn per type respondent gespecificeerd door middel van enkele subvragen. De interviews met internationale respondenten uit Tsjechië, Duitsland en Engeland zijn schriftelijk in het Engels afgenomen. De respondenten uit Tsjechië hebben gezamenlijk aan de antwoorden bijgedragen. In de meeste gevallen is er tevens telefonisch contact geweest met de respondenten voor nadere toelichting op de interviewvragen en verstrekte antwoorden.

Overig

Tot slot heeft een van de onderzoekers deelgenomen aan een internationaal seminar over hennepcriminaliteit (International Seminar on Organised Crime and Cannabis, 9 juni 2011, Amsterdam), waarbij diverse internationale sprekers presentaties gaven over Vietnamese plegers in hennepcultuur. Tevens heeft een van de onderzoekers meegelopen met een van de uitvoerende teams in de regio Zaanstreek-Waterland (Purmerend), tijdens een landelijk gecoördineerde hennep rooidag op 6 september 2011. Daarbij is geobserveerd en gesproken met betrokkenen van de diverse instanties.

1.5 Leeswijzer

In het volgende hoofdstuk schetsen we eerst een beeld van de achterliggende legale en illegale migratieprocessen waarmee Vietnamese bevolkingsgroepen hun basis in Europa gevonden hebben en schetsen we de ontwikkeling en demografische kenmerken van de Vietnamese gemeenschap in Nederland. In het derde hoofdstuk gaan we in op de relatie tussen Vietnamese migranten en georganiseerde criminaliteit, waaronder hennepcultuur in Europa. In hoofdstuk 4 gaan we na in hoeverre we de Vietnamese populatie in Nederland terugzien in de criminaliteitsstatistieken en zoomen we in op de betrokkenheid bij hen-

nepgerelateerde criminaliteit. Op basis van de landelijke politieregistraties gaan we na wat de omvang en spreiding van Vietnamese betrokkenheid in hennepsteelt in Nederland zijn. In hoofdstuk 5 en 6 bespreken we de bevindingen uit de bestudeerde politiedossiers met betrekking tot de verdachten uit de Vietnamese groeperingen en de criminele activiteiten die zij ontplooiën. In hoofdstuk 7 wordt de rol beschreven die Nederland speelt in de internationale context van de Vietnamese hennepsteelt. In het voorlaatste hoofdstuk wordt aandacht besteed de Nederlandse aanpak van de hennepsteelt en haar Vietnamese plegers. Het slothoofdstuk bevat de conclusies ten aanzien van de onderzoeksvragen.

Eindnoten

1. Zie ook Bruin (2012) die een overzicht geeft van de strafrechtelijke en bestuursrechtelijke geschiedenis van het coffeeshopbeleid in Nederland.
2. Het deel dat op Nederlandse bodem verkocht wordt in de coffeeshops, wordt op zijn beurt voor een groot deel aan buitenlanders verkocht (Jac Nouwens in Allround Blauw, 2009).
3. Doordat er slechts een veertigtal Vietnamese achternamen bestaat, kan op basis van louter achternamen niet eenduidig een familierelatie vastgesteld worden.
4. Onder 'katvanger' verstaan we personen die als zichzelf beschikbaar stellen als eigenaar of registratiehouder van een voertuig, bedrijf, bankrekening of ander goed, waardoor de werkelijke eigenaar of houder zichzelf buiten het zicht van de autoriteiten kan houden.
5. We spreken in dit rapport over 'criminele groeperingen', doelende op de groeperingen uit de onderzochte opsporingsdossiers. We gebruiken de term 'netwerk' of 'crimineel netwerk' om het (eventueel) bredere netwerk daaromheen aan te duiden. In de internationale documentatie wordt veelal gesproken over 'Vietnamese georganiseerde criminele groeperingen' (*Vietnamese organised crime groups*).
6. StatLine is de elektronische databank van het Centraal Bureau voor de Statistiek, waarmee de gebruiker zelf tabellen en grafieken kan samenstellen.
7. De applicatie BlueView is een soort geautomatiseerde zoekmachine waarmee handhaving- en opsporingregistraties (onder meer uit BVH en BVO) van alle politiekorpsen over de laatste vijf jaar direct kunnen worden geraadpleegd. De volledigheid van de invoer van gegevens in BVO (opsporingsgegevens) is nog een punt van zorg (Algemene Rekenkamer, 2011).
8. Voor dit onderzoek was het opsporingsdossier bijna klaar om ingestuurd te worden naar het Openbaar Ministerie. Gebruik van de gegevens is afgestemd met het betreffende rechteerteam en de officier van justitie.
9. Er is getracht contact te leggen met enkele politietolken, met vertegenwoordigers van het Vietnamese platform in Nederland en met personen uit de Vietnamese gemeenschap. De beoogde respondenten die hebben gereageerd, gaven aan geen bijdrage te kunnen leveren. Respondenten vanuit de wetenschap wilden niet meewerken zonder vergoeding.

2 Vietnamese migranten in Europa en Nederland

In dit hoofdstuk bespreken we eerst kort de achtergronden van de Vietnamezen die sinds de vorige eeuw onder meer naar Europa zijn gemigreerd. Vervolgens wordt in de tweede paragraaf specifiek de migratiegeschiedenis van Vietnamezen in Nederland beschreven. In de derde paragraaf staan de achtergronden van de Vietnamese immigranten centraal. Tot slot, in paragraaf 2.4, wordt aan de hand van cijfers van het CBS een beeld geschetst van de bevolkingssamenstelling en de socio-economische positie van de huidige totale populatie Vietnamezen in Nederland.

2.1 Vietnamezen in migratie

De socialistische Republiek Vietnam is gelegen in Zuidoost Azië en behoort met meer dan 90 miljoen inwoners tot de veertien meest bevolkte landen van de wereld.¹ Het land vormt het oostelijk deel van het schiereiland Indochina, waartoe ook Laos en Cambodja behoren, en is qua oppervlakte ongeveer negen keer zo groot als Nederland. De hoofdstad is Hanoi, welke in het noorden van het land ligt en ongeveer 6,5 miljoen inwoners telt. De grootste stad is Ho Chi Minh stad (voorheen Saigon) in het zuiden met ongeveer 7,5 half miljoen inwoners.²

Het land kent een bloedige geschiedenis, gezien de conflicten en oorlogen die zich voordeden na de tweede wereldoorlog tot midden jaren zeventig. De burgeroorlog tussen het communistische Noord-Vietnam en (het door de Amerikanen gesteunde) Zuid-Vietnam eiste aan ongeveer twee miljoen Vietnamezen³ het leven en zette een enorme vluchtelingenstroom in beweging.

Vietnam is een van de belangrijke herkomstlanden van immigranten in Europa en de Verenigde Staten. Volgens Nožina (2010) leven er momenteel ongeveer drie miljoen Vietnamezen buiten de landsgrenzen van Vietnam.⁴ De omvang van de Vietnamese diaspora blijkt mede uit het geld dat jaarlijks vanuit het buitenland naar Vietnam vloeit. In 2010 was dit 5,79 miljard euro, een toename van ruim 25 procent ten opzichte van 2009 (Institute for Social Development Studies, 2011).

Er zijn drie grote migratiegolven vanuit Vietnam naar Europa waar te nemen. De eerste stroom immigranten hangt samen met het einde van de Franse koloniale periode in Indochina in 1957. Vele Vietnamezen migreerden hierop naar Frankrijk. Van oudsher heeft Frankrijk dan ook een grote Vietnamese gemeenschap (Blanc, 2004).

De tweede golf vindt plaats na 1975, na het terugtrekken van de Amerikaanse troepen uit Vietnam. Een groep vlucht over land naar China, terwijl het gros van de vluchtelingen via boten vertrekt. Deze ‘bootvluchtelingen’ worden door verschillende grote schepen opgepikt en vervolgens ondergebracht in omliggende landen. De grootste opvangkampen zijn gevestigd in Thailand, Hong Kong, Singapore, Maleisië en Indonesië. Vanuit deze opvangkampen, zijn de zogenaamde Vietnamese diaspora ontstaan: via het VN-vluchtelingenprogramma worden de Vietnamezen ondergebracht in de Verenigde Staten (waar momenteel ongeveer anderhalf miljoen Vietnamezen wonen), Europa en Australië (Van den Tillaart, Olde Monnikhof, Van den Berg & Warmerdam, 2000).

In de jaren tachtig wordt het communistische Noord-Vietnam gesteund door eveneens communistische landen uit Oost-Europa zoals Rusland en Tsjecho-Slowakije. Deze steun bestaat tijdens de oorlog met name uit levering van wapens en specifiek in Tsjecho-Slowakije gemaakte explosieven (semtex). Nadat de Amerikanen zich terugtrekken uit het land, groeit de economische en politieke band tussen de landen in het Oostblok en Vietnam. Zo worden er goederen voor de opbouw van de industrie naar Vietnam gestuurd, terwijl vanuit Vietnam natuurlijke grondstoffen naar het oosten van Europa getransporteerd worden (Nožina, 2010). Gedurende dezelfde periode loopt de Vietnamese staatsschuld hoog op en stuurt de Vietnamese regering vele jonge mannen tussen de achttien en twintig jaar naar Tsjecho-Slowakije om deze schuld ‘in te lossen’. Deze mannen krijgen een industriële opleiding en worden aan het werk gezet in fabrieken. De in Europa opgedane kennis zouden zij later weer kunnen gebruiken in hun thuisland. Deze mannen mogen ongeveer de helft van hun loon houden, terwijl de rest gebruikt wordt voor afbetaling van de Vietnamese schuld (Nožina, 2001; Nožina, 2010).

Gedurende de jaren tachtig van de vorige eeuw is Vietnam geïsoleerd van de Westerse wereld en kent het een inflatie van 700 procent. Tijdens dezelfde periode worden in Vietnam economische hervormingen en andere maatregelen doorgevoerd, gericht op de privatisering van de agricultuur en industrie. Het land werkt toe naar een marktgeoriënteerde economie. Ondanks het gegeven dat Vietnam een van de snelst groeiende Aziatische economieën is, kent het land nog steeds een wijdverbreide armoede. In de doorontwikkeling van vele voormalige staatsbedrijven is een grote groep werknemers overbodig geworden, wat grote werkloosheid heeft veroorzaakt in de rurale delen van Vietnam. Alle arme gezinnen bevinden zich in de plattelandsgebieden, waar minderheden domineren (COSPOL, 2011).⁵ Enerzijds heeft dit in de loop der tijd geleid tot een grote interne migratie van platteland naar de stad, anderzijds migreren Vietnamezen naar het buitenland. Degenen die familie, vrienden of kennissen hebben in Europa, willen ook naar Europa om zo de armoede in eigen land te ontvluchten. Uit de literatuur is echter niet af te leiden of deze groep zich permanent in het buitenland wil vestigen. Dit in tegenstelling tot de eerste migranten die moesten vluchten omdat zij hun leven in Vietnam niet zeker waren en zich om deze reden wel permanent in het buitenland wilden vestigen (Silverstone, 2011). Zij zijn in die zin te kenmerken als politieke vluchtelingen, terwijl het bij de latere groep economische migranten betreft. De derde, recente migratiegolf heeft ook de West-Europese landen bereikt, in het bijzonder het Verenigd Koninkrijk.

Het feit dat Vietnamezen zich vanwege genoemde push- en pullfactoren in Europa willen vestigen, is een voedingsbodem voor illegale migratie en biedt kansen voor Vietnamese criminele groeperingen. In het volgende hoofdstuk komen we terug op criminaliteit en criminele groeperingen in relatie tot deze illegale migratie, alsmede op andere vormen van (georganiseerde) criminaliteit onder Vietnamezen in Europa en Nederland. In de volgende paragrafen wordt ingegaan op de achtergronden van Vietnamese immigranten die over de jaren heen naar Nederland zijn gekomen en de huidige positie van Vietnamezen in Nederland.

2.2 Migratiestromen van Vietnamezen naar Nederland

Ook in Nederland hebben zich in de loop der jaren Vietnamese migranten gevestigd, zij het op minder grote schaal dan in enkele andere Europese landen. Tussen 1975 en 1991 zijn in Nederland ongeveer 8.200 Vietnamese vluchtelingen opgevangen. Volgens Van den Tillaart et al. (2000) zijn er vijf verschillende groepen te onderscheiden die na 1975 naar Nederland zijn gekomen. De eerste twee groepen zijn in de vorige paragraaf kort aan bod gekomen. Hierna beschrijven we de specifieke kenmerken van de genoemde groepen.

1. Bootvluchtelingen eerste fase (na 1975)

In 1975 verliest het Zuid-Vietnamese leger de strijd van de Noord-Vietnamezen. Wanneer de stad Saigon valt, worden Noord- en Zuid-Vietnam herenigd onder één communistisch regime. Onder de vluchtelingen bevinden zich vooral ambtenaren, religieuzen, mensen met een hogere maatschappelijke positie en militairen die vochten voor het Zuid-Vietnamese leger. Velen van behoren tot de rijkere families die in het bezit zijn van bedrijven en/of land. Ook Noord-Vietnamese grootgrondbezitters, die al in een eerder stadium van Noord naar Zuid zijn gevlucht, zoeken hun heil in het buitenland. De vluchtelingen vrezen het communistische regime dat hun bezittingen af zou pakken en mogelijk zou vervolgen, aangezien zij samengewerkt hebben met de Zuid-Vietnamese regering. Omdat zij worden opgevangen via het VN-vluchtelingenprogramma wordt hen in Nederland direct de A-status⁶ toegekend.

2. Bootvluchtelingen tweede fase (1980)

Rond 1980 ontstaat er een nieuwe stroom vluchtelingen. De economische omstandigheden, het tekort aan voedsel, onderdrukking door het communistisch regime en het risico voor jonge mannen om het leger in te moeten, leiden tot deze nieuwe vluchtelingenstroom. In tegenstelling tot de eerste stroom betreft dit niet alleen de gegoede burgerij, maar voornamelijk arbeiders, vissers en boeren die op zoek gaan naar een beter bestaan.

3. Gezinshereniging (tussen 1982 en 1990)

Omdat (met name bij de tweede bootvluchtelingenstroom) veel families opgesplitst zijn geraakt en er relatief veel mannen zijn gevlucht, aangezien deze het grootste risico liepen om het leger in te moeten, zijn in de jaren tussen 1982 en 1990 familieleden van deze gevluchte personen naar Nederland gekomen. In de praktijk kan het vele jaren duren voordat gezinsleden het land mogen verlaten, aangezien de Vietnamese autoriteiten hier niet of nauwelijks aan mee willen werken.

4. Asielzoekers uit het Oostblok (1991)

In de jaren tachtig leven er ongeveer 30.000 Vietnamezen in Tjecho-Slowakije. Na de val van het communisme vluchten velen van hen richting Duitsland, Nederland, Frankrijk en Engeland. In 1991 bestaat in Nederland een piek in het aantal asielaanvragen door Vietnamese migranten (Van den Tillaart et al., 2000; zie figuur 1, in bijlage 3). De groep Vietnamese asielzoekers in Nederland bestaat in dat jaar uit meer dan 3.000 voornamelijk Noord-Vietnamezen die op jonge leeftijd naar de communistische landen zijn gegaan. Volgens Van den Tillaart et al. (2000) stuit deze groep op grote problemen bij de asielprocedure. Zo worden veel mensen niet toegelaten en volgen rechtszaken en zelfs hongerstakingen om uitzetting te voorkomen. Een groep van 500 personen wordt na vijf jaar officieel toegelaten. Anderen verdwijnen in de illegaliteit, worden teruggestuurd of reizen door naar andere landen (Nožina, 2001; 2010).

5. Jonge Vietnamese vrouwen uit Vietnam (na 1995)

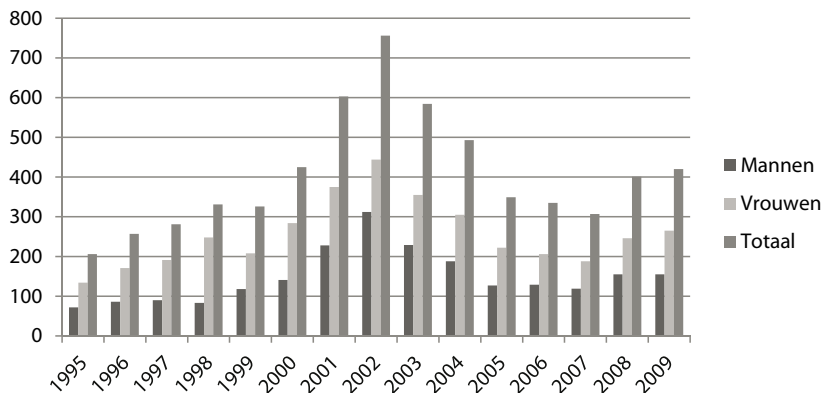
Zowel onder de bootvluchtelingen als onder de vluchtelingen vanuit het Oostblok is het percentage mannen aanzienlijk hoger dan het percentage vrouwen. Nadat veel jongere mannen een positie hebben opgebouwd in Nederland, vertrekken zij naar Vietnam om daar een Vietnamese bruid te zoeken, waarna ze gezamenlijk terugkeren naar Nederland.

2.3 Kenmerken van Vietnamese immigranten in Nederland

In deze paragraaf wordt aan de hand van cijfers van het CBS een beeld geschetst van de Vietnamese immigranten die jaarlijks Nederland binnenkomen. Achtereenvolgens bespreken we de omvang van de immigrantengroep, de geografische spreiding over Nederland, de leeftijden van de instromende migranten, sekse, gezinssituatie ten tijde van de immigratie en de motieven om naar Nederland te komen. In de volgende paragraaf geven we een beschrijving van de totale groep Vietnamese personen in Nederland.

In figuur 2.1 is het aantal Vietnamese immigranten weergegeven, dat jaarlijks in Nederland geregistreerd wordt. Dit zijn personen geboren te Vietnam, die zich vanuit het buitenland in Nederland vestigen en worden ingeschreven in het gemeentelijk bevolkingsregister.⁷

Figuur 2.1 – Aantal Vietnamese immigranten in Nederland over vijftien jaren

Bron: CBS Statline, 22 juni 2011

De grafiek laat een ontwikkeling zien in het immigratiepatroon in Nederland, waarbij het aantal piekt in 2002, met een instroom van 756 Vietnamese immigranten. Het betreft hier voornamelijk personen die in Nederland komen studeren (zie verderop bij migratiemotieven). We zien dat de jaren daarna het aantal geregistreerde immigranten weer afneemt, om vanaf 2008 weer langzaam toe te nemen tot 420 personen in 2009. Deze stijging is met name toe te schrijven aan de komst van Vietnamese studenten naar Nederland.⁸ Bij elkaar opgeteld, hebben zich vanaf 1975 tot en met 2010 in totaal ongeveer 12.000 Vietnamese immigranten in Nederland gevestigd.⁹

De meeste immigranten zijn gevestigd in het westen van Nederland (zie tabel 2, bijlage 3). In 1996 zijn hier iets meer dan 4.200 Vietnamese immigranten gevestigd, terwijl er in het zuiden en oosten van Nederland ongeveer 2.200 Vietnamese immigranten wonen. Met een aantal van duizend personen is het noorden van Nederland de minst door Vietnamese immigranten bewoonde regio. In 2010 is het aantal Vietnamese immigranten in het westen gestegen tot iets meer dan 5.500. In het zuiden van het land wonen inmiddels bijna 3.000 Vietnamese immigranten en in het oosten ongeveer 2.700.

Het grootste deel (56%) van de Vietnamese immigranten die in 2009 naar Nederland komen, is 20 tot 30 jaar oud (zie tabel 3 in bijlage 3). Ook in de jaren ervoor is de meerderheid van deze leeftijdscategorie. De categorie van 30 tot 40 jaar is de op een na grootste groep, met ruim een vijfde van het aantal immigranten. Ook in de voorgaande jaren is dit de op een na grootste groep, met uitzondering van de jaren 2001 en 2002, waar de leeftijdscategorie van 10 tot 20 jaar op de tweede plaats komt.¹⁰ In 2001 en 2002 zien we dus een opvallend grote groep immigranten van een relatief jongere leeftijd ten opzichte van de andere jaren. Dit zijn de eerder genoemde studenten.

Het valt op dat het aantal vrouwelijke Vietnamese immigranten over alle jaren (gerekend vanaf 1995) groter is dan het aantal mannen. In het jaar 2009 werden 155 mannelijke en 265 vrouwelijke immigranten geregistreerd; dat jaar was 63 procent van het totaal aantal migranten vrouw. Ook in de jaren ervoor schommelt het aandeel vrouwen net boven de 60 procent (CBS Statline, 2011). Zoals reeds eerder vermeld, kan het hogere percentage vrouwen verklaard worden door het feit dat er in het verleden (voor 1995) veel meer mannen dan vrouwen naar Nederland zijn gekomen. Vietnamese mannen zoeken op volwassen leeftijd vaak een vrouw in hun geboorteland (Van den Tillaart et al., 2000). Dit zien we terug bij de migratiemotieven (zie verderop in dit rapport). Tevens zien we dit weerspiegeld in de gezinssituatie van de immigranten ten tijde van de vestiging in Nederland: het overgrote deel van de Vietnamese immigranten over de laatste vijf jaar is 'alleengaand' (zie tabel 4 in bijlage 3). Slechts een minderheid immigrereert in gezinsverband, dat wil zeggen tegelijkertijd met één of meer personen van hetzelfde gezin vanaf hetzelfde adres.¹¹ In dat geval gaat het meestal om eenoudergezinnen met moeder.

Migratiemotieven

Midden jaren negentig lijkt gezinshereniging het belangrijkste motief voor migranten uit Vietnam (zie tabel 5, bijlage 3). Zo stijgt het aantal Vietnamezen dat naar Nederland komt wegens gezinshereniging van 124 personen in 1995 naar 247 personen in het jaar 2000. In de jaren daarna neemt dit aantal weer langzaam af tot ongeveer 150 personen in 2009.

Het jaar 2000 is tevens een omslagpunt, aangezien gezinshereniging niet meer het belangrijkste motief voor migratie blijkt te zijn. Het volgen van een studie in Nederland is vanaf 2001 het belangrijkste immigratiemotief. Zo komen er in 1995 en 1996 respectievelijk slechts elf en zestien Vietnamezen naar Nederland met het motief om hier te studeren. Vanaf 1997 begint dit aantal langzaam op te lopen van 53 tot 291 personen in 2001 en 405 personen in 2002. In het voorgaande zagen we al dat er in 2001 en 2002 een opvallend grote groep immigranten van jongere leeftijd is ten opzichte van de andere jaren. Ook in de jaren 2003 en 2004 komen er nog relatief veel studenten naar Nederland. Dit aantal heeft zich inmiddels gestabiliseerd tot ongeveer 150 personen in de jaren 2005-2009.

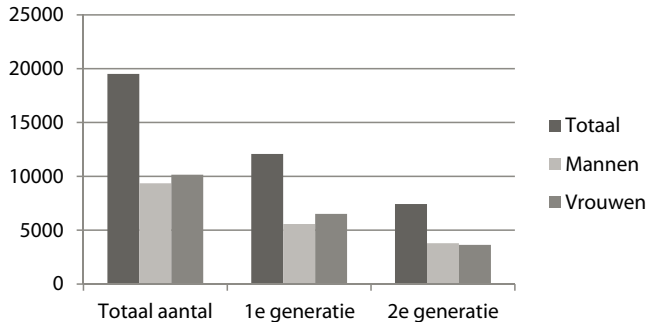
2.4 De totale populatie Vietnamezen in Nederland

In deze laatste paragraaf bespreken we de kenmerken van de huidige totale Vietnamese bevolking in Nederland. Deze groep omvat zowel de bovenstaande groep migranten, als de tweede generatie Vietnamezen die in Nederland geboren zijn.

Volgens cijfers van het CBS wonen er in 2011 iets minder dan 20.000 Vietnamezen in Nederland (zie onderstaande figuur 2.2). Iets meer dan 12.000 van deze personen worden gerekend tot de eerste generatie migranten. De tweede generatie migranten bestaat uit ongeveer 7.500 personen.

Figuur 2.2 – Aantal Vietnamezen in Nederland

Bron: CBS Statline, 12 januari 2011

2.4.1 Geografische spreiding Vietnamese populatie over Nederland

In figuur 2.3 is weergegeven hoe de totale Vietnamese populatie over Nederland is verspreid. De grootte van de cirkels geeft aan hoeveel Vietnamezen in de desbetreffende gemeente staan ingeschreven. De grootste populatie vinden we in Purmerend (787 inwoners). Daarna volgen Hoorn, Almere, Rotterdam en Nijmegen (zie ook tabel 6 in bijlage 3).

Figuur 2.3 - Spreiding van Vietnamese gemeenschap in Nederland

Bron: CBS Statline, 12 januari 2011

Voorals in de provincie Noord-Holland zijn enkele gemeenten gesitueerd waar volgens absolute aantallen relatief veel Vietnamezen wonen. Purmerend en Hoorn¹² worden in de jaren tachtig van de vorige eeuw aangemerkt als groeikern die onder andere oplossing moet bieden aan de woningnood in Amsterdam. De gemeenten krijgen de mogelijkheid om meer huizen te bouwen dan nodig is voor de eigen inwoners.

In dezelfde periode wordt er opvang gezocht voor de Vietnamese bootvluchtelingen die in Nederland worden opgevangen. Met financiële hulp van de regering worden zij ondergebracht in woningen in onder andere Hoorn en Purmerend (Guiaux, Uiters, Wubs & Beenackers, 2007; Klaassen, 2005).

In Noord-Brabant wonen iets minder dan 3.600 Vietnamezen. Zij hebben zich vooral in de gemeenten Helmond en Eindhoven gevestigd. In de jaren negentig van de vorige eeuw is er een arbeidsbureau in Helmond dat veelvuldig gebruikmaakt van Vietnamezen. In deze periode trekken veel Vietnamezen uit andere delen van het land naar Helmond om in die omgeving aan het werk te gaan (Van den Tillaart et al., 2000).

2.4.2 Kenmerken van de Vietnamese populatie

Gekeken naar de leeftijden van de populatie Vietnamezen in Nederland, zien we dat het grootste aantal personen valt in de leeftijdscategorie van 40 tot 50 jaar (zie tabel 7 in bijlage 3).¹³ In 2011 valt zeventien procent van alle geregistreerde Vietnamezen in Nederland in die categorie. Overigens zijn de verschillen met de leeftijdscategorieën 20 tot 30 jaar en 30 tot 40 jaar miniem te noemen.

Op het gebied van scholing en onderwijs lijken er weinig tot geen cijfers voorhanden met betrekking tot de positie van Vietnamezen. Uit de literatuur blijkt dat de tweede generatie Vietnamezen het in Nederland over het algemeen goed doet. Onderwijs en studie worden zeer belangrijk geacht binnen de Vietnamese cultuur. Zo is het voor Vietnamese ouders belangrijk dat hun kinderen een goede opleiding krijgen, omdat een hoogopgeleid kind zorgt voor aanzien binnen de Vietnamese gemeenschap (Van den Tillaart et al., 2000). Hoogopgeleide Vietnamezen studeren voornamelijk aan de Technische Universiteiten in Eindhoven en Delft. In Delft was zelfs een studentenvereniging voor studenten van Vietnamese komaf.

In tegenstelling tot de tweede generatie hebben Vietnamese bootvluchtelingen van de eerste generatie vaak al onderwijs gevolgd in Vietnam. Een grote groep van de eerste golf bootvluchtelingen is hoog opgeleid en had in Vietnam een goede baan. Bij aankomst in Nederland blijkt hun opleiding of de werkzaamheden die zij in Vietnam uitvoerden niet aan te sluiten bij de arbeidsmarkt in Nederland. Een beperkt aantal personen van deze groep heeft in Nederland nog aanvullend onderwijs gevolgd om toch nog een goede positie op de Nederlandse arbeidsmarkt te vinden. De bootvluchtelingen van de tweede fase (zie paragraaf 2.2) hebben in Vietnam vaak minder onderwijs genoten dan hun voorgangers. Zij hebben net zoals de andere bootvluchtelingen wel Nederlandse les gekregen, maar hebben verder in Nederland in beperkte mate deelgenomen aan vervolgonderwijs (Van den Tillaart et al., 2000).

In tabel 2.1 worden percentages gepresenteerd die betrekking hebben op de arbeidspositie van Vietnamezen en autochtone Nederlanders. Uit de tabel is af te lezen dat het totaal percentage werkzame Vietnamezen toeneemt tussen de jaren 1999 en 2007. Het percentage Vietnamezen met een uitkering neemt in deze periode met meer dan vijf procent af.

Tabel 2.1 - Arbeid en uitkering Vietnamezen en autochtone Nederlanders in procenten.

Jaar	Werkzaam totaal %		Werknemers %		Zelfstandigen %		Ondernemers %		Uitkering %	
	Autoch	Viet	Autoch	Viet	Autoch	Viet	Autoch	Viet	Autoch	Viet
1999	70,3	59,1	64,4	53,3	7,6	6,8	8,9	6,8	14,8	19,8
2000	71,4	62	65,4	56,1	7,8	6,9	9	7	14,2	17
2001	72,5	62,8	66,4	56,7	7,9	6,9	9,2	7	14	15,5
2002	72,8	60,9	66,7	55,1	7,8	6,7	9,2	6,8	14	15
2003	72,5	58,1	66,4	52,4	7,7	6,5	9,1	6,7	14,3	15,8
2004	71,7	55,9	65,8	50,2	7,5	6,4	8,9	6,6	14,5	16,5
2005	71,8	56,4	65,8	50,5	7,6	6,8	9,1	7	14,3	16,5
2006	72,6	59,3	66,4	52,9	8	7,5	9,7	7,7	13,8	16,1
2007	74,4	62,3	68	55,3	8,2	8,2	10	8,4	12,6	14,5

Wanneer de Vietnamezen met de autochtone bevolking worden vergeleken, is het percentage Vietnamese personen met een arbeidsbetrokking lager, terwijl het percentage Vietnamezen met een uitkering hoger ligt. De cijfers over de Vietnamezen zijn echter beduidend beter wanneer deze worden vergeleken met de Marokkaanse en Turkse bevolking in Nederland (CBS Statline, 2011).

Veel van de Vietnamezen wonen al lange tijd in Nederland en zij hebben kinderen die in Nederland geboren zijn. Diverse respondenten benadrukken dat de Vietnamese gemeenschap in Nederland bijzonder hecht is. De onderlinge contacten komen tot stand via lijnen van verwantschap en via het informele circuit. Er is sprake van een sterk sociaal netwerk, dat niet ophoudt bij de landsgrenzen, maar zich uitstrekt over internationale migrantengemeenschappen. Dit komt mede door de diaspora die zijn ontstaan naar aanleiding van de binnenlandse conflicten in Vietnam (zie paragraaf 2.1).

Voor politieambtenaren en andere officiële instanties is het moeilijk om tot de gemeenschap door te dringen. Dit geldt extra bij de groep Vietnamese personen zonder legale verblijfstatus, waarover dan ook weinig bekend is. *“De Vietnamezen leven vrij anoniem in Nederland. De doorsnee wijkagent weet niets van hen”*, aldus een respondent. Een andere respondent stelt dat Vietnamezen nooit in het oog springen omdat zij weinig tot geen overlast veroorzaken. De Vietnamezen zijn harde werkers, die niet opvallen. *“Ze zorgen eigenlijk voor weinig problemen. Het is natuurlijk ook een erg gesloten gemeenschap.”* Dit komt overeen met de bevindingen van Leipoldt (2009), die stelt dat de gesloten Vietnamese gemeenschap gestoeld is op loyaliteit naar familie en vrienden. Mai Sims (2007) kwalificeert de Vietnamese gemeenschap in Engeland als een van de minst zichtbare en zij concludeert dat er zeer weinig onderzoek gedaan is naar de kenmerken en achtergronden van deze groep. De aandacht voor Vietnamezen in Engelse literatuur is pas recentelijk gestegen naar aanleiding van diverse mediaberichten over de betrokkenheid van Vietnamezen in hennepteelt.

2.5 Resumé

Vietnam kent een lange geschiedenis van migratie richting Europa en Noord-Amerika. Ook in Nederland hebben zich in de loop der jaren Vietnamese migranten gevestigd, zij het op minder grote schaal dan in enkele andere Europese landen. In 2011 wonen er iets minder dan 20.000 Vietnamezen in Nederland. Het betreft hier personen van zowel de eerste als de tweede generatie. De grootste populatie Vietnamezen is gevestigd in steden in Noord-Holland (Purmerend en Hoorn). Ook in Noord-Brabant, met name in (de omgeving van) Eindhoven en Helmond, wonen relatief veel Vietnamezen. Vergeleken met andere migrantengroepen doen de Vietnamezen het op het gebied van arbeid en inkomen, zij het minder goed ten opzichte van de autochtone Nederlandse bevolking. Uit de literatuur blijkt dat de tweede generatie Vietnamezen in Nederland goed geïntegreerd is. Onderwijs en studie worden zeer belangrijk geacht binnen de Vietnamese cultuur.

De Vietnamese gemeenschap in Nederland is bijzonder hecht. Er is sprake van een sterk sociaal netwerk, dat zich tevens uitstrekt over Vietnamese diasporagemeenschappen in het buitenland. De Vietnamezen worden gezien als hardwerkende mensen die niet opvallen en voor weinig problemen zorgen.

Eindnoten

1. www.cia.gov
2. Zie de kaart van Vietnam op pagina 77 voor een beeld van de bevolkingsdichtheid.
3. Volgens Hirschman, Preston en Loi (1995) variëren de schattingen tussen 1,2 en 3,1 miljoen slachtoffers.
4. Deze groep wordt ook wel aangeduid met '*Việt Kiều*' wat letterlijk overzeese Vietnamezen betekent (Nožina, 2010). Een overzicht van het aantal Vietnamese inwoners in het buitenland is te vinden in tabel 1 in bijlage 3.
5. Comprehensive Operational and Strategic Planning for the Police (COSPOL). Dit is een multilateraal instrument voor opsporing en vervolging voor grensoverschrijdende, zware en georganiseerde criminaliteit, waarbij de lidstaten analytisch ondersteund worden door Europol, in het bijzonder d.m.v. de Analytical Work Files (AWF's). COSPOL wordt aangestuurd door de Standing Committee on Operational Cooperation on Internal Security (COSI).
6. De A-status houdt in dat de asielzoeker is erkend als vluchteling en in Nederland mag blijven.
7. Om als immigrant te kunnen worden geteld, dienen deze personen ingeschreven te worden in de gemeentelijke bevolkingsregisters. Men wordt ingeschreven als men verwacht minimaal vier maanden in Nederland te blijven.
8. Zie verderop bij migratiemotieven.
9. Tussen de jaren 1996 tot en met 2004 is het totaal aantal immigranten in Nederland van iets minder dan 10.000 naar 12.000 personen gestegen. Vanaf 2004 tot en met 2010 blijft het totaal aantal Vietnamese immigranten rond de 12.000 schommelen.
10. In piekjaar 2002 is 57 procent (n=429) in de leeftijd van 20 tot 30 jaar; 20 procent (n=150) in de leeftijd van 10 tot 20 en 15 procent (n=111) in de leeftijd van 30 tot 40 jaar.
11. Een persoon verhuist als alleengaande als er geen andere persoon is, behorende tot hetzelfde gezin, die tegelijkertijd van hetzelfde adres verhuist. Samenwoners kunnen niet apart worden onderscheiden, zij worden als alleengaanden gezien.

12. Ook Alkmaar, Amsterdam en Heerhugowaard zijn gemeenten in Noord-Holland die voorkomen op de lijst met 25 gemeenten waar de meeste Vietnamezen wonen (zie tabel 6 in bijlage 3).
13. De meeste vluchtelingen waren vrij jong toen zij naar Nederland kwamen. Zij hebben inmiddels deze leeftijd bereikt.

3 Internationale Vietnamese criminele groeperingen en hennepsteelt

In het vorige hoofdstuk zijn verschillende factoren beschreven die van invloed zijn geweest op stromen Vietnamese migranten richting Europa. In dit hoofdstuk gaan we dieper in op vormen van criminaliteit die we terugvinden in relatie tot de migratie en Vietnamese groeperingen in Europa, in het bijzonder de hennepsteelt. Dit doen we met name op basis van de literatuur en de interviews met de internationale respondenten.

Vietnamese criminele groeperingen houden zich in Europa bezig met verschillende vormen van criminaliteit, zoals het faciliteren van illegale migratie door middel van mensensmokkel en documentfraude, witwassen, geweldscriminaliteit, piraterij (diefstal van intellectueel eigendom), sigarettensmokkel en grootschalige hennepsteelt (COSPOL, 2011; Von Lampe, 1999; 2005). De illegale migratie heeft volgens verschillende respondenten direct verband met de Vietnamese hennepsteelt in Europa. Op de plaats van de bestemming gaan illegale migranten volgens opsporingsdiensten onder meer in hennepkwekerijen werken. Vanwege dit verband gaan we in de eerste paragraaf in op de illegale migratie en de criminaliteit die daarmee gemoeid is, met name mensensmokkel. Vanaf de tweede paragraaf gaan we dieper in op de betrokkenheid van Vietnamezen bij de hennepsteelt. In de derde paragraaf worden de opkomst en kenmerken van de Vietnamese betrokkenheid in de hennepsteelt per land beschreven. Het gaat hier met name om een aantal Europese landen, waar de opkomst en betrokkenheid van Vietnamezen in de hennepsteelt sterk opvallen. Tevens komt de situatie in Canada aan bod, aangezien Vietnamese criminele georganiseerde misdaad in Canada al relatief lang in beeld is. In de laatste paragraaf worden de gemeenschappelijke bevindingen omtrent de organisatie van de Vietnamese criminele groeperingen achter de hennepsteelt in Europa samengevat.

3.1 Illegale migratie en Vietnamese criminele groeperingen in Europa

De huidige omvang van de illegale migratiestromen vanuit Vietnam naar Europa is een tamelijk recente ontwikkeling en hangt onder meer samen met de strengere eisen voor toetreding in diverse Europese landen en ontwikkelingen in wetgeving. In Tsjechië bijvoorbeeld, werd de Vietnamese migratie tot 1989 formeel ingekaderd door de staat. Daarna begonnen reeds in Tsjechië gevestigde groepen Vietnamezen de migratie illegaal te organiseren. *“Official statistics speak about more than 60.000 Vietnamese nationals living legally in*

our country. Our estimation of illegal immigration indicates that the realistic number of the entire Vietnamese community in our country could be around 100.000 persons, including illegal immigrants”, aldus een respondent uit Tsjechië. In 2007 werden de Schengenlanden uitgebreid met onder meer Polen, Tsjechië en Hongarije, die aanzienlijke Vietnamese gemeenschappen kenden (COSPOL, 2011). Tsjechië werd vanaf dat moment in toenemende mate een transitland in plaats van een bestemmingsland. Het Verenigd Koninkrijk is een populair bestemmingsland bij illegale migranten, die daar vooral vanuit economische overwegingen naartoe willen.

Vietnamese mensensmokkel

In 2010 deed de Duitse politie in samenwerking met Europol invallen in zeventien panden op verschillende locaties in Duitsland, waarbij een Vietnamees mensensmokkelnetwerk opgerold werd. De mensensmokkel zou zich uitstrekken over heel Europa. De Britse, Franse, Duitse en Hongaarse politie arresteerden in juni 2010 in totaal 31 verdachte mensensmokkelaars of faciliteerders. De meeste verdachten waren van Vietnamese afkomst, maar er waren ook Europese nationaliteiten onder de arrestanten. In februari 2011 arresteerde de politie (i.s.m. Europol en Eurojust) 35 mensensmokkelaars in Frankrijk, Duitsland, Hongarije, Tsjechië en het Verenigd Koninkrijk. In april 2011 werden 98 personen in Europa gearresteerd die deel uitmaakten van een netwerk dat duizenden Vietnamezen naar Europa bracht, die onder meer te werk werden gesteld in Britse hennepkwekerijen; maar ook Frankrijk en Duitsland waren bestemmingslanden (COSPOL, 2011; The Guardian, 19 april 2011; Wroe, 2010).

Zowel in Vietnam, in transitlanden, als in Europa, bevinden zich Vietnamese georganiseerde criminele groeperingen, die gespecialiseerd zijn in het faciliteren van illegale migratie van Vietnam naar Europa. De migranten, met name afkomstig uit het noorden van Vietnam, maken gebruik van de diensten van georganiseerde netwerken die de reis faciliteren door middel van ‘pakketten’, die in prijs variëren van 7.000 tot 23.000 euro. Volgens de betrokken Europese opsporingsinstanties kennen de Vietnamese criminele groeperingen dan wel netwerken geen ‘vaste’ modus operandi bij de mensensmokkel. De groeperingen zijn zeer kundig in het ontwikkelen van illegale migratiemethoden alsook documentenvervalsing. Zij maken simpelweg gebruik van zwakke plekken in de reguliere migratieprocedure, bijvoorbeeld door het misbruiken van legitieme zakelijke en toeristenvisa, maar ook sociale wetgeving. Zo rapporteerde Zweden het aanwenden van schijnhuwelijken en oneigenlijk ouderschap. De zogenaamde partner, die overkwam vanuit Vietnam, bracht een kind mee waarvan valselijk werd voorgewend dat het een biologische kind was. De kinderen werden gebruikt om aanspraak te maken op kinderbijslag en andersoortige gezinsuitkeringen. Bij veelvoorkomende werkwijzen worden legitieme visa op illegitieme wijze verkregen, door het gebruik van valse of bewerkte identificatiedocumenten. Tevens wordt door de Britse autoriteiten het gebruik van rechtsgeldige ‘look-a-like’ paspoorten veelvuldig gesignaleerd. Daarnaast zijn faciliteerders eigenaar van reisbureaus, die gebruikmaken van up-to-date informatie over Europese vliegvelden en Schengenrestricties. Deze bureaus zijn in staat om de reisroute na aanvang van de reis nog aan te passen, door nieuwe boekingscodes van vluchten te versturen (COSPOL, 2011). Een smokkelnetwerk dat in april 2011 werd opgerold, maakte gebruik van een eigen reisbureau in Hongarije voor het faciliteren

van de smokkel. Onder de gearresteerden bevonden zich verscheidene documentenvervalsers (The Guardian, 19 april 2011).

Vietnamese mensensmokkelorganisaties zijn in staat om een 'gegarandeerde' service te bieden en om personeel van de Europese ambassades in Hanoi om te kopen. De prijs van de diensten die de criminele netwerken aanbieden is zo hoog, dat familieleden in Vietnam gedwongen zijn om hun huis te verkopen of zich anderszins in torenhoge schulden te steken om de illegale oversteeek van hun familieleden naar de EU te bekostigen. De reis kan enkele dagen tot vele weken of zelfs jaren duren. Het kan bijvoorbeeld wel vijf jaar duren tot migranten het Verenigd Koninkrijk bereiken hebben. Om de hoge prijs van de overtocht te betalen, werken de gesmokkelde migranten soms ook onderweg. Het werk kan bestaan uit het verkopen van (illegale) sigaretten, het verzorgen van hennepkwekerijen en prostitutie (COSPOL, 2011).

Een veelgebruikte route naar het Verenigd Koninkrijk behelst een legitieme reis naar Rusland, gevolgd door een illegale grensovergang naar de EU, soms via de Oekraïne. Daarnaast worden de visa-applicaties van sommige Europese landen op grote schaal misbruikt, waardoor de migranten per vliegtuig rechtstreeks de EU kunnen binnen reizen. Er worden uiteenlopende routes gebruikt, zoals vluchten van Vietnam naar Oostenrijk, Tsjechië of Hongarije, waar de migranten vervolgens verborgen in vrachtwagens verder worden vervoerd naar Frankrijk en Duitsland. Bij een andere route gingen de vluchten naar Roemenië en Bulgarije en vervolgens per vrachtwagen of auto via Hongarije of Tsjechië naar Frankrijk. Veelal gaat het via Noordwest-Europa verder naar het Verenigd Koninkrijk. Een van de duurdere methoden (tussen de 10.000 en 15.000 euro tegen een 'gegarandeerde aankomst') was een directe vlucht van Vietnam naar Parijs, op basis van valse Schengen zakenvisa's die waren aangevraagd bij de Hongaarse en Tsjechische ambassades in Hanoi. In Parijs werden de migranten onder gebracht in opvanghuizen ('*safe houses*'), voordat ze het laatste deel van de reis naar het verenigd Koninkrijk maakten. Het betreffende criminele netwerk had cellen in Polen, Tsjechië, Duitsland, Frankrijk, het Verenigd Koninkrijk en Vietnam. Vietnamese mensensmokkelbendes kunnen bepaalde delen van de reis uitbesteden aan lokale specialisten van andere nationaliteiten, die de nodige diensten tegen een lagere prijs kunnen aanbieden. Zodra de immigranten Europa bereiken hebben, zijn ze binnen Europa moeilijk te traceren. Bij de politie is bekend dat valse reisdocumenten na aankomst in Europa teruggegeven werden aan de mensensmokkelaars (COSPOL, 2011).

3.2 Toetreding tot de hennepsteelt

Vietnamezen zijn in Europa met name bekend om de productie van en handel in drugs. Volgens Paoli en Reuter (2008) spelen culturele verschillen (zowel algemene culturele attitudes van etnische minderheden als percepties met betrekking tot illegale drugs) een belangrijke rol in het verklaren waarom bepaalde etnische groepen in het algemeen disproportioneel betrokken zijn bij bepaalde segmenten van de drugsmarkt. Tegelijkertijd onderstrepen zij de cruciale invloed van de mogelijkheden voor de drugshandel die beschikbaar zijn voor bepaalde immigrantengroepen. Kortom: zowel culturele als gelegenheidsfactoren spelen een rol bij het verklaren waarom een bepaalde groepering op de voorgrond treedt bij – in dit geval – de illegale hennepsteelt.

Silverstone (2011) ging na welke *push- en pull*factoren voor internationale criminele groeperingen spelen bij de Vietnamese betrokkenheid in de hennepcultuur in het Verenigd Koninkrijk.¹ Allereerst zou het instorten van de bestaande criminele markten in Oost-Europa en groeiende concurrentie van andere criminele groepen een beweging van Vietnamese criminele groepen naar het Verenigd Koninkrijk in de hand gewerkt kunnen hebben (pushfactoren). De pullfactoren zijn duidelijker: in het Verenigd Koninkrijk is er, net als in de meeste Westerse landen, een grote vraag naar cannabis. De vraag is zo groot dat een enorme productiegroei mogelijk is, zonder dat de prijzen (en de winsten) dalen. Daarnaast hebben de criminelen er goede toegang tot kweekbenodigdheden en reeds gevestigde Vietnamese tussenpersonen voor materialen en afzet van de cannabis. Er is een veelheid aan concurrerende elektriciteitsaanbieders, waarbij controles makkelijk te omzeilen zijn. Andere pullfactoren zijn de tot recentelijk 'lakse' overheidsaanpak van de hennepcultuur, een grote mate van onaantastbaarheid van de Vietnamezen, toegang tot smokkelroutes, poreuze grenzen en de aanwezigheid van 'makelaars' en faciliteerders in de Vietnamese gemeenschap. Silverstone concludeert dat lokale netwerken en connecties gebaseerd op verwantschap cruciaal zijn in de constructie van de criminele netwerken.

Door de opsporingsinstanties wordt verondersteld dat dezelfde Vietnamese criminelen, die voorheen betrokken waren bij heroïnesmokkel, gaandeweg aanzienlijke vaardigheden hebben ontwikkeld in het telen van hennep. Dit komt onder meer door de gelegenheidsstructuren in de betreffende landen. De hennepcultuur kent hoge opbrengsten, er is een grote vraag naar cannabis in Europa en de teelt kent een relatief laag risico voor deze criminele groeperingen. Cannabis wordt in Europa nog steeds gezien als lichte drug en de straf voor een 'first offender' is meestal een voorwaardelijke gevangenisstraf. Deze combinatie van factoren heeft een natuurlijke doorontwikkeling van de Vietnamese criminele groeperingen naar de grootschalige hennepcultuur tot gevolg gehad.² Een groeiend aantal nagelstudio's in Europese landen wordt in verband gebracht met het witwassen van criminele opbrengsten uit de hennepcultuur. Daarnaast is er, zoals eerder gesteld, een link tussen hennep telen en Vietnamese immigratie. Gesmokkelde Vietnamese immigranten komen naar Europa, op zoek naar een beter bestaan. Wanneer zij in Europa aankomen, hebben ze een torenhoge schuld bij degenen die hun overtocht naar de EU gefaciliteerd hebben. Dat kunnen zowel familieleden zijn als mensensmokkelaars. Zodra zij Europa bereikt hebben, kunnen zij gaan werken in de hennepcultuur (COSPOL, 2011; interviews).

Of er sprake is van mensenhandel (uitbuiting) van de Vietnamese migranten die werken in de hennepcultuur, is niet helemaal duidelijk. De meningen van de internationale respondenten verschillen op dit punt. Aan de ene kant wordt gesteld dat het werken als 'tuinman' (verzorger) in een hennepkwekerij veel lucratiever is dan traditioneel beschikbare migrantenbaantjes en dit stelt hen in staat de schuld sneller af te betalen. De opbrengsten zijn aanzienlijk; hun jaarlijkse inkomen als verzorger is voldoende om een gezin van tien personen in Vietnam gedurende tien jaar van voedsel te voorzien (aldus de SOCA-woordvoerder in *The Guardian*, 19 april 2011). Het is zelfs zeer waarschijnlijk dat de opbrengsten uit de hennepcultuur een belangrijke aantrekkingskracht hebben op de migranten. De migranten die onderweg zijn naar het Verenigd Koninkrijk zouden veelal weten dat zij daar gaan werken

in de hennepcultuur, nagelstudio's of restaurants. COSPOL (2011) concludeert dat de hennepcultuur een van de favoriete methoden is voor een migrant om de schulden terug te betalen aan de faciliteerders en dat het daarom zeer waarschijnlijk is dat aanhoudende illegale migratie vanuit Vietnam gepaard gaat met een stijging van hennepcultuur. Aan de andere kant stellen de respondenten van de Tsjechische nationale politie dat de verzorgers geen volledige bewegingsvrijheid genieten. Voorheen leek hun positie op slavernij, omdat ze in de kwekerijen woonden en deze niet mochten verlaten. Momenteel signaleren de opsporingsdiensten dat de supervisors de verzorgers soms meenemen naar grotere steden voor wat ontspanning. Door de verbeterde omstandigheden leveren de verzorgers beter werk. Desalniettemin zijn zij afhankelijk van de supervisors.

3.3 Vietnamese hennepcultuur in de verschillende landen

In deze paragraaf beschrijven we datgene wat er bekend is over de Vietnamese betrokkenheid in de hennepcultuur, in een aantal Europese landen. Tevens komt de situatie in Canada aan bod, aangezien Vietnamese criminele georganiseerde misdaad in Canada al relatief lang in beeld is.³

3.3.1 Verenigd Koninkrijk

In 2011 leven er volgens de officiële cijfers 40.000 Vietnamezen in Groot-Brittannië en verblijven er naar schatting nog eens 35.000 ongedocumenteerde Vietnamezen (woordvoerder van SOCA in *The Guardian*, 19 april 2011). Velen zijn eind jaren zeventig of in de tachtiger jaren als vluchteling naar het Verenigd Koninkrijk gekomen (SOCA, 2012). Het Verenigd Koninkrijk zou de populairste Europese bestemming zijn voor Vietnamese illegale migranten. Onder de gesmokkelde migranten zijn ook minderjarigen. Uit onderzoek van Silverstone en Savage (2010) blijkt dat Vietnamese minderjarigen zich vrijwillig laten smokkelen naar het Verenigd Koninkrijk, maar dat zij mogelijk een ander verhaal voorgespiegeld krijgen van wat hen daar te wachten staat. Opvallend is dat veel van deze minderjarigen uit welgestelde families komen, en niet uit de armste lagen van de bevolking, zoals in de literatuur veelal gesteld.

Vanaf 2001 worden in het Verenigd Koninkrijk Vietnamese nieuwkomers gesignaleerd in de georganiseerde criminaliteit (interview). Vanaf 2005 wordt door media en opsporingsinstanties ruime aandacht besteed aan Vietnamese georganiseerde criminaliteit, met in het bijzonder grootschalige hennepcultuur (Silverstone Savage, & 2010; Silverstone, 2010). De laatste jaren neemt de hennepcultuur in het Verenigd Koninkrijk sterk toe. De Britse politie ontdekte in 2010 rond de 6.900 hennepkwekerijen, een sterke toename ten opzichte van 2009 (ruim 4.000 kwekerijen) en 2008 (ruim 2000 kwekerijen) (*The Guardian*, 19 april 2011). De explosieve stijging van de hennepcultuur wordt in verband gebracht met de opkomst van de Vietnamese criminele groeperingen: *"It is estimated that 75% of cannabis farms involve ethnic Vietnamese"* (SOCA, 2012). Door de Metropolitan Police wordt Vietnamese georganiseerde criminaliteit in 2008 benoemd als vierde grootste dreiging van transnationale groeperingen in Londen (Foreign & Commonwealth Office, 2008).

De hennepcultuur zou een belangrijke pullfactor zijn voor Vietnamese illegale immigranten. Aangekomen in het Verenigd Koninkrijk krijgen ze onderdak aangeboden en illegale

baantjes, om hun schuld van de reis af te betalen (SOCA, 2012). Volgens onderzoek van Silverstone en Savage (2010) staan de criminele netwerken achter de mensensmokkel echter los van de Vietnamezen die actief zijn in de hennepcultuur en -handel in het Verenigd Koninkrijk. Het werken als verzorger in hennepkwekerijen is een gangbare manier, maar ook werk in restaurants, nagelstudio's en, in mindere mate, de prostitutie (SOCA, 2012). Meestal hebben de immigranten die in de hennepkwekerijen werken na de tweede oogst voldoende geld verdiend om hun schuld af te lossen, aldus Gibson (9 juni 2011). "*Vietnamese 'gardeners' can turn a cannabis plantation around in two months and one 'gardener' can run six premises*", stelt Baker van de SOCA (in The Guardian, 19 april 2011).

De hennepgroeperingen bestaan meestal uit tien tot dertig Vietnamezen die lokaal opereren, maar zich internationaal bewegen. Ze zijn niet uit op het 'beheersen' van territorium, maar zoeken zakelijke mogelijkheden en zakenpartners. De meeste kwekerijen worden geëxploiteerd door relatief kleine Vietnamese criminele groepen. Kennis wordt mond-tot-mond en schriftelijk gedeeld binnen de Vietnamese gemeenschap, of via de inzet van 'specialisten'. De specialisten zouden heel het land doorreizen om kwekerijen op te bouwen, elektriciteit af te tappen of oogsten op te halen. Er wordt gebruikgemaakt van valse identiteitsbewijzen, bijvoorbeeld bij het huren van kweekpanden. In het Verenigd Koninkrijk zouden de groeperingen uitsluitend mono-etnisch zijn en alleen samenwerken met andere nationaliteiten op het gebied van de afzet van het product. De oogsten worden in pakketten van kilo's verkocht aan georganiseerde autochtone Britse criminelen, of criminelen van andere etniciteiten (SOCA, 2012).

De kwekerijen kunnen worden gefinancierd door verschillende investeerders tegelijk. Dit zijn meestal Vietnamese personen in het Verenigd Koninkrijk die (mede-) eigenaar zijn van een klein bedrijfje, zoals een nagelstudio, winkel of restaurant (SOCA, 2012). Hetzelfde soort bedrijfjes wordt ook als dekmantel gebruikt voor het witwassen van criminele opbrengsten (Foreign & Commonwealth Office, 2008; Gibson, 9 juni 2011). Het is lastig voor de opsporingsdiensten om onderscheid te maken tussen de legale opbrengsten van dergelijke bedrijfjes en de hennepopbrengsten. Desalniettemin worden waarschijnlijk grote delen van de hennepopbrengsten naar Vietnam verplaatst via bankrekeningen, geldsmokkel (koeriers) en money transfers. Soms wordt ook ondergronds bankieren gebruikt (SOCA, 2012).

De Vietnamese hennepcultuur in het Verenigd Koninkrijk blijkt relaties te hebben met de Vietnamese hennepcultuur in Canada. De systemen, technologieën en vaardigheden, die nu in het Verenigd Koninkrijk worden toegepast, zijn aanvankelijk in Canada ontwikkeld (Silverstone & Savage, 2010). Daarnaast onderhouden de Vietnamezen verdachten contacten met familieleden in het buitenland. Uit politie-inlichtingen blijkt dat veel illegale Vietnamezen in het Verenigd Koninkrijk familieleden hebben in Polen, Hongarije en Tsjechië (COSPOL, 2011).

Er is echter geen duidelijk bewijs dat sterk ontwikkelde, monopolistische, Vietnamese criminele organisaties hun werkzaamheden strategisch vanuit elders in de wereld verplaatsen naar het Verenigd Koninkrijk. Morselli et al. (2011) onderscheiden dergelijke 'strategische' criminele groeperingen van 'opkomende' criminele groeperingen. In het Verenigd Koninkrijk zouden bestaande criminogene en illegale marktcondities (met name lakse

rechtshandhaving en de onverzadigbare vraag naar cannabis) belangrijke contextuele factoren zijn voor opkomende Vietnamese criminele groeperingen. Er is met andere woorden sprake van criminele netwerken die zich op basis van gelegenheidsstructuren ontwikkelen. De Vietnamese criminele groeperingen in het Verenigd Koninkrijk kennen een duidelijke netwerkstructuur; het gaat om kleine groepen die zowel lokaal als internationaal opereren. Zij kennen wel een zekere mate van continuïteit, maar passen zich snel aan aan veranderende omstandigheden, zoals ontwikkelingen in wetten en rechtshandhaving door opsporingsdiensten (Silverstone & Savage, 2010). Engeland is volgens een interviewrespondent van Europol aantrekkelijk vanwege de grote 'markt' voor cannabis⁴, de taal, vanwege de perceptie dat het niet moeilijk is om het land binnen te komen en dat het gemakkelijk is om er zwart werk te kunnen vinden. De gepercipieerde risico's zouden laag zijn, omdat er geen plicht is tot het dragen van een identiteitsbewijs. Daarnaast zijn de straffen lager dan voor het handelen in harddrugs (SOCA, 2012). Volgens informatie van de SOCA (2012) heeft de Vietnamese hennep teelt zich van het Verenigd Koninkrijk verspreid naar andere Europese landen. Er zouden Vietnamezen vanuit Engeland 'gedetacheerd' worden in Tsjechië, om hun kennis over te brengen. Hetzelfde geldt voor Polen. Ook zijn kwekerijen ontdekt in Noorwegen, die links hadden naar Engeland.

3.3.2 Tsjechië

Na Oekraïners en Slovenen vormen de Vietnamezen de derde grootste buitenlandse groep in Tsjechië. In 2011 zijn er volgens de officiële bevolkingsstatistieken ruim 55.500 Vietnamezen woonachtig in de Tsjechische Republiek. Dit zijn zowel Vietnamezen met een permanente verblijfsstatus, als met een andersoortige status.⁵ Veel Vietnamezen verblijven illegaal in Tsjechië. Het ware aantal in Tsjechië verblijvende Vietnamezen wordt zeker twee maal zo groot geacht als de geregistreerde groep, ruim 100.000 (interviews; Růžička, 9 juni 2011).

In Tsjechië zijn Vietnamese groeperingen van oudsher actief in de organisatie van illegale migratie en het smokkelen van goederen, waaronder drugs. In 1999 werd de eerste groep Vietnamese drugshandelaren in Tsjechië ontdekt. Zij hielden zich, net als Albanen uit Kosovo en Nigerianen, bezig met de distributie van heroïne (Nožina, 2010). *"For many years, we were informed about Vietnamese only as about small heroin dealers within the Vietnamese ethnic community who were buying the drug from other ethnic groups"*, aldus een Tsjechische respondent. Daarnaast was een dozijn gewelddadige Vietnamese gangs actief in Tsjechië, gespecialiseerd in moord en afpersing. Zij zouden worden ingezet door de Chinese criminele groepen voor het innen van schulden, racketeering en het bedreigen van concurrenten.⁶ Halverwege de jaren 2000 zouden Vietnamese straatbendes zich ontwikkelen naar meer gestructureerde criminele organisaties. Door de stijgende drugconsumptie (zowel hard- als softdrugs) in de Vietnamese gemeenschap ontwikkelde zich een netwerk van Vietnamese drugsdealers in Tsjechië. Hoewel de structuur van de groeperingen niet zo hiërarchisch of sterk zou worden als die van de Chinese triades, begonnen meer en meer Vietnamese groepen onafhankelijk te opereren. Daarbij werd een samenwerking vastgesteld met criminele groeperingen uit de voormalige Sovjet-Unie en andere landen, wat duidde op een verdere emancipatie van de Vietnamese groeperingen ten opzichte van de Chinese.

De Vietnamese criminele groeperingen worden in Tsjechië tevens teruggezien in de legale handel. De groepen duiken op in de textielverkoop (markthandel), elektronica, sigarettenhandel en voedselverkoop. De handel in goederen met namaakmerken komt veel voor. Vietnamese criminele groeperingen houden zich tevens bezig met het runnen van casino's en restaurants; de restaurants worden gebruikt voor het witwassen van criminele opbrengsten (Nožina, 2001; Nožina 2010).

Vietnamese hennepgroeperingen in Tsjechië

Gedurende de laatste vijf jaar hebben Vietnamese dadergroepen zich gericht op de indoorhennepcultuur. De daders worden omschreven als zakenmannen, die zich in de handel hebben ontwikkeld van legaal naar illegaal. Voorheen bedreven zij legale business, zoals de handel in kleding. Vervolgens gingen zij op de illegale markt handelen in sigaretten en alcohol; daarna zijn zij zich gaan bezighouden met de hennepcultuur en de handel in kweekmaterialen. De laatste twee jaar signaleert de Tsjechische politie dat de Vietnamezen zich ook bezighouden met de handel in amfetaminen.⁷ *"Vietnamese are business men. They want to make a lot of money in little time. The same groups that we saw trafficking cigarettes illegally ten years ago, are now doing cannabis"*, aldus Růžička (9 juni 2011). Vietnamese groeperingen zijn volgens politie-informatie momenteel verantwoordelijk voor meer dan de helft van de totale hennephandel in de Tsjechische Republiek. In de aansturing van de hennepcultuur ziet de politie louter Vietnamezen. De primaire reden voor de verschuiving naar de hennepcultuur, is de bestaande vraag naar marihuana met een hoog THC-gehalte en de te behalen winsten (interview; Růžička, 9 juni 2011). *"The Vietnamese simply have reacted on this demand with a flexibility which is very typical for them. The fact they do not differentiate between legal and illegal business forms the other typical feature of this ethnic community"* (interview).

Vertrouwen speelt een complexe rol in zowel de samenstelling van de afzonderlijke criminele groepen, als in de onderlinge samenwerking. Voor de vorming van de criminele groeperingen is het van groot belang dat de leden tot de bredere familie behoren, of afkomstig zijn uit dezelfde regio in Vietnam. Verschillende specialistische activiteiten, zoals het verkrijgen van kweekmateriaal, bouwen van kweeklocaties, advisering, teelt en oogst, supervisie van de kwekerijen, transport en investeringen worden uitgevoerd dan wel gecoördineerd door Vietnamezen. Hoewel de kern bij voorkeur uit familieleden bestaat, en diverse taken worden uitgevoerd door Vietnamezen, zijn de criminele groeperingen niet mono-etnisch. In de groepen worden ook personen met andere nationaliteiten aangetroffen. Er is bijna altijd wel een autochtone Tsjechische 'medewerker' betrokken. Deze vervult een specifieke taak in het geheel, zoals het huren van panden, het leveren van kweektechnologie, transport, tenaamstelling van kentekenplaten, het leggen en onderhouden van contacten met elektriciteits- en gasbedrijven. Op deze manier vallen de Vietnamese criminele groeperingen niet te veel op (interview; Růžička, 9 juni 2011).

Er zijn in de hennepcultuur twee typen Vietnamese groepen te ontwaren: producerende groepen en handelende groepen. Enerzijds zouden deze verschillende groepen elkaar niet vertrouwen: *"The Vietnamese do not trust each other, they fear each other."* Er is een angst om geript te worden door andere groepen en daarom werken de groeperingen in strikte geheimhouding (Růžička, 9 juni 2011). Anderzijds vervullen de groepen een verschillende rol in de

productie of verhandeling van de cannabis. Dit veronderstelt een wederzijdse afhankelijkheid in de keten. Volgens de respondenten is er sprake van een informeel netwerk van Vietnamese drugshandelaren die intensief met elkaar communiceren en elkaar 'goederen' (met name stekken en marihuana) aanbieden en van elkaar afnemen. Volgens Růžicka (9 juni 2011) werken de criminele groepen samen wanneer de omstandigheden gunstig zijn.

Structuur en werkwijze van de Vietnamese criminele groeperingen

De politieke diensten denken niet dat er bij de Vietnamese hennepcultuur sprake is van een strikte hiërarchische structuur. Het laagst in rang in de groepering zijn de hennepverzorgers of kwekers (*'growers'*), ook wel *'farmers'* of *'gardeners'* genoemd, zonder baan en zonder legale status. Zij zijn onderworpen aan hun supervisors, waar zij ongetwijfeld in grote mate persoonlijk van afhankelijk zijn. *"As a rule, a 'gardener' does not know anybody else than his supervisor"* (interview). Tevens is er een hiërarchische verhouding tussen supervisor en de eigenaar van de kwekerijen. Sommige handelaren hebben hun eigen kwekerijen, anderen kopen van kwekers.

Nožina (2010) beschrijft het onderscheid tussen de oorspronkelijke, 'traditioneel' Aziatische georganiseerde criminaliteit en criminele netwerken. Het belangrijkste verschil is dat de eerste bestaande, gevestigde piramidale organisaties zijn, terwijl criminele netwerken zich ontwikkelen aan de hand van criminele kansen en mogelijkheden (gelegenheidsstructuren). Volgens de respondenten werken de verschillende Vietnamese hennepgroepen tot op zekere hoogte en in verschillende samenstellingen met elkaar samen. Er is echter geen overkoepelende *'capo di tutti'*, die de cellen aanstuurt. Zij stellen dat er ongetwijfeld personen op de achtergrond zijn die de activiteiten controleren en er de winst van ontvangen, wellicht zelfs onderlinge conflicten oplossen, maar het is voor de Tsjechische autoriteiten zeer moeilijk om dergelijke personen te identificeren, laat staan bewijslast te vergaren. De groepen die de Tsjechische politie in haar opsporingsonderzoeken tegenkomt, bestaan in de kern meestal uit ongeveer tien personen. Er wordt onderscheid gemaakt tussen de kern van de groepering, faciliterende personen, specialisten, loopjongens en kwekers. De kern van de criminele groepering bestaat uit familieleden, *'trusted individuals'*. Daar omheen bevinden zich allerlei verschillende faciliterende figuren, in zowel ad hoc samenwerking als langetermijnrelaties. De groeperingen maken gebruik van personen die zich hebben gespecialiseerd in een bepaalde activiteit of vaardigheid. Bijvoorbeeld *'moving individuals'* (transport), hokkenbouwers (specialisten in het bouwen van kwekerijen), elektriciens (specialist in elektrische installaties) en ook specialisten in het opruimen van kwekerijen (Růžicka, 9 juni 2011).

De Tsjechische respondenten onderscheiden de volgende fasen en betrokkenen bij de Vietnamese hennepcultuur in Tsjechië:

1. Het zoeken naar geschikte kweeklocaties: hierbij zijn Vietnamese adviseurs betrokken, die vanuit Canada of andere landen naar Tsjechië komen en betaald worden voor hun advies;
2. Het verwerven van kweekbenodigdheden gebeurt door de eigenaar van de kwekerij, of door een ondergeschikte;

3. Het opbouwen van de kwekerij gebeurt veelal door een specialist uit de Vietnamese gemeenschap (bijvoorbeeld de elektrische installatie), maar ook de ‘tuinmannen’ ofwel verzorgers helpen vaak. De Tsjechische politie ziet veel gelijkenis in de opbouw en installaties van veel opgerolde kwekerijen. Dit komt door deze specialisten, die werkzaam zijn voor verschillende groepen;
4. De verzorgers van de kwekerij zijn verantwoordelijk voor de feitelijke hennepcultuur, de oogst en het drogen van de toppen. In Tsjechië worden drie ‘typen’ verzorgers onderscheiden:
  - De meeste verzorgers zijn nieuw aangekomen Vietnamese immigranten, die een schuld moeten afbetalen aan de tussenpersoon in Vietnam die hun reis faciliteerde. De groep illegale Vietnamezen is kwetsbaar en bevat potentiële kwekers;
  - Een deel van de verzorgers komt uit de groep straat- en marktverkopers. Door strengere controle is de vraag naar illegale goederen (kleding, CD’s en DVD’s, illegale sigaretten en alcohol) gedaald en zoeken zij een alternatieve bron van inkomsten;
  - Een derde groep bestaat uit arbeiders die als goedkope werkkraft voor fabrieken gerekruteerd zijn. Degenen die door de economische crisis en verschuiving van productie naar Azië hun baan verloren, kunnen meestal niets anders vinden dan een baan als verzorger in hennepkwekerijen;
5. Het coördineren van de hennepcultuur gebeurt door supervisors. Zij werken voor de eigenaar van de kwekerij en zijn meestal verantwoordelijk voor meerdere kwekerijen;
6. Het transport van het cannabisproduct wordt weer uitgevoerd door andere Vietnamese personen. Het grootste deel wordt geëxporteerd naar Vietnamese gemeenschappen in het buitenland, waar de distributie onafhankelijk wordt georganiseerd;
7. Voor het verplaatsen van de opbrengsten worden tussenpersonen gebruikt (zie modus operandi);
8. De investeerders in de hennepcultuur en -handel blijven tot op zekere hoogte buiten deze beschreven structuur. Zij kunnen een en dezelfde persoon zijn als de eigenaar van de hennepkwekerijen, maar zij kunnen ook leden zijn van de Vietnamese gemeenschap die volledig buiten het kweekproces staan. De Tsjechische opsporingsdiensten hebben reden om aan te nemen dat zij tot buitenlandse Vietnamese gemeenschappen behoren.

Voor de huisvesting van de hennepkwekerijen worden meestal huizen of andere panden gehuurd. Om de kosten te drukken en winst te vergroten, stelen de Vietnamezen elektriciteit. De Vietnamezen wisselen tussen verschillende moderne communicatiemiddelen, zoals mobiele telefoons, internet en skype. De daders spreken in de Vietnamese taal, dialecten en codes, wat de taak van politietolken bemoeilijkt (Růžička, 9 juni 2011).

De hennepcultuur door Vietnamezen in Tsjechië gaat niet vaak gepaard met geweld. De opsporingsambtenaren erkennen dat incidenten mogelijk niet aan het licht komen vanwege de geslotenheid van de Vietnamese gemeenschap en het gegeven dat Vietnamezen gewelds-

conflicten niet oplossen door naar de officiële autoriteiten in hun verblijf land te stappen, maar naar de autoriteiten binnen de wereld van de georganiseerde misdaad. Een Tsjechische respondent: *“We know very well that organized crime authorities enforce their will or the required discipline very violently using so called “soldiers” (bodoi) within the Vietnamese ethnic community.”* In ieder geval vindt geen geweld plaats buiten de gemeenschap.

De geproduceerde cannabis wordt grotendeels geëxporteerd naar Vietnamese gemeenschappen in het buitenland. Een deel van de productie wordt op de markt aangeboden, samen met andere illegale goederen (valse merken, illegale cd's en DVD's, illegale sigaretten, belastingvrije artikelen). De cannabis wordt volgens een interviewrespondent opgekocht door Vietnamese dealers van markten in de grensstreken, veelal Duitse afnemers. Voor zover zicht is verkregen op de afzetmarkt, wordt direct geëxporteerd naar diverse landen, waaronder Duitsland, Hongarije, Slowakije, Polen, Oostenrijk, Oekraïne, Frankrijk, Italië en Servië.⁸ De opbrengsten verdwijnen volgens Růžička (9 juni 2011) naar Vietnam. Dit gebeurt via tussenpersonen, die de opbrengsten via weer een andere persoon overbrengen naar de familie of andere bestemming van de leidende figuren. Het belangrijkste kanaal voor het verplaatsen van de opbrengsten zijn money transferkantoren (Western Union).⁹ Cash wordt in kleinere hoeveelheden verplaatst. De opsporingsdiensten hebben zeer weinig zicht op wat er uiteindelijk met de opbrengsten gebeurt. Het vermoeden is dat een deel via koeriers naar Vietnam gaat en/of wordt geïnvesteerd in de legale handel.

Volgens Nožina (2010) vormen de internationale diasporagemeenschappen een gunstige omgeving voor de activiteiten en ontwikkeling van criminele netwerken. Met andere woorden, de internationale gemeenschappen bieden kansen, aan de hand waarvan de Vietnamese criminele netwerken zich ontwikkelen. De Vietnamese criminele groeperingen maken gebruik van Vietnamese contacten in het buitenland, die van oorsprong geworteld waren in Tsjechië. Ze onderhouden contact met Vietnamese gemeenschappen in Polen, Hongarije, Slowakije, Duitsland en Nederland, maar ook in Canada. Nederland is een bronland voor kweekbenodigdheden. Duitsland is een afzetmarkt voor de marihuana, maar ook Nederland is deels afzetmarkt. Canada is bronland van specialisten en adviseurs voor de hennep teelt, alsook van investeerders in de hennep teelt. Andersom wordt de kweektechnologie vanuit Tsjechië weer doorgezet naar Hongarije, Polen en Slowakije (bron: interview).

3.3.3 Hongarije

Vietnamese criminelen kwamen vanaf eind jaren 1990 al aanzienlijk in beeld in Hongarije. Zij dealden aanvankelijk in heroïne, voornamelijk als straathandelaren en vanaf 2006 rond Aziatische markten in Boedapest. Tegen 2009 nam de heroïnehandel af, maar werd de hennep teelt meer gangbaar in Hongarije (COSPOL, 2011). De eerste Vietnamese hennepkwekerijen werden aangetroffen in 2008. Deze waren gebouwd in gezinswoningen met behulp van geld en materialen afkomstig van Vietnamezen in Tsjechië. In de vorige paragraaf werd al aangehaald dat expertise vanuit Tsjechië naar onder meer Hongarije vloeit. Vandaag de dag is cannabis binnen de Vietnamese gemeenschap de meest populaire drug. De Vietnamezen zijn bijna exclusief bezig met hennepgerelateerde criminaliteit, in plaats

van de eerder populaire heroïnehandel. Meer recent wordt gekweekt in kleine flats, waarvan maximaal een à twee kamers met behulp van spaarlampen en carbonfilters worden ingericht als hennepkwekerij.

In 2010 ontdekten de Hongaarse autoriteiten de amfetamineproductie als nieuw fenomeen onder de Vietnamezen. Vergeleken met cannabis gaat het om slechts een kleine hoeveelheid in de totale Hongaarse drugsmarkt. Hongarije wordt overigens nog steeds meer beschouwd als hennepconsument dan -producent. Hoewel de autoriteiten verschillende Vietnamese hennepkwekerijen hebben ontmanteld, komt de meeste hennep in Hongarije uit Tsjechië (zie de vorige paragraaf) en meer recent (eind 2010) ook uit Polen en Slowakije (COSPOL, 2011).

3.3.4 Duitsland

Eind 2009 waren er officieel ruim 84.000 Vietnamezen woonachtig in Duitsland.¹⁰ Daarnaast wonen er zo'n 42.000 voormalig Vietnamese burgers in Duitsland die sinds 1981 beschikken over Duits burgerschap, eventuele kinderen niet meegerekend (Wolf, 2007). Criminaliteit gepleegd door Vietnamezen in Duitsland bestaat uit de grootschalige illegale handel in sigaretten, geweldscriminaliteit, mensensmokkel¹¹ vanuit Vietnam en drugs-handel. De Vietnamezen staan in Duitsland vooral bekend als straatverkopers van illegale sigaretten. Oorspronkelijk als gastarbeider gerekruteerd door de Oost-Duitse overheid, waren zij na de val van het socialistische regime en de economische hervormingen hun baan kwijtgeraakt. In de jaren 1990 en 1991, na de val van de Berlijnse muur, ontwikkelde zich in Duitsland een grote illegale straathandel in sigaretten. Deze groei hing samen met het opheffen van de visaplicht voor Poolse reizigers in 1989, wat tevens een toename van de import van allerhande goederen met zich meebracht. In 1991 was de illegale handel in sigaretten een gevestigd onderdeel geworden van de Duitse economie, goed voor een derde van de totale sigarettenconsumptie in Oost-Duitsland. De Vietnamezen namen de straathandel in illegale sigaretten over, onder meer door een bedreven handelservaring, hun herkenbaarheid naar kopers enerzijds en de mogelijkheid om onzichtbaar op te gaan in de Vietnamese gemeenschap anderzijds (Von Lampe, 2005; Von Lampe & Johansen, 2004).

Vietnamese gangs

Tussen 1991 en 1996 speelde onder immigranten afkomstig uit Noord-Vietnam en Centraal-Vietnam een gewelddadig conflict, waarbij naar schatting honderd Vietnamezen in Duitsland vermoord werden. De Noord-Vietnamezen zouden de Centraal-Vietnamezen systematisch afpersen, wat resulteerde in de gewelduitbarsting. De *gangs* die zich specialiseerden in afpersing zouden strak en hiërarchisch georganiseerd zijn op basis van regionale herkomst in Vietnam. Zij waren niet betrokken bij de illegale straathandel in sigaretten; deze straatverkopers werden juist door de gangs gedwongen tot het betalen van 'belasting' (Grigorian, 2010).

Vietnamese hennepgroeperingen in Duitsland

In Duitsland zijn de grootste buitenlandse groeperingen in de drugshandel van Turkse afkomst, gevolgd door Albanen en sinds 2002 ziet men ook Vietnamezen. Het gaat daarbij met name om heroïne (Kinzig & Luczak, 2004). Sinds 2007 worden in Duitsland

mondjesmaat Vietnamese personen geïdentificeerd als exploitanten van hennepkwekerijen. Vanaf 2009 is er een sterke toename van Vietnamezen in professionele, grote kwekerijen.¹² In Duitsland wordt op basis van de grootte van de hennepkwekerij een driedeling gehanteerd: kleine kwekerijen (20-99 planten), grote kwekerijen (100-999 planten) en professionele kwekerijen (meer dan 1000 planten). In 2010 zijn er door de federale politiekorpsen in totaal 221 kleine kwekerijen opgerold, 105 grote en 22 professionele.¹³ Opvallend genoeg is in 2010 bijna de helft van de opgerolde professionele kwekerijen in Duitsland in handen van Vietnamese groeperingen (10 van de 22), en elf grote kwekerijen (van de 105). Het jaar ervoor was hun aandeel in de professionele kwekerijen beduidend lager. Gelijktijdig met de toename van professionele en grote kwekerijen in 2009 en 2010, zien de Duitse opsporingsdiensten dat het probleem met de Vietnamese hennep telers zich uitstrekt over heel Europa (Kruse, 9 juni 2011; interviewrespondent).

De meeste Vietnamese hennepverdachten in Duitsland zijn man en meerderjarig (slechts drie verdachten zijn 17 jaar of jonger), veelal 30 jaar of ouder. De residentiele status van bijna de helft van de verdachten is onbekend. Van de overige Vietnamezen is ongeveer de helft legaal en de helft illegaal (Kruse, 9 juni 2011). De Vietnamezen die in Duitsland als verzorger worden ingezet in de hennep teelt zijn voor een deel immigranten die op zoek naar een beter bestaan naar Oost-Europa gekomen zijn. Vanuit Rusland en Tsjechoë komen ze naar Duitsland (interview). Politieambtenaren voorspellen een stijging van hennep teelt door illegale Vietnamese immigranten afkomstig uit agrarische gebieden in Vietnam. Na aankomst in Duitsland zouden zij onder grote druk staan om geld naar familie in Vietnam te sturen en kwetsbaar zijn voor toetreding tot de hennep teelt (Grigorian, 2010). Het is aannemelijk dat de illegaal verblijvende Vietnamezen hulp hebben gekregen bij hun komst naar Europa, maar er is geen direct bewijs gevonden van mensensmokkel dan wel mensenhandel. In het Verenigd Koninkrijk worden tevens kinderen aangetroffen in de kwekerijen, die worden ingezet voor de teelt. Dit zien de opsporingsambtenaren in Duitsland nauwelijks. Wel worden in de kwekerijen vaak mensen aangetroffen die daar in zeer eenvoudige omstandigheden leven en de kwekerij naar eigen zeggen niet mogen verlaten. Deze kwekers beschikken niet altijd over identiteitsdocumenten en verklaren meestal dat ze betaald worden voor het onderhouden van de hennepplanten. Het is voor de opsporingsdiensten onduidelijk of de aangetroffen illegale Vietnamezen speciaal in Duitsland zijn voor hun inzet in hennepkwekerijen (Kruse, 9 juni 2011; interview).

De Vietnamese criminele groeperingen in Duitsland omvatten geen personen van andere nationaliteiten (interview). Met andere woorden: er is sprake van etnisch homogene criminele netwerken. Dezelfde Vietnamese criminele groepen exploiteren vaak gelijktijdig verschillende hennepkwekerijen (deels in verschillende plaatsen). Veelal worden de kweeklocaties gehuurd door Vietnamezen die zich al langer in Duitsland bevinden. In een recente Duitse zaak was de verdachte een Vietnaams die vanuit Canada naar Europa was verhuisd. De opbrengsten van de Vietnamese hennep teelt zouden naar het buitenland verdwijnen, maar de opsporingsambtenaren weten niet waarheen. Ze zien in ieder geval weinig naar Vietnam gaan (interview; Kruse, 9 juni 2011).

3.3.5 Frankrijk

Over Vietnamese hennep telers en (de rol van) Frankrijk is relatief weinig bekend. Vietnam is in het verleden een Franse kolonie geweest en bevat momenteel de grootste Vietnamese gemeenschap in Europa. De eerste generatie Vietnamezen is nog sterk georiënteerd op het moederland en houdt vast aan Vietnamese tradities. De tweede generatie Vietnamezen identificeert zich echter sterk met de Franse/West-Europese cultuur. Franse media en politici zien de Vietnamezen als positief immigratievoorbeeld, aangezien de meeste Vietnamezen goed geïntegreerd zijn en successen behalen op economisch en academisch niveau (Blanc, 2006). Een van de respondenten stelt dat Frankrijk problemen ervaart met de grote toestroom van illegale Vietnamezen. Een van de meest gebruikte smokkelroutes loopt via Frankrijk naar het Verenigd Koninkrijk (COSPOL, 2011). In Frankrijk verblijven de Vietnamezen in tijdelijke *safe houses* voordat zij doorgaan naar Engeland. De illegale Vietnamezen leven in de *safe houses* onder erbarmelijke omstandigheden. In 2010 en 2011 zijn er drie grote acties geweest, gericht op smokkelbendes, waarbij de Franse politie heeft samengewerkt met Europol. Bij deze acties werden in totaal 44 smokkelaars en 95 illegale personen opgepakt (COSPOL, 2011).

3.3.6 Canada

In Canada wordt reeds gedurende twintig jaar activiteit van Vietnamese georganiseerde criminele groeperingen gesignaleerd. Vanaf de jaren 50 en 60 kent Canada vier perioden van Vietnamese immigratie, bestaande uit studenten (jaren 50-60), politieke vluchtelingen (circa 6.500 personen vanaf 1975), vluchtelingen van een bredere etnische en culturele samenstelling (bijna 60.000 tussen 1978 en 1980), gevolgd door een vluchtelingengolf begin en midden jaren tachtig (40.000 personen; voor een overzicht zie Grigorian, 2010). In Canada leven momenteel ongeveer 152.000 geregistreerde Vietnamezen (Nožina, 2010).

Plecas, Malm en Kinney (2005) signaleren vanaf eind jaren 90 een significante toename van het aantal Vietnamese verdachten in Canada, met name in de regio's waar de grootste stijging in hennepkwekerijen is waargenomen. Criminele motorbendes en Aziatische georganiseerde criminele groeperingen zijn de twee grote spelers op de Canadese cannabismarkt (Brochu, Beauregard & Gagné-Tardif, 2008; Bucher, 9 juni 2011). Volgens schattingen in British Columbia zouden de Vietnamezen samen met de Hell's Angels grofweg 85 procent van de marihuanaproductie en -distributie in handen hebben (Helfand, 2003). De winsten zijn hoog en het risico blijkt relatief klein; volgens de *Royal Canadian Mounted Police (RCMP)* wordt slechts twee tot drie procent van de kwekerijen door de politie ontdekt (Bucher, 9 juni 2011).

Operation Green Sweep in Canada

"In January 2002, police across Canada initiated Operation Green Sweep, a cross-country crackdown on hydroponics labs used for the cultivation of marijuana plants. The operation resulted in the seizure of 47,000 plants estimated to be worth approximately CDN\$47 million. One hundred thirty-six people, mostly of Vietnamese origin, were arrested in connection with the operation. The majority of the seizures took place in Ontario" (Helfand, 2003, p.27-28).

De cannabis wordt in Canada zowel in binnen- als buitenkwekerijen geproduceerd. Indoorkweek komt meer voor vanwege betere afscherming voor opsporingsdiensten en de beter controleerbare kweekcondities, resulterende in een grotere oogst met hogere THC-waarden en steeds geavanceerdere kweekmethoden (hydrocultuur). De productie overstijgt de binnenlandse vraag; de grootste exportmarkt zijn de Verenigde Staten. Aan de andere kant wordt de drug ook nog steeds geïmporteerd vanuit Jamaica, Nederland en Thailand (Brochu et al., 2008; RCMP, 2009).

Gedurende de eerste vijf jaar van deze eeuw zouden Vietnamese en andere Aziatische gangs bijna volledige controle gewonnen hebben over de hennepmarkt in Canada.¹⁴ Tevens zou er uitbreiding hebben plaatsgevonden van hennepkwekerijen in de Verenigde Staten, om de transportkosten en pakkans te verkleinen (RCMP, 2009). Daarnaast heeft de Vietnamese hennepcultuur ook haar opwachting gemaakt in Europa (Graeme Pearson in *The Scotsman*, 2 maart 2007; Kruse, 9 juni 2011). Zoals in voorgaande reeds aan bod gekomen is, blijkt uit wetenschappelijk onderzoek niet dat bestaande Vietnamese criminele groeperingen uit Canada zich strategisch hebben verplaatst naar Europa. Eerder is de criminaliteit hier opgekomen onder zich door Europa verplaatsende Vietnamese (criminele) groeperingen, vanwege gunstige contextuele factoren. Canada zou kunnen worden gezien als bronland van specialisten en adviseurs voor de hennepcultuur, en wordt tevens gekenmerkt als bronland van investeerders in de hennepcultuur (interview met Tsjechische respondenten).

De RCMP (2009) verwacht dat Vietnamese criminele groeperingen de hennepcultuur (als *core business*) zullen blijven domineren, waarbij ze met behulp van technologisch geavanceerde kweekmethoden de marihuana-productie en -kwaliteit blijven verhogen.

Criminele organisatie en modus operandi

De structuur van Vietnamese criminele groeperingen in Canada varieert van straatbendes die zich bezighouden met drugshandel, tot sterk ontwikkelde criminele groeperingen. Deze criminele groeperingen staan bekend om hun gewelddadige karakter; sommige leden zouden zijn getraind in het gebruik van wapens en explosieven. De groepen hebben meestal geen sterk hiërarchische structuur. Hierdoor zijn ze zeer mobiel en in staat om samen te werken met andere organisaties. Ze zijn niet gebonden aan één gemeenschap en verplaatsen zich daardoor tussen verschillende steden, waar ze tijdelijke kweekoperaties opzetten (Helfand, 2003).

De Vietnamezen kweken zowel in ondergrondse bunkers met grote hoeveelheden planten, als in woonhuizen. De huizen waarin gekweekt wordt, zijn vaak (boven)middenklasse. Elektriciteit is professioneel aangelegd, maar de afwerking is slordig, waardoor het gevaar voor brand groot is. Vaak zijn kabels slechts met een spijkertje vastgezet. Er worden wapens en explosieven gekocht om kwekerij te beveiligen tegen ripdeals. Ook wordt er gewerkt met boobytraps (Bucher, 9 juni 2011).

De kwekers hebben geen andere inkomsten. Het zijn vaak gezinnen die kweken. De hele familie leeft dan in één kamer, terwijl de overige kamers ingericht zijn als kweekruimten. Door de verbeterde kwaliteit en kweekprocessen stijgt de opbrengst voor de criminele organisatie. Ieder pand kan per jaar één miljoen dollar aan winst opleveren als het fulltime blijft draaien. Grotere kwekers kopen meerdere huizen om in te kweken. Het komt voor dat deze

huizen bij elkaar in de buurt staan. De opbrengsten worden geïnvesteerd in onroerend goed en huizen waarin ook weer gekweekt wordt (Bucher, 9 juni 2011). De RCMP (2007) kent verschillende zaken waarin fraude (identiteitsfraude, hypotheekfraude) gerelateerd wordt aan de drugshandel.

Fraudezaak in Vancouver

In de media werd verslag gedaan van een fraudulente hypotheekverstrekker in Vancouver die in samenwerking met makelaars woningen aankocht, welke vervolgens werden gebruikt als hennepkwekerijen. De hypotheeker en zijn allianties vervalsten werkgeversverklaringen ten behoeve van de aankoop. De namen voor de hypotheekaanvragen zouden van nieuwe Vietnamese immigranten zijn, die niet van de fraude op de hoogte zouden zijn (RCMP, 2007, p.5).

De casus illustreert dat er geld wordt witgewassen via de aanbatalingen van woningen, die weer gebruikt worden als hennepkwekerij. De identiteiten van de hoofdverdachten worden beschermd door namen van katvangers te gebruiken voor de aankoop. Met de verkoop van de woningen zou nog een aanvullende winst gemaakt worden (RCMP, 2007).

Bucher (9 juni 2011) benadrukt dat de hennepindustrie andere vormen van criminaliteit stimuleert. Zo zou cannabis in de VS worden geruild voor wapens en is er sprake van ripdeals waarbij wapens gebruikt worden. De opbrengsten van de hennepteelt- en handel worden mogelijk geïnvesteerd in andere criminele activiteiten, waaronder de handel in ecstasy en cocaïne bestemd voor de Verenigde Staten (RCMP, 2009), vrouwenhandel en heroïnehandel.¹⁵ De groepen breiden hun activiteiten tevens uit richting *hightech crime* en diefstal van computeronderdelen, die ze op de zwarte markt verkopen aan derdewereldlanden (Helfand, 2003).

De Vietnamezen zouden samenwerken met andere criminele groeperingen, teneinde hun criminele activiteiten uit te breiden (RCMP, 2009). Ten eerste is bekend dat zij in de hennepteelt en -export samenwerken met Hell's Angels. Ten tweede zouden Chinese georganiseerde criminele groeperingen marihuana van de Vietnamezen afnemen voor de export naar de VS. Een derde voorbeeld is een Canadese mensenhandelgroepering, die banden zou hebben met de Aziatische criminele groeperingen bij het ronselen van minderjarige meisjes in British Columbia voor de prostitutie in de VS (Brochu et al., 2008; Helfand, 2003).

3.4 Resumé

Vietnamese criminele groeperingen houden zich in Europa bezig met verschillende vormen van criminaliteit. Van oudsher zijn Vietnamese criminelen in Oost-Europa bekend om hun betrokkenheid in heroïnesmokkel; in Duitsland om sigarettensmokkel. De laatste tien jaar hebben hun activiteiten zich verplaatst naar de hennepteelt, vanwege gelegenheidsfactoren zoals lage risico's en hoge opbrengsten. In Tsjechië en Engeland nemen de Vietnamezen inmiddels het grootste aandeel in de hennepteelt voor hun rekening. In Duitsland is er de laatste paar jaar een sterke toename van Vietnamezen in de professionele hennepteelt. Canada heeft al langer te maken met Vietnamese georganiseerde criminaliteit, waaronder hennepteelt. Canada is tevens bronland voor kweektechnologieën en -vaardigheden.

Ook Nederland is bronland van kweektechnologieën voor de Vietnamese hennep telers. Meer recentelijk is er een grote stroom illegale migranten van Vietnam naar Europa. Het Verenigd Koninkrijk is een geliefde eindbestemming. De illegale migratie heeft volgens respondenten direct verband met de Vietnamese hennep teelt in Europa, doordat illegale Vietnamese migranten in Europa tewerk worden gesteld in hennepkwekerijen en de hennep teelt vanwege de hoge verdiensten Vietnamese illegale migranten aantrekt. Hiermee kunnen zij hun schuld bij de smokkelaars aflossen. De berichten of hierbij sprake is van mensenhandel (uitbuiting), wisselen.

De Vietnamese criminele groeperingen in Europa zijn in de kern relatief klein, bijzonder hecht en kennen een netwerkstructuur. Nieuwe leden worden gerekruteerd op basis van verwantschap, wat onder meer bijdraagt aan afscherming van de autoriteiten. De contacten met de internationale Vietnamese gemeenschap worden aangewend ten behoeve van de criminele activiteiten. Voor specifieke taken wordt ook gebruik gemaakt van medeplegers van andere afkomst en er wordt samengewerkt met andere groepen voor de afzet van het product. Vietnamese criminele groeperingen staan in Europa bekend om hun geweldgebruik om misstanden in de eigen organisatie te bestraffen en schulden te innen. In relatie tot de hennep teelt wordt weinig geweld gezien. De in Europa geteelde cannabis wordt afgezet in verschillende Europese landen, waaronder Nederland. Het grootste deel van de opbrengsten wordt vermoedelijk teruggestuurd naar Vietnam, met name door middel van het reguliere bancaire systeem, money transfers en geldkoeriers. Voor het overmaken van geld worden katvangers uit de Vietnamese gemeenschap gebruikt. De aanwezigheid van een groeiend aantal nagelstudio's in Europese landen wordt in verband gebracht met het witwassen van criminele opbrengsten uit de hennep teelt.

Eindnoten

1. Op basis van de push- en pullfactoren die een rol spelen bij de mobiliteit van criminele groeperingen, die MorSELLI, Turcotte & Tenti (2011) destilleerden uit onderzoek naar criminele markten en etnische waardesystemen. *Pushfactoren* drijven criminele groeperingen uit een bepaalde setting weg. *Pullfactoren* trekken criminele groeperingen naar een bepaalde setting toe.
2. COSPOL spreekt van 'Vietnamese organised crime groups'.
3. Omdat we ons voor de verschillende landen veelal baseren op andere bronnen, hebben we niet voor alle landen dezelfde soort gegevens beschikbaar.
4. Het Verenigde Koninkrijk is een aantrekkelijke afzetmarkt door de hoge prijzen voor cannabis, die samenhangen met het feit dat het moeilijker is om drugs te smokkelen naar een eiland (SOCA, 2012).
5. Bron: Department for Asylum and Migration Policy; Ministry of the Interior of the Czech Republic, 30 november 2011.
6. De gewelddadige Vietnamese gangs zouden tot stand gekomen zijn onder invloed van uit Duitsland afkomstige Vietnamezen.
7. Dit wordt in verband gebracht met een stijgende vraag naar amfetaminen in buurland Duitsland. De flexibele Vietnamese netwerken passen zich ogenschijnlijk moeiteloos aan naar de productie van synthetische drugs.
8. Het afzetgebied is afhankelijk van de vraag en van de prijs. In Tsjechië kost 1 kilo cannabis ongeveer 3000 euro. Ter vergelijking; de groepen exporteren ook naar Duitsland, waar ze ongeveer 5500 euro per kilo krijgen.

9. Het voorbeeld wordt gegeven van een Western Union-kantoor op een grote Vietnamese markt in Tsjechië, waarvan veel gebruikgemaakt wordt.
10. Bron: Statistisches Bundesamt, 31 december 2009. De statistieken tonen het aantal buitenlanders in Duitsland naar herkomstland; Vietnam neemt de 19e plaats in als herkomstland. De grootste geregistreerde buitenlandse bevolkingsgroep in Duitsland zijn Turken (ruim 1.600.000 inwoners), gevolgd door Italianen (ruim 500.000 personen).
11. Berlijn zou een belangrijk Europees centrum zijn voor de smokkel van Vietnamezen naar elders in Europa, zoals Engeland (Grigorian, 2010).
12. In 2010 springen Vietnamezen als verdachten in de professionele hennepcultuur eruit: 61 verdachten zijn Vietnamees, 6 verdachten zijn Duits en 1 verdachte heeft de Oostenrijkse nationaliteit. Gedurende dezelfde periode is er een toename in het aantal ruiming van grote en professionele indoorkwekerijen. De grote opsporingsonderzoeken naar deze gevallen zijn ook gestegen, hiermee hangt de stijging van het aantal mogelijk deels samen (Kruse, 9 juni 2011).
13. Daarbij werden in totaal 74.502 planten gerooid, waaronder zo'n 33.000 bij de 22 professionele kwekerijen. Deze aantallen zijn volgens Kruse (Seminar Crime and Cannabis 2011) relatief bescheiden in vergelijking tot bijvoorbeeld Canada en Nederland.
14. In 2004 al wordt aangemerkt dat de Aziatische groeperingen de activiteiten van de *outlaw motorcycle gangs* in het grensgebied met de VS langzamerhand hebben overgenomen (Ministry of Public Security of Canada, 2004). Tevens hebben de activiteiten van Vietnamezen in hennepcultuur zich uitgebreid naar het oosten van Canada (Ontario, Quebec). Men schatte in 2003 dat ongeveer 15.000 tot 20.000 hennepplantages aanwezig waren in de Lower Mainland (Brochu et al., 2008; Grigorian, 2010; Malm, 2006).
15. Vietnamese criminele groeperingen importeren heroïne rechtstreeks vanuit de Gouden Driehoek, bijna altijd via Vietnam of China, door middel van koeriers die de drugs op het lichaam smokkelen (Helfand, 2003).

4 Vietnamezen in de criminaliteitsregistraties

In dit hoofdstuk geven we een overzicht van de geregistreerde criminaliteitsgegevens van Vietnamezen in Nederland in het algemeen en in relatie tot de hennepcultuur in het bijzonder. De informatie is gebaseerd op gegevens van het CBS en informatie uit landelijke politiestructuren. In de eerste paragraaf gaan we in de betrokkenheid van Vietnamezen bij de criminaliteit in het algemeen. In de tweede paragraaf bespreken we de geregistreerde gegevens met betrekking tot de betrokkenheid van Vietnamezen bij de hennepcultuur. Hierbij wordt een overzicht gepresenteerd van het aantal door de politie gelokaliseerde hennepkwekerijen waar Vietnamese verdachten bij betrokken zijn. Om meer zicht te krijgen op de personen waarmee de Vietnamezen samenwerken in het vervaardigen van softdrugs en het plegen van andere delicten zijn netwerkanalyses uitgevoerd. Deze worden in paragraaf drie beschreven.

4.1 Vietnamezen en algemene criminaliteitsregistraties

Om de problematiek van de Vietnamezen die betrokken zijn bij de hennepcultuur in een breder perspectief te plaatsen, wordt eerst ingegaan op de betrokkenheid van Vietnamezen bij de criminaliteit in het algemeen. Komen zij naast drugsdelicten ook voor andere misdrijven in aanraking met de politie en, zo ja, in welke mate? Om die laatste vraag te beantwoorden, worden CBS-gegevens gebruikt van zowel Vietnamezen¹ als autochtonen die als verdachte van een misdrijf zijn aangehouden door de politie.^{2/3}

In tabel 4.1 is voor de autochtonen en de Vietnamezen in absolute en relatieve cijfers te zien hoeveel verdachten van misdrijven er zijn geregistreerd. Om goede vergelijkingen te kunnen maken, is ook het aantal verdachten per 1.000 inwoners vermeld. Uit de cijfers blijkt dat er ruwweg tweemaal zoveel Vietnamezen in aanrakingen komen met de politie als verdachte van een misdrijf dan autochtonen (per 1.000 inwoners). Er zijn (per 1.000 inwoners) meer Vietnamezen dan autochtonen die verdacht zijn van meerdere strafbare feiten (factor 3-4). De Vietnamezen scoren hoger dan autochtonen op vooral vermogensdelicten en drugsmisdrijven en – zij het in mindere mate – op gewelds- en verkeersmisdrijven.⁴

Tabel 4.1 – Autochtone en Vietnamese verdachten in Nederland (2009-2010)

Herkomst groepering	2009				2010			
	Autoch.	Viet.	Autoch.	Viet.	Autoch.	Viet.	Autoch.	Viet.
<i>Verdachten</i>	Aantal	Aantal	per 1000 inw.	per 1000 inw.	Aantal	Aantal	per 1000 inw.	per 1000 inw.
<i>Vermogensmisdrijven</i>	20840	60	2	4	20090	70	2	4
<i>Vernieling en openbare orde</i>	14010	20	1	1	12520	20	1	1
<i>Geweldsmisdrijven</i>	23690	50	2	3	20630	40	2	3
<i>Verkeersmisdrijven</i>	30010	60	3	4	26000	50	2	3
<i>Drugsmisdrijven</i>	4140	40	0	2	3900	40	0	2
<i>Overige misdrijven</i>	6620	0	1	0	5730	10	1	1
<i>Meerdere soorten misdrijven</i>	15850	70	1	4	13140	50	1	3
Totaal verdachten	115150	300	10	19	102010	280	9	17

Bron: CBS Statline, 12 januari 2012

Een uitsplitsing van de groep Vietnamezen naar eerste en tweede generatie levert een paar interessante bevindingen op, met de nuancering dat het om betrekkelijk kleine aantallen gaat (tabel 4.2). In vergelijking met 2009 neemt het aantal verdachten per 1.000 inwoners in 2010 af, zowel bij de eerste als tweede generatie. De tweede generatie komt vaker in aanraking met de politie wegens vernieling en openbareordedelicten. Daarentegen lijken de drugsmisdrijven vrijwel geheel voor rekening te komen van de eerste generatie en heeft deze generatie ook meer personen (per 1.000 inwoners) die verdacht worden van meerdere soorten misdrijven.

Tot slot leert een nadere uitsplitsing van de Vietnamese verdachten naar geslacht dat er relatief veel vrouwen zijn verdacht van een misdrijf (per 1.000 inwoners); ruwweg 1:3.⁵ Bij de autochtonen is die verhouding 1:5. De Vietnamese vrouwen scoren op alle delicten lager dan de mannen, behalve de vermogensdelicten waar vrouwen en mannen elkaar weinig ontlopen.

Tabel 4.2 – Vietnamese verdachten, uitgesplitst naar 1e en 2e generatie (2009–2010)

Generatie	2009				2010			
	1e gen.		2e gen.		1e gen.		2e gen.	
	Aantal	per 1000 inw.	Aantal	per 1000 inw.	Aantal	per 1000 inw.	Aantal	per 1000 inw.
<i>Vermogensmisdrijven</i>	40	4	20	6	60	5	10	3
<i>Vernieling en openbare orde</i>	10	1	10	4	10	1	10	3
<i>Geweldsmisdrijven</i>	30	3	20	4	30	3	10	2
<i>Verkeersmisdrijven</i>	50	4	10	4	30	3	10	3
<i>Drugsmisdrijven</i>	40	3	0	0	40	3	0	0
<i>Overige misdrijven</i>	0	0	0	1	10	1	0	1
<i>Meerdere soorten misdrijven</i>	60	5	10	2	40	4	10	2
Totaal verdachten	230	19	70	20	220	18	60	15

Bron: CBS Statline, 12 januari 2012

4.2 Vietnamezen en hennepregistraties

In deze paragraaf gaan we dieper in op de geregistreerde gegevens met betrekking tot de betrokkenheid van Vietnamezen bij de hennepcultuur. Als eerste wordt een overzicht gepresenteerd van het aantal door de politie gelokaliseerde hennepkwekerijen in Nederland waar Vietnamese verdachten bij betrokken zijn. Daarna worden de Vietnamese verdachten die hierbij zijn aangehouden nader onder de loep genomen.

4.2.1 Aantal Vietnamese verdachten van hennepcultuur in Nederland

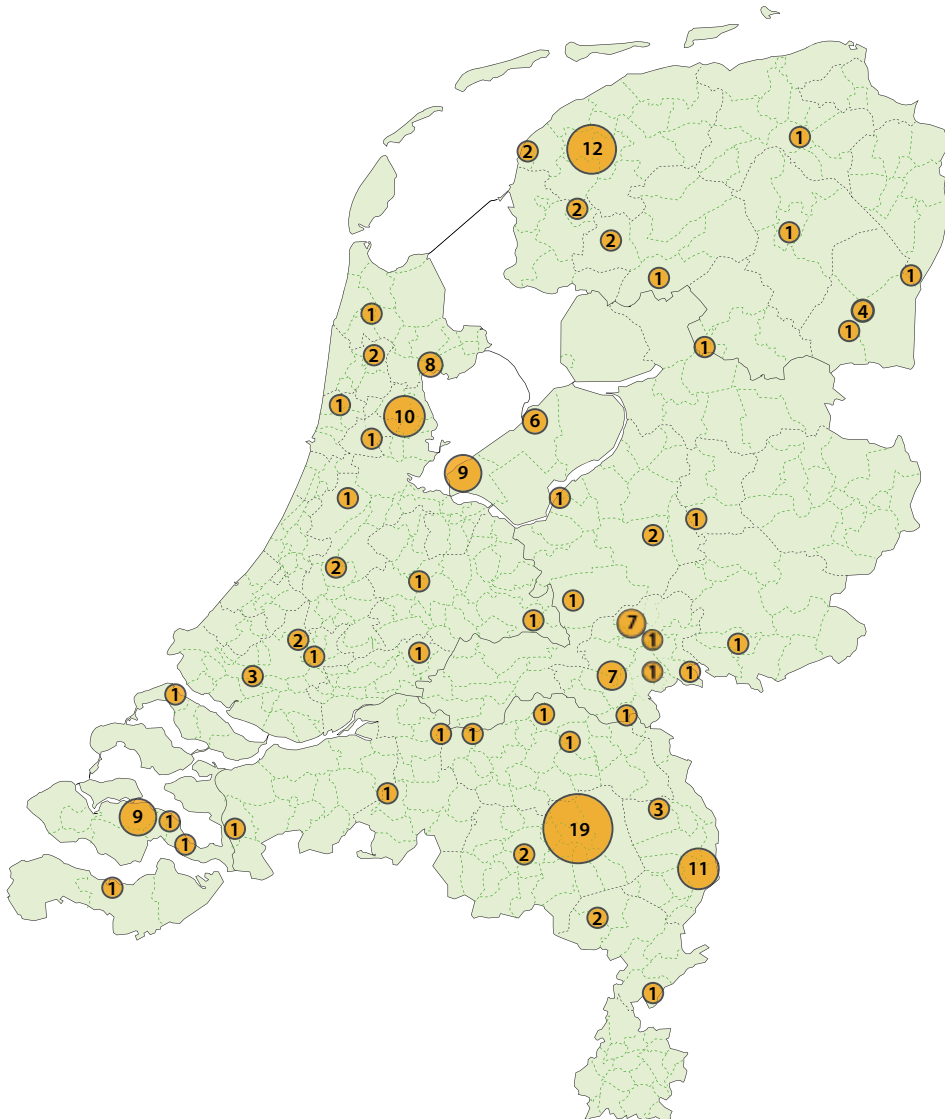
Om een indruk te krijgen van de betrokkenheid van de Vietnamezen bij de hennepcultuur is aan de Dienst IPOL van het KLPD gevraagd om een aantal zoek- en analyseslagen in het bedrijfsprocessensysteem te maken.⁶ De eerste zoekslag heeft plaatsgevonden over de jaren 2009, 2010 en eerste helft van 2011. Er is gezocht op de zoektermen ‘Vietnamese’, ‘Vietnamese’ en ‘Vietnamezen’.⁷ Dat heeft over genoemde periode in totaal ruim 7.000 hits opgeleverd, die betrekking kunnen hebben op alle mogelijke delicten. Vervolgens is de code F045 met de resultaten gecombineerd ter nadere verfijning. Die code staat voor de maatschappelijke klasse die de politie gebruikt voor het vervaardigen van softdrugs.⁸ Dan blijven er 159 zaken over waarbij in elk geval een (1) Vietnamees staat geregistreerd als verdachte.⁹ Ter vergelijking: In Nederland worden jaarlijks rond de 6.000 hennepkwekerijen ontman- teld (Wouters, Korf & Kroeske, 2007; Bestuurlijke Zaken Eneco Holding, 2012). In totaal gaat het in de periode januari 2009 – juli 2011 om 182 unieke Vietnamese verdachten in verband met het vervaardigen van softdrugs (in de breedste zin van het woord).¹⁰ Vijf van deze verdachten komen twee of meer keer voor binnen deze periode.¹¹ Het betreft 71 verdachten in 2009, 67 verdachten in 2010 en 50 verdachten tot en met juni 2011. Deze cijfers zijn lager dan die van Grigorian (2010) over het jaar 2009.¹² De cijfers zijn echter moeilijk te vergelijken, aangezien er verschillende zoekmethoden en criteria zijn gebruikt. De aantallen personen uit Grigorian’s analyse bestaan uit betrokken personen van Vietnamese

afkomst bij hennepgerelateerde zaken. Het is niet duidelijk om welke betrokkenheid het gaat (getuige, betrokkene, verdachte). In de door ons uitgevoerde analyse gaat het specifiek om verdachten.

4.2.2 Locaties van de kwekerijen

De 159 zaken “vervaardigen softdrugs” (F045) spelen zich af in 61 plaatsen in Nederland (zie onderstaande kaart).¹³

Figuur 4.1 – Locaties van de kwekerijen

De meeste aangetroffen hennepkwekerijen (19) zijn in Helmond en omgeving geregistreerd. Daarna volgen Leeuwarden (12), Venlo en omgeving (11), Purmerend (10) en Almere en Goes met beide negen kwekerijen. Als we deze gegevens vergelijken met de woonplaatsen van de Vietnamese gemeenschap (zie hoofdstuk 3) dan is een sprake van overlap; in Purmerend, Helmond en Almere wonen ook relatief veel Vietnamese personen. Een belangrijke uitzondering lijkt Rotterdam te zijn. Dat is de vierde stad waar veel Vietnamezen wonen, maar in de landelijke registraties vinden we weinig hennepteeltzaken terug.¹⁴ Dat kan betekenen dat er in werkelijkheid weinig gevallen zijn, dat de politie ze niet heeft gevonden of dat er om andere reden een vertekening is opgetreden in de registraties. Dit voorbehoud geldt overigens voor alle politieregistraties.

Voor zover dat is geregistreerd, zijn alle mutaties over hennepkwekerijen in combinaties met Vietnamese verdachten terug te voeren op kwekerijen in woningen. In een enkel geval gaat het om een bedrijfsruimte.

4.2.3 Kenmerken van de Vietnamese hennepverdachten

Van 124 van de 182 Vietnamese verdachten zijn gegevens beschikbaar gesteld betreffende sekse, leeftijd en overige delictregistraties. Van deze 124 Vietnamese verdachten uit de registraties is 75 procent man en 25 procent vrouw. De gemiddelde leeftijd ten tijde van het indexdelict is voor de hele groep 39 jaar. Uit een ander onderzoek uitgevoerd in de zuidelijke arrondissementen van Nederland naar 295 zaken van thuistelers (ongeacht nationaliteit) komt het volgende beeld naar voren: een ruime meerderheid van de betrapte thuistelers is man (85%). De gemiddelde leeftijd is 40 jaar, waarbij de jongste dader 19 jaar is en de oudste 70 jaar (Siesling, Smeets & Spapens, 2011). Kortom, de gemiddelde leeftijd van de Vietnamese verdachten wijkt niet af van de thuistelers uit het onderzoek van Siesling en collega's; naar verhouding bevat onze verdachtengroep wel meer vrouwen (namelijk 25% versus 15%).

In de politieregistraties is nagegaan of de Vietnamezen ook voor andere delicten als verdachte staan geregistreerd.¹⁵ Het aantal plegers dat geregistreerd staat voor een (1) feit is aanzienlijk, namelijk 56,5 procent; de rest heeft meer feiten op zijn naam staan.¹⁶ Zie tabel 4.3 voor een overzicht van het type strafbare feiten van de Vietnamese verdachten. Hierbij is gekeken naar het aantal unieke zaken.

Softdrugsgelateerde delicten bepalen voor het overgrote deel het totale criminaliteitspatroon van de Vietnamezen. Ze worden met andere woorden verdacht van weinig andere delicten. Het gaat met name om registraties voor de Wegenverkeerswet en voor vermogensdelicten. Van de Wegenverkeerswetregistraties betreft de helft (n=11) rijden onder invloed. De registraties voor niet-drugsdelicten komen vrijwel geheel voor rekening van de mannen. Op een enkele uitzondering na zijn de geregistreerde Vietnamese vrouwen uitsluitend betrokken bij softdrugsdelicten.

Tabel 4.3 – Totaal aantal delictregistraties (n=221) van de verdachte Vietnamezen (n=124)

Type strafbaar feit	Aantal registraties	
	Absoluut	Procent
<i>Opiumwet</i>	171	77,3
• Vervaardigen softdrugs	161	72,8
• Bezit softdrugs	8	3,6
• Overig Opium	2	0,9
<i>Wegenverkeerswet</i>	20	9,1
<i>Vermogen</i>	15	6,8
<i>Geweld</i>	4	1,8
<i>Wet Wapens en Munitie</i>	2	0,9
<i>Vreemdelingenwet</i>	3	1,4
<i>Overige</i>	6	2,7
Totaal	221	100%

Bron: KLPD, Dienst IPOL

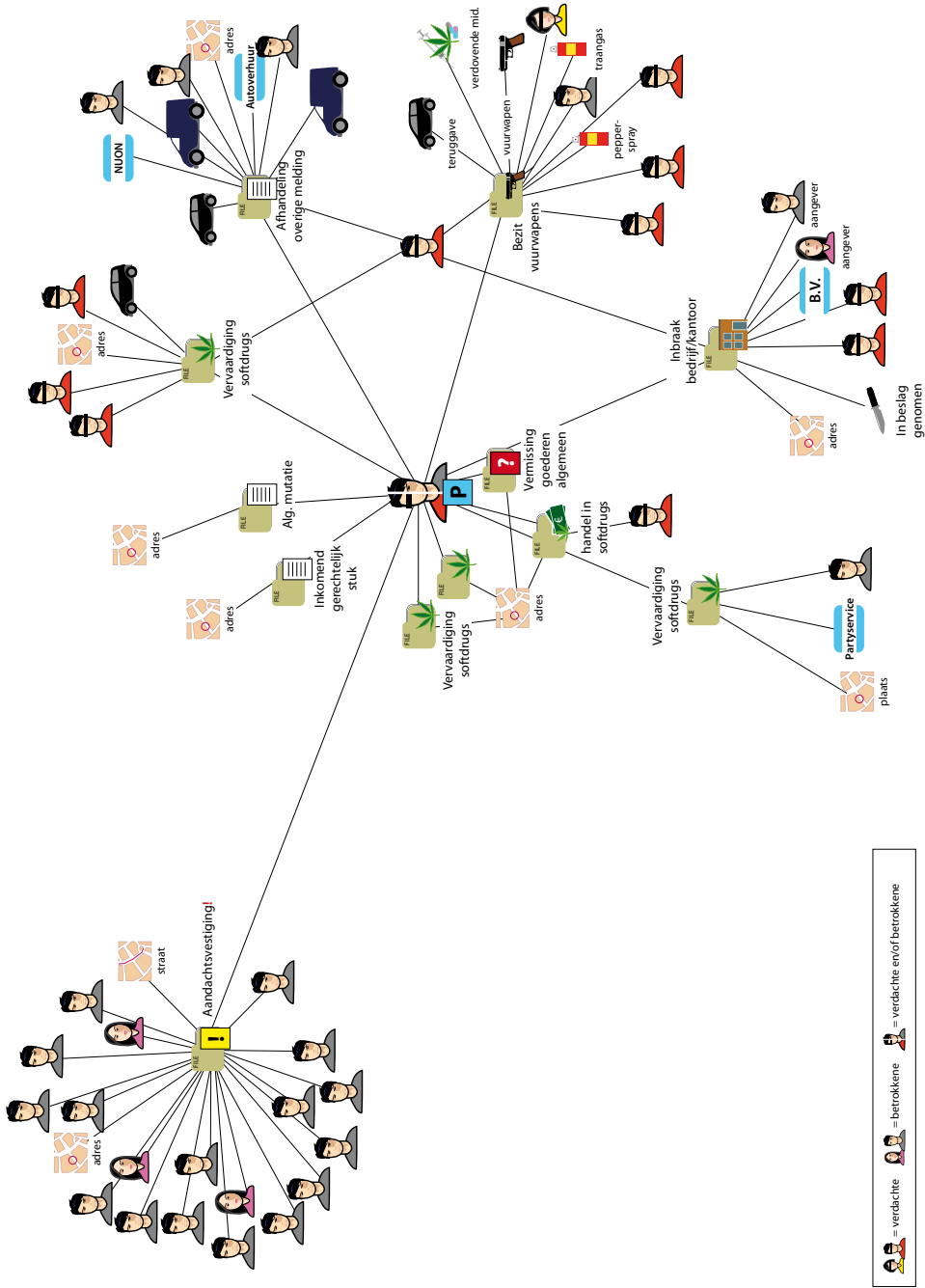
Het gegeven dat de Vietnamese kwekers weinig crimineel actief zijn buiten de softdrugsdelicten komt overeen met andere studies. In het Verenigd Koninkrijk hebben de Vietnamese hennep telers meestal geen criminele antecedenten (Silverstone, 2011). Ook in het onderzoek van Siesling et al. (2011) bleek dat meer dan vier van de vijf betrapte kwekers niet eerder zijn veroordeeld voor een strafbaar feit. De overigen hebben wel antecedenten, onder andere voor verkeersovertredingen, verstoring van openbare orde, diefstal, mishandeling en wapenbezit.

4.3 Netwerkanalyse

Om meer zicht te krijgen op de personen waarmee de Vietnamezen samenwerken in het vervaardigen van softdrugs en het plegen van andere delicten zijn netwerkanalyses uitgevoerd.¹⁷ Dit levert een grote hoeveelheid aan combinaties van personen op. Er zijn Vietnamezen die alleen staan geregistreerd bij een strafbaar feit, dus zonder medeverdachten. Daarnaast zijn er tal van delicten die door twee à drie personen worden gepleegd. Bij dergelijke ‘kleinschalige’ criminele netwerken valt op dat de medeverdachten vaak Vietnamezen zijn. Als er bijvoorbeeld autochtone Nederlanders staan vermeld, dan is dat vaak in de rol van ‘aangever’ of ‘getuige’. Overigens staan Vietnamese vrouwen ook verschillende malen geregistreerd als ‘getuige’. Het is niet duidelijk wat hun rol dan precies is geweest in de betreffende zaak en waarom zij getuige zijn.¹⁸

In de analyses komen ook enkele grotere netwerken naar voren, waarin een Vietnamese verdachte betrokken is bij meerdere feiten, waarbij meerdere verdachten zijn geregistreerd. In bepaalde gevallen levert dat een beeld op van de Vietnamese verdachte die als een spin in het web zit en via verschillende delicten ‘contacten’ heeft met andere personen. Uit een van de bestudeerde opsporingsonderzoeken die aan bod komen in de volgende hoofdstukken (zie ook zaakbeschrijving 8 in bijlage 1), komt een Vietnamese hoofdverdachte naar voren.

Figuur 4.2 – Crimined netwerk

De politie heeft in haar vooronderzoek een netwerkanalyse gemaakt op basis van regionale informatie. Deze Vietnamees huurt verschillende woningen op naam van zijn eigen schoonmaakbedrijf. In al deze panden worden hennepkwekerijen aangetroffen.

Regio-overstijgend zien we dezelfde verdachte in een andere zaak uit een andere politie-regio terugkomen. Dit wordt bevestigd door onze netwerkanalyses. De gegevens die zijn gebruikt voor de netwerkanalyses hebben een landelijke dekking en leveren meer c.q. andere informatie op dan het regionale beeld. Dezelfde verdachte (verdachte P.) komt dan naar voren als prominent figuur binnen een breder crimineel netwerk (zie de schematische weergave van het netwerk op de pagina 69)

Toelichting bij netwerk

De centrale figuur is P. Hij staat geregistreerd voor aandachtsvestiging (linkerkant figuur) waarbij negentien andere personen betrokken zijn, zowel Nederlanders als Vietnamezen. Die aandachtsvestigingen hebben vermoedelijk te maken met hennepkwekerijen, omdat uit het voornoemde opsporingsonderzoek bleek dat deze persoon diverse panden had die met drugs te maken hadden. Daarbij was tevens sprake van een nagelstudio die werd gebruikt om de hennepgelden wit te wassen. Ook bij de andere vertakkingen komen drugspannen naar voren of registraties die daarmee verband houden. Naast de softdrugsdelicten worden er een inbraak en verboden wapenbezit aan deze verdachte gerelateerd.

4.4 Resumé

Uit de geregistreerde criminaliteitsgegevens van de Vietnamezen blijkt dat zij relatief vaker dan autochtone Nederlanders als verdachte van een delict worden geregistreerd. Er worden ook relatief vaker Vietnamese vrouwen als verdachte geregistreerd dan autochtone vrouwen. Toegespitst op drugsdelicten lijkt vooral de eerste generatie Vietnamezen zich hiermee bezig te houden. De gemiddelde leeftijd van de Vietnamese kwekers is rond de 40 jaar. Ze plegen buiten de drugsdelicten weinig andere strafbare feiten, hetgeen ook in andere onderzoeken wordt genoemd. De kwekerijen worden meestal in woonhuizen aangetroffen. De Vietnamezen werken vooral samen met andere Vietnamezen, echter ook autochtone Nederlanders komen in beeld. Netwerkanalyses waarbij is gebruikgemaakt van gegevens met een landelijke dekking leveren andere informatie op dan het regionale beeld van de politie. Zo komt een 'regionale' verdachte naar voren als prominent figuur binnen een overkoepelend crimineel netwerk.

Eindnoten

1. Dit zijn allen personen die in Vietnam geboren zijn of waarvan een van de ouders in Vietnam geboren is.
2. De vergelijking met autochtone Nederlanders is naar onze mening de meest neutrale optie.
3. De gegevens over de verdachten zijn afkomstig uit het Herkenningsdienstsysteem (HKS) van de politie. (CBS, 2012). De gegevens betreffen derhalve verdachten en geen veroordeelden. Naar schatting meer dan 90 procent van de verdachten krijgt een transactie aangeboden door het Openbaar Ministerie (OM) of wordt in een later stadium schuldig verklaard door de rechter.

4. De verdachten van de categorie 'meerdere soorten misdrijven' vallen hierbuiten; op basis van de CBS-gegevens weten we niet van welke soorten misdrijven zij worden verdacht. De personen die in het verslagjaar verdacht worden van meerdere soorten misdrijven tellen samen met de verdachten uit de andere misdrijfcategorieën op tot het totaal aantal verdachten.
5. Niet opgenomen in tabel.
6. Met behulp van BlueView zijn de relevante registraties, afkomstig uit onder meer BVH (Basisvoorziening Handhaving), BVO (Basisvoorziening Opsporing) en BPS (Bedrijfsprocessensysteem), ontsloten.
7. Zo valt ook het woord Vietnam binnen de zoekresultaten.
8. Er is sprake van vervaardigen van softdrugs wanneer er op een locatie (adres) een hennepkwekerij ingericht is. Er is geen gemeenschappelijke, landelijk dekkende definitie van een hennepkwekerij. De locatie moet zo ingericht zijn dat er hennepplanten gekweekt kunnen worden. In sommige politieregio's wordt een locatie ook als kwekerij geteld als er geen planten of stekken in staan (Wouters et al., 2007).
9. En niet als betrokkene of getuige of gedupeerde. Er kunnen per zaak meer verdachten zijn. De code F045 is de zuiverste voor het doel van dit onderzoek. Er is bijvoorbeeld ook gekeken naar de bredere categorie 'hennep', maar hier bleken te veel verschillende zaken in te zitten en derhalve was de categorie te grof. Het gevonden aantal zaken en verdachten is overigens niet representatief bedoeld.
10. Uit de mutaties blijken de verdachten allerlei taken te hebben: knipper, oppasser, huurder et cetera.
11. Het totaal aantal niet-unieke verdachten komt dan op 187.
12. 2005: 88 personen, 2006: 107 personen, 2007: 130 personen, 2008: 111 personen.
13. Dit zijn unieke adressen in 61 plaatsen in Nederland waar het vervaardigen van de softdrugs plaatsvond.
14. Er worden overigens wel drie kwekerijen in Spijkenisse aangetroffen. Deze gemeente valt ook onder de politie-regio Rotterdam-Rijnmond (Berghuis, 2010).
15. We hebben ons beperkt tot het bedrijfsprocessensysteem waarbij terug te kijken is tot de laatste vijf jaar, en er is specifiek gekeken naar de rol 'verdachte'.
16. Zoals althans geregistreerd in het bedrijfsprocessensysteem waarmee vijf jaar terug in de tijd kan worden gekeken. In werkelijkheid kan het aantal misdrijven groter zijn.
17. Met behulp van het programma Analyst's Notebook is nagegaan in hoeverre de verdachten hun delicten met anderen hebben gepleegd. De koppeling van personen en delicten is gebeurd met behulp van het unieke proces verbaalnummer.
18. Kleemans et al. (1998) zagen in veel van de onderzochte opsporingsonderzoeken van de eerste Monitor Georganiseerde Criminaliteit het patroon, dat ook niet-verdachte vrouwen een rol kunnen spelen bij de criminaliteit, die in veel opzichten vergelijkbaar is met die van verdachte vrouwen. Op de rol van de vrouwen komen we in het volgende hoofdstuk terug (5.4).

5 Kenmerken van de Vietnamese criminele groeperingen

In dit hoofdstuk bespreken we de kenmerken van de Vietnamese criminele groeperingen uit de door ons bestudeerde zaken. Het dossieronderzoek is de basis voor dit hoofdstuk, aangevuld met interviews met het rechercheteam. Ter verdieping en/of illustratie worden bevindingen uit aanvullende politie- en beleidsdocumentatie, politiemutaties en interviews met overige respondenten aangehaald.

In de eerste paragraaf gaan we in op de achtergronden en kenmerken van de verdachten uit de dossiers, waaronder werk- en inkomenssituatie, de verklaringen hoe zij in de hennepcultuur terecht zijn gekomen en eventuele antecedenten. In paragraaf twee bespreken we de samenstelling van de verschillende criminele groeperingen, waarbij we per groepering kijken naar de afkomst en verwantschap van de leden en naar de aansturing en organisatie van de criminele groeperingen. In de derde paragraaf gaan we meer uitgebreid in op de verschillende rollen die de verdachten in de verschillende criminele groeperingen vervullen. Tot slot gaan we in het bijzonder in op de rol van (legale) faciliteerders en van vrouwen.

5.1 Kenmerken verdachten uit de politiedossiers

In het vorige hoofdstuk is uitgebreid ingegaan op de kenmerken van alle Vietnamese personen uit de Nederlandse politieregistraties die verdacht worden van het vervaardigen van softdrugs. In deze paragraaf bespreken we achtergronden en kenmerken van de verdachten uit de door ons bestudeerde politiedossiers. Dit zijn acht zaken, waarvan de eerste zaak een beperkt rechercheonderzoek betrof, met slechts twee Vietnamese verdachten¹ en de derde zaak een 'korteklap'zaak is (zie ook de beschrijving van de dossiers in hoofdstuk 1 en de zaaksamenvattingen in bijlage 1). De verdachten uit de dossiers zijn voor een deel dezelfde personen als in het vorige hoofdstuk, maar we kijken hier ook naar de andere rollen in de criminele groepering en de overige verdachten met andere nationaliteiten. Zij zullen niet allemaal in de politieregistraties onder de code "vervaardigen softdrugs" (F045) terug te vinden zijn. Een deel van de Vietnamese verdachten uit de onderzoeken wordt aangetroffen in hennepkwekerijen die de politie is binnengevallen. Zij worden door de politie gehoord. Zij verklaren weinig bij de politie en het is niet altijd duidelijk of hun verklaringen waarheidsgetrouw zijn. Over de achtergronden van de vermoedelijke verzorgers in de woningen is dan ook minder bekend. Ook de andere Vietnamese verdachten, waaronder eigenaren

van de woningen en de aanstuurders van de criminele activiteiten, zijn in eerste instantie weinig verklaringsbereid. De politie heeft op basis van verschillende registraties en opsporingsmethoden informatie verzameld over deze personen.

Achtereenvolgens bespreken we in deze paragraaf de demografische kenmerken van de verdachten, de achtergronden van hun verblijf in Nederland, de werk- en inkomensituatie, hoe zij in de hennepcultuur terecht zijn gekomen, de vermenging van legale en illegale activiteiten en hun overige antecedenten.

5.1.1 Demografische kenmerken

In totaal zijn er binnen de acht opsporingsonderzoeken (waarvan twee vooronderzoeken) 58 personen als verdachte aangemerkt (zie tabel 5.1). Voor zover de politie daar zicht op heeft gekregen, loopt het aantal verdachten in de dossiers uiteen van twee personen tot dertien. Wanneer we de 'korteklap'zaak (zaak 3) en het beperkte rechercheonderzoek (zaak 1) buiten beschouwing laten, zijn er gemiddeld negen verdachten per groepering. Van de 58 verdachten zijn 52 personen van Vietnamese afkomst. Voor het overige zijn er drie Nederlandse verdachten, één verdachte van Chinese afkomst, één verdachte van Turkse komaf en één Italiaanse verdachte. Daarnaast worden in de dossiers nog diverse 'onbekende' verdachten genoemd, die niet als verdachte in het politiedossier zijn opgenomen, maar wel een rol vervullen in de afzonderlijke criminele groeperingen als betrokkene, contact of verdachte. Vanwege de beperkte researchcapaciteit zijn de onderzoeken afgebakend en beperkt tot de – veelal – meest concrete verdachten.²

Van de 52 Vietnamese verdachten, zijn de meeste personen Vietnamese migranten van de eerste generatie. Onder de 52 Vietnamese verdachten bevinden zich drie personen die in Nederland zijn geboren.

Tabel 5.1 – Overzicht verdachten per zaak

Zaken	Verdachten totaal	Vietnamese verdachten
Zaak 1	3	2
Zaak 2	8	7
Zaak 3	2	2
Zaak 4	10	10
Zaak 5	8	5
Zaak 6	3	3
Zaak 7	13	13
Zaak 8	12	10
Totaal	58	52

Van 48 Vietnamese verdachten weten we van welk geslacht zij zijn (zie tabel 5.2). Van deze personen zien we dat een relatief groot deel van het vrouwelijke geslacht is (37.5%). Dit aandeel is hoger dan het aantal vrouwen in de registraties van alle Vietnamese hennepverdachten in het vorige hoofdstuk; van de 182 Vietnamese verdachten was 75 procent man en 25 procent vrouw. Het verschil komt mogelijk doordat de politiemutaties relatief veel verdachten bevatten die zijn aangetroffen bij de ontmantelingen van kwekerijen, waar verder niet op is doorgerechercheerd ('korteklap'-zaken), terwijl in de opsporingsonderzoeken is doorgerechercheerd en meer (vrouwelijke) verdachten in andere rollen naar voren komen. Verderop in het hoofdstuk komen we terug op de rol die de vrouwen binnen de criminele groeperingen vervullen.

Tabel 5.2 – Sekse Vietnamese verdachten (n=48)

Zaken	Sekse		
	M	V	Totaal per zaak
Zaak 1	1	1	2
Zaak 2	5	0	5
Zaak 3	1	1	2
Zaak 4	4	6	10
Zaak 5	3	2	5
Zaak 6	2	1	3
Zaak 7	7	4	11
Zaak 8	7	3	10
Totaal	30	18	48
Procent	62.5%	37.5%	100%

Van eveneens 48 van de 52 Vietnamese verdachten zijn de geboortedata bekend (zie tabel 5.3). De gemiddelde leeftijd van de Vietnamese verdachten is 36 jaar.³ Dit is iets jonger dan de gemiddelde leeftijd van alle verdachten van 'vervaardigen softdrugs' uit de landelijke politieregistraties, die 39 jaar was. De jongste verdachte is 14 jaar; de oudste verdachte is 65. Er zijn vier minderjarige verdachten (8%). De meeste verdachten vallen binnen de leeftijdscategorie van 35 tot en met 44 jaar (bijna een derde van de verdachten, 31%).

Tabel 5.3 – Leeftijden Vietnamese verdachten (n=48)

Zaken	Gemiddelde leeftijd	Aantal verdachten per leeftijdscategorie						Totaal (n)
		<18	18-24	25-34	35-44	45-55	55+	
Zaak 1	14.5	2	-	-	-	-	-	2
Zaak 2	41.4	-	2	-	2	2	1	7
Zaak 3	26.0	-	1	1	-	-	-	2
Zaak 4	32.1	2	1	1	5	1	-	10
Zaak 5	33.4	-	1	2	2	-	-	5
Zaak 6	48.0	-	-	-	1	2	-	3
Zaak 7	41.7	-	-	4	3	5	1	13
Zaak 8	30.0	-	1	3	2	-	-	6
Totaal	36 (gem.)	4	6	11	15	10	2	48
Procent	-	8%	13%	23%	31%	21%	4%	100%

Van de 52 Vietnamese verdachten zijn 49 personen in Vietnam geboren. Van 29 van hen hebben we gegevens over de geboorteplaatsen in Vietnam. Het valt op dat zij ofwel uit het uiterste noorden komen, ofwel uit het zuiden van Vietnam (zie de kaart in figuur 5.1 op pagina 77). De verdeling is ongeveer gelijk: vijftien verdachten zijn geboren in het noorden van Vietnam en veertien verdachten in het zuiden.

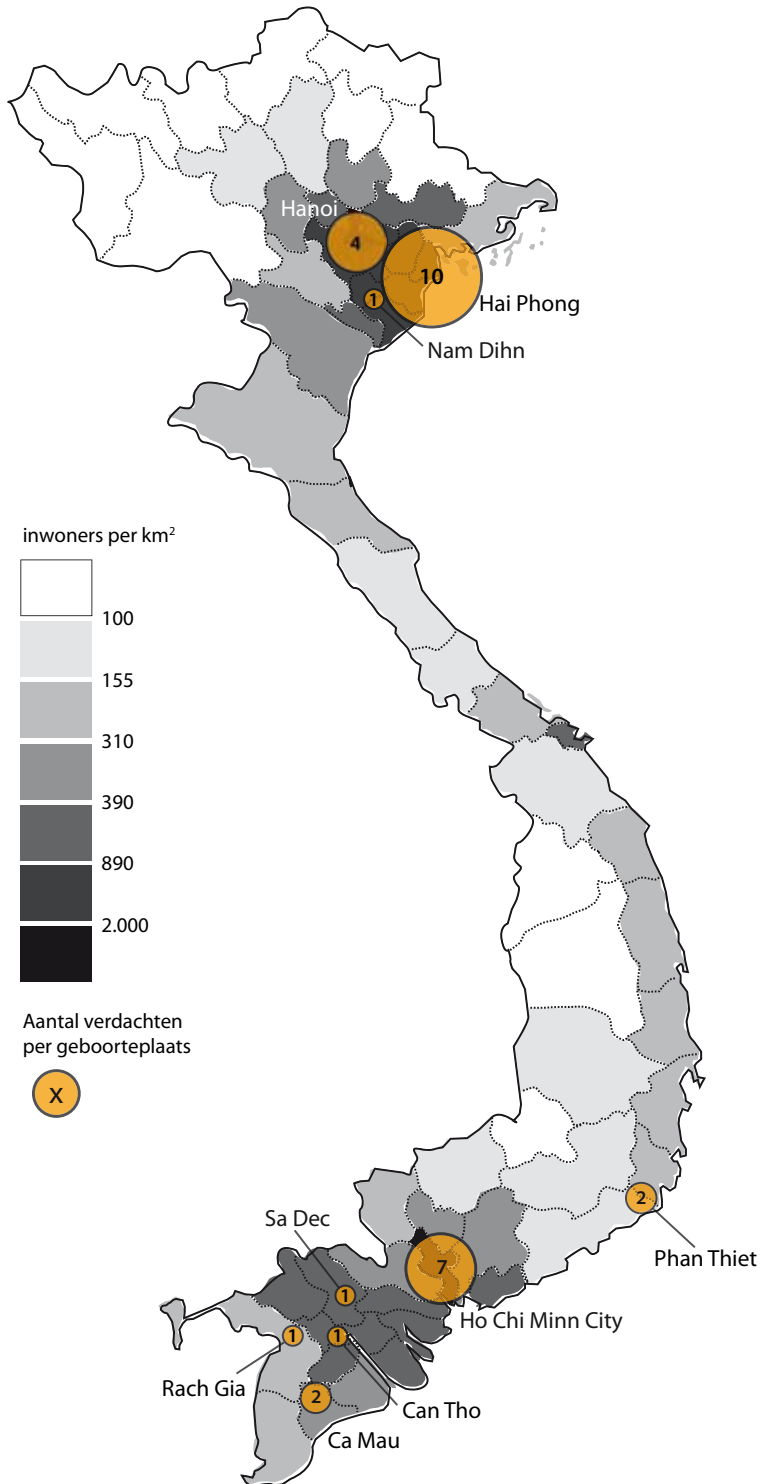
5.1.2 Achtergrond en verblijf in Nederland

Met uitzondering van enkele gevallen hebben de Vietnamese verdachten uit de bestudeerde dossiers geen illegale verblijfstatus. Drie verdachten uit de totale groep hebben geen vaste woon- of verblijfplaats. In de eerste zaak beschikten de minderjarige Vietnamese verdachten c.q. slachtoffers niet over legitimatiebewijzen en in de verhoren in deze zaak werd een tolkenbureau ingeschakeld. Vermoedelijk verbleven meerdere (illegale) jongeren in de woning; deze werden echter niet aangetroffen en niet meer gelokaliseerd.

Een voorbeeld uit een andere zaak:

“Eén verdachte was niet-Nederlands, had geen vaste woon- of verblijfplaats. Deze was samen met een andere verdachte duidelijk jonger (22 en 21 jaar) dan de overige verdachten in de groepering. De niet-Nederlandse verdachte zonder vaste woon- of verblijfplaats is overgedragen aan de Vreemdelingendienst. De andere ‘jongere’ verdachte sprak goed Nederlands en woonde wel op een Nederlands adres.” Bron: Interview met een onderzoeker.

Figuur 5.1 – Geboorteplaatsen verdachten Vietnam

Uit de overige zaken blijkt dat de meeste Vietnamese verdachten al langere tijd (15 tot 20 jaar, of langer) in Nederland wonen en de Nederlandse (en soms tevens Vietnamese) nationaliteit hebben. De meeste Vietnamese verdachten spreken redelijk tot goed Nederlands. Soms worden zij toch met een tolk gehoord. Zij verstaan dan wel Nederlands, maar geven aan dat zij dit prettig vinden. Veel van de verdachten verklaren dat zij een gezin in Nederland hebben; zij zijn getrouwd en hebben een of meerdere kinderen.

5.1.3 Werk en inkomen

Voor zover dit uit de dossiers op te maken is, hebben de hoofdverdachten slechts geringe of geen legale inkomsten. Dit is het geval in zes van de acht dossiers. De hoofdverdachten hebben volgens de Belastingdienst uitkeringen en/of beperkte inkomsten uit arbeid (uitzendwerk, horeca). Een enkeling zit nog op school en loopt stage. Ook in de interviews wordt aangegeven dat de Vietnamese verdachten in de meeste gevallen uitkeringen hebben.

In het merendeel van de zaken (6) hebben de verdachten eigen bedrijven. Dit zijn een schoonmaakbedrijf, een markthandel in loempia's en nagelstudio's. Volgens de politiedossiers worden deze bedrijven (vermoedelijk) gebruikt voor het witwassen van hennepopbrengsten. Hierop komen we terug in 5.1.5. In enkele zaken genieten de verdachten legale inkomsten uit loondienst, namelijk in de voedselindustrie (kok in een restaurant), en twee verdachten werken in een growshop.

Geringe legale inkomsten

Uit de gegevens van de Belastingdienst blijkt dat de hoofdverdachte over geringe legale inkomsten beschikt. Hij heeft vanaf 2003 tot 2006 een uitkering en werkt wat via het uitzendbureau; in 2006 heeft hij een baan bij een restaurant. Vanwege zijn luxe bezittingen wordt hij verdacht van witwassen. Hetzelfde geldt voor verdachte 2; zij geniet een uitkering en ontvangt huurtoeslag. Bron: Politiedossier.

Katvangers, personen die worden ingezet zodat de criminele activiteiten niet direct tot de organisatoren van de hennepcultuur te herleiden zijn, hebben vaker een legale bron van inkomsten, hoewel sommigen ook schulden hebben. Zij werken bijvoorbeeld voor een koeiersbedrijf, op de markt, als operator, als bankwerker/lasser en een enkeling heeft een eenmanszaak (tuinmeubelen).

Katvanger

Hij zegt van zijn inkomen net te kunnen leven met zijn gezin met twee kinderen. Hij heeft geen schulden en kan 50 euro per maand sparen. Zijn vrouw heeft geen werk. Zijn vrouw heeft een tante en oom (de hoofdverdachten) in E. Hij en zijn vrouw hebben 10.000 euro aan deze oom en tante geleend en dit vervolgens weer contant teruggekregen. Bron: Politiedossier.

Schuldenproblematiek

Naast de constatering dat het merendeel van de verdachten over geringe legale inkomsten beschikt, wordt uit de helft van de dossiers duidelijk dat meerdere verdachten kampen met schuldenproblematiek.⁴ Dit geldt zowel voor de verzorgers, de katvangers, als voor de verdachten die zelf een hennepkwekerij beheren en/of meerdere kwekerijen aansturen.

De schulden zijn divers van aard. In de tweede zaak heeft de hoofdverdachte geringe inkomsten uit zijn schoonmaakbedrijf (dekmantel voor de hennepsteelt) en schulden bij zowel de Belastingdienst als bij de bank. In andere zaken wordt gesproken over schulden van tienduizenden euro's. Een van de Nederlandse katvangers (zaak 6) is een gebruiker van verdovende middelen. Hij heeft sinds kort geen werk meer en verkeert vanwege zijn drugsgebruik in financiële problemen.

Een van de respondenten vertelt dat Vietnamezen vaak financiële problemen hebben vanwege gokken. In verschillende van de bestudeerde zaken komt de rol van gokken in relatie tot de schulden naar voren. Er wordt gesproken over gokverliezen van duizenden en soms tienduizenden euro's.

Verdachte is heftruckchauffeur geweest. Hij heeft zes jaar in een frisdrankfabriek gewerkt. Hij werd hier ontslagen en heeft geen werk meer. Hij heeft een schuld van 20.000 euro, onder andere door gokken. Bron: Politiedossier.

In een andere zaak heeft de recherche bij Holland Casino informatie opgevraagd over de twee hoofdverdachten. Uit de informatie van Holland Casino blijkt dat de verdachten frequente casinobezoekers waren. De hoofdverdachte uit deze zaak heeft (uit zelfbescherming) zelf een toegangsbeperking tot Holland Casino aangevraagd tot één bezoek per zes maanden.

5.1.4 Hoe zij in de hennepsteelt terecht zijn gekomen

In verschillende van de bestudeerde zaken zijn de hierboven besproken schulden tevens (mede) aanleiding waardoor de verdachten in de hennepsteelt terecht zijn gekomen. Personen die schulden hebben, wordt beloofd dat zij een geldbedrag krijgen voor het beheren en/of verzorgen van een kwekerij, waarmee ze hun schulden (deels) kunnen afbetalen. "Zij zijn kwetsbaar vanwege hun gokverslaving en schuld en daardoor kunnen zij makkelijk ingezet worden", aldus een respondent.

Zo krijgt een van de vrouwelijke verdachten die in zaak 3 een kwekerij gaat beheren daar 5.000 euro voor. Hiermee wil ze haar schuld afbetalen. In een andere zaak verklaart de vrouwelijke rechterhand van de hoofdverdachte dat zij veel schulden had en veelvuldig in het casino kwam.

Gokverslaving

Hoofdverdachte heeft schulden door het gokken. "Ik ben gokverslaafd geweest en bracht bijna al mijn geld naar het casino." Vanwege haar gokverslaving heeft zij een casinoverbod bij Holland Casino. Zij verklaart 10.000 euro schuld te hebben bij haar familie. Ze zou het pand voor twee tot drie maanden huren, zodat er twee keer geoogst kon worden. Per oogst zou zij 5.000 euro krijgen, zodat zij haar schuld af zou kunnen betalen. Bron: Politiedossier.

Ook via Blueview komen we mutaties tegen met soortgelijke verklaringen. In een van de voorbeelden stuitte de politie op een hennepkwekerij waarbij Vietnamezen betrokken waren. Een van de mannelijke Vietnamese verdachten woont met zijn Vietnamese vriendin

in een huurwoning. Hij heeft een uitzendbaan, zij werkt in de gezondheidszorg. De financiële situatie van het stel is niet goed, want de vriendin heeft forse gokschulden. De man, die als huurder van de woning staat ingeschreven, zegt in het politieverhoor het volgende:

“Ongeveer een half jaar geleden vroeg mijn vriendin aan mij of ik hennep in onze woning wilde hebben. Ik zei hierop dat ik dat niet wilde. Hierna kregen wij heel vaak ruzie. Zij bleef maar doorzeuren dat zij dit wel wilde. Ik vertelde haar dat ik weg wilde gaan bij haar en ik besloot bij een landgenoot van mij te gaan wonen. Een maand erna ging ik bij haar langs, toen vertelde zij mij alles. Zij vertelde mij dat zij niet anders kon omdat zij veel schulden had omdat zij veel speelt in het casino. Zij is door iemand van wie zij geld heeft geleend benaderd om hennep in haar woning te verbouwen. Zij heeft mij toen laten zien dat er hennep in de woning aanwezig was. Op de zolder was een ruimte met hennep. Op de eerste etage stonden op twee slaapkamers hennepplanten. Er stond ook een grote waterton op de grote slaapkamer. Zij heeft met de opbrengst van de hennepkwekerij haar schulden gedeeltelijk afbetaald.” Bron: Blueview.

Daarnaast worden door verdachten soortgelijke verhalen verteld, zonder dat er bekend is of er sprake is van schuldenproblematiek. Veelal verklaren verdachten dat ze door iemand zijn benaderd om een hennepkwekerij te verzorgen en dat zij niet wisten dat dit strafbaar is. Bijvoorbeeld in de vierde zaak verklaart de hoofdverdachte dat hij de wetten in Nederland niet kent en dat hij niet weet dat een hennepkwekerij niet mag. Hij verklaart dat hij op de markt een Nederlandse man ontmoette die een kwekerij bij hem wou bouwen en dat hij daar 3.000 euro voor kreeg per oogst. Hij zegt dat de kwekerij er pas een week is. De politie twijfelt aan het waarheidsgehalte van dergelijke verklaringen. Zijn vrouw (medeverdachte) verklaart dat haar man twee tot drie jaar geleden is begonnen met ‘plantjes’ op verschillende adressen. Om de paar maanden kwam hij dan thuis met 10.000 tot 20.000 euro.

Voor enkele van de verzorgers lijkt de aanleiding tot de betrokkenheid bij de hennepcultuur op een ander vlak te liggen dan schuldenproblematiek. Dit geldt voor de kwetsbare verdachten, die kort in Nederland zijn, niet over een Nederlandse verblijfsvergunning beschikken en/of minderjarig zijn. Enkele van deze verzorgers van kwekerijen vertellen aan de politie hoe zij vanuit Vietnam naar Nederland gekomen zijn. De verhalen lijken op elkaar. In Nederland zouden zij zijn opgevangen door onbekende Vietnamese of Aziatische personen, die hen naar de kwekerijen brengen en voor hen zorgen.

Minderjarige Vietnamese man, aangetroffen in een kwekerij: “Ik ben hier (Nederland) al heel lang. Ik weet niet precies hoe lang. (...) Mijn ouders zijn vermoord, toen ben ik gaan zwerven. Ik was bang en toen heb ik Vietnam verlaten. Ik zag toen een buitenlands schip en daar ben ik ingekropen. Ik was toen alleen. (...) Ik ben toen aan land gekomen. Ik kende niemand en toen ben ik gaan lopen. Ik ben gaan zwerven maar ik weet niet in welk land dat was. (...) Ik ben met de trein naar Nederland gekomen.” Bron: Politiedossier.

Minderjarige Vietnamese vrouw, aangetroffen in een kwekerij: "Ik heb meneer T. leren kennen bij de haven. Ik weet niet welke haven. Ik weet ook niet waar ik op de boot ben gegaan." Bron: Politiedossier.

Uit de verklaringen van de verdachten blijkt dat zij meestal door iemand zijn benaderd en voor deze persoon hennepplanten zijn gaan verzorgen, als zij dat laatste al verklaren. Zij zeggen veelal niet te weten voor wie zij werken en kunnen vaak slechts een voornaam of een achternaam noemen. Ook in de mutaties in de landelijke politieregistraties vinden we soortgelijke verklaringen terug. Daarvan geven we hierna twee voorbeelden.

Voorbeeld 1

Door de politie worden twee Vietnamese personen gehoord, die worden verdacht van betrokkenheid bij hennepcultuur. De eerste verdachte verklaart dat hij negen jaar in Nederland woont en sinds twee maanden werkloos is. Ongeveer twee weken geleden heeft hij in stad X in een 'koffiewinkel' de bewoonster van het betreffende adres getroffen. Hij heeft die vrouw nu drie keer getroffen. Gisteren was de eerste keer dat hij op de zolder van die woning was. Wat betreft de strafbare handelingen (knippen) wenst hij niets te verklaren, omdat hij bang is voor consequenties voor de verlenging van zijn verblijfsdocument. Hij verdient er 150 euro per dag mee. De tweede verdachte verklaart dat hij vanuit Zweden naar Nederland is gekomen en hier pas twee à drie dagen is. Ook hij vertelt dat hij in stad X een onbekende Vietnamese man heeft getroffen. Hij werd gevraagd om planten te knippen. Hij weet niet hoeveel hij daarmee verdient. Volgens deze verdachte is dit de eerste keer dat hij hennep knipt. Bron: Blueview.

Voorbeeld 2

Door de politie worden twee Vietnamese verdachten gehoord inzake hun betrokkenheid bij het telen van hennepplanten. De eerste verdachte verklaart in het kort dat hij in Tsjechië bij een kennis verbleef en bij die kennis in een marktkraam werkte. Deze kennis heeft hem vrijdagavond naar Nederland gebracht. Hij sliep in de woning waar hij naartoe werd gebracht. Zijn paspoort is kwijt. Hij wist niet wat voor werk hij zou moeten gaan doen. Zaterdagmorgen werd er tegen hem gezegd dat hij bladeren moest gaan plukken van de plantjes op de bovenverdieping. Hij wist verder niet wat voor plantjes het waren en wist ook niet dat het strafbaar was. Hij zou geen geld verdienen.

De tweede verdachte verklaart: Hij is zonder vaste woon- of verblijfplaats en leeft al bijna een jaar in stad Y. Zijn paspoort is kwijt. Hij werd in stad Y op straat gevraagd om te werken. Hij zou 60 euro per dag verdienen. Daarop is hij zaterdag in zijn eentje naar stad Z gebracht. In de auto werd gezegd dat hij naar binnen, naar boven moest. Daar heeft hij bladeren van plantjes geplukt. Hij wist verder niet wat voor plantjes het waren en wist ook niet dat het strafbaar was. Bron: Blueview.

In dergelijke verhalen zouden de aangetroffen verdachten in een afhankelijkheidspositie staan ten opzichte van de persoon voor wie zij de hennep verzorgen en lijkt er sprake te zijn van uitbuiting. Het is echter onduidelijk in hoeverre de verhalen waarheidsgetrouw zijn. In één van de zaken verklaart de vrouwelijke verdachte, in wiens woning een hennepkwekerij werd aangetroffen, dat zij gedwongen zou zijn door de hoofdverdachte uit het politieonderzoek om een kwekerij in haar woning te plaatsen, omdat zij anders in de prostitutie in Zweden zou

belanden. Zij is een alleenstaande vrouw zonder werk. Volgens bureaus wordt zij op vreemde tijden opgehaald door een busje; vermoedelijk is zij knipster. De hoofdverdachte is bij haar woning gesignaleerd bij de opbouw van kwekerij. Haar verklaringen over wie haar zou dwingen, wisselen. Vermoedelijk is zij de nicht van de rechterhand van de hoofdverdachte.

5.1.5 Vermenging van legale en illegale activiteiten

In vijf zaken heeft de politie vastgesteld dat de verdachten eigen bedrijven hebben (schoonmaakbedrijf, nagelstudio, loempiakraam), die volgens het politiedossier en de respondenten (vermoedelijk) worden gebruikt als dekmantel voor het witwassen van hennepopbrengsten. Daarnaast worden bedrijfsauto's gebruikt voor het verplaatsen van de hennepgerelateerde materialen c.q. -oogsten en halen de verdachten die werkzaam zijn in de growshop, daar de artikelen voor de teelt. In een lopend onderzoek hebben sommige verdachten bouwbedrijfjes, die worden gebruikt voor het afgeven van valse werkgeversverklaringen (zie hoofdstuk 6).

Schoonmaakbedrijf als dekmantel

Verdachte P. verklaart een eigen schoonmaakbedrijf te hebben. Hij maakt schoon bij particulieren en scholen. Hij heeft geen personeel. Als hij personeel nodig heeft dan huurt hij dat in via een uitzendbureau. Het schoonmaakbedrijf, dat is geregistreerd bij de Kamer van Koophandel, is de link tussen de kwekerijen. Een makelaarskantoor verhuurt een aantal woningen aan het schoonmaakbedrijf. In deze woningen zou personeel van het schoonmaakbedrijf worden gehuisvest. In deze woningen werden hennepkwekerijen aangetroffen. Bron: Politiedossier.

In Tsjechië wordt gesignaleerd dat de vermenging van de legale en illegale activiteiten voornamelijk plaatsvindt op het niveau van de distributie (drugsverkoop op de Vietnamese marktplaats) en met name rond de investeringen en de opbrengsten. *“A Vietnamese dealer uses the money from marihuana sale e.g. for the purchase of fruits or vegetables and vice versa. He uses the profit from his legal trade for building a new grow location. It depends on what is economically advantageous for him at a specific moment”* (interview).

Op basis van de dossiers en de interviews krijgen we weinig zicht op de afzet van de cannabis, maar we zien wel, net als de Tsjechische respondenten, dat legale en illegale activiteiten zich vermengen op het niveau van de geldstromen (zie verder het volgende hoofdstuk). Volgens Tsjechische opsporingsambtenaren is de vermenging van legale en illegale handel zeer typerend voor de internationale Vietnamese gemeenschappen. Zij stellen dat het samenhangt met hun andere opvattingen over de legitimiteit van hun handel. In het zaken doen is omzet het belangrijkste criterium, niet legaliteit. *“The Vietnamese community is characterized by phenomenal commercial flexibility and focusing on profits regardless the legality of its sources”*. Nožina (2010) beschrijft het bestaan van een grijs gebied tussen de legale bovenwereld en de criminele onderwereld in Vietnamese diasporagemeenschappen. Deze twee werelden zouden in een wisselwerking tot elkaar staan, die samenhangt met de cultuur, structuur en dynamiek van de Vietnamese migrantengemeenschappen.⁵

“Merging of legal and illegal business seems to be very typical for Vietnamese community. It is linked with their different understanding of illegal and legal trade by them. The main distinguishing criterion is the profit, not the legality for them in their business.” Bron: Tjebische respondent.

Ook door de Nederlandse respondenten wordt herkend dat legale en illegale activiteiten voor (een deel van) de Vietnamezen geen strikt gescheiden aangelegenheden zijn. De Vietnamezen worden omschreven als handelaren, die alles aangrijpen om geld te verdienen. Zij hebben een sterk ondernemend karakter. *“Het zijn gewoon goede zakenlui”*, aldus een hennepdeskundige. Een van de respondenten spreekt daarbij over een eigen ‘subcultuur’:

“Ze hebben wel kennis van wet- en regelgeving, maar andere normen. Mensen die vechten om te overleven, zijn bereid om hard te werken voor hun geld. Als het gemakkelijker kan, zullen ze dat niet laten.”

5.1.6 Antecedenten

Voor zover daarover gegevens verkregen zijn, zijn in slechts drie van de acht zaken de hoofdverdachten niet eerder verdacht van strafbare feiten. In de overige vijf zaken hebben de hoofdverdachten meerdere antecedenten op het gebied van de Opiumwet en een enkeling heeft geweldsantecedenten.⁶

Antecedenten van hoofdverdachten

De hoofdverdachte van zaak 2 is al eerder veroordeeld inzake hennepcultuur. Ook toen werden in door hem gehuurde woningen hennepkwekerijen aangetroffen. Daarnaast heeft hij 21 MOT-meldingen⁷ naar aanleiding van verdachte transacties. De hoofdverdachte in zaak 5 wordt al sinds 2003 verdacht van betrokkenheid bij de exploitatie van hennepkwekerijen. Hij zat in 2003 in een asielzoekerscentrum, waar hij slechts een vergoeding kreeg van 35 euro per week. Toch reed hij een zwarte Volkswagen Golf van drie jaar oud en had hij zijn kamer met dure apparatuur ingericht. In de Golf werden kweekbenodigdheden aangetroffen ter waarde van 1.200 euro. De hoofdverdachte was volgens de recherche toen al heel goed op de hoogte van wat hij legaal mocht vervoeren. Ook hoofdverdachte uit zaak 6 komt terug in het bedrijfsprocessensysteem van de politie; twee maal inzake hennepgerelateerde feiten en vele malen inzake alcoholgerelateerde feiten. Wat betreft de hennepgerelateerde feiten ging het om betrokkenheid bij het opzetten van hennepkwekerijen. In zaak 8 heeft de hoofdverdachte registraties in HKS inzake enkelvoudige mishandeling en openlijke geweldpleging. Daarnaast heeft hij antecedenten op het gebied van de Opiumwet, handel in softdrugs en hennepcultuur. Deze verdachte is tevens een bekende bij de Criminele Inlichtingen Eenheid (CIE). Hij zou XTC naar het buitenland smokkelen met behulp van koeriers. Het gaat elke keer om een aantal kilo's per persoon.

Twee tussenpersonen die woningen huren dan wel regelen, hebben antecedenten inzake de Opiumwet, namelijk dat zij hennepkwekerijen in hun woningen hebben gehad. De Nederlandse tussenpersoon die potentiële huurwoningen aan de aanstuurder van een van de groeperingen aanlevert, heeft tevens meerdere antecedenten inzake mishandeling en openlijke geweldpleging. Hij komt daarnaast in verschillende andere opsporingsonderzoeken

naar hennep als ‘betrokkene’, ‘contact’ en/of ‘verdachte’ terug. De Nederlandse katvangers hebben veelal antecedenten. Twee van hen zijn bekenden bij de politie inzake verscheidene diefstallen; de derde is bekend vanwege voorbereidingen voor het bouwen van een hennepkwekerij in zijn woning.

Tot slot komen verscheidene Vietnamese verdachten naar voren inzake meldingen van verdachte transacties, zowel in Nederland, bijvoorbeeld bij de aanschaf van auto’s door middel van contante betalingen, als bij transacties naar het buitenland, met name Vietnam.

5.2 Samenstelling van de criminele groeperingen

5.2.1 Afkomst en verwantschap

Volgens verschillende Nederlandse rechercheurs hebben we te maken met *mono-etnische netwerken* (Ruggiero & Khan, 2006); de leden zijn allemaal van Vietnamese afkomst. De Vietnamese verdachten zouden de activiteiten zoveel mogelijk in eigen beheer houden. “*Bij onderzoeken waar we meer opsporingsmiddelen toepassen, merk je dat dit binnen de eigen gemeenschap blijft.*”

Er is nagegaan wat de samenstelling van de criminele groeperingen in de dossiers is, wat betreft de afkomst van de verdachten. Daarbij is gekeken naar nationaliteit, afkomst naar gelang regio in Vietnam en familieverwantschap. De kanttekening moet worden gemaakt dat er in drie van de acht politiedossiers maar twee tot drie verdachten zijn. Er is in deze gevallen niet doorgerechercheerd, waardoor zeer beperkt zicht is verkregen op de samenstelling van de criminele groepering.

In vier van de zaken is sprake van mono-etnische netwerken: de verdachten zijn allemaal van Vietnamese afkomst.⁸ Van drie criminele groeperingen komen de Vietnamese leden tevens grotendeels uit het zelfde geboortegebied.⁹ Zij komen allemaal uit het noorden, of allemaal uit het zuiden van Vietnam (of zijn geboren in Nederland als tweede generatie).¹⁰ Met andere woorden: de leden van deze netwerken hebben ook een gemeenschappelijke, regionale afkomst. Tot slot zijn de twee verdachten uit zaak 3 familie van elkaar (tante en neef); de groepering van zaak 4 bestaat zelfs in haar geheel uit familieleden, ofwel direct, ofwel aangetrouwd. In de andere zaken is de familieverwantschap niet duidelijk.

Naast deze vier puur mono-etnische groeperingen, zijn er nog twee groeperingen die grotendeels uit Vietnamese verdachten bestaan (zaak 2 en zaak 8). In beide groeperingen heeft één verdachte een andere nationaliteit. In zaak 8 betreft dit een vermoedelijke afnemer (Italiaan); in zaak 2 betreft het een Turkse verdachte die wordt gelinkt aan één van de geruimde kwekerijen. In zaak 8 lijkt de onderlinge verwantschap sterker dan in zaak 2. In zaak 8 hebben we van slechts vijf verdachten de geboorteplaats, maar deze verdachten komen allen uit het zuiden van Vietnam, met uitzondering van een verdachte die is geboren in Nederland als tweede generatie van Vietnamese migranten. Daarnaast bestaat de kern van deze groepering uit familieleden. De groepering van zaak 8 blijkt in het bredere netwerk (verdachten die niet in het opsporingsonderzoek zijn opgenomen) samen te werken met meerdere personen van andere afkomst. De hoofdverdachte heeft uiteenlopende contacten met zowel Vietnamezen als Nederlanders. In het bredere criminele netwerk bevinden zich veel Vietnamezen, maar ook personen van andere nationaliteiten, waaronder Italianen

en Nederlanders. Het vermoeden bestaat dat deze personen de afnemers dan wel schakel naar de afnemers van de hennep zijn. In zaak 2 is er een gemengde samenstelling van Vietnamezen die zijn geboren in het noorden en in het zuiden van Vietnam. Deze groepering berust slechts ten dele op familieverwantschap (een van de verdachten is de broer van de hoofdverdachte).

De groepering van zaak 5 kent de minste homogeniteit wat betreft afkomst. In deze zaak treffen we de meeste verdachten van andere nationaliteiten aan. De Vietnamese verdachten zijn afkomstig uit zowel het noorden als zuiden van Vietnam. Er wordt samengewerkt met Nederlandse katvangers en een Nederlandse tussenpersoon, die potentiële huurwoningen voor de hennepkwekerijen aandraagt en tevens een schakel is naar afnemers. Een opvallende bijkomstigheid is dat de twee minst etnisch homogene criminele netwerken (2 en 5) een gemeenschappelijke verdachte hebben, welke in de ene zaak de hoofdman in het netwerk is en in de andere zaak vermoedelijk op de achtergrond een aansturende rol speelt. Deze verdachte kwam ook al naar voren in de netwerkanalyses in het vorige hoofdstuk.

5.2.2 Aansturing en organisatie van de criminele groeperingen

De interviewrespondenten van Europol spreken over een ‘cellenorganisatie’, waaruit geen strakke hiërarchie blijkt. Hoewel er wel sprake is van verschillende niveaus, blijft de structuur van het netwerk hetzelfde als hier een ‘stukje uitgehaald’ wordt. Wanneer we in de Nederlandse zaken kijken naar de aansturing van de criminele activiteiten¹¹, onderscheiden we ruwweg de hoofdverdachten, die veelal de criminele activiteiten aansturen, een vrouwelijke ‘rechterhand’, verschillende soorten uitvoerders en tot slot een groep van personen met een meer kwetsbare positie, die worden ingezet als verzorger, katvanger voor de huur van panden en/of auto’s, of die een rol vervullen in het witwasproces.

De hoofdverdachten zijn de aanstuurders van de criminele activiteiten, voor zover de recherche daar zicht op heeft gekregen. In enkele opsporingsonderzoeken is er volgens de rechercheurs geen aanleiding om te veronderstellen dat er nog een ‘man’ boven zit. In andere onderzoeken is dit vermoeden er bij de recherche wel. Dit blijkt dan bijvoorbeeld uit tapgesprekken of de zwaarte en reikwijdte van de criminele operatie. Vanwege de (regionale en veelal beperkte) aard van de rechercheonderzoeken, wordt voor de recherche niet duidelijk of er bepaalde ‘kopstukken’ zijn in de Vietnamese hennepcultuur.¹² De interviews met de rechercheurs, het bovenregionale beeld vanuit de netwerkanalyses (hoofdstuk 4) en de constatering dat dezelfde verdachten in verschillende van de door ons bestudeerde zaken terugkomen, geven signalen dat dit wel het geval is.

“De hoofdverdachte zit zeker niet bovenin de organisatie. De top van de organisatie daar hebben we geen zicht op gekregen, het onderzoek werd opgehangen aan P. P. is meer een regelaar, iemand die een en ander bij elkaar brengt. Wat hij niet slim gedaan heeft, is steeds met hetzelfde schoonmaakbedrijf als dekmantel werken, hetzelfde verhaal vertellen.” Bron: Interview met een rechercheur.

In de helft (4) van de zaken zien we naast de mannelijke Vietnamese hoofdverdachte een vrouwelijke ‘rechterhand’. Deze vrouw is veelal familie (zus of partner) en voert tal van

ondersteunende taken uit in samenwerking met de aanstuurder. De aanstuurders (al dan niet met rechterhand) maken gebruik van diverse uitvoerders en tussenpersonen, die in verschillende samenstellingen diverse soorten taken uitvoeren (zie verderop bij 'rollen'). In de voorgaande hoofdstukken zagen we dat wordt verondersteld dat de verzorgers in de kwekerijen veelal kwetsbare personen zijn. Zij zouden onder druk worden gezet vanwege schulden en/of illegale verblijfstatus, om in de kwekerijen als verzorger te werken en daar te verblijven. In die zin zijn zij ondergeschikt aan de personen die hen de opdracht geven in de kwekerij te werken en is er sprake van een hiërarchische verhouding.

Uit het dossieronderzoek blijkt dat dit beeld slechts ten dele kan worden bevestigd. In twee zaken kan duidelijk worden gesproken over kwetsbare personen in de rol van verzorgers.¹³ In vijf zaken wordt de verzorging van de kwekerijen uitgevoerd door de aanstuurders van de criminele groepering zelf, en/of wordt dit uitbesteed aan uitvoerende medewerkers die meerdere kwekerijen verzorgen (en daar niet verblijven). Vaak is er sprake van personen die verschillende taken uitvoeren, waaronder het verzorgen van de planten (zie ook verderop bij 'rollen'). Soms wordt wel verklaard dat zij financiële problemen hadden en besloten om een hennepkwekerij te starten, maar zij werken niet altijd ondergeschikt aan een 'opdrachtgever'. In enkele gevallen opereren zij ogenschijnlijk autonoom. Kwetsbare personen zien we tevens terug in de rol van katvangner bij het op naam stellen van auto's en/of huurwoningen.

Kwetsbare personen in kwekerijen

De hoofdverdachte lijkt de spin in het web te zijn. Deze persoon kan in verband worden gebracht met diverse hennepkwekerijen. Hij lijkt tevens druk uit te oefenen op andere Vietnamezen om een hennepkwekerij in hun woning te zetten. Zo is er informatie dat deze persoon schijnhuwelijken regelt en op die manier familieleden naar Nederland laat komen die vervolgens te werk worden gesteld in loempiakramen of nagelstudio's. Bij de politie rijst het vermoeden dat bij een aantal van deze personen, mogelijk onder dwang, hennepkwekerijen in de woning worden aangelegd. Bron: Politiedossier.

In één van de zaken tot slot worden binnen het criminele netwerk nog enkele kleinere netwerkjes onderscheiden, die ook weer bestaan uit een mannelijke aanstuurder in combinatie met een vrouwelijke rechterhand. Over deze verdachten wordt gesteld dat zij afzonderlijk 'grote spelers' zijn in de hennephandel. De gemeenschappelijke deler in het overkoepelende netwerk zijn de hoofdverdachte, die verscheidene koopwoningen heeft en zijn rechterhand, die tevens bedrijfsleider is bij een growshop. De afzet van de hennep loopt zowel via de growshop als via internationale contacten van de hoofdverdachten. Mogelijk zijn deze afzetkanalen de verbinding naar de kleinere netwerkjes om hen heen.

Netwerkjes binnen het netwerk

Een van de verdachten in het netwerk is bekend bij de CIE. "D. is een grote man op het gebied van hennephandel. Hij heeft veel Vietnamese personen voor zich werken in de hennepteelt. Zijn vriendin is eigenaresse van nagelstudio V. Ze gebruiken de nagelstudio om de inkomsten wit te wassen." Bron: Politiedossier.

5.3 Verschillende rollen

De rollen die de personen in de criminele groeperingen vervullen, hangen voor een groot deel samen met de verschillende fasen en activiteiten in de hennepcultuur. De criminele activiteiten komen in het volgende hoofdstuk uitgebreid aan bod. Hier bespreken we de verschillende rollen die de personen vervullen in de door ons bestudeerde casussen. In de onderzoeken is niet altijd sprake van duidelijk afgebakende rollen. Eén persoon kan verschillende rollen vervullen en bovendien lijken verschillende personen dezelfde taken af te wisselen.

Aanstuurder c.q. 'manager'

De hoofdverdachten in de meeste zaken worden door de recherche gezien als de aanstuurder van de criminele operatie. In een tweetal zaken zijn de hoofdverdachten verzorgers dan wel huurders van woningen en is geen zicht verkregen op de aanstuurder. In sommige gevallen hebben de aanstuurders in de zaken koopwoningen waar hennepkwekerijen in worden gevestigd; in andere gevallen huren zij daarvoor woningen. De aanstuurders kunnen worden gezien als 'manager' van de criminele activiteiten, vergelijkbaar met de 'registreurs' die Boersma en Nouwens (2010) onderscheiden en de 'supervisors' die de Tsjechische opsporingsdeskundigen benoemen (zie 3.3.2). Zij zetten andere personen in voor diverse werkzaamheden, coördineren deze en maken grote winsten op het gedurende langere tijd runnen van meerdere kwekerijen, aldus de respondenten. De aanstuurders voeren zelf ook activiteiten uit, zoals de opbouw van kwekerijen en het oogsten. Het zijn geen personen die 'hun handen niet vuil maken'. Hiermee nemen ze een bepaalde mate van risico; anderzijds houden ze hiermee activiteiten in eigen beheer.

Investeerder c.q. zakelijke belanghebber

In het voorgaande zagen we al dat er in enkele rechercheonderzoeken signalen zijn dat er nog een persoon boven de hoofdverdachte zit. In de interviews wordt aangegeven dat andere personen mogelijk de rol van investeerder vervullen, maar op deze rol is geen zicht. In een van de zaken spreekt de recherche over een 'zakelijke belanghebber', die boven de hoofdverdachte staat in de criminele organisatie. Uit tapverslagen is op te maken dat de hoofdverdachte (manager) overlegt met deze figuur, wanneer een kwekerij ontdekt wordt of een auto in beslag wordt genomen door de politie. Tevens wordt met deze persoon overlegd over investeringen voor kwekerijen. Ook in het buitenland is weinig zicht op de rol van de investeerders, zo blijkt uit de interviews.

Vrouwelijke rechterhand

De rechercheurs geven aan dat de vrouwelijke rechterhand een belangrijke persoon is in de criminele groeperingen. Zij geeft onder meer opdrachten aan andere verdachten in het netwerk, regelt het opbouwen en onderhouden van de kwekerijen, verricht betalingen ten behoeve van de kwekerijen, helpt of adviseert in de verzorging, verpakt en weegt de oogst en verplaatst de oogst en/of opbrengsten. Ook andere vrouwen in de criminele groepering lijken belangrijke rollen te vervullen. Aan de rol van de vrouwen binnen de criminele groepering besteden we in de volgende paragraaf nog extra aandacht.

Tussenpersonen c.q. 'makelaars'

In enkele gevallen gebruiken de aanstuurders 'tussenpersonen' voor het huren van woningen of in het contact naar (potentiële) afnemers. In een van de zaken selecteert zo'n tussenpersoon potentiële huurwoningen voor de aanstuurder (zowel in Nederland als in Duitsland), gaat daar samen met de aanstuurder of diens rechterhand kijken en regelt vervolgens ook de huur. Daarover onderhouden zij veelvuldig contact per sms. De rol van deze tussenpersonen en hun plaats in de criminele groepering is niet altijd even duidelijk. In een van de interviews wordt het voorbeeld aangehaald van een criminele groepering in Zeeland, waarbij een tussenpersoon via een contact hypotheek wist te regelen.

Eigenaren / huurders woningen

In veel gevallen hebben de eigenaren van woningen geen bemoeienis met de hennepcultuur. Zij verhuren hun woning bijvoorbeeld via een bemiddelingsbureau of makelaar en hebben geen weet van de illegale praktijken. Soms zijn de aanstuurders zelf eigenaar of huurder van woningen, waarin kwekerijen worden gevestigd. Dan wordt bijvoorbeeld een eigen bedrijfje als dekmantel gebruikt. In andere gevallen zijn de woningen van verdachten die voor de aanstuurder werken.

'Vakmensen'

Volgens Boersma en Nouwens (2010) maken organisaties gebruik van diverse 'vakmensen' die verantwoordelijk zijn voor de inrichting van meerdere kwekerijen. Zij onderscheiden: de timmerman, de loodgieter, de elektricien en de beveiliging. Volgens de auteurs zijn deze personen grootverdieners in de hennepbranche en hebben ze relatief korte lijnen met de 'regisseurs' in de organisaties. Ook de buitenlandse interviewrespondenten benoemen de rol van vakdeskundigen die hun diensten aanbieden aan meerdere criminele groeperingen (zie ook hoofdstuk 3). In ander onderzoek wordt aangehaald dat corrupte medewerkers van energiebedrijven hun diensten via growshops aanbieden aan hennepkwekers (Mol, 2009; Snippe, Bieleman, Naayer & Ogier, 2004).

In de dossiers komen we enkele van deze specialistische rollen tegen, maar hun plaats in de criminele groepering is niet duidelijk. Uit uitgelezen sms-verkeer en aangetroffen memo's blijkt bijvoorbeeld wel dat één persoon werkzaamheden verricht bij meerdere kwekerijen. Er kan niet geconstateerd worden of zij hun diensten aan meerdere groeperingen aanbieden. In enkele gevallen zien we de rol van 'elektricien' en 'bewaker'. Deze rol wordt ook aangehaald in interviews. Een onderzoeker zegt hierover: *"Als ik ergens een bewaker aantref, dan is het bij Vietnamezen. Dat is echt anders dan bij andere groepen"*.¹⁴ In een omvangrijk lopend opsporingsonderzoek wordt vastgesteld dat de elektrische installaties in de hennepkwekerijen door dezelfde persoon zijn aangelegd. In het proces-verbaal wordt de conclusie getrokken dat er wordt gewerkt met een vaste elektricien. Voor het merendeel zien we in de dossiers met betrekking tot de opbouw en het onderhoud van kwekerijen personen die 'van alle markten thuis zijn' (zie ook 6.1.3).

Multi-inzetbare uitvoerders

In de verschillende zaken zien we vooral dat diverse verdachten in verschillende samenstellingen uitvoerende werkzaamheden verrichten, zoals het opbouwen van de kwekerijen, het controleren van kwekerijen en/of verzorgen van de planten. Veelal opereren verdachten in tweetallen of met meerdere personen bij het opbouwen van de kwekerijen. In enkele gevallen wordt melding gemaakt dat personeel van growshops betrokken is bij het opbouwen. Degenen die de kwekerij opbouwen, zijn meestal niet de personen die ook als verzorger werken, maar dit komt wel voor.

Verzorgers c.q. knippers

Veelal zijn het de Vietnamese verdachten die de kwekerijen verzorgen en/of de katvangers, die bij de politie in beeld komen. In Engeland zouden de knippers/verzorgers met name illegale Vietnamese personen zijn (zie 3.3.1). Ook in Tsjechië zijn nieuw aangekomen immigranten een belangrijke groep knippers (zie 3.3.2). Een van de contacten in de korpsen geeft aan dat zij opvallend genoeg al drie maal een Vietnamees in een kwekerij aantreffen met Tsjechische papieren: *“In Tsjechië wonen en werken veel Vietnamezen en het lijkt erop dat zij deze Tsjechische Vietnamezen over laten komen om de kwekerijen te verzorgen.”* In de Nederlandse opsporingsonderzoeken zien we een ander beeld. Zoals gesteld, wordt in slechts enkele gevallen aangehaald dat verdachten in de kwekerijen in een kwetsbare positie verkeren vanwege hun minderjarige en/of illegale status. In de meeste gevallen hebben de verzorgers van de kwekerijen een legale verblijfsstatus en lijkt er geen sprake te zijn van een uitbuitingssituatie. De personen die verdacht worden van het verzorgen van de planten verklaren soms dat zij niets van de planten afwisten, anderen verklaren dat zij niet wisten dat zij met het verzorgen van de hennepplanten strafbaar waren. In lijn met het voorgaande verklaren de verdachten dat de kwekerij is aangelegd door een andere persoon. Andere verdachten voeren verschillende activiteiten uit, waaronder het verzorgen (zie multi-inzetbare uitvoerders).

Aangetroffen kwekerij in woning

Naar aanleiding van een anonieme brief wordt een kwekerij aangetroffen in een woning. De Vietnamese bewoner en zijn zoon zijn op dat moment in de woning. De kwekerij zou zijn aangelegd door een andere persoon en de oogst zou mislukt zijn. Het geld zou bestemd zijn voor familie in Vietnam.

Bron: Blueview.

Katvangers

In de dossier onderscheiden we drie ‘typen’ katvangers: katvangers die worden ingezet voor het huren van woningen, voor het op naam stellen van auto’s en tot slot katvangers in witwasconstructies. Op de achterliggende constructies wordt ingegaan in het volgende hoofdstuk (zie o.m. 6.3).

In de eerste plaats worden katvangers gebruikt zodat de huur van de woningen niet rechtstreeks te linken is aan de aanstuurders van de hennepcultuur. De katvangers krijgen een vast bedrag in de maand van de aanstuurder of diens rechterhand, om de huur te betalen, plus soms een extra vergoeding. De vergoedingen die worden genoemd, lopen van enkele hon-

derden tot duizenden euro's. Deze huurders zijn tevens vaak de verzorgers van de planten. In sommige gevallen worden katvangers gebruikt om koopwoningen op diens naam te zetten. Zij krijgen dan geld van de aanstuurder om de hypotheek te betalen, of soms regelt de aanstuurder of diens rechterhand de huurbetalingen. Sommige katvangers zijn formele huurder van meerdere woningen. De katvangers dragen niet alleen het risico om aangehouden te worden door de handhavingsinstanties, maar ook de bijkomende financiële risico's die daarmee gemoeid zijn. Deze katvangers zijn Vietnamezen en Nederlanders.

Katvanger voor de huur van hennepand

De huurster van het hennepand verklaart dat zij handelt in opdracht van een Vietnamese man uit het zuiden van het land. Deze man betaalt haar 5.000 euro om op te treden als huurster. Haar neefje verblijft in het pand om op de kwekerij te letten (bewaker). De opdrachtgever zou de plantage hebben opgezet en betaald. Bij de opbouw van de kwekerij was tevens een Nederlander betrokken; een andere Nederlander komt regelmatig langs om de kwekerij te onderhouden. De vermeende aanstuurder van de criminele operatie blijft verder buiten beeld. Bron: Politiedossier.

In de tweede plaats worden katvangers ingezet om auto's op naam te stellen. Deze katvangers zijn veelal aanwezig bij de aankoop van de auto. Daarnaast worden auto's regelmatig 'doorgeschoven' naar andere katvangers. Ook worden auto's op naam van bedrijven gezet. Ten slotte treden katvangers op bij het witwassen van criminele gelden, bijvoorbeeld door het verstrekken van fictieve leningen, of bij de aankoop van woningen. In één van de opsporingsonderzoeken gebruikt het echtpaar achter een hennephandel vijf verschillende familieleden voor het witwassen van geld via fictieve leningen. Deze katvangers zijn directe familieleden (broers, zussen), dan wel aangetrouwd, hebben meestal een gezin en een vaste baan en worden gebruikt om de opbrengsten van de hennepcultuur wit te wassen. Het echtpaar achter de kwekerijen geeft hen contant flinke sommen geld, wat de familieleden vervolgens giraal weer terugstorten onder het mom van een 'lening' (zie ook het volgende hoofdstuk). Een andere katvanger wordt zowel voor de constructie van fictieve leningen, de aankoop van een woning, als voor registratie en verkoop van een auto gebruikt.

"Meervoudige" katvanger

De vriend van de dochter van het aansturende Vietnamese echtpaar wordt gebruikt voor het witwassen van geld via fictieve leningen. Het echtpaar geeft hem een contant bedrag van 6.000 euro, wat hij giraal dan weer als 'lening' verstrekt aan hen. Tevens wordt de auto van zijn schoonvader op zijn naam gezet, welke hij 'verkoopt' en daarvoor 18.000 euro op zijn rekening ontvangt, gestort door de schoonvader. Vervolgens geeft de schoonzoon dit geld weer terug aan zijn schoonvader. Ook wordt de schoonzoon gebruikt voor de aankoop van een woning waar een kwekerij in gezet moet worden. Het echtpaar geeft hem contant het bedrag dat benodigd is voor de aankoop van de woning en neemt hem mee naar de notaris om de koopovereenkomst te sluiten. In de woning moeten boven en onder direct rolluiken voor de ramen geplaatst worden. Ook dit wordt betaald door de schoonvader van de jongen. Nadat de koopovereenkomst gesloten is, wordt het echtpaar door de politie aangehouden. De som geld ten behoeve van de hypotheekbetalingen, wordt in beslag genomen. De schoonzoon blijft achter met een torenhoge hypotheekschuld. Bron: Politiedossier.

Afnemers

Over de afnemers van de geoogste hennep is niet veel bekend. In enkele onderzoeken en ook in de interviews wordt de rol van growshops aangehaald, die ofwel zelf de oogst afnemen ofwel bemiddelen richting een afnemer (zie ook 6.1.5). De interviewrespondenten stellen dat growshops een belangrijke rol spelen in het leveren van contacten voor de afname.

In een van de bestudeerde zaken zijn de afnemers vermoedelijk een bekende kamperfamilie. De politie observeert dat er transacties plaatsvinden tussen de Vietnamese aanstuurder en deze Nederlandse personen. In een ander onderzoek blijkt uit CIE-informatie en observatie dat de afnemers bestaan uit Italianen, die contacten zouden hebben met de maffia in Napels. In de overige zaken blijft onduidelijk wie de afnemers zijn. Tot slot vertelt een onderzoeker in een interview over een lopend onderzoek naar een Turkse criminele groepering. Daar komen Vietnamezen in beeld. Vermoedelijk leveren zij hennep aan de Turkse criminele organisatie.

In de onderzoeken is er vaak overlap in de rollen van bouwer en verzorger en ook de rol van woninghuurder of -eigenaar. Overwegend ontstaat het beeld van Vietnamese aanstuurders en uitvoerders die verschillende rollen vervullen in de criminele groeperingen. In een aantal onderzoeken tot slot zijn er familieleden die hand- en spandiensten uitvoeren, zoals het verbergen van geld en het bemiddelen naar katvangers. Hoewel er in de kern een sterke groepscohesie bestaat op basis van de verwantschap, lijkt structuur van de criminele groeperingen op de 'cellenstructuur' zoals aangetroffen in het buitenland.

5.4 Vrouwen

Aan het begin van dit hoofdstuk bleek dat bijna 40 procent van de verdachten van het vrouwelijke geslacht is (19 verdachten van de 49). In de vorige paragraaf zagen we dat de coördinerende verdachten (de aanstuurders) in de helft van de onderzoeken een vrouwelijke rechterhand hebben, aan wie zij een veelheid aan taken overlaten. De vrouwelijke rechterhand is een vertrouwenspersoon, gezien de familieverwantschap en de taken die zij uitvoert. De vrouwelijke rechterhand is de vrouw, vriendin of zus van de aanstuurder. Haar taken zijn voor een deel coördinerend c.q. opdrachtgevend, aangezien de vrouwelijke rechterhand andere medewerkers binnen de groepering aanstuurt. De vertrouwensrol blijkt met name uit de betrokkenheid bij het verdelen, wegen en verpakken van de oogst, het wegbrengen van de oogst ten behoeve van de afzet en de financiële handelingen die de vrouwelijke verdachten vervullen. De vrouwen verrichten tal van financiële transacties waaronder het betalen van de huren voor de woningen waarin de kwekerijen gevestigd zijn/worden, het verplaatsen van de contante opbrengsten van de verkochte oogsten en het 'stashen' (verbergen) van deze contante opbrengsten in hun eigen woning of bedrijf. Hoewel hier slechts in enkele zaken zicht op is verkregen, is opvallend dat de aanstuurders zelf het directe contact met de afnemers onderhouden en de betalingen voor de hennep in ontvangst nemen. Voor een ander deel voeren de vrouwelijke partners van de aanstuurders ook hand- en spandiensten uit, aangezien deze vrouwen zelf ook betrokken zijn bij het opbouwen van kwekerijen en het onderhouden daarvan.

Met uitzondering van enkele vrouwelijke knippers, vervullen de andere vrouwelijke verdachten in de criminele groepering ook belangrijke rollen in het geheel. De vrouwelijke verdachten zijn in diverse gevallen eigenaar van of werkzaam bij nagelstudio's, waarvan wordt vastgesteld of vermoed dat ze worden gebruikt voor het witwassen van de criminele opbrengsten. Een van de vrouwen (in dit geval is zij de rechterhand van de hoofdverdachte) is bedrijfsleider van een growshop, welke stekken levert aan kwekerijen en tevens de oogst afneemt.¹⁵ In enkele zaken onderhouden de vrouwen tevens contacten met afnemers, hoewel de aanstuurders hier de grootste rol in spelen. Over twee andere vrouwelijke verdachten verklaarden de respondenten dat zij vermoedelijk een veel belangrijker rol in de bredere criminele netwerken vervulden, dan zichtbaar werd. Zo vermoedt de recherche in een van de zaken dat de dochter van de hoofdverdachte een belangrijke rol vervult in de criminele groepering, maar daarop heeft men niet kunnen doorrecherchen. Daarnaast is één van de vrouwen die in een van de door ons onderzochte politiedossiers een 'bijrol' vervulde, momenteel een hoofdverdachte in een Duits opsporingsonderzoek.

Taken van de vrouwelijke rechterhand

Haar taak was onder andere het opbouwen en onderhouden van de hennepkwekerijen. In haar auto werden kweekbenodigdheden aangetroffen. Zij bouwde de kwekerij op samen met verdachte P. en een andere Vietnamese vrouw (X.) op wiens naam de woning staat. De kosten daarvoor werden door een Vietnamese man voorgeschoten. Zij bleek over de nodige kennis te beschikken en voorzag X. van instructies. Tweemaal per week kwam ze langs voor onderhoud aan de kwekerij. De oogst haalde zij op samen met P. Er werden grote geldbedragen bij haar aangetroffen, een nieuwe dure tv en audioapparatuur. Vermoedelijk maakt zij zich schuldig aan witwassen. Bron: Politiedossier.

De Tsjechische opsporingsdeskundigen onderschrijven de bevindingen rond de vrouwen voor de situatie in Tsjechië. Zij treffen vrouwen aan in de hogere regionen van de criminele groeperingen, die daar zelfs een "key role" lijken te vervullen, "leading the organised crime groups" (Růžička, 9 juni 2011). Ook Leipoldt (2009) concludeert dat Vietnamese vrouwen in de hennepcultuur meer rollen vervullen dan alleen een ondersteunende. Daarnaast vinden de bevindingen aansluiting bij de beschreven rol van vrouwen in de georganiseerde criminaliteit op basis van de Monitor Georganiseerde Criminaliteit (Kleemans et al., 1998). Hoewel de vrouwen in de geanalyseerde opsporingsonderzoeken van de Monitor weliswaar in de minderheid zijn, vervullen zij een actieve rol, die verder gaat dan eenvoudige uitvoerende werkzaamheden. Zij worden wel ingezet als koerier, schoonmaker, secretaresse of als administratief medewerker, maar veel vaker nog vervullen de vrouwen rollen in met name de afscherming van criminele activiteiten. Zo voorzien zij in veilige opslag voor geld, smokkelwaar, bewoning van medeverdachten of de productie van drugs. Daarnaast stellen zij hun naam en legale status ter beschikking voor het huren of kopen van bedrijven, communicatie- en vervoermiddelen en zijn zij (mede)eigenaar van bedrijven die dienst (kunnen) doen als dekmantel. Meer nog dan hun afschermende taak hebben vrouwen een belangrijke functie bij het tot stand brengen en onderhouden van contacten, onder meer met dienstverleners zoals geldwisselaars, koeriers, reisbegeleiders en banken, maar ook met aanbieders en afnemers van illegale goederen of diensten.¹⁶ De vrouwen zijn in meer dan de helft van

de gevallen de vrouw of de vriendin van een mannelijke verdachte; In de andere gevallen zijn zij door vriendschapsrelaties, familieverbanden of via werkrelaties betrokken bij illegale activiteiten (Kleemans et al., 1998).

5.5 (Legale) faciliteerders

Er is weinig inzicht verkregen in de rol van legale faciliteerders. In de meeste zaken lijkt hiervan geen sprake te zijn. In een van de zaken wordt er een vast administratiekantoor ingezet voor het schrijven van facturen en het verzorgen van de Belastingaangifte voor het schoonmaakbedrijf van de hoofdverdachte, die deze als dekmantel gebruikte voor het huren van woningen. Hoewel uit de administratieve gegevens wel af te leiden was dat het schoonmaakbedrijf zeer geringe legale inkomsten had, was er voor de recherche geen verdenking van deze accountant. In enkele andere zaken doen makelaars die de panden verhuren waar kwekerijen in blijken te zitten, zelf melding van vermoedens van onrechtmatig gebruik van de woningen. Ook de notarissen bij de aankoop van de woningen en de autobedrijven zijn bonafide.

Banken spelen een rol bij het verstrekken van hypotheekleningen, die worden verkregen door middel van valse werkgeversverklaringen van de bedrijfsjes (dekmantels) van de verdachten zelf. Voor de banken zou dit echter moeilijk zijn te controleren (zie hoofdstuk 6). In een van de interviews wordt een voorbeeld aangehaald van een zaak in Zeeland, waarbij een tussenpersoon een hypotheekverstrekker in dienst had, die opvallend veel hypotheekleningen wist te regelen voor de criminele groepering.

De duidelijkste rol van 'legale faciliteerders' wordt vervuld door de growshops. Zij spelen een rol in het verstrekken van stekken, kweekbenodigdheden, kweekexpertise en het afnemen van de geogste hennep. Een van de growshops komt volgens een rechercheur voor in bijna alle onderzoeken naar hennep in de regio. Deze growshop, een bedrijf van een Nederlander, draait nog steeds. Een van de Vietnamese hoofdverdachten is daar in loondienst. Een andere Nederlandse growshop voorziet Vietnamese criminele groeperingen in het buitenland van kweekmaterialen. Op de rol van de growshops in het faciliteren van de hennepcultuur komen we in het volgende hoofdstuk terug.

5.6 Resumé

De criminele groeperingen uit de acht politiedossiers bestaan gemiddeld uit negen verdachten. De meeste verdachten zijn van Vietnamese afkomst en van middelbare leeftijd. Ongeveer 40 procent is vrouw. De Vietnamese verdachten zijn merendeels eerstegeneratiemigranten en zijn al lang in Nederland. De meesten hebben een legale verblijfsstatus; slechts enkele verzorgers in kwekerijen zijn illegaal. De hoofdverdachten hebben geringe legale inkomsten en/of een uitkering. Meerdere verdachten hebben schulden, soms door gokproblemen. Dit is mede aanleiding voor de toetreding tot de hennepcultuur. Met de opbrengsten willen de verdachten in eerste instantie hun schulden afbetalen. In de meeste zaken hebben de verdachten eigen bedrijven. De eigen bedrijven worden aangewend voor het witwassen van de hennepopbrengsten. De vermenging van legale en illegale handel wordt als kenmerkend beschouwd voor de Vietnamese gemeenschap. In de meeste zaken hebben de hoofdverdachten antecedenten, met name op het gebied van de Opiumwet (hennepcultuur).

De meeste criminele groeperingen bestaan in de kern uit Vietnamezen die aan elkaar verwant zijn door familiebanden en/of regionale afkomst in Vietnam, ofwel uit het noorden, ofwel uit het zuiden. Er lijkt geen sprake van een sterke hiërarchie. Er wordt een aanstuurder onderscheiden, die de handel en wandel rond de kwekerijen aanstuurt. Daarnaast zijn er bijvoorbeeld tussenpersonen die woningen en/of afnemers regelen, vakmensen zoals elektriciens, bewakers, verzorgers en verschillende soorten katvangers. Meestal zijn er echter multi-inzetbare uitvoerders, die meerdere rollen c.q. taken vervullen. Katvangers worden ingezet voor het huren van woningen voor de kwekerijen, het op naam stellen van auto's en witwassen. Er is weinig zicht op legale faciliteerders. Vrouwen nemen een bijzondere rol in binnen de criminele groepering. Zij zijn een vertrouwenspersoon en rechterhand van de aanstuurder en/of vervullen een rol in het witwassen van de criminele opbrengsten.

Eindnoten

1. In de negende zaak bevonden de Vietnamese verdachten zich in het buitenland en betroffen de verdachten in Nederland autochtone Nederlanders. Zodoende hebben we geen persoonsgegevens over de Vietnamese verdachten uit deze zaak. Deze zaak blijft in deze paragraaf dan ook buiten beschouwing.
2. Verdachten die het meest in het oog springen c.q. waartegen de meeste concrete opsporingsindicatie was.
3. De leeftijden van de verdachten zijn berekend op basis van de startdatum van het rechercheonderzoek.
4. Dit is mogelijk een onderschatting van de problematiek, aangezien niet in alle dossiers uitgebreide informatie te vinden was over de financiële situatie van de verdachten.
5. Zie verder onder meer hoofdstuk 5 (5.1.5).
6. Met antecedenten bedoelen wij hier dat zij voor de politie verdachte geweest zijn van een strafbaar feit.
7. Melding Ongebruikelijke Transactie.
8. Zaken 3, 4, 6 en 7. Twee van deze zaken zijn de zaken met slechts twee à drie verdachten. We weten dus niet of zich in een mogelijk breder criminele netwerk verdachten van andere nationaliteiten bevinden.
9. In zaak 4 komt slechts één van de tien verdachten uit het zuiden van Vietnam. De overige verdachten komen allemaal uit het noorden. Van de overige zaak (zaak 7) hebben we geen gegevens van geboorteplaatsen.
10. Dit geldt voor de zaken 3, 4 en 6; van zaak 7 hebben we geen gegevens over de geboorteplaats.
11. Hierbij laten we zaak 1 grotendeels buiten beschouwing. In deze zaak is geen zicht op de organiserende personen in de groepering.
12. Dit geldt ook voor bepaalde 'specialisten' die voor meerdere groepen werken; zie verderop.
13. In één zaak wordt duidelijk gesproken over het uitoefenen van druk dan wel dwang op kwetsbare personen om een kwekerij te onderhouden in hun woning. In een andere zaak zijn de aangetroffen verdachten in de kwekerij minderjarige personen .
14. De kwekerijen worden ook op andere manieren beveiligd. Zie hoofdstuk 6.
15. Deze growshop is ook vanuit andere zaken bekend bij de recherche. Zie ook het volgende hoofdstuk.
16. In die laatste hoedanigheid fungeren enkele vrouwen als tussenpersoon voor criminele samenwerkingsverbanden of als leidinggevende bij bijvoorbeeld het opzetten en het organiseren van aanvoer- en distributielijnen. Voorbeelden van verdachte vrouwen die de algehele leiding hebben binnen een crimineel samenwerkingsverband, treffen de auteurs in het bronnenmateriaal een enkele keer aan.

6 Kenmerken van het criminele proces

In dit hoofdstuk worden de kenmerken van de criminele activiteiten van de Vietnamese criminele groeperingen besproken. De informatie is gebaseerd op de bevindingen van de geanalyseerde opsporingsonderzoeken, interviews met respondenten en politiemutaties. Met name de opsporingsonderzoeken hebben inzicht geboden in de criminele werkwijze van de groeperingen. Helaas verklaren de opgepakte verdachten zelf weinig bij de politie en het is niet altijd duidelijk of hun verklaringen waarheidsgetrouw zijn. De politie heeft op basis van verschillende registraties en opsporingsmethoden informatie verzameld, waaruit de door de Vietnamese criminele groeperingen gehanteerde handelswijze af te leiden is. De twee vooronderzoeken bevatten niet alle benodigde informatie om alle onderdelen van het analyseformat in te vullen. In de verschillende paragrafen is steeds aangegeven in hoeverre deze zaken in de bevindingen opgenomen zijn.

In de eerste paragraaf wordt de betrokkenheid van Vietnamezen bij de verschillende fasen van de hennepcultuur beschreven. Vervolgens wordt in de tweede paragraaf ingezoomd op de geldstromen (investeringen en opbrengsten). In de derde paragraaf worden enkele vormen van afscherming van de criminele activiteiten beschreven. Hierbij wordt onder andere ingegaan op de door de Vietnamezen gebruikte witwasconstructies. Ten slotte komt aan bod in hoeverre er sprake is van geweld, uitbuiting, dwang en mensenhandel bij de Vietnamese criminele groeperingen.

6.1 Werkwijze met betrekking tot hennepcultuur en -handel

In de volgende subparagrafen wordt achtereenvolgens ingegaan op de verschillende stadia van het telen van hennep zoals onderscheiden door Spapens et al. (2007). Het betreft achtereenvolgens het vinden van de kweeklocatie, het vergaren van kweekbenodigdheden, het opbouwen van de kwekerijen en het omleggen van elektriciteit, het verzorgen van de planten, het oogsten en de afzet van het eindproduct. In de volgende paragraaf besteden we aandacht aan de geldstromen die met de teelt en handel gemoeid gaan, waaronder het witwassen van de opbrengsten.

6.1.1. Verwerven van de kweeklocatie

Uit het vorige hoofdstuk bleek al dat de Vietnamezen voornamelijk zelf de locatie zoeken om de hennep te verbouwen. Het betreft zowel huurwoningen als koopwoningen. Het aantal kweeklocaties verschilt per onderzoek en varieert van één tot wel 40 panden (zie tabel 6.1). De Vietnamese criminele groeperingen maken, net zoals andere woningzoekers, veelvuldig gebruik van internet om geschikte panden te vinden. Deze panden worden gevonden via websites zoals marktplaats.nl of funda.nl.

Tabel 6.1 – Aantal ontdekte kwekerijen per onderzoek¹

Zaak	Aantal ontdekte kwekerijen
1	1
2	6
3	1
4	3
5	15
6	1
9	40
Totaal	67

Uit een van de geanalyseerde opsporingsonderzoeken blijkt dat een Nederlandse tussenpersoon via internet (funda.nl en een Duitse woningsite) op zoek gaat naar geschikte huurwoningen voor de hennepcultuur. Deze 'scout' legt de door hem geschikt geachte huurwoningen voor aan de Vietnamese hoofdverdachte uit de groepering, die vervolgens weer andere personen de woningen laat keuren op geschiktheid voor hennepcultuur. Bij goedkeuring schakelt de hoofdverdachte de Nederlandse tussenpersoon weer in om de makelaar te benaderen en het huurcontract te regelen. De communicatie tussen deze personen verloopt vrijwel uitsluitend via sms-berichten waardoor het tapwerk van de politie weinig oplevert. In totaal heeft deze organisatie vijftien kweeklocaties, waaronder een in Duitsland. De woningen worden op naam gezet van katvangers, die ook de hennepplanten verzorgen (zie hoofdstuk 5).

Voorbeeld uit opsporingsonderzoek

Een Vietnamees uit het noorden van Nederland maakt bij het huren van woning gebruik van zijn bij de Kamer van Koophandel geregistreerde schoonmaakbedrijf. Een makelaarskantoor verhuurt een aantal woningen aan dit schoonmaakbedrijf. Tegen de makelaar verklaarde de Vietnamese eigenaar dat hij in deze woningen personeel zou huisvesten. Toen de makelaar er hoogte van kreeg van dat in een van de panden mogelijk een hennepkwekerij was opgebouwd, alarmeerde zij de politie. In totaal werden in zes van de gehuurde woningen hennepkwekerijen aangetroffen en geruimd. Bron: Politiedossier.

Andere Vietnamese groeperingen kweken de cannabis juist in koophuizen. Daarbij maakt een van de criminele groeperingen op grootschalige wijze gebruik van valse werkgeversverklaringen en valse loonstroken om hypothecaire leningen af te sluiten. Met deze hypo-

thecaire leningen wordt de aankoop van woningen gefinancierd. In de woningen worden vervolgens hennepkwekerijen geëxploiteerd. In de geldleningakte van de hypotheek wordt verschillende malen een bouwdepot² opgenomen, waarvan de gelden onder meer worden gebruikt voor de bouw van de hennepkwekerij. De opbrengsten uit de hennephandel worden vervolgens weer gebruikt om de kosten van de hypothecaire lening te kunnen voldoen. De fraude die hiermee gepaard gaat, loopt in de miljoenen aangezien er ongeveer 40 panden op deze wijze zijn aangekocht.

Uit de dossiers blijkt dat de kwekerijen meestal zijn geconcentreerd in een bepaalde regio of provincie. In de meeste gevallen bouwen de criminele groeperingen de kwekerijen op in één stad of in de nabijheid gelegen dorpen. Hoe meer mensen bij de criminele groepering betrokken zijn, hoe groter de spreiding blijkt. Bij slechts twee van de zaken is een relatief grote spreiding waar te nemen. De kwekerijen van deze groepen bevinden zich in meerdere provincies en er zijn ook contacten met Vietnamezen in het buitenland. Deze criminele groeperingen maakt gebruik van diverse katvangers die in de panden wonen en voor de kwekerijen zorgen.

Samenvattend, kan worden gesteld dat de Vietnamezen gebruikmaken van huur- en koopwoningen. De woningen worden gezocht via internetsites of via bonafide makelaars. Een enkele organisatie maakt gebruik van 'scouts' om geschikte woningen te zoeken of van bedrijven om de panden op bedrijfsnaam te zetten. Het aankopen van panden geschiedt door criminele groeperingen die de kennis en kunde hebben om te frauderen met hypotheekleningen. Bij enkele criminele groeperingen is een grotere spreiding van panden waar te nemen.

6.1.2. Vergaren van kweekbenodigdheden

In de fase van het vergaren van kweekbenodigdheden spelen growshops een prominente rol. Growshops zijn in principe legale winkels die legale producten verkopen, die afzonderlijk ook aangekocht kunnen worden bij de tuinbouwgroothandel en doe-het-zelfzaken. Zij hebben een drempelverlagend effect op de hennepsteelt doordat benodigdheden en kennis inzake (afscherming van) hennepsteelt op één plaats verkrijgbaar zijn (Mol, 2009). Een deel van de growshops wordt als malafide aangemerkt omdat zij (beginnende) hennepsteelters doorverwijzen naar stekkenboeren, naar inkopers van de hennepoogst en andere relevante actoren. Sommige malafide growshops leveren zelfs direct hennepstekken (Spapens et al., 2007). De criminele betrokkenheid wordt bevestigd het in onderzoek van Mol (2009) naar growshops en growshophouders in de politieregio Amsterdam-Amstelland. Growshops treden allereerst op als voorfinancier bij de inrichting van hennepplantages, door hun klanten krediet aan te bieden of overeen te komen dat de opbrengst van één of meerdere oogsten voor de growshop is. Uit CIE-informatie blijkt dat corrupte medewerkers van energiebedrijven hun diensten via growshops aanbieden aan hennepkwekers, zoals ook wordt aangehaald door Snippe et al. (2004). Ook blijken growshops de kwekerijen van stekken te voorzien.³ Na de oogst kan de kweker de geproduceerde cannabis, maar vaak ook het hennepafval afleveren en verkopen aan de growshop. In de politieregio Amsterdam-Amstelland bleek 93 procent van de growshops (n=27) gerund te worden door eigenaren met antecedenten met betrekking tot overtreding van de Opiumwet, WWM,

geweldsmisdrijven, witwassen en deelname aan een criminele organisatie.⁴ Van alle growshophouders was 55 procent ook daadwerkelijk door de rechter veroordeeld (Mol, 2009). Samenvattend, concludeert het Ministerie van Justitie (2010) dat de activiteiten van growshops veel verder gaan dan de verkoop van legale producten voor de kleinschalige (thuis)teelt en dat zij zich niet zelden schuldig maken aan strafbare handelingen door het leveren van planten en stekjes, het installeren van voorzieningen voor het aftappen van elektriciteit, het organiseren van de teelt, het afnemen van het eindproduct en het witwassen van de opbrengst.

In vier dossiers worden de kweekbenodigdheden gehaald bij growshops. De kweekbenodigdheden betreffen onder andere assimilatielampen, transformatoren, koolstoffilters, ventilatoren en verschillende type groeimiddelen. Enkele Vietnamezen verklaren dat zij weinig tot geen kennis hadden van het kweken van hennepplanten. Zij zeggen deze kennis verkregen te hebben van medewerkers of eigenaren van de growshops die zij bezoeken. Ook verklaren enkele verdachten dat het mogelijk is dat medewerkers of kennissen van de growshop de kwekerij komen opzetten. Twee verdachten zijn zelf werkzaam bij growshops en beschikken zodoende over materialen om de organisaties te voorzien van kweekbenodigdheden.

Daarnaast blijkt uit dossiers en interviews dat Nederlandse growshops ook buitenlandse criminele groeperingen voorzien van kweekbenodigdheden. Zo faciliteerde een van de grootste Nederlandse growshops verschillende Vietnamese criminele groeperingen in onder andere Tsjechië, Duitsland en Engeland. Deze Vietnamese groeperingen bestelden vrachtwagens vol aan apparatuur om hennepkwekerijen op te zetten. Volgens het Openbaar Ministerie werkte de growshop doelbewust mee aan het opzetten van kwekerijen door onder andere pas betaling te vragen wanneer de Vietnamese criminele groeperingen geoogst hadden. Onderstaand nieuwsbericht schetst een beeld van de reikwijdte en organisatiegraad van het criminele netwerk en van het onderzoek van de politie.⁵

Nederlandse growshop levert aan Vietnamese groeperingen in het buitenland

De immense opslagruimte op het industrieterrein, ongeveer een voetbalveld groot en zes meter hoog, is van boven tot onderen volgestouwd met artikelen bestemd voor de georganiseerde hennep-teelt. Enorme ventilatoren, pijpen, allerhande groei- en bloeimiddelen, afzuigkappen, bestrijdingsmiddelen staan huizenhoog op pallets opgestapeld. Indrukwekkend, zeggen hoofdcommissaris en burgemeester.

Boven in het nieuwe bedrijfsgebouw doorzoeken tientallen rechercheurs luxueus ingerichte kantoren. Ze verpakken de administratie in tientallen verhuisdozen. Op planborden in een van de kantoren hangen namen van afnemers in Engeland, Duitsland, Tsjechië, Frankrijk en Italië. Anderhalf jaar hebben politie, belastingdienst en de gemeente deze actiedag voorbereid. Maandenlang heeft de recherche het bedrijf nauwlettend in de gaten gehouden. Geldstromen zijn met behulp van de belastingdienst ontrafeld. Chauffeurs zijn gevolgd. Vastgelegd is hoe met geld en goederen in het buitenland criminele organisaties zijn ondersteund bij het opzetten van hennepkwekerijen. Volgens gegevens van de Kamer van Koophandel telt de onderneming een driekoppige directie, gevormd door vader (52), moeder (52) en zoon (26). Hun familiebedrijf is volgens het openbaar ministerie uitgegroeid tot

een waar wietimperium, dat alles levert wat nodig is voor het beginnen van hennepkwekerijen.

“Een growshop is in Nederland niet strafbaar. Een onderneming die met crimineel geld is opgezet en vervolgens de miljoenen winst witwast wel. Een bedrijf dat bewust hennepkwekerijen faciliteert evenzeer, en al helemaal in het buitenland,” aldus het OM. “In dit bedrijf zie je hoe de boven- en de onderwereld vermengd raken. Er is géén groot onderzoek naar wietcriminaliteit, waarin dit bedrijf niet voorkomt”, zegt algemeen commandant commissaris Walter van Kleef. Bron: Gelderlander.nl, 26 januari 2011.

Een van de interviewrespondenten geeft het voorbeeld van een zaak waarin een Vietnamese verdachte een woning vol met kweekbenodigdheden beheerde: *“We troffen geen kwekerij aan, maar vonden op zolder wel 1200 gram gedroogde hennep. Verder stond de hele woning vol met hardware voor het runnen van kwekerijen.”* Hij omschrijft de verdachte als iemand die zich volledig toelegt op het exploiteren van kwekerijen. “Zij nemen de rol van growshops over.” De verdachte zou zijn loempiakramen gebruiken voor de afscherming van zijn criminele vermogen (zie verderop).

De growshops spelen ook een belangrijke rol in het verkrijgen van de hennepstekken. In tegenstelling tot het verkopen van kweekbenodigdheden is het verkopen van hennepstekken strafbaar. Enkele Vietnamezen verklaren echter hun hennepstekken te hebben gekocht via de growshop. Zo krijgt een van de Vietnamezen een naam en telefoonnummer van een medewerker van de growshopeigenaar. Via deze contactpersoon koopt hij de hennepstekken. Uit de dossiers blijkt dat de transactie en de levering van de stekken niet plaatsvinden in de growshop, maar op parkeerplaatsen van bouwmarkten of fastfoodrestaurants. Tenslotte spelen de growshops ook een belangrijke rol bij het vinden van afnemers van de hennep. Hier komen wij later in dit hoofdstuk op terug.

6.1.3 Opbouwen van kwekerijen

De Vietnamezen zorgen in de meeste gevallen zelf voor de opbouw van de kwekerijen. Zij worden als zeer vaardig beschouwd wat betreft het opbouwen van hennepkwekerijen.

“In tegenstelling tot andere groeperingen zijn de Vietnamezen heel professioneel. Zij kweken op steenwol en de kwekerijen zijn volledig geautomatiseerd. Ze huren een heel huis af voor de kwekerij of kopen er zelfs een huis voor. De ruimte wordt vervolgens helemaal verbouwd, gewit, en professioneel ingericht. De kweek zelf verloopt ook heel gedisciplineerd. Ze houden het hele groeiproces bij.” Bron: Interview.

Volgens de *National Drug Headquarters* van de Tsjechische Politie maken de Vietnamese groeperingen in Tsjechië gebruik van deskundigen, die buiten de organisatie staan en zich gespecialiseerd hebben in specifieke vaardigheden zoals transport, het opbouwen van kwekerijen, het aanleggen van elektriciteit of het opruimen van kwekerijen (Růžička, 9 juni 2011). Ook Boersma en Nouwens (2010) concluderen dat henneporganisaties gebruikmaken van diverse ‘vakmensen’ die verantwoordelijk zijn voor de inrichting van kwekerijen. Uit de geanalyseerde dossiers blijkt bovenstaande niet of nauwelijks het geval te zijn. In enkele gevallen is er sprake van een specifiek persoon die de elektriciteitsmeter

manipuleert. Veelal zijn het dezelfde personen die zowel verantwoordelijk zijn voor zowel de opbouw, het onderhoud als het opruimen van de kwekerijen (zie ook 5.3).

De Vietnamese hennepkwekers gaan in de opbouw van de kwekerijen professioneel te werk en hebben kennis van kweekprocessen. Van een eenduidige werkwijze of opbouw lijkt echter geen sprake te zijn. Ook van een afwijkende opbouw ten opzichte van andere groeperingen lijkt volgens respondenten geen sprake te zijn. Zo maken de Vietnamezen gebruik van materialen uit growshops die andere telers ook gebruiken.

Fysieke afscherming van de kwekerijen

De Vietnamezen lijken hun kwekerijen goed te kunnen verbergen. We kunnen diverse vormen van fysieke afscherming van de kweeklocaties onderscheiden. Omdat de kweeklocaties vaak panden in woonwijken betreffen, worden de ramen geblindeerd en wordt ervoor gezorgd dat de geur van de hennep zoveel mogelijk wordt beperkt door goede afzuigingsystemen te plaatsen. Sommige plantages worden echter toch ontdekt door de hennepgeur. Uit een van de opsporingsonderzoeken blijkt een groep Vietnamezen zeer veel belang te hechten aan de afscherming om zo het risico van ontmanteling te verkleinen. Deze groepering investeert in twee panden voor elk 5.000 euro door voor elk raam van de woning rolluiken te plaatsen. Zo wordt de hennepgeur alsook het licht van de assimilatielampen minder snel waarneembaar voor omwonenden.⁶ Een andere vorm van afscherming van de kweeklocaties betreft het feit dat de Vietnamezen onopvallend te werk gaan. Dit in tegenstelling tot kwekerijen die worden beheerd door andere groeperingen. Zo stelt een respondent:

“Marokkanen hebben ook wel kwekerijtjes, daaromheen is altijd veel rumoer en gedoe. Je ziet dat zij slecht organiseren en er hangt veel geweld omheen. Die rippen elkaar, of omdat de kwekerij slecht is ingericht, vliegt er iets in de fik. De inrichting is niet professioneel. Lopen veel tegen de lamp, veelal door anonieme meldingen van omwonenden of kennissen met wrok”.

Uit de opsporingsonderzoeken en uit de interviews blijkt dat de Vietnamezen zeer terughoudend zijn wat betreft contact met omwonenden en er zo voor zorgen dat de aandacht niet op hen gevestigd wordt. In verscheidene gevallen worden de kweeklocaties ook alleen gebruikt voor het kweken en zijn ze niet bewoond, waardoor er weinig beweging is rondom deze panden. Er komt dan bijvoorbeeld een persoon om de zoveel dagen langs om de automatische systemen te controleren of om ander werkzaamheden in de kwekerij uit te voeren.

Wanneer de kwekerijen toch ontmanteld worden en er door de politie buurtonderzoek gedaan wordt, blijkt dat omwonenden de situatie rondom de kwekerijen wel vreemd vonden, maar niet de noodzaak hebben gezien om de politie te informeren. In een van de opsporingsonderzoeken blijkt dat de buurtbewoners later verklaren dat zij Aziatische of Chinese personen in en uit het huis hebben zien komen met dozen en vuilniszakken.

Elektriciteit

Om de groei van de hennepplanten te bevorderen, wordt er voornamelijk gebruik gemaakt van assimilatielampen. Deze assimilatielampen gebruiken relatief veel energie, waardoor de kosten hiervoor flink op kunnen lopen. Bij het merendeel van de kwekerijen die zijn ontmanteld tijdens de opsporingsonderzoeken blijkt dat elektriciteit illegaal is afgenomen. Hier lijken twee redenen aan ten grondslag te liggen. Ten eerste wordt de stroom illegaal afgenomen om de hoge kosten van het energieverbruik niet te hoeven betalen en ten tweede wekt een enorme toename in verbruik de aandacht van energiebedrijven.

Elektriciteit kan illegaal gewonnen worden door de meter te manipuleren (door bijvoorbeeld het plaatsen van magneten in de meterkast waardoor de meter langzamer gaat lopen) of door de elektriciteit buiten de meter om af te nemen. Wanneer de elektriciteit buiten de meter om wordt afgenomen, kan het verbruik niet worden geregistreerd. Omdat het verbruik niet kan worden geregistreerd door de leverancier komt de verbruikte energie voor rekening van de netbeheerder. Uit de opsporingsonderzoeken blijkt dat de Vietnamezen van beide methoden gebruikmaken. Er lijkt geen sprake te zijn van dat de Vietnamezen een specifieke werkwijze hanteren met betrekking tot het illegaal aftappen van elektriciteit.

De in de kwekerijen aangehouden verdachten verklaren in het algemeen weinig tegenover de politie. Ook op de vraag wie verantwoordelijk is voor het afnemen van de elektriciteit blijven zij het antwoord vaak schuldig. In sommige gevallen verklaren dat zij hier zelf voor verantwoordelijk zijn en dat zij verstand hebben van elektriciteit. Anderen verklaren dat "iemand" hiervoor heeft gezorgd, maar willen dan niet zeggen wie.

"Ik ben zelf elektricien en op internet heb ik alles gelezen hoe ik het aansluiten moest. Nu ongeveer anderhalve maand geleden ben ik begonnen met het inrichten van een kwekerij. Ik heb kappen voor lampen, lampen, transformatoren, zand en potten, zuigers en ventilatoren gekocht." Bron: Blueview.

In de meeste gevallen lijkt het dat de Vietnamezen zelf verantwoordelijk zijn voor het illegaal afnemen van de elektriciteit. Uit enkele verklaringen komt echter ook naar voren dat een Nederlandse, Marokkaanse of Turkse man hiervoor heeft gezorgd. Deze personen zijn echter niet aangehouden of verhoord.

6.1.4. Telen van de hennep

Volgens verschillende respondenten houden de Vietnamese criminele groeperingen het telen van de hennep voornamelijk in eigen beheer. Alleen bij het kopen van de stekken en bij de afzet van het eindproduct (zie paragraaf 6.1.5) lijken andere groeperingen een rol te spelen. Wanneer de kwekerij is opgebouwd en de stekken zijn geplaatst, gaan de planten groeien. De Vietnamezen houden het groeiproces zelf in de gaten en zijn qua tijdsinvestering afhankelijk van de professionaliteit van de opbouw.

"Ze zijn professionele kwekers en goede afschermers, maar de inrichtingen van de kwekerijen zijn slordig in de zin dat het allemaal snel is opgebouwd en rommelig is binnen in de hokken. Ze doen het allemaal snel: snel opbouwen en snel productie draaien."

Wanneer er voornamelijk gebruik wordt gemaakt van bijvoorbeeld automatische irrigatie en lichtsystemen is de investering qua tijd niet groot. Uit enkele dossiers blijkt dat Vietnamezen maar enkele keren in de week langsgaan bij panden die niet bewoond worden, maar alleen gebruikt worden voor de hennepcultuur. Zij controleren dan of alle systemen nog in orde zijn en of de automatische instellingen kloppen.

Twee respondenten merken op dat de Vietnamezen een bijzondere methode hanteren bij het telen van de hennep.

“Wat bijzonder is aan de Vietnamezen is dat zij de planten allemaal mooi aan de onderkant opknippen. Ze knippen ze daar op zodat de kracht bovenin de plant gaat zitten waar de toppen groeien. Zo vonden we een keer vuilniszakken waar we dachten dat er wietresten inzaten maar bleken afgeknipte takken van de onderkant.”

Uit een internetscan op diverse cannabisfora⁷ blijkt dit echter een algemeen aanbevolen handelswijze te zijn. De onderste regionen van de planten krijgen minder licht omdat de lampen boven de planten gemonteerd zijn. Het afknippen van de onderste takken geeft de bovenste regionen van de plant meer kracht, zo blijkt uit berichten op diverse fora. We kunnen hiermee niet stellen dat deze knipwijze specifiek kenmerkend is voor Vietnamese hennepkwekers.

Wanneer er geoogst moet worden, is er ruimte nodig om de hennepplanten te knippen en drogen. Ook het knippen geschiedt, voor zover bekend, door de Vietnamezen zelf. In enkele gevallen lijkt dit een aangelegenheid waar Vietnamese vrouwen zich mee bezighouden. Het drogen van de toppen lijkt met name te gebeuren in dezelfde panden als waar de kwekerijen gesitueerd zijn. Zo blijkt uit dossiers dat de politie enkele keren panden binnentreedt waarvan zij vermoedt dat er een in werking zijnde hennepkwekerij is. In enkele gevallen treft zij enkel sporen aan van een eerder in werking zijnde kwekerij en vindt zij enkele kilo's gedroogde hennep.

Niet alle Vietnamese hennepkwekers nemen de moeite om de geoogste hennep te drogen. Mogelijk willen zij zo snel mogelijk van de oogst af vanwege het risico. De opbrengst van de natte hennep is echter lager.

“Hoelang bent u met het knippen en drogen bezig geweest?”

“Het knippen een dag en het drogen ook een dag. Dat hoort eigenlijk niet, want het drogen hoort acht dagen te zijn, daarom was de kwaliteit ook zo slecht.” Bron: Blueview.

Ook uit een van de dossiers blijkt dat een van de Vietnamese groeperingen natte hennep verkoopt. Kennelijk hebben zij hierover afspraken gemaakt met de afnemers. Verder staat er weinig informatie in de dossiers over het drogen van hennep.

In de dossiers wordt niet specifiek ingegaan op de wijze van het verwijderen van afval. Uit enkele dossiers blijkt echter dat sommige Vietnamese hennepkwekers hier slordig mee omgaan, aangezien zij niet al het afval verwijderen. Aan de hand van afval van kweke-

rijen is het voor de politie namelijk mogelijk om eerdere oogsten aan te tonen. In schuren worden echter nog wel eens vuilniszakken met hennepafval gevonden. Zo blijkt ook uit de volgende politiemutatatie waarbij de politie onderzoek doet in een woning waar een kwekerij is aangetroffen.

“In de schuur die gelegen is achter de woning van dhr. X stonden onder andere vuilniszakken met hennepafval. De verpakkingen van de groeimiddelen waren allemaal zo klein mogelijk verknipt en goed “verstopt” in de vuilniszakken. Alles wat duidde op afval van eerdere kweken was super goed verpakt in vuilniszakken. Vermoedelijk de om hennepgeur zo goed mogelijk te maskeren.” Bron: Blueview.

6.1.5 Afzet eindproduct

De geanalyseerde opsporingsonderzoeken zijn allen gericht op de hennepkwekers en bij de specifieke financiële onderzoeken staat het door de kwekers verkregen wederrechtelijk voordeel centraal. De afnemers van de hennep komen niet of nauwelijks in beeld omdat de politie zich hier niet op heeft gericht (zie ook 5.3). Volgens de respondenten moet een onderzoek duidelijk afgebakend worden en ontbreekt het aan tijd en capaciteit om door te rechercheren op de afnemers.

Uit enkele onderzoeken en ook uit de interviews komt wel naar voren dat de growshops een belangrijke rol spelen in het vinden van afnemers van de hennep. Growshops fungeren in deze onderzoeken als intermediair tussen de kweker en de afnemer. Zo verklaart een van de verdachten een gsm-nummer van een Nederlandse afnemer te hebben gekregen van de growshopeigenaar. Deze bevinding is consistent met de constatering in het onlangs uitgebrachte rapport van Siesling et al. (2011), waarbij thuiskwekers van hennep in beeld zijn gebracht. Ook zij constateren en concluderen dat de growshops een faciliterende rol hebben in de hennep teelt en -handel.

De transacties die gedaan worden met de via de growshop verkregen afnemer vinden niet bij of in het filiaal van de growshop plaats, maar op parkeerplaatsen van fastfoodrestaurants. Hier treffen de Vietnamezen de Nederlandse man waarvan zij alleen de voornaam kennen. Ook in een ander onderzoek wordt geconstateerd dat de Vietnamezen op een parkeerplaats (dit keer van een horecagroothandel) de cannabis verhandelen. Ook in dit geval wordt de waar aan een Nederlandse man verkocht. In beide bovenstaande zaken hebben de Vietnamezen bijna alleen contact via sms-berichten. Per sms worden het aantal stekken dat de Vietnamezen willen kopen en/of het aantal kilogram cannabis dat ze willen verkopen, doorgegeven aan deze personen.

Hennep en -oogsten worden in auto's of busjes vervoerd. Uit een van deze dossiers blijkt dat de oogst in strijkzakken geleverd wordt. Deze strijkzakken zijn verkrijgbaar bij coffeeshops en minimaliseren de wietgeur. In hetzelfde onderzoek worden de Vietnamezen in verband gebracht en samen gezien met een kamperfamilie die al jaren in de drugshandel zit. De Vietnamezen worden betaald door leden van deze familie. In hoeverre de samenwerking tot stand is gekomen, blijft echter onduidelijk. Ook op eventuele buitenlandse afnemers is geen zicht gekomen. Wel wordt er in een van de zaken gesproken over een bekende

Nederlandse hennephandelaar in het oosten van het land. Bij zijn woning zouden verschillende Vietnamezen gesignaleerd zijn. Van deze handelaar is bekend dat hij cannabis naar Scandinavië transporteert. Hoe de Vietnamezen in contact zijn gekomen met deze persoon is niet duidelijk.

6.2 Geldstromen

In deze paragraaf worden de diverse geldstromen binnen de Vietnamese criminele groeperingen beschreven aan de hand van de bevindingen uit de dossiers. Achtereenvolgens komen aan bod: investeringen, afzet en afnemers, de omvang van de opbrengsten en wat hiermee gebeurt en vermenging met legale bedrijven en witwassen.

6.2.1 Investerings

De handel in hennep is lucratief, maar vergt ook investeringen aangezien er apparatuur moet worden gekocht om de hennepplanten goed tot bloei te laten komen. Uit cijfers van het Bureau Ontnemingswetgeving van het Openbaar Ministerie (BOOM, 2010; 2005) blijkt dat bij een relatief kleine plantage (minder dan 200 planten) een investering van 3.000 euro aan kweekbenodigdheden nodig is. In tabel 6.2 staat een overzicht van de grootte van de investering naar ratio van de grootte van de kwekerij.

Tabel 6.2 – Benodigde investering in relatie tot aantal planten

Aantal planten minimaal	Aantal planten maximaal	Investering
0	< 200	€ 3.000
200	< 300	€ 4.000
300	< 400	€ 5.000
400	< 500	€ 6.000
500	< 600	€ 7.000
600	< 700	€ 8.000
700	< 800	€ 9.000
800	< 900	€ 10.000
900	< 1000	€ 10.000

Bron: Bureau Ontnemingswetgeving OM (2005; 2010)

Zoals reeds eerder aangegeven, verschillen de geanalyseerde opsporingsonderzoeken qua inhoud en grootte. In hoeverre er zicht gekregen is op de investeerders hangt onder andere af van de recherchecapaciteit, hoe ver de politie heeft doorgerechercheerd en de verklaringen van de verdachten. Veelal is er geen zicht gekregen op de investeerders, waarbij het ook mogelijk is dat er geen andere investeerders zijn. De Vietnamezen die worden aangehouden in de hennepkwekerijen verklaren dat zij alle kweekbenodigdheden zelf gekocht hebben en dat alleen zij verantwoordelijk zijn voor de kwekerij. Uit interviews met politiefunctionarissen blijkt dat er in sommige gevallen getwijfeld wordt aan deze verklaringen, aangezien de aangehouden verdachten niet zelf de financiële middelen hebben om een kwekerij op te zetten. Volgens deze respondenten is het aannemelijk dat de aangehouden verdachten de schuld volledig op zich nemen om anderen te beschermen. De mogelijke investeerders blijven om deze reden buiten schot. In enkele gevallen verklaren de verdachten wel dat iemand anders heeft geïnvesteerd in de hennepkwekerij. De omschrijving van deze personen blijft echter vaag en in veel gevallen hebben de aangehouden geen volledige namen of contactgegevens van deze personen. Ook in onderstaande zaak bleek het voor de politie niet te achterhalen wie deze investeerder was.

Verdachte: "X huurde de woningen en van hem kreeg ik het geld. Bij het tekenen van het huurcontract bij de makelaar had ik 2.000 euro contant van hem gekregen voor twee maanden huur. Hij zou mij elke maand 1.000 euro overmaken voor de huur. Wanneer de planten geoogst konden worden, zou hij mij 5.000 euro betalen." Bron: Politiedossier.

In een ander dossier bestaat de Vietnamese criminele groepering volledig uit familieleden. Twee van hen kweken de hennep en verhandelen deze. Via gefingeerde leningen van familieleden wordt getracht het geld wit te wassen.⁸

De kwekers uit de groep steken de behaalde winst gedeeltelijk in de aankoop van nieuwe panden om daar ook weer plantages in te zetten. Waarschijnlijk is deze groepering begonnen met één enkele kwekerij en zijn zij zeker vijf jaar uit handen van de politie gebleven. In de tussentijd hebben de drie verdachten een woonhuis (waar niet gekweekt wordt) van bijna een half miljoen euro gekocht en bezitten zij diverse auto's. Uit het strafrechtelijk financieel onderzoek komt naar voren dat er stortingen vanuit Vietnam van in totaal ongeveer 200.000 euro gedaan worden. Volgens de verdachten zijn ook dit leningen die worden verstrekt door een broer uit Vietnam (zie ook figuur 6.4 in paragraaf 6.3). De rechter acht het verhaal van de verdachten niet aannemelijk en legt een forse vordering op het huis, contant geld en voertuigen. Bij bovenstaande zaak lijkt er geen sprake te zijn van iemand van buitenaf die als investeerder fungeert. Voor zover het onderzoek reikt, lijkt de hoofdverdachte samen met zijn vrouw de belangrijkste persoon en is er geen sprake van een groter netwerk of externe financiering.

6.2.2 Opbrengsten

De omvang van de opbrengsten die de verdachten uit de hennepkweek hebben verkregen, verschilt per dossier. Het wederrechtelijk verkregen voordeel⁹ wordt berekend aan de hand

van vier criteria die opgesteld zijn door het Bureau Ontnemingswetgeving OM (2005; 2010).

1. De periode van hennepkweek zal aannemelijk gemaakt moeten worden aan de hand van uit onderzoek verkregen gegevens;
2. Het aantal oogsten is het aantal weken in de vastgestelde periode gedeeld door de kweekcyclus. De kweekcyclus bedraagt tien weken;
3. Het aantal planten wordt gesteld op het aanwezige aantal planten tijdens de ontmanteling van de kwekerij;
4. Opbrengst hennep in grammen.¹⁰

Bron: Bureau Ontnemingswetgeving OM (2010, p.2).

In tabel 6.3 is per onderzoek het wederrechtelijk verkregen voordeel uit de hennepsteelt, het aantal panden waar gekweekt werd en het totaal aantal oogsten weergegeven.¹¹

Tabel 6.3 – Opbrengsten per onderzoek

Opsporingsonderzoek	Wederrechtelijk verkregen voordeel in euro's	Panden	Totaal oogsten
1	313.000	1	7
2	212.000	3	5
3	0	1	0
4	914.000	2	37
5	257.000	7	9
6	43.000	1	2
Totaal	1.739.000	8	51
<i>Gemiddeld</i>	<i>289.833</i>	<i>1,6</i>	<i>10,2</i>

In de zes opsporingsonderzoeken waarbij het wederrechtelijk verkregen voordeel is uitgerekend, blijkt dat de Vietnamese groepen gemiddeld iets minder dan 300.000 euro aan inkomsten uit de hennepsteelt verkrijgen.¹² Bij het derde opsporingsonderzoek werd een in werking zijnde hennepkwekerij ontmanteld. Er bleek nog niet geoogst te zijn. In het vierde opsporingsonderzoek werd door het bureau financiële recherche (en later ook door de rechter) bepaald dat het wederrechtelijk verkregen voordeel 914.000 euro was. Deze op het oog kleine organisatie (bestaande uit twee personen) kweekte in twee panden. Het gegeven dat het voordeel zo groot uitvalt, is dat de rechter het bewezen achtte dat zij maar liefst drie jaar achter elkaar hebben kunnen kweken. Volgens de rechter is het bewezen dat zij in het ene pand 22 keer hebben kunnen oogsten en in het andere pand vijftien keer. Volgens BOOM is het bij de vaststelling van de ontneming belangrijk dat aannemelijk gemaakt moet worden wanneer de kwekerij gestart is. Naast de verklaringen van de verdachten kunnen ook andere aanwijzingen gebruikt worden. Zo worden onder andere genoemd de begindatum van het huur of koopcontract van het pand, de elektriciteitsrekening, eerdere aangiften over

overlast met betrekking tot de locatie, gegevens omtrent aanschaf apparatuur en benodigdheden voor de kwekerij, plantenresten van reeds geoogste planten, verkleuring van de koolstoffilter, aanwezigheid van stof op armaturen van assimilatielampen, kalk- en alganafzetting op het bevoeiingssysteem en de productiedatum op PVC-pijpen. In bovenstaande zaak is de tekendatum van de koopcontracten van de panden vastgesteld als begindatum van de kwekerijen. Om deze reden is het wederrechtelijk verkregen voordeel in deze zaak relatief groot.

De aangehouden Vietnamese verdachten verklaren weinig over wat zij doen met de opbrengsten. De afnemers betalen voor de oogsten in contanten (zie 6.1.5). Het geld wordt verplaatst in auto's en bussen en opgeslagen in huizen van leden van deze criminele groepering. Uit verschillende dossiers is gebleken dat de opbrengsten gedeeltelijk geïnvesteerd worden in materiaal en hennepstekken voor het opzetten van nieuwe kwekerijen.

In enkele gevallen, wanneer oogsten succesvol zijn, worden er nieuwe panden gehuurd of aangekocht om het aantal kwekerijen te vergroten en daarmee de opbrengsten te verhogen. De opbrengsten worden niet alleen in panden in Nederland geïnvesteerd. Uit twee dossiers blijkt dat de Vietnamese verdachten panden bezitten in Vietnam. Het betreft hier onroerend goed in Noord-Vietnam. In een van de gevallen staat het pand op naam van een broer van een van de Vietnamese verdachten. De politie vermoedt dat de Vietnamese verdachten in Nederland de grond betaald hebben met inkomsten uit de hennepsteelt. Hier is echter geen bewijs voor gevonden, omdat de samenwerking met de Vietnamese autoriteiten niet van de grond is gekomen.

Uit meerdere dossiers blijkt dat de verdachten via Western Union geldbedragen overmaken naar Vietnamese rekeningen. Het gaat dan per keer (gemiddeld 5 per jaar) over geldbedragen tussen de 1.000 en 5.000 euro. Of er ook geld naar Vietnam wordt gesmokkeld, wordt uit de Nederlandse dossiers niet duidelijk. In het buitenland zijn hiervoor wel aanwijzingen gevonden. Volgens een van de respondenten van Europol wordt er door de Vietnamese hennepgroeperingen uit Engeland wel gebruikgemaakt van geldkoeriers, maar gaat het merendeel van het geld naar Vietnam via het legale banksysteem:

“Er lijkt sprake te zijn van een spinnenweb aan bankrekeningen. Er zijn Vietnamese studenten in Engeland die met regelmaat bedragen van 500 en 1.000 pond overmaken naar Vietnam. Dit zijn personen die dat niet op kunnen brengen gezien hun financiële situatie. Deze bedragen van tal van verschillende personen gaan uiteindelijk naar een of twee bankrekeningen in Vietnam. De bedragen blijven allemaal onder een bepaald bedrag, zodat de banken geen rapport op hoeven te maken. Wanneer je al deze bedragen bij elkaar optelt, gaat het om honderdduizenden euro's die richting Vietnam gaan.”

Een Engelse respondent stelt dat de Vietnamezen naast het legale banksysteem ook gebruikmaken van informele transactiesystemen, zoals ondergronds bankieren (Passas, 1999). Volgens deze respondent is hier weinig zicht op en is het sowieso erg moeilijk om te onderscheiden of het gaat om legaal of illegaal verkregen geld.

Ook in andere landen zijn er grote kennislacunes op het gebied van opbrengsten en geldstromen. Zo stellen de Tsjechische respondenten:

“As a rule, the Vietnamese perpetrators while being arrested do not have any significant property with the exception mainly of current cars. Banking accounts where remarkable profits could be deposited are usually not found with them. We think that financial flows are transacted in cash within this ethnic community. We suppose that a major part of profits from these activities is sent to Vietnam through money couriers and it is used there either for personal consumption of leading persons and their families or it is invested into legal trade. Nevertheless, we lack the evidence confirming this hypothesis which could be used at the court.”

Uit de geanalyseerde dossiers en uit interviews met Nederlandse respondenten blijkt er ook in Nederland weinig zicht te zijn op geldstromen richting Vietnam. Duidelijk is wel dat er geld naar Vietnam wordt overgemaakt via legale banksystemen. Enkele respondenten vermoeden dat er geldkoeriers actief zijn, maar hier zijn nog geen harde bewijzen voor geleverd. Naast het geld dat naar het buitenland gaat, is er ook een aanzienlijk deel dat in Nederland blijft. Dit geld wordt op verschillende manieren witgewassen door de Vietnamezen. We bespreken de diverse witwasconstructies in de volgende paragraaf als vorm van afscherming.

6.3 Afscherming

In paragraaf 6.1.3 is ingegaan op de fysieke afscherming van de hennepkwekerijen. Volgens verschillende respondenten blijkt dat de Vietnamese hennepkwekers over het algemeen goed zijn in het onopvallend opzetten en beheren van kwekerijen. In deze paragraaf bespreken we nog enkele andere manieren waarop de verdachten hun criminele activiteiten en vermogen afschermen, waaronder witwassen en het gebruik van katvangers.

Witwassen

Bij vier opsporingsonderzoeken, dit zijn tevens de vier zaken waarin financieel is doorge-rechercheerd, is er sprake van witwassen of vermoedens hiervan. Bij drie van deze onder-zoeken worden loempiakramen en nagelstudio's gebruikt om crimineel geld wit te wassen. Personen binnen de Vietnamese criminele groeperingen fingeren voor de belastingdienst inkomsten te verkrijgen uit legale werkzaamheden in loempiakramen of nagelstudio's.

Voor enkele respondenten is het niet verwonderlijk dat juist deze bedrijven worden aange-wend. Loempiakramen en nagelstudio's zouden uitermate geschikt zijn voor het witwassen van crimineel geld omdat het moeilijk aan te tonen is hoeveel loempia's er zijn verkocht of hoeveel nagels er gezet zijn. Hierdoor is het voor de recherche moeilijk aan te tonen dat grote geldbedragen op criminele wijze zijn verkregen. Zo vertelt een van de respondenten over een recente ervaring:

“In de woning werd 5.000 euro in contanten gevonden, maar volgens de Vietnamese verdachten was dit verdiend met het verkopen van loempia’s. Zonder een uitgebreid onderzoek kan ik niet bewijzen dat dit niet het geval is. Wij hebben namelijk niet geteld hoeveel loempia’s deze man heeft verkocht.”

In een van de opsporingsonderzoeken (zie figuur 6.4) hadden de twee hoofdverdachten samen een nagelstudio. De mannelijk hoofdverdachte, die met name verantwoordelijk was voor de opbouw en het onderhouden van de hennepkwekerij, verklaarde tegenover de politie dat hij 40 uur per week in de nagelstudio werkte en hier zijn inkomen mee verdiende. Ter voorbereiding op de zaak had de financiële recherche via het kadaster informatie opgevraagd over de specifieke aankoopprijs van onroerend goed van de hoofdverdachten. Ook was bij het RDW¹³ nagegaan welke voertuigen zij in bezit hadden. Hieruit bleek dat de twee hoofdverdachten in het bezit waren van drie koopwoningen en drie voertuigen. Daarnaast werden gegevens opgevraagd bij de Belastingdienst en bij de betrokken banken waar de verdachten een rekening hadden. Bij analyse van deze gegevens bleek dat het (gefingeerde) inkomen uit de nagelstudio niet strookte met de bezittingen van de verdachten. Zo bleek dat zij minimaal 230.000 euro hadden uitgegeven, wat niet uit hun opgegeven gezamenlijk besteedbaar inkomen konden worden gedaan. Daarnaast bleek uit de bankafschriften dat er veel contante stortingen van familieleden gedaan werden vanuit verschillende plekken in Nederland en van een familielid met een eigen bedrijf in Vietnam. Volgens de verdachten waren dit leningen die de familie hen verstrekke om hen te helpen. Dit is zeer gewoon in de Vietnamese cultuur, zo verklaarden de verdachten. In werkelijkheid bleek het niet om leningen te gaan. De verdachten gaven contante hennepopbrengsten aan de familieleden (zwarte lijn in figuur 6.4) waarna deze het geld giraal weer overmaakten aan de verdachten onder de noemer van een lening (groene pijl in figuur 6.4). Vanuit Vietnam werden er grote bedragen overgeboekt van de rekening van een broer van de hoofdverdachte naar de rekening van de hoofdverdachte.¹⁴ Volgens de hoofdverdachte had deze broer een eigen computerbedrijf in Vietnam.¹⁵

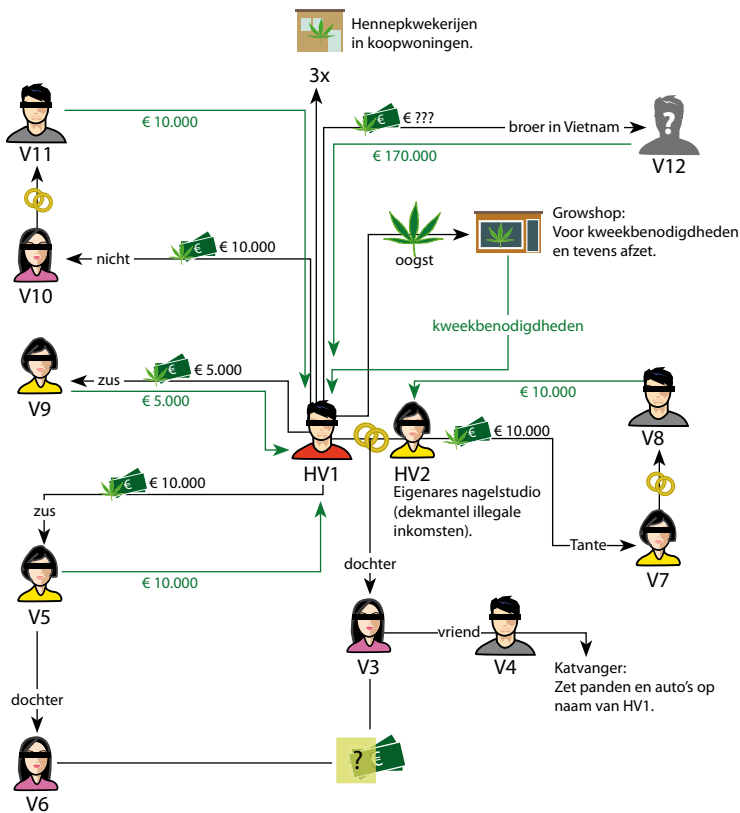
Katvangers

In meerdere zaken blijkt dat de Vietnamese criminele groeperingen gebruikmaken van katvangers om de herkomst van illegaal verkregen geldsommen te verbergen.¹⁶ Deze katvangers zetten huizen of auto’s op hun naam in opdracht van de hoger geplaatste leden van de groep.¹⁷ Deze methode is een combinatie van het afschermen van de identiteit van de leiders van de criminele groep en witwassen. Het doel van de Vietnamese criminele groep is om het illegaal verkregen geld te besteden en via de katvangers te verhullen wie de werkelijke rechthebbende eigenaar van deze voorwerpen is. Met name auto’s worden op naam gesteld van katvangers. In een van de onderzoeken lijkt er sprake van een zogenaamde ‘autocarrousel’: Een auto wordt door iemand aangekocht en geregistreerd op diens naam en na drie maanden doorgeschoven naar een familielid, wat wel vijf à zes keer door kan gaan.

Het vermoeden bestaat dat de hoofdverdachte na de ontdekking van een van de kwekerijen ertoe is overgegaan om kentekens van voertuigen gebruikt voor de hennepcultuur af

te schermen middels katvangers, teneinde een directe link tussen de gebruikers van deze voertuigen, de kweeklocaties en inbeslagname te voorkomen. In sommige gevallen krijgen de katvangers hiervoor een kleine vergoeding. Vaak worden de auto's contant betaald. De bedragen variëren tussen de 12.000 en de 60.000 euro. Verschillende garagehouders maken MOT-meldingen wanneer dergelijke bedragen contant betaald worden met louter bankbiljetten van 50 euro of in sommige gevallen bankbiljetten van 500 euro. Wanneer de verdachten worden geconfronteerd met deze grote contante uitgaven, verklaren zij in veel gevallen dat het geld is verkregen uit gokwinsten.

Figuur 6.4. – Schema familienetwerk

Naast dat verschillende Vietnamese groepen woningen (al dan niet om in te kweken) en luxe goederen (auto's, dure kleding) aankopen, worden er bij huiszoekingen door de politie ook grote contante geldbedragen gevonden. De gevonden bedragen variëren van een aantal duizend tot 130.000 euro die bij hoofdverdachten of familieleden worden verstopt.

Voor het overige trachten sommige Vietnamese criminele groepen hun communicatie te versluieren of om zo min mogelijk telefoongesprekken te voeren. In een van de zaken zijn er door de politie taps op verschillende nummers van Vietnamese leden van de criminele groepering gezet. De telefoontaps leveren vrijwel niets op omdat de leden bijna alleen

gebruikmaken van sms-berichten. Bij een andere groep wordt er bewust versluierd gesproken wanneer het over bijvoorbeeld voeden van planten gaat. Een van de vrouwelijke verdachten belt naar de mannelijke hoofdverdachte die de planten verzorgt en zegt:

“Je moet snel hierheen komen want het jongetje heeft erge dorst. Ik ben al erg lang bezig om water te geven, maar het is me niet gelukt”. Bron: Politiedossier.

Uit hoofdstuk 1 bleek dat Vietnamese groeperingen in het buitenland kundig zijn in documentenvervalsing. Uit dossiers komt naar voren dat er in Nederland wel enkele illegale Vietnamezen aangehouden zijn. Deze bleken echter niet over een vals document te beschikken. In zoverre is er op basis van de dossiers geen sprake van afscherming door middel van documentvervalsing.

Uit een van de onderzoeken komt wel naar voren hoe de Vietnamese hennepgroeperingen in het buitenland hun criminele praktijken proberen af te schermen. Onderstaande zaak uit Engeland komt aan het licht doordat een Nederlandse growshop kweekbenodigdheden levert aan deze Vietnamezen.

Engels opsporingsonderzoek

Het betreft hier een langdurig onderzoek naar een georganiseerd crimineel netwerk van Vietnamezen, die actief zijn in de distributie van goederen die worden gebruikt in de hennepcultuur. Uit het onderzoek blijkt dat twee Vietnamese broers een organisatie aansturen die bestaat uit een netwerk van bedrijven in kweekbenodigdheden. Hoewel het onderzoek gericht is op deze bedrijven, wordt er ook vastgesteld dat deze criminele organisatie zich via tussenpersonen bezighoudt met het telen van hennep. Het zijn voornamelijk illegale Vietnamezen die fungeren als verzorgers van de kwekerij. De politie stelt vast dat er zeker 56 kwekerijen zijn bevoorradet vanuit de onderzochte bedrijven.

Op twee manieren schermen de broers hun criminele praktijken af. Ten eerste blijkt dat geen van deze bedrijven een uiterlijke verschijningsvorm heeft die verwacht mag worden van een bedrijf dat klanten moet trekken. Zo blijkt hun website altijd ‘under construction’ te zijn en is er van promotie of reclame geen sprake.

Ten tweede maken de bedrijven gebruik van vrachtwagens zonder bedrijfsopdruk en zijn alle goederen verpakt in zwarte folie om zo het leveren van de kweekbenodigdheden bij de kwekerijen af te schermen. Via een in een beslag genomen telefoon bleek dat de Vietnamese broers ook contacten in Nederland hadden met eigenaren van een grote growshop. Bron: Politiedossier.

6.4 Geweld en uitbuiting

Volgens een aantal auteurs gaat hennepcultuur (in het algemeen) veelvuldig samen met geweld, afpersing, bedreiging en liquidaties (zie ook hoofdstuk 1). Het betreft met name geweld tussen verschillende criminele organisaties. Uit deze publicaties en ook uit interviews met respondenten blijkt dat de organisaties rondom de hennepcultuur geweld niet schuwen. In het Nationaal Dreigingsbeeld (NDB) wordt de verwachting uitgesproken dat de verharding van de cannabissector en de toepassing van excessief horizontaal geweld zich de komende jaren zullen voortzetten (Emmett & Boers, 2008). Andere auteurs brengen in dit beeld een nuance aan. In de studie van Spapens et al. (2007) bleek van geweld ten opzichte van telers

of andere uitvoerenden, zoals knippers of elektriciens, nauwelijks sprake. Ook het dwingen van personen tot het telen van hennep lijkt niet nodig, vanwege het lucratieve en laagdrempelige karakter van de hennepcultuur.

In het buitenland lopen de bevindingen omtrent geweld uiteen. Volgens een woordvoerder van de Britse *Serious Organized Crime Agency (SOCA)* is er in Engeland wel degelijk sprake van concurrentie op de hennepmarkt. Hij baseert zijn conclusie op het feit dat verschillende ontmantelde kwekerijen met diverse boobytraps beveiligd zijn. Deze boobytraps zijn niet bedoeld ter bescherming tegen politie, maar tegen concurrerende criminele groeperingen. In Tsjechië lijkt de hennepcultuur door Vietnamezen nauwelijks gepaard te gaan met geweld. De opsporingsambtenaren erkennen echter dat incidenten mogelijk niet aan het licht komen vanwege de geslotenheid van de Vietnamese gemeenschap en het gegeven dat Vietnamezen geweldsconflicten niet oplossen door naar de officiële autoriteiten in hun verblijf land te stappen, maar naar de autoriteiten binnen de wereld van de georganiseerde misdaad. Een Tsjechische respondent: *"We know very well that organized crime authorities enforce their will or the required discipline very violently using so called "soldiers" (bodoi) within the Vietnamese ethnic community."* In ieder geval wordt geweld uitsluitend aangewend om medewerking te garanderen binnen het criminele netwerk; niet erbuiten.

In de door ons bestudeerde dossiers blijken geweld, bedreigingen, ripdeals en liquidaties bij de Vietnamese criminele groepen niet voor te komen. Het feit dat er geen aanwijzingen worden gevonden voor geweld wil niet zeggen dat het niet voorkomt onder of tussen de Vietnamese hennepkwekers. Het bevestigt wel de bevindingen uit de interviews met enkele respondenten die verklaren dat de Vietnamese kwekers in tegenstelling tot andere groeperingen ogenschijnlijk makkelijker 'onzichtbaar' blijven en minder snel de aandacht trekken van de politie (zie paragraaf 6.1.4). Mogelijk trekken zij ook minder de aandacht van concurrerende groepen. Uit het feit dat ripdeals zich voornamelijk niet of nauwelijks voordoen, kan mogelijk worden afgeleid dat er ruimte is op de markt voor de Vietnamese hennepkwekers. Dit wordt door enkele van de Nederlandse respondenten beaamd.

Bij twee personen in twee verschillende dossiers wordt echter wel een vuurwapen aangetroffen. De eerste verdachte met een vuurwapen betreft een Vietnamese man die volgens CIE-informatie een 'grote jongen' is in de hennephandel. Hij zou hoofdverdachte zijn binnen een hennepnetwerk. Het vuurwapen wordt aangetroffen in een van de panden waar deze persoon verblijft. Waarom deze persoon in het bezit was van een vuurwapen is niet duidelijk. De tweede verdachte met een vuurwapen is een Nederlandse man die in een pand in Duitsland wordt aangetroffen. De Duitse politie is hier gaan kijken naar aanleiding van Nederlandse onderzoeksinformatie over de vermoedelijke aanwezigheid van een hennepkwekerij. Er werd echter geen kwekerij aangetroffen, maar wel 350 potten met hennepzaden. De aangehouden Nederlandse man zegt benaderd te zijn door een onbekende Nederlandse man die hem heeft gevraagd om het pand op zijn naam te huren tegen een vergoeding van 1.000 euro per maand. Deze onbekende man blijkt deze panden te huren in opdracht van een Vietnamees. Uit het dossier blijkt niets over de reden van de aanwezigheid van het vuurwapen.

Met betrekking tot dwang, uitbuiting en mensenhandel wordt in verschillende buitenlandse onderzoeken aandacht geschonken aan de situatie van illegale Vietnamese immigranten die aan het werk worden gezet in hennepkwekerijen. De meningen zijn verdeeld of er sprake is van uitbuiting (zie hoofdstuk 3). Ook in de Nederlandse literatuur wordt dit fenomeen aangehaald door Siesling et al. (2011). Zij baseren zich op mediabronnen en stellen dat het probleem zich moeilijk laat schatten.

In twee geanalyseerde dossiers is er sprake van of zijn er vermoedens van enige vorm van uitbuiting, dwang of mensenhandel. Bij de eerste zaak, in het zuiden van Nederland, wordt een kwekerij – na een anonieme tip – geruimd door de politie. Bij het betreden van het pand treft de politie een drietal personen aan. Een van deze personen vlucht via de achterdeur en is verder onbekend gebleven. De andere twee personen zijn een minderjarige Vietnamese jongen en een minderjarig Vietnamees meisje. Deze personen hadden geen reisdocumenten en uit de verklaringen viel niet of nauwelijks op te maken hoe zij in het pand terecht zijn gekomen. Vermoedelijk heeft de persoon die gevlucht is een rol gespeeld, maar dit is onduidelijk gebleven. Door de politie werd direct een mensenhandelteam op de zaak gezet, want hoewel de minderjarige personen zichzelf niet als slachtoffers zagen, waren hier wel aanwijzingen voor, aangezien zij werden aangetroffen in een woning vol met hennepplanten en het feit dat zij geen reisdocumenten hadden.

De verhoren van de minderjarige verdachten (met behulp van een tolk) leveren weinig informatie op. Zij kunnen of willen nauwelijks iets vertellen over de persoon die hen naar de woning heeft gebracht. Zij verklaren ook niets met de hennepkwekerijen van doen te hebben. De rol van de eventueel verantwoordelijke personen die de minderjarigen naar Nederland hebben gehaald, blijft om deze reden onduidelijk.

In de tweede zaak, in het noorden van Nederland, wordt er in een ontmantelde kwekerij een Vietnamese vrouw aangehouden, die verklaart dat zij door een Vietnamese man wordt gedwongen om haar huis beschikbaar te stellen voor de hennepcultuur. Zij zou te werk worden gesteld als prostituee in Scandinavië indien zij dit zou weigeren. Uit informatie van de politie komt naar voren dat de Vietnamese hoofdverdachte van deze bedreiging ook schijnhuwelijken zou arrangeren. Op deze wijze haalt deze persoon familieleden naar Nederland die vervolgens aan het werk worden gezet in onder andere nagelstudio's, loempiakramen of hennepkwekerijen. Bij de politie rijst het vermoeden dat bij een aantal van deze personen, mogelijk onder dwang, hennepkwekerijen in hun woning worden aangelegd.

6.5 Resumé

De Vietnamezen gebruiken zowel huur- als koopwoningen om hennep te telen. De spreiding van de panden verschilt per criminele groep. In de fase van het vergaren van kweekbenodigdheden spelen growshops een prominente rol. Ook faciliteren zij in het vinden van afnemers voor de gekweekte hennep. Uit de dossiers blijkt dat Vietnamezen in de meeste gevallen zelf voor de opbouw van de kwekerijen en het kweekproces verantwoordelijk zijn. De Vietnamese hennepkwekers lijken professioneel te werk gaan en kennis te hebben van kweekprocessen. Van een eenduidige werkwijze lijkt echter geen sprake te zijn. De Vietnamezen kunnen hun kwekerijen goed afschermen en gaan vrij onopvallend te werk. De afnemers van de hennep komen niet of nauwelijks in beeld.

Er is tevens weinig zicht op eventuele investeerders. De Vietnamezen die worden aangehouden in de hennepkwekerijen verklaren dat zij alle kweekbenodigdheden zelf gekocht hebben en dat alleen zij verantwoordelijk zijn voor de kwekerij. In de zes opsporingsonderzoeken waarbij het wederrechtelijk verkregen voordeel is uitgerekend, blijkt dat de Vietnamese groepen gemiddeld iets minder dan 300.000 euro aan inkomsten uit de hennepcultuur verkrijgen.

De aangehouden Vietnamese verdachten verklaren weinig over wat zij doen met de opbrengsten. Bij vier van de geanalyseerde opsporingsonderzoeken is er sprake van of vermoeden van witwassen. De Vietnamese criminele groeperingen lijken allen gebruik te maken van verschillende bedrijven die de (familie)leden op hun naam hebben staan. Het betreft voornamelijk loempiakramen en nagelstudio's die worden gebruikt om de criminele inkomsten af te schermen. In meerdere zaken blijkt dat de Vietnamese groepen gebruikmaken van katvangers.

Van geweld, bedreigingen, ripdeals en liquidaties is in de bestudeerde onderzoeken geen sprake. Het feit dat er geen aanwijzingen worden gevonden voor geweld wil niet zeggen dat het niet voorkomt onder de Vietnamese hennepkwekers.

Eindnoten

1. De zaken 7 en 8 betroffen vooronderzoeken, waarin niet de gegevens van alle kwekerijen opgenomen waren. Z zaak 9 (waarvan het dossier ten tijde van het onderzoek nog niet ingebracht was bij het OM) is in het overzicht wel meegenomen.
2. Een bouwdepot wordt afgesloten bij een hypotheek, wanneer het hypotheekbedrag of een gedeelte daarvan bestemd is voor bouw. Een bouwdepot is een rekening waarop het gedeelte van de lening dat bedoeld is voor de (ver)bouw wordt gestort, om daaruit de kosten te betalen voor de (ver)bouw van de woning. Dat kan gaan om nieuwbouw of verbouwing van een bestaande woning. De criminele groeperingen dienen valse nota's in bij de bank om het geld uit het bouwdepot te krijgen, om dit vervolgens te gebruiken voor het inrichten van de hennepkwekerijen.
3. Emmet & Boers (2008) schatten dat met de stekkenhandel jaarlijks tussen de 4,3 en 10 miljoen euro gemoeid is.
4. In totaal waren 40 growshophouders aan de growshops verbonden. In 60 procent van de antecedenten ging het om overtredingen van de Opiumwet.
5. Hiervan is het dossier bestudeerd. De bevindingen komen overeen met de situatieschets in het nieuwsbericht.
6. Daarnaast is het 'donker maken' van de kamer van belang voor het kweekproces van de hennepplant.
7. Internetcommunity's waar wordt gesproken en gediscussieerd over het kweken van hennep.
8. De kwekers geven de familieleden contant geld, waarna deze hetzelfde bedrag op de rekening van de kwekers storten. Het gestorte geld is zogenaamd een lening, maar in feite is het winst uit hennepkweek. Zie verderop in paragraaf 6.3 bij afscherming.
9. Het wederrechtelijk verkregen voordeel is de opbrengst uit de hennepcultuur minus de kosten die gemaakt zijn voor het inrichten van de kwekerij.
10. Dit is afhankelijk van het aantal planten per m². Indien het aantal planten per m² niet bekend is, zal uitgegaan worden van 15 planten per m², de mediaan uit het verrichte onderzoek, en de daarbij behorende opbrengst van 28,2 gram per plant.

11. In het schema staan alleen de onderzoeken vermeld waarbij het wederrechtelijk verkregen voordeel is bepaald.
12. De zaken 7 en 8 betreffen vooronderzoeken, daarom blijven deze hier buiten beschouwing.
13. De RDW (Rijksdienst voor het Wegverkeer) is de Nederlandse toelatingsautoriteit voor voertuigen. Zij is een uitvoeringsorganisatie die valt onder de verantwoordelijkheid van het ministerie van Infrastructuur en Milieu.
14. In totaal ongeveer voor 170.000 euro.
15. Om vast te stellen welke mutaties er verder hadden plaatsvonden op de bankrekening van dit bedrijf in Vietnam, alvorens de overboekingen naar de rekening van verdachten konden plaatsvinden, werd via de Liaison Officer van De Dienst Internationale Politiesamenwerking (DINPOL) van het KLPD (nu IPOL) bij de plaatselijke autoriteiten geïnformeerd wat daartoe de mogelijkheden waren. Hieruit kwam naar voren dat de Vietnamese politie niet of nauwelijks ervaring heeft met financiële onderzoeken en dat er alleen bankgegevens kunnen worden opgevraagd indien er een strafrechtelijk onderzoek verricht wordt in Vietnam zelf. Het was dan ook niet mogelijk om deze lijn uit te reageren.
16. Zie paragraaf 5.3 voor een uitgebreide beschrijving van de katvangers en zie ook bovenstaande zaak waarbij familieleden worden gebruikt voor het doen van contante stortingen en overboekingen.
17. Zie bijvoorbeeld verdachte 4 uit netwerkschema van 6.4.

7 Nederland in internationale context

In hoofdstuk 3 kwam reeds aan bod dat in verschillende Europese landen de laatste jaren een sterke toename gesignaleerd is van de betrokkenheid van Vietnamese verdachten in de hennepcultuur. Hoewel op minder grote schaal zien we ook in Nederland Vietnamese betrokkenheid in de hennepcultuur. In dit hoofdstuk proberen we deze betrokkenheid nader te duiden, onder meer door in te gaan op de rol die Nederland inneemt in de internationale context.

In de eerste paragraaf gaan we in op de ontwikkeling van de betrokkenheid van Vietnamezen in de hennepcultuur, zoals die wordt gesignaleerd in Nederland. Daarbij gaan we tevens in op de vraag wat Nederland aantrekkelijk maakt voor de Vietnamese hennepcultuur. De verdachten uit de door ons bestudeerde onderzoeken hebben inzake de hennepcultuur in verschillende hoedanigheden lijnen naar het buitenland. Hierop gaan we in de tweede paragraaf in. In de derde paragraaf bespreken we de rol van Nederland als bronland voor kweekbenodigdheden voor Vietnamese hennepcultuur in het buitenland.

7.1 De ontwikkeling in Nederland

De Vietnamese gemeenschap in Nederland is in absolute zin niet groot, zoals wel het geval is in Engeland of Tsjechië. Echter, wanneer we de officiële geregistreerde Vietnamese gemeenschap in Nederland afzetten ten opzichte van de totale bevolking en dit aandeel vergelijken met de geregistreerde Vietnamese populaties in Engeland, Tsjechië en Duitsland, krijgen we een genuanceerder beeld. In Nederland is het aantal Vietnamezen per duizend inwoners (1,2) weliswaar lager dan in Tsjechië (5,5), maar vergelijkbaar met Duitsland (1,0) en groter dan in het Verenigd Koninkrijk (0,6) (zie tabel 8, bijlage 3). Hierbij zijn de geschatte populaties ongedocumenteerde Vietnamezen in de betreffende landen buiten beschouwing gelaten (zie daarvoor hoofdstuk 3).

De respondenten van Europol verklaren met betrekking tot de internationale Vietnamese hennepcultuur vanuit hun informatie geen sterke Vietnamese betrokkenheid te zien in Nederland. Daarbij geven zij te kennen dat zij weinig informatie aangeleverd krijgen van de Nederlandse politieregio's. De veronderstelling is dat de hennepcultuur in Nederland gerund wordt door verschillende andere (in Nederland gebaseerde) groeperingen die dat al jaren doen, waarbij er geen ruimte is voor Vietnamese concurrerende groepen. Hoewel de schaal

waarop dit gebeurt op basis van de beschikbare gegevens vergeleken met Engeland, Tsjechië en Duitsland bescheiden lijkt, blijkt uit de resultaten in de vorige hoofdstukken dat zich in Nederland wel degelijk Vietnamese criminele groeperingen hebben kunnen vestigen in de hennepcultuur. Enkele respondenten spreken daarbij tevens over een ontwikkeling. Een hennepdeskundige van de politie in het zuiden van het land monitort sinds 2004 samen met analisten de betrokkenheid van de Vietnamezen in de hennepcultuur en signaleert daarbij een stijging van die betrokkenheid. Hij geeft aan dat het steeds dezelfde families zijn die kweken rondom twee zuidelijke steden. De laatste paar jaar ziet hij weer een daling in de registraties. Ook in andere regio's werd eerder een daling gesignaleerd (Grigorian, 2010). De hennepspecialist denkt echter niet dat de Vietnamese activiteit in de hennepcultuur feitelijk gedaald is:

“Ik denk namelijk dat zij steeds beter georganiseerd zijn en dat zij hogerop komen in de aansturing. Wij hebben jarenlang zitten slapen met de aanpak van hennepcultuur. Je kan er donder op zeggen dat een aantal Vietnamezen het al flink gemaakt heeft. Deze personen kunnen zaken nu zelfs gaan uitbesteden en gaan faciliteren.”

Dezelfde ontwikkeling zag hij eerder bij de hennepcultuur door woonwagenbewoners. *“Vroeger viel je daar binnen en trof je altijd kwekerijen aan. Tegenwoordig zijn ze zich meer gaan toeleggen op het faciliteren van de kwekerijen. Geen pakkans, maar wel de inkomsten.”* Hij verwacht dat de Vietnamezen inmiddels dezelfde positie hebben bereikt. Zij hebben zichzelf in de afgelopen jaren financieel dusdanig kunnen verrijken, dat zij kwekerijen kunnen gaan faciliteren en/of exploiteren. *“Dus wat we zien, is echt een ontwikkeling; het verschuift en ze verdwijnen langzaam uit het zicht. Ze besteden het uit aan familieleden en/of aan een nieuwe lichte Vietnamezen.”* Dit zijn de personen die aangetroffen worden in de hennepkwekerijen, terwijl de exploitanten buiten beeld blijven.

Volgens respondenten van Justitie is Nederland vanwege verschillende factoren aantrekkelijk voor de Vietnamese hennepcultuur. Ten eerste vanwege het feit dat er lange tijd weinig opsporingsprioriteit is gegeven aan hennepcultuur. De risico's, alsook de straffen, waren laag. Ten tweede gedijen de Vietnamezen verdachten binnen een gesloten gemeenschap. Zij weten hierdoor uit het zicht te blijven van de autoriteiten. In de derde plaats vanwege de logistieke voordelen van de ligging van Nederland en de logistieke voordelen die de contacten met de internationale Vietnamese gemeenschappen bieden. Dit geeft mogelijkheden voor de afzet van het product.

Het is onduidelijk of Vietnamezen zich vanuit het buitenland in Nederland hebben gevestigd, om hun hennepactiviteiten hierheen te verplaatsen of uit te breiden. Uit de bestudeerde opsporingsdossiers blijkt dit geenszins; de verdachten uit de bestudeerde zaken wonen in de meeste gevallen al vele jaren in Nederland. De respondenten denken dat de Vietnamezen via toevallige contacten in het informele circuit in de hennepcultuur terecht zijn gekomen. Hoewel enkele internationale respondenten aangeven te denken dat in Nederland geen ruimte meer is voor Vietnamese nieuwkomers op de hennepmarkt, denken Nederlandse opsporingsambtenaren daar anders over. *“De markt is groot genoeg voor de Vietnamezen.”*

Dit geldt zelfs in het zuiden van Nederland, waar de markt van oorsprong in handen is van de ‘kampers’. De Vietnamezen zijn daar, volgens de hennepdeskundige, na de kampers de tweede grootste groep geworden in de hennepcultuur. Uit het voorgaande hoofdstuk bleek tevens dat er geen sprake lijkt van geweld tussen de Vietnamese groeperingen en rivaliserende groepen hennepcultuur. Wel is er sprake van het bewaken of beveiligen van de kwekerijen.¹ Er blijft ruimte op de markt volgens een respondent, vanwege het Nederlandse softdrugsbeleid.² Er blijft een vraag bestaan vanuit de coffeeshops.

7.2 Vanuit Nederland opererende Vietnamese criminele groeperingen

Het is zeer moeilijk om zicht te verkrijgen op eventuele internationale criminele samenwerking. In de dossiers vinden we signalen en bewijzen dat de verdachten in Nederland tevens actief zijn in het buitenland en/of samenwerken met personen in het buitenland. Zo heeft een van de Vietnamese groeperingen haar werkzaamheden uitgebreid naar Duitsland. Hier worden woningen gezocht en gehuurd, waarin de Duitse politie vervolgens hennepkwekerijen aantreft. In één van de woningen zit een Nederlandse katvanger. Daarnaast wordt in twee zaken gesproken over geplande uitbreiding van werkzaamheden naar Zweden. In een andere zaak blijken in de woning van de hoofdverdachte drie ‘Duitse werknemers’ te wonen. Hun rol is verder onduidelijk gebleven. Een van de vrouwelijke verdachten uit zaak 5 komt na afloop van dit opsporingsonderzoek weer in beeld bij de politie vanwege een Duits rechtshulpverzoek aan de Nederlandse politie. Zij blijkt inmiddels hoofdverdachte te zijn in een Duits opsporingsonderzoek naar georganiseerde hennepcultuur.

In het geval van de afzet van de hennep is meestal beperkt bewijsmateriaal verkregen door de recherche. In een van de zaken wordt gesproken over criminele samenwerking met Italiaanse klanten, die het geogste product afnemen van de Vietnamese criminele groepering. Volgens de CIE komen de Italianen de drugs zelf in Nederland kopen en verkopen deze in Italië. In een andere zaak, die speelt in Noord Holland, zijn er bij de recherche vermoedens dat de geogste hennep naar een Nederlandse man in het oosten van het land gebracht wordt. Deze man staat bekend als een internationale drugshandelaar, die de hennep naar Zweden zou smokkelen. Hij zou van verschillende hennepcultuur oogsten afnemen, verzamelen en exporteren. Andersom blijkt Nederland deels ook afzetmarkt voor in het buitenland geteelde hennep door Vietnamese criminele groeperingen. Dit wordt gesignaleerd door verschillende buitenlandse interviewrespondenten.

Daarnaast zijn er op het gebied van geldstromen relaties naar het buitenland, met name naar Vietnam. Zaak 4 heeft een internationale component, die niet uitgerechercheerd is. Er zou sprake zijn van witwassen via een in Vietnam gevestigd bedrijf van een van de familieleden. Dezelfde verdachte ‘leent’ tevens een grote som geld van een nicht uit Duitsland.³ De link naar Vietnam zien we ook terug in de andere onderzoeken, waar opbrengsten uit de hennepcultuur worden geïnvesteerd in grond in Vietnam (CIE-informatie) en door middel van diverse MOT-meldingen over money transfers die de verdachten doen naar Vietnam.

7.3 Nederland als bronland voor kweekexpertise

Tot slot blijkt uit de interviews en de opsporingsonderzoeken dat Nederland bronland is voor kweekbenodigdheden en -expertise voor in het buitenland gevestigde Vietnamese

hennep telers. In hoofdstuk 3 werd al aangehaald dat Canada bekend staat als bronland voor kweekexpertise.

In één van de bestudeerde zaken verklaart een verdachte dat hij bij vrienden in Canada is geweest, die hennepkwekerijen hadden. Hij verklaarde dat hij vervolgens zelf ook kwekerijen wilde gaan opzetten in Nederland. Dit is hij vervolgens met de hoofdverdachte uit het betreffende opsporingsonderzoek, die hij al lang kende, gaan doen. Andersom staat Nederland in het buitenland vooral bekend als belangrijk bronland van kweekmaterialen (growshops) en -expertise. De Tsjechische respondenten zeggen hierover:

“The Netherlands occupies an extremely important position for Vietnamese organized crime groups in the Czech Republic. They import indoor cultivation equipment (lighting, seedlings, fertilizers, irrigation systems etc.) from Dutch legal growshops. Also the technological indoor cultivation know-how came to Vietnamese in the Czech Republic from the Netherlands.”

De Vietnamese criminele groeperingen in het buitenland zijn belangrijke afnemers voor de Nederlandse verstrekkers van kweekmaterialen (growshops). Dit blijkt volgens de Tsjechische respondenten uit de frequentie en omvang van de leveringen, alsook uit de gunstige afgesproken verkoopprijzen. Als gevolg zijn de Vietnamese importeurs tevens belangrijke distributeurs van kweekbenodigdheden:

“Our experience shows that some Vietnamese traffickers were receiving 1 –2 trucks with indoor cultivation technologies a week from Dutch suppliers. A Czech national interested in purchasing the indoor cultivation equipment turns sometimes to a Vietnamese middleman instead of the direct contact with the Dutch supplier. The price at Vietnamese dealer is better for a small Czech customer than at the large Dutch supplier.”

In een lopend Nederlands opsporingsonderzoek staat een in Nederland verblijvende Vietnamese verdachte bekend als ‘adviseur’, die kweekmateriaal naar Tsjechië brengt: *“Hij was in Nederland wel een redelijk belangrijke figuur. In het Tsjechische dossier was hij alleen adviseur, die daarheen ging met spullen om uit te leggen hoe je een kwekerij moet inrichten; welke spullen je gebruikt”*, aldus het rechteam. Deze persoon had in Nederland contact met een vaste growshop.

In veel andere gevallen vormen de contacten in de Vietnamese gemeenschap in Nederland de verbinding tussen de Vietnamese kwekers in Tsjechië en de Nederlandse leveranciers. De Tsjechische respondenten achten het zeer goed mogelijk dat Vietnamese drugshandelaren goede commerciële contacten hebben opgebouwd in de bronlanden voor binnenkweektechnologieën (Nederland, Canada en ook China).⁴ Ook de in Duitsland handelende Vietnamezen hebben contact met in Nederland en in de Tsjechische Republiek wonende Vietnamezen. Deze contacten dienen volgens de Duitse opsporingambtenaren in het bijzonder voor de aanschaf van kweekapparatuur en kweekexpertise. Net als in Nederland zijn in Duitsland alle productiemiddelen voor hennep teelt legaal verkrijgbaar in de growshop. Begin 2009 waren er iets minder dan 250 growshops in Duitsland. De telers zijn echter

niet afhankelijk van de growshop. Met behulp van het internet kunnen growshopartikelen via internationale verzending overal vandaan gehaald worden. Veel van de productiemiddelen komen uit Nederland (Kruse, 9 juni 2011). *“We don't have so much information concerning the source of equipment and knowhow but we assume that a great part of it comes from the Netherlands”*, aldus een respondent uit Duitsland.

In een groot Nederlands opsporingsonderzoek met internationale nevenonderzoeken, worden deze lijnen bevestigd. Uit het onderzoek blijkt dat een Nederlandse growshop op grote schaal kweekbenodigdheden naar Vietnamese criminele groeperingen in het buitenland exporteert. De Vietnamese afnemers van deze growshop bevinden zich met name in Engeland, Duitsland en Tsjechië. Daarnaast zitten er afnemers in Frankrijk en Italië en is de growshop bezig met uitbreiding naar Denemarken en Roemenië (Vietnamese afnemers). Door de opsporingsdiensten in binnen- en buitenland wordt vastgesteld hoe Vietnamese criminele organisaties in het buitenland worden ondersteund bij het opzetten van hennepkwekerijen. Uit dit onderzoek bleek tevens de verwevenheid van de Vietnamese netwerken in de verschillende landen; zo werden kweekmaterialen in opdracht van een Vietnamese groepering in Engeland door de Nederlandse growshop geleverd aan Vietnamezen in Tsjechië.

De belangrijkste Vietnamese afnemers van de Nederlandse growshop bevinden zich in Engeland. *“Er waren 32 growshops in de UK waaraan ze leverden, alleen maar Vietnamezen. Dit is de grootste hap van Vietnamezen met wie de familie die de growshop bestiert samenwerkt, al sinds 2007”*, aldus het Nederlandse researchteam. Daarnaast zijn door de Engelse politie 52 hennepkweeklocaties geïdentificeerd, die door de Vietnamese criminele groeperingen in de UK worden geëxploiteerd dan wel bevoorrad. De growshop had een dochteronderneming in de UK: *“Deze dochterondernemer maakt kant en klare pakketten voor growshops en hennepkwekerijen, inclusief Vietnamese noedelpakketten en bid-altaartjes.”*

In Duitsland werden veertien hennepkweeklocaties gekoppeld aan Vietnamese verdachten, die spullen bestelden bij deze growshop in Nederland. *“Er zijn vele spullen van dat specifieke merk aangetroffen over de grens in Duitsland”*, aldus het researchteam. In het onderzoeksdeel van de Duitse politie werden in zes afzonderlijke opsporingsonderzoeken afnemers aangetroffen die ieder een of meerdere kwekerijen bestierden en waarbij Vietnamese verdachten betrokken waren. De hoofdverdachten regelden de goederen, de levering bij de kwekerijen en de exploitatie van de kwekerijen. De leveringen geschieden in een aantal gevallen direct op de locatie van een hennepkwekerij en in een aantal gevallen werd geleverd bij opslagplaatsen, van waaruit de goederen alsnog naar hennepkwekerijen werden overgebracht. Een van de Vietnamese verdachten leverde tevens door aan een Vietnamees in Tsjechië.

Duits opsporingsonderzoek

In 2009 verricht de Duitse politie onderzoek naar een groep Vietnamezen die verdacht worden van hennephandel, onder aanvoering van de verdachte L. Deze L. verklaarde dat er een overaanbod was van marihuana in Tsjechië en dat hij zich daarom in Duitsland gevestigd had. Hij had in Duitsland meerdere kwekerijen en bestelde de goederen bij een zeer grote Nederlandse growshop. Uit het Ne-

derlandse deel van het onderzoek bleek dat L. al sinds 2007 klant was van deze growshop. De kwekerijen liet hij door andere Vietnamezen exploiteren. Daarnaast deed hij aan huurbemiddeling voor andere Vietnamezen, waarbij hij verklaarde over meerdere panden in Tsjechië en Duitsland. Zo had hij tegen een provisie van 1.000 euro een loods weten te vinden voor een andere Vietnamees, waarin een hennepkwekerij was gevestigd. Via internet bestelde hij verschillende bouwmaterialen in Nederland, die hij contant betaalde. De goederen werden normaal gesproken met een grote vrachtwagen direct geleverd en na levering overgeladen in gehuurde voertuigen en naar de kwekerijen gereden. In een van zijn mobiele telefoons vond de politie een sms-bericht van een van de Nederlandse werknemers van de growshop: *“Hallo L., de prijs is 17.593 euro en morgen daar. Groeten O.”* Ook verklaarde L. een keer een levering meststoffen vanuit Nederland te hebben georganiseerd (bij dezelfde growshop) ter waarde van meer dan 20.000 euro. Tot slot verklaarde L. dat hij met zijn PC een keer een factuur van de Nederlandse growshop had opgehoogd, zodat hij met het verschil zijn gokschulden kon afbetalen. Bron: Politiedossier internationaal rechercheonderzoek.

De eerste contacten tussen de Vietnamese telers en de Nederlandse leveranciers zijn volgens onze respondenten waarschijnlijk tot stand gekomen op internationale growshopbeurzen. *“De Vietnamezen zijn zelf ook echte handelslui en waarschijnlijk heeft het geklikt tussen deze personen.”* In de totstandkoming van de contacten wordt verder verondersteld dat vertrouwen een belangrijke rol speelt. De growshop uit het bovenstaande onderzoek leverde voor tienduizenden euro's aan materialen op krediet. Doordat er pas betaald hoefde te worden, na de oogst, faciliteerde de betreffende growshop de hennepsteelt. *“Dat vertrouwen hadden ze eigenlijk alleen bij Vietnamezen. We weten niet precies waarom. Ze leverden ook niet zomaar aan een nieuwe Vietnamees. Dat vertrouwen moest er eerst zijn doordat de Vietnamese contacten in Duitsland en Tsjechië zijn ingebracht door de Vietnamezen in Engeland”*, aldus een onderzoeker uit het onderzoeksteam.

7.4 Rechtshulpverzoeken aan Nederland

Met behulp van Luris (register met internationale rechtshulpverzoeken) is over de periode 2010-2011 in kaart gebracht welke landen rechtshulpverzoeken aan Nederland hebben gericht, met betrekking tot Vietnamezen en hennepsteelt.⁵ De Vietnamese verdachten in de buitenlandse zaken hadden op enige wijze een link naar Nederland. In de periode 2010-2011 zijn er zestien rechtshulpverzoeken aan Nederland gedaan inzake Vietnamezen en hennep.

De meeste verzoeken (8) waren afkomstig uit Duitsland en daarnaast uit België (3) Frankrijk (2), Hongarije (1), Ierland (1) en Tsjechië (1). De feitelijke internationale activiteit gerelateerd aan Nederland zal vermoedelijk groter zijn dan het aantal rechtshulpverzoeken op basis van BVO. Hoewel deze aantallen slechts een indicatie geven van de activiteit in het buitenland met een relatie tot Nederland, geeft het een beeld van de diversiteit in landen die een link hebben naar Nederland. Opvallend aan de genoemde landen is dat Engeland daar niet bij zit. Het is bekend dat de SOCA samenwerkt met DNR en de Metropolitan Police werkt samen met bijvoorbeeld de Bovenregionale Recherche Noord- en Oost-Nederland (BRNON). Enkele respondenten geven aan dat samenwerking tevens via rechtstreekse kanalen loopt, om het tijdrovende traject van de rechtshulpverzoeken te omzeilen.

7.5 Resumé

Ten opzichte van de totale bevolking is het aantal Vietnamese inwoners in Nederland lager dan in Tsjechië, maar vergelijkbaar met Duitsland en Engeland. Het aandeel van de Vietnamezen in de hennepcultuur in Nederland is laag vergeleken met de Vietnamese betrokkenheid in bijvoorbeeld Tsjechië en Engeland, hoewel er in Nederland wel sprake lijkt van een ontwikkeling. Nederland is aantrekkelijk voor de Vietnamese hennepcultuur vanwege de vraag naar cannabis, de lage opsporingsprioriteit, lage straffen, onzichtbaarheid van de Vietnamese gemeenschap en contacten met de internationale Vietnamese gemeenschap. Opsporingsdeskundigen denken dat Vietnamese verdachten zich in de afgelopen jaren hebben kunnen verrijken door de hennepcultuur en nu doorgroeien naar het faciliteren dan wel exploiteren van meerdere kwekerijen. Daarmee verdwijnen ze meer uit het beeld van de instanties.

De Vietnamese verdachten in Nederland werken samen met personen in het buitenland (Duitsland, Canada, Tsjechië) en/of breiden hun activiteiten uit naar het buitenland (Duitsland, Zweden). Uit internationale rechtshulpverzoeken aan Nederland blijkt dat er op het gebied van de Vietnamese hennepcultuur ook relaties liggen tussen Nederland en België, Frankrijk, Hongarije, en Ierland. De meeste verzoeken komen voornamelijk uit Duitsland. Een deel van de geogroeiende hennep verdwijnt naar het buitenland, waarbij Italië, Engeland en Zweden in beeld komen. Ook lopen er internationale lijnen inzake investeringen, witwassen en verplaatsen van de opbrengst, onder meer naar Vietnam. Voor Vietnamese criminele groeperingen in het buitenland is Nederland met name een bronland voor kweekmateriaal en -expertise. Daartoe doen Vietnamese verdachten in het buitenland zowel zaken met autochtone Nederlanders als met Vietnamese tussenpersonen in Nederland. De contacten met Nederlandse growshops komen onder meer tot stand via internationale growshopbeurzen en via de bestaande bredere netwerken.

Eindnoten

1. Mogelijk is men wel bang om geript te worden.
2. Zie bijvoorbeeld ook Bruin (2012).
3. Zijn vrouw rijdt naar Duitsland met 20.000 euro om dit aan deze nicht te geven, zodat de som vervolgens als 'lening' op hun rekening gestort kan worden.
4. De meststoffen komen veelal uit Canada; de inspannende kweektechnologieën en andere -benodigdheden worden ook vaak gekocht in China.
5. Er zijn alleen rechtshulpverzoeken ter inzage geraadpleegd die zijn geregistreerd in de Basisvoorziening Opsporing (BVO). In BVO is geregistreerd op welke wijze het verzoek is afgedaan. Het hoeft niet het geval te zijn dat daadwerkelijk Nederlands onderzoek is gestart. In de Basisvoorziening Handhaving (BVH) kan via Luris niet geselecteerd worden op nationaliteit. Ook het delict georganiseerde hennepcultuur komt in Luris niet voor, alleen "softdrugs" en "verdoevende middelen algemeen" (in aanmerking komende delicten). Een van de beperkingen is dat de internationale politieverwerking met sommige landen sterker is dan met andere Europese landen en dientengevolge uit bepaalde landen meer rechtshulpverzoeken komen.

8 Aanpak van de Vietnamese hennepzaken

In dit voorlaatste hoofdstuk gaan we na hoe de huidige aanpak eruit ziet, met de nadruk op de politie aanpak. Op basis van de bestudeerde zaken en de interviews gaan we na hoe de betreffende zaken opgepakt zijn, welke instanties daarbij betrokken zijn, welke middelen en methodieken zij voorhanden hadden en hoe de zaken zijn afgedaan. Daarbij besteden we aansluitend nog aandacht aan de mogelijkheden van het verstoren van de criminaliteit door middel van het opwerpen van drempels voor de criminele groeperingen.

In de eerste paragraaf bespreken we hoe de hennepkwekerijen en de Vietnamese criminele groeperingen bij de politie aan het licht komen. In de tweede paragraaf beschrijven we de aanpak van de politie en haar partners in de door ons bestudeerde onderzoeken. In de derde paragraaf schetsen we kort de logistieke benadering van de aanpak van hennepcultuur volgens het barrièremodel, welke van nut kan zijn bij de aanpak van de Vietnamese hennepcultuur. In het volgende hoofdstuk presenteren we de conclusies van het onderzoek en de implicaties daarvan voor de opsporing.

8.1 De aandiening van zaken

Alle zaken blijken te zijn gestart naar aanleiding van (anonieme) meldingen van burgers, energiemaatschappijen, makelaars of verhuurders. Hoewel uit hoofdstuk 6 blijkt dat de Vietnamezen over het algemeen goede afschermers zijn, worden sommige kwekerijen naar verloop van tijd toch opgemerkt. De melders (ongeacht of zij anoniem zijn of niet) hebben mogelijk argwaan gekregen door bepaalde gedragingen van personen rondom de panden. Zo stelt een van de melders dat er verschillende Aziatische mensen op vreemde tijdstippen met een bus naar het pand komen en zaken in- en uitladen. Ook opvallendheden aan het pand zelf kunnen aanleiding zijn voor een melding. Zo noemen melders dat de luxaflex of gordijnen altijd dicht zijn of dat de rolluiken van het pand niet of nauwelijks omhoog gaan. Anderen noemen weer de geur van hennep rond het pand die het vermoeden doet rijzen dat er een kwekerij aanwezig is.

Melding bij regiopolitie

‘Hennepplantage in A. Er woont een gezin met kinderen. De gordijnen op de 1e verdieping zijn altijd dicht. Er komt veel volk over de vloer en vooral ‘s avonds laat is er activiteit. Er hangt een wietgeur’.

Bron: Blueview.

Of de anonieme melders omwonenden zijn of bijvoorbeeld concurrenten in de hennepcultuur is niet helemaal duidelijk. Uit enkele meldingen is het echter wel duidelijk geworden dat sommige personen over zeer gedetailleerde informatie beschikken met betrekking tot de kwekerijen en de personen die deze beheren. Daarnaast heeft een aantal van deze personen een gebrekkige kennis van de Nederlandse taal, zo blijkt bijvoorbeeld uit onderstaande twee brieven die werden afgeleverd bij de politie.

Anonieme melding via brief

‘Geachte politie, De heer A.B. hij woont in xx [adres] Hij heeft een huis te huur, in dit huis heb heel veel wietplanten, meer dan 1.000 st, en daar wonen 2 mannen zonder papier. De heer B.C. ga elke avond daar naar toe, als jullie wil dit huis vind, jullie moet achter Audi A8 voor hem rijden, (wrietplaten daar nou is 7 weken). En in 2 adres ook wel wietplanten. Jullie moet heel snel mogelijk binnen komen’.

Bron: Blueview.

Anonieme brief

‘Geacht meneer. Ik moet u vertel over A.D. (adres en plaats). Hij onderdruk mensen om wiet telen. Mensen moeten voor hem telen. Hij heb meer 15 huizen voor wiet telen, in plaats 1 [Friesland], plaats 2 [Noord-Holland], plaats 3 [Noord-Holland], Duitland. Wanneer een huis gepak mens hep probleem, en hij vrij. Hij verdient elk maand meer 150.000 Hij stelen stroom, wassen geld, belasting vroude Uitkering vroude, u moet kijken in huis van hem heb meer 2.000.000 zwarte geld Hij doe meer 3 jaar, maar niet werken elke maand betaal huis. Zwart, koop auto zwart’. Bron: Blueview.

In de tweede brief wordt gesproken over een organisator van hennepcultuur, die al drie jaar mensen tewerkstelt op uiteenlopende locaties. De anonieme briefschrijver geeft tevens aan, dat de personen die in de kwekerijen te werk worden gesteld het risico dragen om door de politie aangehouden te worden en daardoor in de problemen kunnen geraken, terwijl de organisator vrijuit gaat en zijn praktijken voortzet.

Veel van de Vietnamese criminele groeperingen laten huizen op naam zetten van katvangers (zie hoofdstuk 6). Enkelens die dat niet doen, kunnen bij ontdekking van een kwekerij in de problemen komen. Zo is een van de melders het hoofd van een makelaarskantoor dat diverse panden verhuurt aan schoonmaakbedrijf dat op naam staat van een Vietnamese man. Wanneer deze makelaar vermoedt dat er in een van de panden een kwekerij gevestigd is, rijst direct het vermoeden dat dit ook het geval is bij de andere panden. Na de melding van de makelaar treft de politie inderdaad in alle panden kwekerijen aan.

Een belangrijke meldende instantie voor de politie zijn de energieleveranciers. Deze maken melding wanneer er sprake is van bovenmatig stroomverbruik bij een pand na een netwerkmeting. Op eigen initiatief of op verzoek van de politie kan de energieleverancier vervolgens een warmtescan uitvoeren. Deze meet de warmte in het huis die bij de aanwezigheid van een hennepkwekerij aanzienlijk hoger is vanwege de aanwezigheid van assimilatielampen.

Warmtescan

Door het personeel van ENECO werd gemeld dat op het pand mogelijk een hennepkwekerij in bedrijf zou zijn. Op het pand was ook een warmtescan uitgevoerd die een verhoogde warmtebron aangaf (23,7 graden). Tevens waren ramen op de bovenverdieping afgeplakt. Bron: Politiedossier.

8.2 De politieke aanpak

In deze paragraaf volgt een beschrijving van de gevolgde aanpak in de door ons bestudeerde onderzoeken. De bevindingen uit de politiedossiers zijn aangevuld met de bevindingen uit de interviews. Er zijn ruwweg twee patronen te onderscheiden in de politieke aanpak: de ontmanteling van hennepkwekerijen door politiemedewerkers van toezicht en handhaving ('korteklap'acties) en de opsporingsonderzoeken door de recherche.

8.2.1 Korte klappen

De aanpak van de Vietnamese hennepcultuur is hoofdzakelijk reactief. Uit interviews met diverse politiefunctionarissen blijkt dat een 'korteklap'aanpak veruit het meest voorkomt bij de aanpak van hennepkwekerijen. De 'korteklap'acties bestaan kortweg uit het ontruimen en ontmantelen van de kwekerij en het afdoen van de zaak. "*De 'henneptrain' (= handhaving) rijdt door; hennepkwekerijen worden ontmanteld en dat is vaak naar aanleiding van informatie via de gemeente of via Meld Misdaad Anoniem (M.)*" (Korf, 2010, p.72). Boersma en Nouwens (2010) maken daarbij nog onderscheid tussen de ad hoc ontmanteling en de geplande ontmanteling. De ad hoc ontmanteling vindt plaats bij drie gevallen: melding van een brand, melding van waterschade of bij een ontdekking op heterdaad. In de door ons geanalyseerde dossiers is één groot opsporingsonderzoek gestart naar aanleiding van een brand. De meeste ontmantelingen in de door ons bestudeerde dossiers zijn gepland nadat er informatie is binnengekomen bij de politie over mogelijk in werking zijnde hennepkwekerijen. Deze vorm van ontmanteling vergt enige voorbereiding. Zo wordt er vooraf informatie verzameld over de kwekerij en worden met behulp van de energieleverancier netmetingen vastgelegd. Ook wordt er contact gelegd met speciale ontmantelingsbedrijven die worden ingehuurd om de kwekerijen te ontmantelen en de spullen te vernietigen. De ontmanteling ter plaatse en na afloop geschiedt volgens Boersma en Nouwens (2010) volgens een vast stramien: (1) Ter plaatse komen; (2) Pand betreden¹; (3) Ontmantelen, afvoer, opslag en vernietiging drugs en stoffen; (4) Debriefing; (5) Administratieve afwikkeling.²

Uit de proeftuin Hennep³ bleek dat de aanpak van hennepcultuur en de achterliggende organisaties in de regio in sommige regio's nog verbrokkeld is (Korf, 2010). Dit heeft waarschijnlijk te maken met het gegeven dat bij de ontdekking en ontmanteling van hennepkwekerijen verschillende wijkteams en diverse andere partijen betrokken zijn, zoals vertegenwoordigers van de Basispolitiezorg ofwel leden van een hennepteam, de Gemeente, de energiemaatschappij, woningbouwcorporaties, een slotenmaker en een ruimingsteam.

De hoofdzakelijk reactieve aanpak richt zich niet op de verdachten die de hennepcultuur organiseren. Enkele respondenten vinden het een gemis dat er in verreweg de meeste gevallen niet doorgerechercheerd wordt bij het aantreffen bij een kwekerij, omdat zij menen te weten dat alleen de personen in de "onderste laag van de organisatie" getroffen worden.

“Nationaal is hennep een speerpunt maar regionaal wordt er relatief weinig capaciteit voor vrij gemaakt. Het moet voornamelijk door de uniformdienst gebeuren die het naast hun eigen werkzaamheden moeten doen. We proberen al twee jaar de slag te maken dat we van handhaving naar opsporing gaan. Je bent altijd in die onderste laag bezig. Dit is de laag die financieel ook nauwelijks te treffen is en dat is frustrerend”. Bron: Interview.

Deze frustratie wordt ook door buitenlandse politiediensten geuit. Zo verklaart het hoofd van de afdeling drugs en georganiseerde misdaad van de Royal Canadian Mounted Police (RCMP) dat zij zich bewust zijn van het feit dat zij personen in de onderste regionen van de organisaties treffen (Buchner, 9 juni 2011). De Nederlandse respondenten erkennen dat het opzetten en uitvoeren van een rechercheonderzoek kostbaar en tijdrovend is en dat het ten koste gaat van de bezetting op andere fronten. Daarnaast maakt de houding van de aangehouden Vietnamese verdachten in de kwekerijen het moeilijk om de nodige informatie boven tafel te krijgen.

Zwijgende verdachten

“Die gasten houden allemaal hun mond. Voordat we ze horen, hebben ze contact met een advocaat. Vervolgens hebben allemaal voorgeprogrammeerde verhalen of zeggen ze niets. Wij vragen: Wie heeft stroom aangelegd? Van wie kreeg je de stekje? Ik kwam iemand tegen in de kroeg of bij het casino, maar heb verder geen gegevens, zeggen ze dan. Het spoor loopt dan al snel dood. Je hebt niets aan die verklaringen”. Bron: Interview.

Afdoeningen

Bij de ontmantelde kwekerijen verschilt de strafmaat per persoon en is onder andere afhankelijk van de duur van de periode waarin de kwekerij heeft gedraaid, de professionaliteit, het aantal planten en antecedenten. Daarnaast is de politie in grote mate afhankelijk van verklaringen van de in de kwekerijen aangetroffen verdachten. Ook bij de afdoeningen van geanalyseerde opsporingsonderzoeken⁴ spelen bovenstaande factoren een rol. Er zijn verschillende manieren waarop de ad hoc en geplande zaken worden afgedaan, met zowel strafrechtelijke als bestuurlijke en civielrechtelijke mogelijkheden. Zaken kunnen zich richten op de strafbaarstellingen in de Opiumwet, maar ook op de diefstal van stroom, het onrechtmatig gebruik van huurwoningen en uitkeringenfraude.

De geplande ontmantelingen, die in samenwerking met verschillende ketenpartners een combinatie van strafrechtelijke en bestuurlijke instrumenten bevatten, resulteren in concrete en relatief snelle afdoeningen. Deze afdoeningen, voor de verdachten die de woningen huren en/of de planten verzorgen, zijn fors te noemen. De bestraffen zijn in veel gevallen de meer kwetsbare ‘front men’. Uit hoofdstuk 5 bleek dat zij veelal een kwekerij in hun woning gaan verzorgen, omdat zij financiële problemen hebben. Veelal zitten er nog ‘aanstuurders’ boven hen, die buiten beeld blijven bij de ontmanteling. Door de forse boetes en schadeverhaling geraken de verzorgers nog dieper in de problemen, terwijl de exploitanten onbestraft blijven.

Bovendien verklaren respondenten dat met de ontmantelde kwekerijen slechts een topje van de ijsberg wordt aangepakt. De exploitanten van de kwekerijen calculeren dit in als een

bedrijfsrisico. Zij blijven zelf buiten schot en hebben een veelheid aan kwekerijen in verschillende woningen, veelal verspreid over meerdere regio's in Nederland.

8.2.2 Van handhaving naar opsporing

De keuze of er al dan niet wordt doorgerechercheerd, is in grote mate afhankelijk van de bij de politie beschikbare informatie en concrete aanknopingspunten naar bewijslast. Deze aanknopingspunten zijn veelal de meldingen van alerte burgers en/of organisaties. In dit verband wordt door respondenten ook de beperkte capaciteit van de infodesk van de politie aangehaald. De mogelijkheid om een rechercheonderzoek te starten naar een achterliggend netwerk wordt in grote mate bepaald door de (beperkte) beschikbare capaciteit bij de politie en het aanbod aan andere zaken met opsporingsprioriteit, zo stellen diverse respondenten. De 'korteklap'-zaken (zowel ad hoc als gepland) kunnen echter wel als input dienen voor vervolgonderzoek. Ook respondenten van het OM geven aan dat er in de waan van de dag wordt gekozen voor opsporingsonderzoeken met de meest concrete aanwijzingen en daarmee de grootste kans van slagen; *"Wat voor het grijpen ligt, wordt opgepakt."* De beschikbare capaciteit lijkt hierbij een voorname te spelen. Zo blijkt ook uit onderstaande brief van de Minister van Justitie uit 2009.

"Dat doet niet af aan het feit dat binnen geprioriteerde aandachtsgebieden het werkaanbod nog steeds groter kan zijn dan de beschikbare opsporingscapaciteit van de politie. Er wordt dan gekozen welke georganiseerde criminele netwerken als eerste aangepakt worden. Daarbij wordt onder andere bekeken in hoeverre er voldoende concrete aanknopingspunten zijn voor de opsporing. Als een groep die op grote schaal hennepteelt in een bepaald jaar niet geselecteerd wordt voor diepgaand onderzoek naar de organisatoren, betekent dat niet dat die groep ongemoeid wordt gelaten. Er zal op andere recherche niveaus worden opgetreden als er concrete aanwijzingen zijn van strafbare feiten. Als de politie bijvoorbeeld een thuis-kwekerij lokaliseert die is opgezet door een dergelijke groep, zal deze worden opgerold. Een aanpak op dat niveau raakt wel degelijk de achterliggende organisatie. Verder kunnen de organisatoren op een later moment alsnog worden onderzocht als daar capaciteit voor is vrijgekomen...." Bron: Kamerstukken (2009Z14514), Ministerie van Justitie, september 2009.

Volgens meerdere politiefunctionarissen is een ander knelpunt dat het personeel van de Basis Politie Zorg (BPZ) niet voldoende is toegerust om bij ad hoc ontdekking van een hennepkwekerij, de zaak op de juiste manier op te pakken. Bovendien bestaat er druk voor de BPZ om snel 'de klus te klaren' en door te gaan met andere werkzaamheden. Bij een van de zuidelijke politiekorpsen wordt hier via taakaccenthouders meer aandacht voor gevraagd. Er wordt intern voorlichting gegeven over de ontruiming van hennepkwekerijen en er zijn regionale vraagbaken binnen de politie indien medewerkers van de BPZ stuiten op onduidelijkheden.

Daarnaast leveren de verhoren van aangehouden Vietnamese verdachten weinig tot niets op. Er wordt veelal te weinig opsporingsindicatie gezien in de 'korteklap'-zaken. Wanneer verdachten weinig verklaren, houdt het meestal op. Om deze reden lopen er nauwelijks

onderzoeken naar aanleiding van de zichtbaar opererende ‘kleinere jongens’ binnen de hennepwereld, terwijl dit wel belangrijke zaken kunnen zijn, zo stelt een respondent.⁵ Opvallend is in dit licht ook, dat de rol van de Vietnamese vrouwen in de hennepcultuur onderbelicht blijft. We zagen eerder al dat vrouwen vaak als ‘getuige’ worden aangemerkt. Wellicht wordt hun rol onderschat.

8.2.3 Opsporingsonderzoek

In enkele gevallen wordt er een opsporingsonderzoek gestart naar aanleiding van een ad hoc of geplande ruiming, of een anonieme tip. De respondenten geven aan dat daarvoor bewijsmateriaal of concrete aanknopingspunten met een duidelijke opsporingsindicatie nodig zijn, anders komt een projectvoorstel niet door de weegploeg. Via bijvoorbeeld de verhurende makelaar worden dan meerdere woningen met (vermoedelijk) kwekerijen aan eenzelfde persoon of bedrijf gelinkt. In een andere zaak werden er bij een geplande ruiming van een kwekerij in het zuiden van het land twee minderjarige Vietnamezen aangetroffen. Het hennepteam van de politie schakelde vervolgens direct experts in op het gebied van mensenhandel. Hierop werd er een mensenhandelteam op de zaak gezet. De verklaringen van de minderjarige verdachten waren echter (bewust) zo summier dat het spoor richting de personen die hen in het pand hadden gezet, doodliep.

Met het starten van een opsporingsonderzoek wordt de focus deels verlegd van het niveau van de huurders c.q. verzorgers naar de exploitanten van de kwekerijen. Enkele onderzoeken, die doorgestart zijn na het aantreffen van een kwekerij en/of anonieme tip, komen niet verder van de grond. Het rechercheonderzoek bestaat dan uit het horen van de verdachten; verder kunnen geen aanknopingspunten meer worden gevonden, zoals in het bovenstaande voorbeeld met de minderjarige Vietnamese verdachten. In andere onderzoeken blijken de hoofdverdachten meerdere kwekerijen te exploiteren. In de bestudeerde dossiers bestaat het opsporingsonderzoek dan meestal uit een combinatie van traditioneel tactisch rechercheonderzoek en een financieel onderzoek (SFO, Strafrechtelijk Financieel Onderzoek).

Opvallend is dat de grote opsporingsonderzoeken primair gericht zijn op witwassen en secundair op overtreding van de Opiumwet. Deze insteek blijkt de meest concrete en effectieve aanknopingspunten te bieden.⁶ De belangrijkste doelstellingen zijn het in kaart brengen van wederrechtelijk verkregen vermogen en het ontnemen daarvan. De onderzoeken zijn er primair op gericht om bewijslast te vergaren voor wederrechtelijk verkregen vermogen (uit de hennepcultuur) en het witwassen hiervan. Het aantonen van de hennepcultuur is van secundair belang. Voordat verdachten worden aangehouden, wordt de achtergrond van deze personen en hun financiële situatie uitvoerig in kaart gebracht. Daarbij brengen de financieel rechercheurs informatie bijeen afkomstig van bijvoorbeeld Belastingdienst, UWV en banken (hypotheekverstrekkers), maar ook wordt informatie opgevraagd van bijvoorbeeld Kadaster en RDW. We beschrijven hieronder twee voorbeelden van dergelijke onderzoeken.

Het rechercheonderzoek bij zaak 4

Bij een van de onderzoeken komt er een anonieme tip binnen bij de politie waaruit blijkt dat enkele Aziatische personen lijken te beschikken over opvallend veel luxegoederen. Tevens spreekt de anonieme tipgever van een mogelijk in werking zijnde hennepkwekerij in een pand. Deze informatie wordt doorgezet naar de taakaccenthouder drugs die op zijn beurt het pand laat controleren. In plaats van de kwekerij direct te ruimen, stelt de projectvoorbereider van de divisie recherche (DR) samen met een persoon van bureau financiële recherche (BFR) voor om met een eerste verkenning een pre-weegdocument op te zetten. Vooraf wordt vastgesteld dat primair wordt ingezet op witwassen en secundair op de hennepcultuur.

Deze eerste verkenning bestaat uit het opvragen van gegevens van het Kadaster en van de Rijksdienst voor het wegverkeer. Hieruit blijkt dat de eigenaren van het pand nog twee andere woningen bezitten en drie auto's tot hun beschikking hebben. Na overleg met de Officier van Justitie worden er na de machtiging van de Rechter Commissaris (RC) nog diverse Bijzondere Opsporingsbevoegdheden gebruikt. Zo worden er gegevens opgevraagd van de Belastingdienst en van de banken waarbij de verdachten rekeningen hebben lopen en hypotheeklen hebben afgesloten. Uit al deze gegevens blijkt dat de verdachten een nagelstudio hebben en hieruit hun inkomen genereren. Dit inkomen blijkt echter minimaal te zijn waardoor er zeker 120.000 euro uit eigen middelen nodig is geweest om de aangekochte panden te financieren. Het vermoeden rijst dat dit bedrag is verkregen met de teelt en verkoop van hennep. Daarnaast blijkt dat verschillende familieleden contante geldbedragen op hun rekening storten voor ongeveer een totaalbedrag van 200.000 euro.

Om meer zicht te krijgen op de handel en wandel van de verdachten is, na wederom een machtiging van de RC, gebruikgemaakt van stelselmatige observatie in de vorm van het plaatsen van een peilbaken onder twee door verdachten gebruikte voertuigen, het plaatsen van een camera bij de nagelstudio en het volgen en observeren van beide verdachten door een Observatie Team van de politie. De politie ziet de verdachten bij verschillende growshops en bij de panden waar kwekerijen zijn gevestigd. Over de taps wordt versluierd gesproken over het verzorgen van planten en het halen van kweekbenodigdheden.

De combinatie van de financiële gegevens, de taps en observaties leidt tot een totaalbeeld van de organisatie van de twee hoofdverdachten. Voor de rechter kan het Openbaar Ministerie aannemelijk maken dat de verdachten meerdere jaren wiet hebben geteeld en dat zij de opbrengsten hebben geïnvesteerd in de aankoop van nieuwe panden en auto's. Daarnaast maakt het OM aannemelijk dat de twee verdachten het geld hebben proberen wit te wassen via hun eigen nagelstudio en door familieleden te gebruiken die geld op hun rekening storten onder de noemer van leningen. De twee verdachten krijgen respectievelijk twee en anderhalf jaar gevangenisstraf opgelegd en een ontneemingclaim van 760.000 euro. Bron: Politiedossier en interviews.

Voorbeeld: Financieel rechercheonderzoek

Dit rechercheonderzoek is primair gericht op hypotheekfraude, het vormen van een criminele organisatie en witwassen. Voor het ruimen van de aangetroffen hennepkwekerijen wordt samenwerking gezocht met het PAGH, dat contacten legt met de lokale hennepteams van de politie. De zaak begint te lopen wanneer er bij een brand in een woning een hennepkwekerij wordt aangetroffen. De bank

waar de hypotheek loopt, komt erachter dat er door Vietnamezen is gefraudeerd met de hypotheekaanvraag. Dit is voor de bank aanleiding voor verder onderzoek naar Vietnamezen in combinatie met potentiële hypotheekfraude. Uit dit onderzoek komen nog meer van dergelijk zaken aan het licht. De bank zet haar bevindingen door naar het Fraude Meldpunt (FMP) van het Openbaar Ministerie. Aangezien het hier horizontale fraude betreft⁷ pakt de Bovenregionale Recherche de zaak op. Er worden twee onderzoekslijnen uitgezet. De eerste lijn betreft een historisch onderzoek op basis van gegevens van het Kadaster, de Kamer van Koophandel, de Belastingdienst, diverse bankrekeningen van de verdachten en de administratie van met betrekking tot de verdachte hypotheek. Vanwege de complexiteit wordt er een persoon van de Sociale Inlichtingen- en Opsporingsdienst (SIOD)⁸ en een forensisch accountant aan het onderzoeksteam toegevoegd. Uit interviews blijkt het financiële aspect complex en tijdrovend te zijn. *“We konden dit natuurlijk ook zelf doen maar dat zou ons veel tijd hebben gekost die we nou konden investeren in andere aspecten van het onderzoek”*, zo stelt een respondent. Uit het historisch onderzoek blijkt dat deze Vietnamezen gebruikmaken van valse werkgeversverklaringen die afkomstig zijn van verschillende bedrijven. Deze bedrijven zijn veelal eenmanszaken die zijn opgericht om mee te frauderen. Er zijn geen legale activiteiten bij deze bedrijven waargenomen (Leipoldt, 2009). Met behulp van deze valse werkgeversverklaringen en loonstroken worden hypotheekafgesloten. In de met de hypotheek aangekochte woningen worden vervolgens hennepkwekerijen geëxploiteerd. De gelden uit de bouwdepots die zijn beschreven in de geldleningsaktes van de hypotheek worden vaak gebruikt voor de bouw van de hennepkwekerij. De opbrengsten uit de hennephandel zijn gebruikt om de kosten voor de hypothecaire lening te kunnen voldoen. Tot dat er een brand ontstond, was er dus geen reden voor argwaan omdat de kosten van de hypotheek gewoon betaald werden.

De tweede lijn van het onderzoek betreft het nagaan of er nog actualiteit is: zijn er nog nieuwe zaken en waar zijn de verdachten nu mee bezig. Hiervoor worden meer traditionele onderzoeksmiddelen ingezet zoals het plaatsen van peilbakens, stelselmatige observatie en het tappen van telefoonverkeer. Op deze wijze zijn de onderlinge contacten tussen de personen blootgelegd en is bepaald welke rollen de personen in de organisatie innemen. Bron: Interviews met rechteerteam en Officier van Justitie.

Een voordeel van het financiële onderzoek naar verdachten, is dat in een relatief kort tijdbestek aanzienlijke resultaten behaald kunnen worden in termen van ontneming en straffen voor witwassen. Traditionele opsporingsmiddelen, zoals observatie en tap, kosten veel tijd en mankracht. De inzet van traditionele en bijzondere opsporingsmiddelen gebeurt meestal ter ondersteuning van de bewijslast tegen de reeds aangemerkte verdachten en bestaat bijvoorbeeld uit tappen, observatie, het plaatsen van peilbakens en het opvragen van persoonsgegevens bij banken, Belastingdienst, UWV en gegevens over autoverhuur. Veelal wordt binnen een beperkt tijdbestek gewerkt, waarbij meer uitgebreid tactisch onderzoek op andere in beeld gekomen verdachten niet haalbaar is.

In kaart brengen van criminele netwerken

De respondenten van de recherche geven aan dat gedurende het rechercheonderzoek andere, mogelijk belangrijke verdachten in beeld kwamen, maar dat omwille van tijd en capaciteit afgebakend werd tot de aangewezen verdachten.⁹ Het eventueel bredere crimineel netwerk komt hierdoor slechts summier in beeld. In enkele gevallen betrof het ook onderzoeklij-

nen richting de afnemers en potentiële investeerders dan wel zakelijke partners, waarop om deze redenen niet doorgerechercheerd kon worden, terwijl er in sommige gevallen wel duidelijk is geworden waar, hoeveel en op welk tijdstip is geleverd. Doordat de focus ligt op het witwassen door de henneptelers, blijven de afnemers buiten beeld. Dwarsverbanden met bovenregionale en Europese netwerken worden hierdoor vanuit Nederland nauwelijks zichtbaar.

Uit de onderzoeksbevindingen is echter gebleken, dat er wel dwarsverbanden zijn. De hennepteelt waarbij de Vietnamese plegers betrokken zijn, heeft in veel gevallen een bovenregionaal karakter (blijkens bijvoorbeeld de spreiding van de kwekerijen) en in diverse voorbeelden internationale kenmerken. In minstens twee gevallen (met betrekking tot vier zaken) was sprake van elkaar overlappende, criminele netwerken, waarvan de structuur door de regionale aard van de opsporingsonderzoeken niet nader in beeld gebracht kon worden. Een verdachte die in een van de opsporingsonderzoeken als ‘randfiguur’ naar voren kwam, bleek uit bovenregionale c.q. landelijke analyse juist een prominente verdachte te zijn. Een andere, ‘perifere’ verdachte in een van de onderzoeken, bleek later hoofdverdachte in een Duits opsporingsonderzoek.

Twee politieregio’s, die beiden een deel van een Vietnamees crimineel netwerk in vooronderzoek in kaart brachten, zagen vermoedelijke overkoepelende relaties tussen hun afzonderlijke groeperingen. Er is getracht om via een projectvoorstel een bovenregionaal onderzoek naar deze achterliggende structuren te starten. Vanwege de eerder genoemde bezwaren van de beperkte vooraf aangeleverde (aanknopingspunten tot) bewijslast, is dit voorstel niet door de stuurgroep gehonoreerd. Er is geen landelijk overzicht waarin informatie over de verdachten veredeld wordt en waarin deze mogelijke structuren inzichtelijk worden gemaakt. Hierdoor blijven de achterliggende, hogere organisatiestructuren onbekend, wat in dit onderzoek een kennislacune illustreert, maar ook gevolgen heeft voor de politieke informatiepositie en de structurele aanpak van georganiseerde criminele groeperingen. Overigens benadrukken we dat dergelijke knelpunten in het algemeen spelen; niet alleen bij het Vietnamese fenomeen.

Growshops

De growshops gelden als een belangrijke faciliteerder van de georganiseerde hennepteelt en ook in de Vietnamese casuïstiek blijkt hun betrokkenheid. Zij zijn betrokken bij zowel het leveren van kweekmateriaal als bij de afzet van de oogsten, ofwel als directe afnemer, ofwel als tussenpersoon naar afnemers.¹⁰ Bovendien blijken de Nederlandse growshops belangrijke spelers in de internationale context van de Vietnamese hennepteelt, zo bleek uit het vorige hoofdstuk.

Opvallend genoeg zijn de growshops tot op heden, met uitzondering van één van de door ons bestudeerde opsporingsonderzoeken, relatief onderbelicht gebleven in rechercheonderzoeken. In de meeste processen-verbaal over ontruiming van hennepkwekerijen in en rond Amsterdam wordt aan de relatie tussen de kweekmaterialen en growshops geen aandacht geschonken (Projectgroep Emergo, 2011). Een van onze researcherespondenten verklaarde dat de growshop die in een zaak in beeld kwam, in nagenoeg alle hennepgere-

lateerde opsporingsonderzoeken in de regio naar voren komt. Toch is deze growshop zelf geen onderwerp geworden van rechercheonderzoek.

Afdoeningen

De onderzoeken waarbij op een aantal subjecten is doorgerechercheerd, zijn succesvol te noemen als gekeken wordt naar de resultaten die gehaald worden met betrekking tot de vooraf vastgestelde verdachten. De hoogste gevangenisstraf die wordt uitgesproken, betreft 36 maanden waarvan twaalf voorwaardelijk. Het betreft hier de hoofdverdachte van een zaak die in het verleden ook al in aanraking met de politie is gekomen in verband met het beheren van hennepkwekerijen. Deze Vietnamees werd schuldig bevonden aan het leidinggeven aan een criminele organisatie, het telen van hennep en het meermalen witwassen van crimineel geld. Naar aanleiding van het financiële onderzoek werd er ook beslag gelegd op drie voertuigen en een geldbedrag van meer dan 150.000 euro. Hoofdverdachte 2, 3 en 4 kregen respectievelijk 26 maanden gevangenisstraf, waarvan acht voorwaardelijk, zes maanden voorwaardelijke gevangenisstraf met een proeftijd van twee jaar plus een werkstraf van 240 uur en vijf maanden voorwaardelijke gevangenisstraf plus 200 uur. In een andere zaak komen twee verdachten voor de rechter die ongeveer drie jaar lang hennep hebben gekweekt en grote geldbedragen hebben witgewassen via een bedrijf en gefingeerde leningen van familieleden. De mannelijke hoofdverdachte krijgt 24 maanden gevangenisstraf opgelegd, waarvan acht maanden voorwaardelijk. De vrouwelijke hoofdverdachte krijgt achttien maanden gevangenisstraf opgelegd, waarvan acht maanden voorwaardelijk. Daarnaast wordt van ieder 380.000 euro (dus in totaal 760.000 euro) ontnomen. Ook bij andere onderzoeken wordt er geld ontnomen en/of gevangenisstraffen geëist.

8.2.4 Het Vietnamese aspect in de aanpak

Er wordt in de onderzoeken relatief weinig gedaan met de Vietnamese achtergrond van de verdachten. Dit geven de respondenten desgevraagd zelf aan. De zaken en verdachten worden benaderd zoals alle hennepzaken. Wel wordt de opkomst van de Vietnamese hennepkwekers in de verschillende regio's opmerkelijk genoemd en horen we overal 'ad hoc' voorbeelden dat toevallig net in een kwekerij weer Vietnamezen zijn aangetroffen.

Manieren waarop wel anders wordt omgegaan met de Vietnamese verdachten, zijn de inzet van tolken, de inschakeling van de Vreemdelingenpolitie wanneer een verdachte geen geldige verblijfsdocumenten heeft en de inschakeling van een mensenhandelteam bij vermoedens van uitbuiting. Dit laatste komt niet veel voor bij de hennepzaken. Er wordt gebruikgemaakt van Vietnamese tolken in die zaken waar de verdachten daarom verzoeken of wanneer zij onvoldoende Nederlands spreken. Volgens de respondenten zijn Vietnamese tolken schaars. Door enkele respondenten wordt erop gewezen dat de verdachten wel verklaren, wanneer zij de bewijslast tegen hen als sterk percipiëren. Dit geldt meestal niet voor de verdachten die worden aangetroffen in de kwekerijen, die verklaren niet geweten te hebben dat het kweken strafbaar was, dat zij dit voor iemand anders doen of dat zij er niets vanaf weten.

“Ik vraag me af of dat bij deze mensen een doeltreffende manier is van waarheidvinding. Vraag me af of je daar niet een Vietnamese rechercheur op zou moeten zetten, bij een traditionele groep.” Bron: Interview met een rechercheur.

Een respondent van de recherche geeft aan dat hun kennispositie omtrent Vietnamese cultuur hen mogelijk belemmert om de criminele organisatie voldoende te doorgronden:

“Opvallend hoe weinig je uiteindelijk weet over de organisatie en over het geld. We hebben zoveel jaren onderzoek gedaan, maar we weten er nog steeds weinig van. Misschien kijken we er met verkeerde (westerse) ogen naar. Hypotheekfraude hebben we zo door, “dat snappen we”. Maar hoe deze organisaties werken, is moeilijk voor ons te doorgronden.”

Verschillende respondenten benadrukken het belang van het investeren in kennis over en toegang tot de Vietnamese gemeenschap door bijvoorbeeld de wijkagent, maar ook op het niveau van inlichtingen, waarbij aangehaald wordt dat de CIE weinig bronnen heeft in de Vietnamese gemeenschap. De Tsjechische respondenten noemen de aanbeveling om politiemensen van Vietnamese afkomst in te zetten, omdat die sneller toegang vinden tot de Vietnamese gemeenschap. Hoewel het aandeel dat de Vietnamezen in Nederland in de hennepcultuur voor hun rekening nemen, niet te vergelijken is met de situatie in Tsjechië of bijvoorbeeld Engeland, wordt dit ook door de Nederlandse rechercheurs van belang geacht:

“Ik denk dat de politie vertrouwen van de gemeenschap probeert te winnen en informanten binnen de gemeenschap zoekt. Helaas is dit erg moeilijk net zoals bij Chinezen. Het rekruteren van betrouwbare informanten is erg moeilijk. Ook omdat in sommige landen de gemeenschap niet erg groot is heb je geen of nauwelijks Vietnamees sprekende politiemannen en dat is vaak belangrijk, ook undercover operaties opzetten is bijna onmogelijk.”

Europol bundelt de informatie die de lidstaten aandragen om hiermee tot een overkoepelend beeld te kunnen komen over de Vietnamese criminele groeperingen in de hennepcultuur en andere vormen van criminaliteit. De kennispositie van Europol betreffende de Vietnamese hennepcultuur in Nederland is gebrekkig. Een van de redenen dat de rol van Nederland in internationale context tot op heden onduidelijk is, is volgens de respondenten dat in Nederland de opsporing verzuimd is ingericht naar criminaliteitsvorm (bijvoorbeeld aanpak gericht op mensenhandel, hennepcultuur, fraude), terwijl in veel andere landen speciale eenheden zijn gericht op bepaalde criminele groeperingen ('Asian organised crime groups', 'Vietnamese organised crime groups', 'West African organised crime groups', et cetera). *“Daardoor is de informatiepositie wat betreft bepaalde criminele groeperingen erg slecht”,* aldus een van onze respondenten.

“De Zweden en de Belgen weten van alles te vertellen over de Vietnamezen. Vanuit Nederland gaan er steeds vanuit acht verschillende opsporingsgebieden mensen op werkbezoeken naar het buitenland en is er weinig overzicht.”

8.3 Het opwerpen van drempels

In Nederland ligt de nadruk in de aanpak van georganiseerde criminaliteit met name op het verstoren van de criminele activiteiten, om zo de aantrekkelijkheid ervan te verminderen. Hoewel erkend wordt dat dit verplaatsingseffecten met zich meebrengt, wordt het tegenwoordig onrealistisch geacht om georganiseerde criminaliteit op te lossen. Sterker nog, een groot deel van de georganiseerde criminaliteit in Nederland is onzichtbaar voor de autoriteiten en is verweven met legale sectoren. Daarnaast kent criminele samenwerking verschillende verschijningsvormen en een aanpak zal per vorm verschillen.

Om georganiseerde criminaliteit te kunnen verstoren, wordt tegenwoordig veelal gekeken naar het bedrijfsproces erachter. Door inzichtelijk te maken wat de uitvoering van de criminaliteit vraagt aan hulpmiddelen, expertise en organisatie, wordt tevens inzichtelijk gemaakt hoe dit logistieke proces het best kan worden verstoord. Deze kennis kan operationeel worden gebruikt in het opsporingsonderzoek, maar ook strategisch, met het oog op bestuurlijke en beleidsmatige maatregelen door andere instanties (Spapens, 2011a). Het barrièremodel, dat aansluit bij de logistieke benadering van georganiseerde criminaliteit, is ontwikkeld om in beeld te brengen welke drempels door instanties kunnen worden opgeworpen in het proces van georganiseerde criminaliteit, zo ook bij hennepteelt (zie bijlage 4 voor een schematische weergave).¹¹ Een absolute voorwaarde voor de toepassing van het barrièremodel in de aanpak van de hennepteelt, is een goede informatiepositie betreffende de verschillende onderdelen. In het geval van de Vietnamese henneptelers, is deze kennispositie niet afdoende voor een aanpak op alle onderdelen. Het model biedt echter de mogelijkheid om de huidige kennispositie aan af te meten en vervolgstappen te structureren.

De barrières richten zich op de verschillende fasen van de hennepteelt.¹² Doel is om dit proces te verstoren en het de betrokkenen bij de georganiseerde hennepteelt zo lastig mogelijk te maken (ontmoedigen). De barrières kunnen dan worden gericht op:

1. het verwerven van de kweekpanden;
2. het verwerven van materiaal en kweekbenodigdheden;
3. het kweekproces;
4. de verkoop (afzet en distributie);
5. de opbrengsten (witwassen c.q. verplaatsen crimineel vermogen);
6. de benodigde arbeid bij de verschillende fasen (bij het inrichten van de kwekerijen en het verzorgen van de planten; knippen oogst; verpakken; afvoeren oogst en afval).

De barrières kunnen zowel gelden voor de verzorgers en beheerders van eigen kwekerijen, maar ook voor de exploitanten van meerdere kwekerijen en andere personen binnen de organisatie. We zagen dat in het geval van de Vietnamese hennepteelt legale faciliteerders met name betrokken zijn bij het verwerven van de (huur)woningen (inclusief het verstrekken van hypotheek) en bij het verstrekken van kweekmaterialen (growshops).

Er kunnen verscheidene partners uit de keten bij de barrières betrokken worden (politie, OM, bestuur, gemeente, Belastingdienst, UWV, SIOD et cetera) die meehelpen met het opwerpen van ruimtelijke (woningen), financiële (witwassen, ontneming), economische en

juridische drempels (vervolgingsbeleid). Nogmaals benadrukken we dat een goede informatiepositie en -uitwisseling tussen deze partners cruciaal zijn.

Barrière op woningen: Project Doorzon

Politie, woningcorporaties en bedrijven werken samen om onrechtmatig gebruik van woningen in Amsterdam aan te pakken. In 2010 zijn 100 huurcontracten opgezegd omdat in een woning niet gewoond werd. Binnen Project Doorzon wordt sinds 2008 het crimineel gebruik van huurwoningen aangepakt. Daartoe worden de databases van verschillende partners gekoppeld. Men is alert op mogelijke gevallen van hennepsteelt, prostitutie en mensenhandel. Bij illegale praktijken worden bewoners strafrechtelijk, bestuurlijk en civielrechtelijk aangepakt. Overtreders komen voor de rechter, worden gedwongen de woning te verlaten en draaien op voor de schade aan de woning naar aanleiding van het onrechtmatige gebruik. Een voorbeeld is een ontmantelde hennepkwekerij in een woning, waar de huurder zelf niet verbleef. De overtreder moest onder andere herstelkosten voor de woning betalen van 20.000 euro. Project Doorzon wordt met drie jaar verlengd en er komen nieuwe partijen bij. Bron: Peijs, Metro, 10 feb 2012, p 11.

Een logistieke benadering zoals het barrièremodel biedt, zoals gezegd, aanknopingspunten voor zowel de politie als voor een bestuurlijke/civielrechtelijke aanpak. Siesling et al. (2011) noemen een aantal mogelijke pragmatische maatregelen tegen hennepkwekers in woningen, zoals uitzetting op basis van onrechtmatig gebruik van de woning, zowel in huursituaties als in het geval van particulier woningbezit, maar ook het opwerpen van barrières in het verkrijgen van een hypotheek of bij het afsluiten van een verzekering, en het ontnemen van de opbrengsten van hennepsteelt, waaronder aangeschafte (luxe)goederen. De personen die betrokken zijn bij de organisatie van de hennepsteelt en daarmee grote sommen geld verdienen, worden harder getroffen door financiële (ontnemings)maatregelen te nemen (Siesling et al., 2011), zoals in de door ons bestudeerde financiële opsporingsonderzoeken tot doel gesteld werd. Enkele interviewrespondenten benadrukken dat er met de bestuurlijke aanpak naast de strafrechtelijke veel gewonnen kan worden.

“Bij de ruiming wordt er bestuurlijk flink ingezet: De woningbouw gaat mee om te kijken of er iets vernield is, de gemeente gaat mee om te kijken of er onrechtmatig uitkeringen worden ontvangen, de belastingdienst mee om te zien of er nog iets te halen valt. Dat wordt dan allemaal op de verdachte verhaald. Op die manier is er voor de hennepsteelers veel te verliezen. Allemaal bijkomende kosten en risico's.” Bron: Interview.

Gelegenheidsfactoren

Naast de concrete bedrijfsprocessen waar een verstoringaanpak zich op zou kunnen richten, zijn ook achterliggende (internationale) gelegenheidsstructuren van belang. De internationale opkomst en ontwikkeling van criminele groeperingen, waaronder de Vietnamese, hangen mede samen met de aanwezigheid van achterliggende gelegenheidsfactoren. Een van deze factoren is de gepercipieerde lage pakkans en lage straffen. Het Programma Aanpak Georganiseerde Hennepsteelt (PAGH) heeft zich er sterk voor ingezet om het normaliseringsproces omtrent hennepsteelt te doorbreken (zie hoofdstuk 1). Ook volgens de

Royal Canadian Mounted Police (RCMP) (Bucher, 9 juni 2011) is de grootste uitdaging dat cannabis niet als problematisch gezien wordt. “*Het is maar cannabis*”, is de heersende overtuiging. In de praktijk wordt echter erkend dat met de opbrengsten van de hennepcultuur andere vormen van misdaad worden gefinancierd en het legitieme financiële systeem ondermijnd door het op grote schaal witwassen van de opbrengsten en bijvoorbeeld het gebruiken van valse werkgeversverklaringen voor het verkrijgen van hypotheekleningen. Toch wordt de politieke aanpak tot op heden als grotendeels reactief gekenschetst en krijgt diepgaand onderzoek naar (Vietnamese) organisatoren van de hennepcultuur geen prioriteit. Respondenten geven aan dat met de ontruimde kwekerijen slechts een topje van de ijsberg wordt aangepakt en dit voor de georganiseerde hennepcultuur een ingecalculeerd bedrijfsrisico is. Daarnaast is de marktvraag naar cannabis een van de invloedsfactoren in de ontwikkeling van Vietnamese criminele groeperingen in een illegale activiteit zoals de hennepcultuur.

“The current trend of the involvement of Vietnamese structures into cannabis indoor cultivation and methamphetamine manufacturing and distribution will continue as long as there will be a sufficient demand. In this context, we cannot exclude also the involvement of Vietnamese into the manufacturing and distribution of other mainly synthetic drugs if a sufficient demand for them appears.” Bron: Tsjebische respondent.

Verscheidende respondenten halen in dit verband aan dat de Nederlandse wetgeving en gedoogbeleid de vraag naar cannabis, waarop de criminele groeperingen acteren, in stand houden.¹³ Voor het Amsterdamse wallengebied alleen al wordt geschat dat er rond de 400 professionele kwekerijen nodig zijn om aan de jaarlijkse wietvraag van de coffeeshops te kunnen voldoen (Projectgroep Emergo, 2011).

Naast de (gepercipieerde) lage straffen, lage (gepercipieerde) risico's van ontdekking en de aanwezige vraag, noemen we als gelegenheidsfactor de aanwezigheid van een geïntegreerde en tevens voor buitenstaanders ontoegankelijke Vietnamese gemeenschap in Nederland. Een aanpak gericht op ontmoediging, verstoring en beheersing van de Vietnamese hennepcultuur zou zich tevens moeten richten op dergelijke gelegenheidsfactoren, die worden gezien in internationale context.

8.4 Resumé

De politieke aanpak is voornamelijk reactief. De Vietnamese hennepzaken komen aan het licht door (anonieme) meldingen van burgers, energiemaatschappijen, makelaars of verhuurders. Meestal wordt een 'korteklap'aanpak gevolgd, waarbij ontdekte kwekerijen ad hoc of gepland ontmanteld worden. Bij de geplande ontmanteling zijn tal van ketenpartners betrokken. De zaak kan strafrechtelijk, maar ook bestuurlijk of civielrechtelijk worden afgedaan, wat kan resulteren in hoge boetes. De verhoren van de aangetroffen Vietnamese verdachten leveren meestal weinig verdere aanknopingspunten op. De verdachten die de hennepcultuur organiseren, blijven buiten beeld. Alleen de meer kwetsbare personen in de onderste regionen van de criminele groeperingen worden getroffen.

In enkele gevallen, wanneer er concrete opsporingsindicatie is, wordt een opsporingsonderzoek gestart. De focus wordt dan deels verlegd naar de exploitanten van de kwekerijen.

De grote opsporingsonderzoeken blijken primair gericht op de wederrechtelijk verkregen opbrengsten en het witwassen daarvan; secundair op overtreding van de Opiumwet. Financieel rechercheren biedt de meest concrete aanknopingspunten en ontneming van de criminele opbrengsten wordt gezien als effectief. Omwille van beperkingen in tijd en researchcapaciteit worden de onderzoeken afgebakend tot een aantal meest in het oog springende verdachten. De straffen voor deze verdachten zijn aanzienlijk. Traditionele opsporingsmiddelen worden ingezet ter ondersteuning van de bewijslast bij de reeds aangemerkte verdachten. Hierdoor komt het bredere en mogelijk overkoepelende criminele netwerk bijna niet in beeld. Dit wordt door de recherche als een manco ervaren. Ook blijven de growshops, die een belangrijke faciliterende rol spelen, in de meeste opsporingsonderzoeken buiten beeld.

Behalve het inschakelen van een tolk wordt door de politie weinig aandacht besteed aan de Vietnamese etniciteit en culturele achtergronden van de verdachten. De opsporingsdiensten ervaren een gebrek aan kennis over de cultuur en de Vietnamese gemeenschap als een knelpunt. Bovendien ontbreekt het internationale overzicht en de rol van Nederland daarin. Bij het verder in kaart brengen en verstoren van de Vietnamese hennepcultuur kan het barrièremodel een handvat bieden. Daarbij moet tevens aandacht zijn voor meer structurele gelegenheidsfactoren.

Eindnoten

1. Eventuele verdachten worden direct aangehouden en voorgeleid.
2. Voor een meer uitgebreid overzicht van het verloop, de betrokken instanties en de taken die zij uitvoeren, verwijzen we naar Boersma en Nouwens (2010).
3. Proeftuinen zijn leeromgevingen waarin OM en politie opsporen met innovatieve opsporingsmethoden, maar ook andere partners als bestuur, providers en energiebedrijven betrekken bij het bestrijden van een criminaliteitsprobleem.
4. In enkele zaken is er nog geen straf uitgesproken of is de strafmaat onbekend omdat hier niets over in de politiedossiers staat.
5. Volgens deze respondent wordt ook het ontmantelen van een hennepkwekerij zwaar onderschat qua complexiteit en vergt het recherche-ervaring, waarover leden van de BPZ meestal niet beschikken.
6. Een financieel onderzoek kan worden ingesteld in geval van verdenking van een misdrijf, waarvoor een geldboete van de vijfde categorie kan worden opgelegd en waardoor op geld waardeerbaar voordeel van enig belang kan zijn verkregen, zo stelt artikel 126 strafvordering.
7. Onder horizontale fraude wordt fraude binnen het financieel-economisch verkeer tussen burgers, bedrijfsleven en financiële instellingen verstaan. In tegenstelling tot verticale fraude waarbij burgers in het financiële verkeer frauderen met als slachtoffer de overheid (Leipoldt, 2009, p.6.).
8. Deze dienst bestrijdt fraude op het terrein van werk en inkomen.
9. Door Korf (2010) herkend als toepassing van het principe 'nice to know - need to know'.
10. Zij kunnen ook betrokken zijn bij het inrichten van de kweeklocatie (Spapens et al., 2007).
11. Het barrièremodel is oorspronkelijk ontwikkeld door de Sociale Inlichtingen en Opsporingsdienst (SIOD) voor de bestrijding van georganiseerde illegale arbeid (Spapens, 2011a; 2011b).

12. Het verwerven van locaties, het inrichten van locaties, het aanschaffen van kweekbenodigdheden, het kweken zelf, oogsten, de afzet en het 'gebruiken' van de opbrengsten.
13. Daarbij gaan we niet verder in op het debat rond volledige legalisering dan wel volledige strafbaarstelling van hennep teelt en -verkoop.

9 Conclusie

In dit laatste hoofdstuk brengen we de lijnen uit de vorige hoofdstukken bij elkaar. Op basis van de onderzoekbevindingen geven we antwoord op de onderzoeksvragen uit hoofdstuk 1. Als eerste worden kort de gebruikte databronnen genoemd alsmede de (onderzoeksmatige) beperkingen. In de vier paragrafen daarna bespreken we achtereenvolgens de conclusies betreffende de achtergronden en kenmerken van de Vietnamese gemeenschap in Nederland (9.2); de kenmerken van de Vietnamese verdachten en de criminele groeperingen in de hennepcultuur (9.3); de kenmerken van de criminele activiteiten (9.4); en tot slot de aanpak van de criminaliteit (9.5). In het licht van de besproken bevindingen doen we tevens enkele suggesties voor de (politiële) aanpak.

9.1 Databronnen en beperkingen

Voor dit onderzoek zijn verschillende bronnen en methoden gebruikt, te weten literatuurstudie, interviews en analyse van politiegegevens. Wat betreft de bestudeerde literatuur, valt op dat met name in Nederland weinig bronnen voorhanden zijn die zicht bieden op de migratieachtergronden en de huidige Vietnamese gemeenschap in Nederland. Dit geldt in meer of mindere mate ook voor de buitenlandse literatuur. Door het beperkte aantal bronnen en het verschil in focus van de internationale bronnen, is het moeilijk om de kenmerken en achtergronden van de Vietnamese populaties in verschillende landen eenduidig te beschrijven. Voor de volledigheid wordt hier benadrukt dat de buitenlandse bevindingen niet zonder meer gegeneraliseerd kunnen worden naar de Nederlandse situatie.

Naast het bestuderen van de literatuur en de interviews met respondenten in binnen- en buitenland, zijn drie soorten gegevens gebruikt om een beeld te krijgen van de Vietnamese hennepcultuur in Nederland. Op basis van algemene verdachtegegevens van het CBS is een beeld geschetst van de totale Vietnamese verdachtenpopulatie in Nederland. Op een niveau 'dieper' hebben we landelijke politieregistraties gebruikt om een beeld te schetsen van alle Vietnamese verdachten van 'vervaardigen softdrugs'. Om zicht te krijgen op de criminele groeperingen achter de kwekerijen, zijn op de derde plaats negen afgesloten politieonderzoeken bestudeerd.

De belangrijkste beperking bij de landelijke politieregistraties over de Vietnamese hennepverdachten, is dat de politie met name verdachten registreert die worden aangetroffen in

ontdekte hennepkwekerijen. Een groot deel van de kwekerijen blijft buiten beeld van de politie en bovendien zijn hierdoor de verdachten die meer op de achtergrond opereren, minder zichtbaar in de registraties. Een andere beperking is dat er slechts vijf jaar terug gekeken kan worden wat betreft de antecedenten van verdachten.

Daarnaast gelden verschillende beperkingen bij de bevindingen uit het dossieronderzoek. Ten eerste zijn er in Nederland weinig afgesloten rechercheonderzoeken naar Vietnamese hennepcultuur beschikbaar. Een tweede beperking ligt in de opzet van de rechercheonderzoeken zelf. De opsporingsonderzoeken worden afgebakend tot een aantal 'voor de hand liggende' verdachten. Hierdoor kunnen we slechts een beeld vormen van een deel van het totale criminele netwerk. Van de uiteindelijk beschikbaar gestelde dossiers, bleek één dossier te gaan om een 'korte klapzaak', waarbij buiten de direct aangetroffen verdachten in de kwekerij niet verder gerechercheerd is naar andere verdachten. De overige dossiers boden een beter beeld van de verschillende verdachten achter meerdere kwekerijen, die aan dezelfde groepering gelinkt konden worden. Ten overvloede benadrukken we dat dit onderzoek een exploratief en kwalitatief karakter heeft. Het biedt inzicht in verschillende kenmerken van de Vietnamese hennepcultuur, maar laat ook zien dat er nog veel kennislacunes zijn.

9.2 Achtergronden en kenmerken Vietnamese migrantengemeenschap

In deze paragraaf bespreken we de conclusies ten aanzien van de Vietnamese migratieachtergronden, de algemene kenmerken van de Vietnamese gemeenschap in Nederland en de wijze waarop de Vietnamezen in Europa en Nederland in de hennepcultuur betrokken zijn (onderzoeksvragen uit cluster 1).

Vietnamese migranten

Er is tot op heden weinig onderzoek gedaan naar Vietnamese migranten in Nederland. Op basis van de literatuur zijn verschillende stromen Vietnamese migranten naar Europa te onderscheiden, die hier op zoek gingen naar een beter bestaan. De belangrijkste golven hangen samen met het einde van de Franse koloniale periode in Indo-China in 1957, het terugtrekken van de Amerikaanse oorlogstroepen uit Vietnam in 1975 en de economische neergang in Vietnam gedurende de jaren tachtig. Er zijn grote Vietnamese gemeenschappen ontstaan in zowel in Europa (Frankrijk, Tsjechië, Duitsland en meer recent Engeland) als in de VS en Canada.

In Nederland vestigen zich na 1990 Vietnamese asielzoekers vanuit het Oostblok en is er een stroom Vietnamese vrouwen die zich voegt bij reeds in Nederland gevestigde Vietnamese mannen. Met name vanaf 2000 komen steeds meer Vietnamese jongeren naar Nederland om te studeren. In 2011 wonen volgens de officiële cijfers iets minder dan 20.000 Vietnamezen in Nederland. Ten opzichte van de totale bevolking is het aantal Vietnamezen in Nederland lager dan in Tsjechië, maar vergelijkbaar met het aantal in Duitsland en het Verenigd Koninkrijk. De meeste Vietnamezen wonen in Noord-Holland, gevolgd door Noord-Brabant. De Vietnamezen worden over het algemeen gezien als succesvol geïntegreerde bevolkingsgroep. Vergeleken met andere migrantenpopulaties doen zij het goed op het gebied van arbeid en inkomen. Zij worden getypeerd als hardwerkende mensen die niet opvallen. De Vietnamese gemeenschap in Nederland is te kenmerken als

bijzonder hecht. Het sociale netwerk strekt zich uit over de internationale Vietnamese diasporagemeenschap.

Vietnamese hennepsteelt in Europa

Meer recentelijk groeit de stroom illegale Vietnamese migranten richting Europa. Het Verenigd Koninkrijk is een populaire bestemming. Met name bij de illegale groep Vietnamezen wordt een relatie vastgesteld tot de hennepsteelt. Mede om de soms enorme schuld bij de faciliteerders van de illegale migratie (veelal Vietnamese mensensmokkelnetwerken) te kunnen afbetalen, gaan zij in Europa werken in bijvoorbeeld nagelstudio's, restaurants, hennepkwekerijen en – in mindere mate – in de prostitutie. De hennepsteelt zou het meest lucratief zijn. Of daarbij sprake is van uitbuiting, is niet geheel duidelijk. Sommigen stellen dat de hennepsteelt vanwege de hoge verdiensten op zichzelf een pullfactor is voor Vietnamese migranten.

Volgens de buitenlandse bevindingen is het aandeel dat de Vietnamezen in Canada, Engeland en Tsjechië in de hennepsteelt hebben groot; die ontwikkeling is vooral de laatste vijf tot tien jaren te zien. Hoewel de toetreding van de Vietnamezen op de Engelse hennepmarkt van recente datering is, wordt door de autoriteiten geschat dat zij inmiddels driekwart van die markt in handen hebben. Zowel situationele als culturele factoren lijken een rol te spelen bij de uitbreiding en ontwikkeling van Vietnamese criminele groeperingen actief in de hennepsteelt. Enerzijds zijn lokale kansen en mogelijkheden (gelegenheidsstructuren) dan wel bedreigingen (bijvoorbeeld toegenomen opsporingsaandacht) van invloed. Anderzijds zouden (familie)relaties in de internationale Vietnamese gemeenschap een faciliterende rol spelen. Tot slot wordt de vermenging van legale en illegale handel als kenmerkend beschouwd voor de Vietnamese gemeenschap. De Vietnamezen worden beschreven als flexibele handelaren die inspringen op winstgevende mogelijkheden. Dit zou mede kunnen verklaren dat zij zich bekwamen in de lucratieve hennepsteelt.

Vietnamese verdachten van criminaliteit en hennepsteelt

Uit de algemene criminaliteitsgegevens (CBS) over de Vietnamezen in Nederland blijkt dat zij vaker dan autochtone Nederlanders als verdachte van een delict worden geregistreerd (met name vermogensmisdrijven en drugsmisdrijven, in mindere mate gewelds- en verkeersmisdrijven). Er zijn ten opzichte van de autochtone bevolking meer Vietnamese vrouwen als verdachte geregistreerd. Met drugsdelicten lijkt vooral de eerste generatie Vietnamezen zich bezig te houden; de tweede generatie daarentegen wordt vaker verdacht van vernieling en openbare ordedelicten. Vietnamese hennepsteeltverdachten in de politie-registraties zijn gemiddeld 39 jaar. Het aandeel Vietnamese vrouwen (25%) is groter dan in bestaand onderzoek naar thuistelers in het algemeen (15%). De Vietnamese verdachten van 'vervaardigen softdrugs' plegen buiten de drugsdelicten weinig andere strafbare feiten, hetgeen ook in andere (internationale) onderzoeken wordt genoemd.

Welk aandeel de Vietnamezen in de totale hennepsteelt in Nederland innemen, is op basis van de beschikbare registraties niet vast te stellen. Wel weten we hoeveel Vietnamese personen er bij geruimde (dus ontdekte) kwekerijen zijn aangetroffen en vervolgens door de politie als verdachte zijn geregistreerd. Dit aantal lijkt, net als het aantal geregistreerde

kwekerijen dat daaraan verbonden is, bescheiden. Het laatste jaar (2011) lijkt het aantal Vietnamese verdachten van het vervaardigen van softdrugs te stijgen. Uit verschillende bronnen weten we dat het aantal aangetroffen en geruimde kwekerijen (in het algemeen) slechts een fractie is van het totaal aantal hennepkwekerijen in Nederland. Bovendien zijn er duidelijke indicaties dat er achter de hennepkwekerijen een breder crimineel netwerk schuilgaat, met internationale reikwijdte. Hierop heeft de politie weinig zicht. Opsporingsdeskundigen denken dat Vietnamese verdachten zich in de afgelopen jaren hebben kunnen verrijken door de hennepsteelt en nu doorgroeien naar het exploiteren van meerdere kwekerijen. Daarmee verdwijnen ze meer uit het directe beeld van de instanties, die zich met name richten op de ontmanteling van aangetroffen kwekerijen. De belangrijkste gelegenheidsfactoren die Nederland aantrekkelijk lijken te maken voor de hennepsteelt, zijn de grote vraag naar cannabis, de toegankelijkheid van growshops voor kweekmaterialen, de reactieve politieaanpak en lage opsporingsprioriteit, relatief lage straffen, de mogelijkheid om op te gaan in de gesloten Vietnamese gemeenschap en bestaande contacten met de internationale Vietnamese gemeenschap.

9.3 De Vietnamese criminele groeperingen in de hennepsteelt

In deze paragraaf bespreken we conclusies omtrent de kenmerken van de Vietnamese hennepgroeperingen in Nederland, op basis van de bevindingen uit de politiedossiers en de interviews. Achtereenvolgens wordt ingegaan op kenmerken van de verdachten uit de groeperingen, de samenstelling van de criminele groeperingen, de rollen daarbinnen en de samenwerking met andere personen dan wel groeperingen in binnen- en buitenland.

Verblijfstatus en antecedenten

In de Nederlandse politiedossiers zien we, in tegenstelling tot de buitenlandse bevindingen, weinig Vietnamese verdachten met illegale verblijfstatus. De meeste verdachten wonen al jarenlang in Nederland (eerste generatie). Zij hebben meestal antecedenten, met name op het gebied van hennepsteelt. Dit wijkt af van de in de landelijke politiesystemen geregistreerde Vietnamese verdachten, die veelal worden aangetroffen in de kwekerijen. Kortom: de verdachten die meer op de achtergrond opereren, wonen al langer in Nederland en zijn veelal al langer actief in de hennepsteelt. De hoofdverdachten hebben slechts geringe legale inkomsten en/of een uitkering. De Vietnamezen zouden via bestaande contacten in de Vietnamese gemeenschap toe te treden tot de hennepsteelt.

Schulden en gokken

Schuldenproblematiek (waaronder gokken) kan een rol spelen bij de toetreding tot de hennepsteelt; met de opbrengsten van de hennepsteelt willen de verdachten de schulden afbetalen. Kleemans en De Poot (2007) benoemen schuldenproblematiek nadrukkelijk als factor die de overstap naar georganiseerde misdaad kan bevorderen. Ook Bolhuis et al. (2008) spreken van schuldenproblematiek onder Vietnamese hennepsteelters. Deze zou met name veroorzaakt worden door problematisch gokgedrag, wat we in de bestudeerde dossiers terugzien. Casino's zouden een sociale ontmoetingsplek zijn voor de Vietnamese verdachten, die daar in enkele gevallen ook contacten in de hennepsteelt hebben opgedaan.

We zien nog enkele interessante parallellen met studies naar gokgedrag onder Chinezen in Nederland (Blaak, 1999; Bruin, Fris, Braam, Verbraeck, 2008). Zo concludeert Blaak (1999) dat dit gokgedrag samenhangt met de relatief geïsoleerde positie van eerste generatie Chinezen in Nederland. Hun schulden verergeren, doordat zij niet vaak geld lenen bij banken, maar eerder bij familie, vrienden of Chinese woekeraars. De woekeraars verstrekken leningen tegen hoge rentetarieven, waardoor de schulden oplopen. Met name onder de eerste generatie Vietnamezen lijkt sprake te zijn van risicofactoren op het gebied van schulden- en gokproblematiek. Buiten de kwalitatieve informatie uit het dossieronderzoek is hier nog weinig zicht op.

Samenstelling van de Vietnamese criminele groeperingen

De Vietnamese criminele groeperingen in de hennepcultuur bestaan blijkens de bestudeerde politieonderzoeken in de kern uit Vietnamese verdachten die afkomstig zijn uit dezelfde familie en/of geboorteregio in Vietnam. Dit komt overeen met andere bevindingen uit binnen- en buitenland. Buiten de kern zien we verschillende katvangers, uitvoerende en faciliterende verdachten, die ook van andere – met name Nederlandse – afkomst zijn. De verdachten komen even vaak uit het noorden als uit het zuiden van Vietnam; in ander, onder meer buitenlands onderzoek wordt het noorden als belangrijkste herkomstregio genoemd. Binnen de groeperingen wordt een ‘aanstuurder’ of ‘supervisor’ onderscheiden, die de handel en wandel rond de kwekerijen coördineert. Hij heeft vaak een vrouwelijke rechterhand. Daaromheen worden andere rollen onderscheiden, zoals tussenpersonen die woningen en/of afnemers regelen, vakmensen zoals een elektricien, bewakers, verzorgers en verschillende soorten katvangers. Katvangers worden ingezet voor het huren van woningen voor kwekerijen, het op naam stellen van auto's en witwassen van criminele opbrengsten. Er is overlap in de verschillende rollen en taken. De aanstuurders en hun rechterhand verrichten zelf ook allerlei uitvoerende werkzaamheden.

De rol van vrouwen

In de Vietnamese criminele groeperingen uit de dossiers is 40 procent vrouw¹, wat relatief veel is vergeleken met bestaand onderzoek naar hennepcultuur in het algemeen en naar andere criminaliteitsvormen. Ook het aandeel Vietnamese vrouwen in de politieregistraties betreffende de hennepkwekerijen is relatief groot (25%). In de politieregistraties staan vrouwen daarnaast veelal in de rol van ‘getuige’ geregistreerd. De rol van de Vietnamese vrouwen wordt daarmee mogelijk onderschat.

In de criminologische literatuur is er overeenstemming dat mannen een dominante rol spelen in de (georganiseerde) criminaliteit. Toch wordt in de eerste rapportage van de Monitor Georganiseerde Criminaliteit al beschreven dat vrouwen een belangrijke en zelfstandige rol kunnen spelen, die vaak onderbelicht blijft. Hun betrokkenheid gaat verder dan het verlenen van hand- en spandiensten. Zo vervullen vrouwen cruciale taken in het kader van de afscherming van illegale activiteiten en in het leggen en onderhouden van contacten met dienstverleners en aanbieders of afnemers van illegale goederen of diensten (Kleemans et al., 1998). Soortgelijke rollen zien wij in de huidige onderzoeksbevindingen duidelijk terug. De vrouwen hebben een bijzondere positie als vertrouwenspersoon van de aanstuur-

der, geven opdrachten aan andere (Vietnamese) verdachten in het netwerk, doen uitvoerende werkzaamheden, verrichten betalingen, ‘stashen’ grote sommen geld en vormen de schakel naar bijvoorbeeld growshops. Tevens vervullen ze een rol in het witwassen van de criminele opbrengsten door middel van bijvoorbeeld eigen nagelstudio’s. Ook in Tsjechië worden vrouwen aangetroffen in de hogere regionen van de organisaties, waar ze een sleutelrol zouden spelen.

Het is mogelijk dat bepaalde criminaliteitsvormen en de cultuur vrouwen meer kansen bieden om dergelijke rollen te vervullen. Een dergelijke observatie maken bijvoorbeeld Zhang, Chin en Miller (2007) met betrekking tot de rol van Chinese vrouwen in de mensensmokkel, vergeleken met andere criminaliteitsvormen. Zij stellen dat de kenmerken van de criminaliteitsvorm (waaronder weinig geweld en concurrentie), het belang van sociale netwerkrelaties in de criminaliteit, sekse-gerelateerde ideologieën betreffende werk en verzorging een ‘niche’ creëren waarbinnen de rol van vrouwen meer tot uiting kan komen. Voor de Vietnamese hennepcultuur zou dit nader onderzocht moeten worden.

Niveau van criminele samenwerking

De organisatiegraad van de criminele samenwerking is op basis van de onderzoeksresultaten niet eenduidig vast te stellen. Er lijkt in ieder geval geen sprake van een sterke hiërarchie binnen de groeperingen. De verschillende bestudeerde groeperingen lijken zich wel van elkaar te onderscheiden wat betreft het professionele niveau waarop zij in de hennepcultuur opereren. Voor zover vanuit de opsporingsonderzoeken, data-analyse en interviews zichtbaarheid verkregen kon worden op de criminele groeperingen, zien we een aantal mogelijke varianten:

1. Allereerst zijn er ogenschijnlijk op zichzelf opererende kleine cellen met Vietnamese verdachten (mono-etnisch), die in de kern maar uit enkele personen bestaan. Deze personen zijn veelal familieleden van elkaar en zijn relatief kort bezig met het zelfstandig runnen van een kwekerij. Mogelijk hebben zij vanwege financiële problemen een kwekerij gestart. In de opzet daarvan hebben zij hulp gekregen van een kennis uit de Vietnamese gemeenschap en/of van de growshop. Ook is deze persoon of growshop de schakel in het afzetten van de oogst.
2. In de tweede variant is een groepering, die in de kern bestaat uit familieleden dan wel vertrouwenspersonen uit de Vietnamese gemeenschap (mono-etnisch). Hierbij worden door enkele (of een) perso(n)en verschillende kwekerijen geëxploiteerd. Zij hebben voldoende financieel vermogen om de opbouw en het onderhoud van deze kwekerijen te faciliteren. De kwekerijen worden opgebouwd en ingericht door de exploitanten (‘aanstuurders’) zelf. Daarbij krijgen zij mogelijk hulp van derden. De verzorging van de kwekerijen wordt deels zelf gedaan, uitbesteed aan een uitvoerder die bij de verschillende kwekerijen langsgaat, of door de personen die in de woningen verblijven. De aanstuurders uit deze groeperingen voeren zelf diverse activiteiten uit. Het zijn geen personen die ‘hun handen niet vuil maken’. Hierin ligt een bepaald risico voor ontdekking besloten. Echter, dit risico wordt weer gespreid door kleinere kwekerijen te exploiteren in verschillende woningen. De aanstuurders

verblijven niet in deze woningen. De opbrengsten van de hennepcultuur worden witgewassen via de eigen bedrijven van de exploitanten, of via contacten van de exploitanten. De route naar het afzetkanaal is onduidelijk, maar verloopt vermoedelijk via dezelfde personen als bij variant 1.

3. Op de derde variant is het minste zicht. Hoewel dit niet is uitgerechercheerd, blijkt het criminele netwerk uitgebreider. De politie heeft aanwijzingen dat verdachten zakelijke belangen hebben in verschillende criminele groeperingen zoals onder variant 1 en 2. Er wordt meer samengewerkt met personen van buiten de Vietnamese gemeenschap (multi-etnische netwerken) en er worden meer internationale lijnen zichtbaar dan bij de andere varianten. Verdachten zijn al langere tijd actief in hennepgerelateerde criminaliteit en de groepering heeft zich vermoedelijk bedrijfsmatig verder kunnen ontwikkelen.

Een hypothese die wordt gedeeld door enkele respondenten, is dat de verdachten uit zaken zoals onder variant 1 kunnen doorgroeien naar variant 2 (en mogelijk naar 3). Zolang zij onontdekt blijven en meerdere oogsten hebben gehad, bouwen zij hun vermogen op en kunnen zij naar verloop van tijd zelf kwekerijen gaan exploiteren, waarbij zij vrijwel volledig uit het zicht van de instanties weten te blijven.

Samenwerking met 'externe' personen en groeperingen

In eerder onderzoek (Grigorian, 2010) werden geen aanwijzingen gevonden voor samenwerking met andere criminele organisaties en groeperingen, maar het werd niet uitgesloten dat die samenwerking plaatsvindt. In het buitenland is de ervaring dat de Vietnamese hennepgroeperingen samenwerken met andere (Vietnamese) criminele groeperingen betreffende de aanlevering van kweekmaterialen, de afzet en distributie van de hennep. Dit zien we ook in het huidige onderzoek. Bij het kopen van de stekken en kweekbenodigdheden en bij de afzet van het eindproduct komen andere groeperingen en/of personen in beeld. Voorbeelden zijn diverse links naar Nederlandse growshops (waar soms Vietnamese verdachten werkzaam zijn), die als faciliteerder kunnen worden gezien in de hoedanigheid van leverancier van kweekmaterialen en als (tussenpersoon naar) afnemer(s). Ook worden er relaties gevonden naar vermoedelijke afnemers, bijvoorbeeld Nederlandse autochtone criminelen en Italianen. Buiten de growshops zijn er geen sterke aanwijzingen dat er andere legale faciliteerders, zoals accountants, makelaars of notarissen bij de Vietnamese hennepcultuur in Nederland betrokken zijn. Banken spelen een rol in het verstrekken van hypotheeklen die worden aangevraagd met valse werkgeversverklaringen.

Nederland in internationale context

De Vietnamese verdachten in Nederland werken samen met personen in het buitenland en/of breiden hun activiteiten uit naar het buitenland (Duitsland, Tsjechië, Canada en Zweden). Uit internationale rechtshulpverzoeken aan Nederland blijkt dat er op het gebied van de Vietnamese hennepcultuur relaties liggen met Duitsland, België, Frankrijk, Hongarije, en Ierland. Ook lopen er internationale lijnen inzake investeringen, witwassen en verplaatsen van de opbrengsten, onder meer naar Vietnam. Een deel van de geoogste hennep, hoe-

veel precies is onduidelijk, zou naar het buitenland verdwijnen, waarbij Italië, Engeland en Zweden in beeld komen. Nederland is zelf ook afzetmarkt voor de Vietnamese hennep-teelers in Nederland en daarbuiten.

Daarnaast is Nederland een belangrijk bronland voor de toelevering van kweekbenodigdheden aan Vietnamese criminele groeperingen in het buitenland. Daartoe doen Vietnamese verdachten in het buitenland zowel zaken met Nederlanders als Vietnamezen in Nederland. De Vietnamezen fungeren in dat geval als tussenpersoon voor de export van kweekbenodigdheden. De contacten met Nederlandse growshophouders komen waarschijnlijk tot stand via internationale growshopbeurzen en daarna via de bestaande netwerken.

9.4 De hennep-teelactiviteiten

In deze paragraaf bespreken we de conclusies over de wijze waarop de Vietnamese verdachten te werk gaan in het proces van de hennep-teelt.

Locaties van kwekerijen

De geregistreerde kwekerijen gerelateerd aan Vietnamese verdachten bevinden zich over heel Nederland. De *hotspots* bevinden zich in het zuiden (rond Helmond en Venlo), Friesland (Leeuwarden), Noord Holland (Purmerend en Hoorn), Flevoland (Almere) en Zeeland (Goes). In Purmerend, Helmond en Almere wonen ook relatief veel Vietnamese personen. De geografische spreiding van de kwekerijen verschilt per criminele groepering. Bij de kleinere groeperingen, waar de hoofdverdachten de kwekerijen zelf verzorgen, liggen de kwekerijen dicht bij elkaar. Bij enkele criminele groeperingen strekken de hennepkwekerijen zich uit over meerdere provincies en er zijn ook contacten met Vietnamezen in het buitenland. Deze groeperingen maken gebruik van katvangers die de kwekerijen verzorgen.

De Vietnamese groepen kweken de hennep in zowel huur- als koopwoningen. De woningen voor de kwekerijen worden gezocht via internetsites of via bonafide makelaars. Een enkele organisatie maakt gebruik van 'scouts' om geschikte huurwoningen te zoeken. Ook worden de panden geregistreerd op de bedrijfsnaam van Vietnamese verdachten. Een van de criminele groeperingen maakt op grote schaal gebruik van valse werkgeversverklaringen en valse loonstroken om hypothecaire leningen af te sluiten. Met deze leningen werd de aankoop van woningen gefinancierd.

Verschillende fasen van de teelt

De Vietnamese criminele groeperingen lijken het telen en knippen van de hennep voornamelijk in eigen beheer te houden. De kweekbenodigdheden, en soms ook kweekexpertise, worden gehaald bij growshops. Volgens verklaringen helpen medewerkers of betrokkenen van de growshop soms bij het opzetten van kwekerijen. In de meeste gevallen verzorgen de Vietnamese hennep-teelers zelf de opbouw en inrichting van de kwekerijen. Zij worden daarin als zeer vaardig beschouwd. In het buitenland maken de 'Vietnamese criminele organisaties' gebruik van diverse 'vakmensen' bij de inrichting van meerdere kwekerijen. In de Nederlandse dossiers wordt dit niet of nauwelijks gezien. De Vietnamese verdachten lijken kennis te hebben van het kweekproces; bij het kweken van de hennepplanten gaan zij

professioneel te werk. Er lijkt geen sprake van een ‘Vietnamese handtekening’; hun werkwijze wat betreft de opbouw, het telen of knippen van de hennepplanten wijkt niet af van Nederlandse groeperingen.

Geweld en uitbuiting

In het buitenland hebben Vietnamese criminele groepen een gewelddadige reputatie, echter, in relatie tot de hennepteelt wordt geweld door de buitenlandse opsporingsambtenaren over het algemeen niet waargenomen. Mogelijk worden incidenten niet gemeld of worden zij niet zichtbaar omdat zij plaatsvinden binnen de gesloten Vietnamese gemeenschap. Er wordt in het buitenland wel gesproken over concurrentie tussen verschillende groepen. Deze bevinding is gebaseerd op het feit dat verschillende ontmantelde kwekerijen met boobytraps beveiligd zijn.

Bij de Vietnamese criminele groepen in de hennepteelt in Nederland wordt geweldgebruik – net als in het buitenland – niet gesignaleerd. Wel worden er Vietnamese bewakers aangetroffen in hennepkwekerijen en wordt er incidenteel een vuurwapen en/of pepperspray aangetroffen bij Vietnamese verdachten (vermoedelijk ter beveiliging van de kwekerij). De afwezigheid van geweld past in het beeld van afscherming van de autoriteiten en een ‘onzichtbaar’ karakter van de Vietnamese hennepteelt. Uit het feit dat ripdeals en/of geweld met andere groepen zich vooralsnog niet of nauwelijks voordoen kan mogelijk worden afgeleid dat er nog voldoende ruimte is op de markt voor de Vietnamese hennepkwekers.

Met betrekking tot dwang en uitbuiting in relatie tot de Vietnamese hennepteelt lopen de bevindingen in verschillende buitenlandse bronnen uiteen. Illegale migranten worden in ieder geval kwetsbaar geacht. Er blijkt weinig zicht te zijn op de verschillende facetten van mensenhandel in relatie tot Vietnamese hennepteelt en de omvang laat zich moeilijk schatten. In de Nederlandse dossiers zijn er incidentele aanwijzingen voor dwang dan wel uitbuiting in relatie tot de hennepteelt. Er is echter weinig inzicht in aard en omvang van deze problematiek omdat de aangehouden Vietnamezen weinig verklaren. Enkele personen zijn minderjarig. In één geval gaf een verdachte aan gedwongen te worden tot de hennepteelt omdat zij anders in Zweden in de prostitutie tewerk gesteld zou worden. Verschillende respondenten geven aan dat zij in verschillende gevallen het gevoel hebben dat de aangetroffen Vietnamese verdachten niet durven of niet willen verklaren om hoger geplaatste leden in de criminele groepering te beschermen.

Afscherming van de criminele activiteiten

De Vietnamezen weten hun criminele praktijken op verschillende manieren goed af te schermen. Allereerst blijken zij de kwekerijen goed verborgen te kunnen houden door middel van isolatie, ontluchting en bijvoorbeeld rolluiken. Zij zorgen ervoor dat er weinig beweging is rondom de panden zodat de aandacht van buurtbewoners niet op hun gevestigd wordt. Zij maken gebruik van eigen bedrijven of bedrijven die (familie)leden op naam hebben staan, om de criminele opbrengsten wit te wassen. Daarnaast worden katvangers ingezet om te verhullen wie de werkelijk rechthebbenden zijn van panden of voertuigen. Tot slot schermen zij hun communicatie af voor de politie, door te wisselen in het gebruik

van verschillende communicatiemiddelen, door zo min mogelijk telefonisch te bespreken en te spreken in de Vietnamese taal/dialect. In het buitenland blijken Vietnamese groeperingen zeer kundig zijn in documentenvervalsing. In de Nederlandse bestudeerde dossiers lijkt hiervan geen sprake.

De opbrengsten van de hennepsteelt

In de opsporingsonderzoeken waarbij het wederrechtelijk verkregen voordeel is berekend, blijkt dat de Vietnamese hennepgroeperingen gemiddeld minstens drie ton euro aan inkomsten uit de hennepsteelt hebben verkregen. Op de geldstromen die met de opbrengsten gemoeid zijn, is nauwelijks zicht (dit geldt tevens voor de buitenlandse opsporingsdiensten). Voor zover dat bekend is worden de opbrengsten gedeeltelijk geïnvesteerd in materiaal en hennepstekken voor het opzetten van nieuwe kwekerijen. In enkele gevallen, wanneer oogsten succesvol zijn, worden er nieuwe panden gehuurd of aangekocht om het aantal kwekerijen en daarmee de opbrengsten te verhogen. De opbrengsten worden tevens geïnvesteerd in onroerend goed in Nederland en vermoedelijk ook in onroerend goed in Vietnam. Hierop is moeilijk zicht te verkrijgen door de Nederlandse politie, hoewel hier toe in een enkel geval wel samenwerking is gezocht met de Vietnamese autoriteiten. Om de opbrengsten verplaatsen gebruiken de verdachten money transfers, bankrekeningen en geldkoeriers (smokkel van contant geld). Via money transfers wordt geld overgemaakt naar Vietnam; in het buitenland zijn aanwijzingen van smokkel van contant geld naar Vietnam. Ook kopen de Vietnamezen veel luxe goederen van de opbrengsten en er worden grote contante bedragen gevonden bij huiszoeken van verdachten en/of familieleden.

9.5 De (politiële) aanpak van de Vietnamese hennepsteelt

Huidige aanpak van de Vietnamese hennepzaken

Bij de geplande ontmanteling zijn tal van ketenpartners betrokken. De politieke aanpak is voornamelijk reactief naar aanleiding van (anonieme) meldingen van burgers, energie-maatschappijen, makelaars of verhuurders. Meestal worden ontdekte kwekerijen ad hoc of gepland ontmanteld (korte klapaanpak). De zaak kan strafrechtelijk of bestuurlijk/civielrechtelijk worden afgedaan, wat kan resulteren in hoge boetes. De verhoren van de aange troffen Vietnamese verdachten leveren meestal weinig verdere aanknopingspunten op. De verdachten die de hennepsteelt organiseren blijven buiten beeld. Alleen de meer kwetsbare personen in de onderste regionen van de criminele groeperingen worden getroffen. Zij zijn veelal als verzorger c.q. beheerder van een kwekerij gaan werken vanwege financiële problemen.

Slechts in een klein aantal gevallen wordt een opsporingsonderzoek gestart, waarbij de exploitanten van de kwekerijen deels in beeld komen. De grote opsporingsonderzoeken zijn primair gericht op (het witwassen van) de wederrechtelijk verkregen opbrengsten; secundair op overtreding van de Opiumwet. Financieel redden biedt de meest concrete aanknopingspunten en ontneming van de criminele opbrengsten geldt als effectieve aanpak en leidt tot succesvolle afdoeningen. Vanwege beperkte tijd en capaciteit worden de rechercheonderzoeken afgebakend tot de meest concrete verdachten. Hierdoor komt een

eventueel breder crimineel netwerk vrijwel niet in beeld. Ook blijven de growshops, die een belangrijke faciliterende rol spelen, in de meeste opsporingsonderzoeken buiten beeld.

Door de politie wordt weinig aandacht besteed aan de Vietnamese etniciteit / culturele achtergrond van de verdachten. In lijn hiermee is de beperkte informatiepositie van de politie omtrent de Vietnamese hennep telers een belangrijkste knelpunt voor de aanpak. Bovendien ontbreekt het internationale overzicht en de rol van Nederland daarin. Ook de overheidsdiensten uit andere landen hebben onvoldoende zicht op de structuur en werkwijze van de Vietnamese criminele groeperingen. Dit komt door de eerder beschreven methoden van afscherming, zwijgende of valselijk verklarende verdachten en doordat de groeperingen opgaan in de hechte migrantengemeenschappen, die moeilijk te doordringen zijn voor de handhavende overheden.

Verstoren van criminele activiteiten

We merken op dat er enerzijds een aantal bijzondere aspecten lijken te kleven aan de Vietnamese hennep teelt, maar kunnen de Vietnamese zaken anderzijds ook als 'casus' zien, die de Nederlandse politieke aanpak van criminele groeperingen achter de hennep in het algemeen illustreert. Veel van de beperkingen en knelpunten in de aanpak die in dit onderzoek naar voren kwamen, gelden mogelijk niet zozeer voor Vietnamese hennep telers, maar voor de georganiseerde hennep teelt in het algemeen. Een aanpak kan zich richten op het verstoren van de criminele activiteiten, maar ook op de gelegenheidsstructuren daarachter. Bij het in kaart brengen en verstoren van de (Vietnamese) hennep teelt kan het barrièremodel een handvat bieden. De barrières richten zich op de verschillende fasen van de hennep teelt. Doel is om dit proces te verstoren en het de betrokkenen bij de georganiseerde hennep teelt zo lastig mogelijk te maken (ontmoedigen). De barrières kunnen dan worden gericht op (1) het verwerven van de kweekpanden; (2) het verwerven van materiaal en kweekbenodigdheden; (3) het kweekproces; (4) de verkoop (afzet en distributie); (5) de opbrengsten (witwassen c.q. verplaatsen crimineel vermogen); en (6) de benodigde arbeid bij de verschillende fasen (bij het inrichten van de kwekerijen en het verzorgen van de planten; knippen oogst; verpakken; afvoeren oogst en afval). Door het hanteren van het barrièremodel kan de aanpak op verschillende niveaus (strafrechtelijk, bestuurlijk, civiel) afgestemd worden en kunnen de rollen van verschillende partijen duidelijk in beeld gebracht worden. Een centraal informatieknoppunt is daarbij onontbeerlijk. Hier kunnen de RIEC's mogelijk een leidende rol in vervullen.

Uit dit onderzoek blijkt dat voor elke genoemde barrière geldt dat er – in meer of mindere mate – sprake is van informatielacunes. Om effectief uitvoering te kunnen geven aan het barrièremodel dient de informatiepositie van de politie met betrekking tot de Vietnamese hennep teelt te worden verbeterd. Naast het verstoren van het criminele proces, waar het barrièremodel zich op richt, moet ook aandacht zijn voor achterliggende (internationale) gelegenheidsfactoren die maken dat criminele structuren, al dan niet van Vietnamese origine, zich op tamelijk risicooloze wijze kunnen ontwikkelen in de lucratieve hennep teelt.

9.6 Suggesties ten behoeve van de (politiële) aanpak

Op basis van de onderzoeksbevindingen doen we hieronder nog enkele suggesties waarop de politie zich zou kunnen richten in de aanpak van Vietnamese criminele groeperingen. Deze suggesties zijn ook voor andere handhavende en opsporingsinstanties relevant.

Informatiepositie

Een absolute voorwaarde voor toepassing van het eerder genoemde barrièremodel, is een goede informatiepositie op de verschillende onderdelen. Met name op het niveau van criminele samenwerking, de afzet en het aanwenden en verplaatsen van de opbrengst ontbreekt informatie. Ook op de andere onderdelen van het model is de informatiepositie zwak. Daarnaast illustreert het onderzoek het beperkte beeld dat er is van de bredere criminele netwerken en mogelijke ontwikkeling van Vietnamese hennepgroeperingen. Om de bredere netwerken en ontwikkeling in beeld te krijgen is bovenregionaal (en internationaal) politieonderzoek en data-analyse onontbeerlijk. Hierbij zou gedacht kunnen worden aan een landelijk punt voor de verzameling en veredeling van informatie betreffende deze groeperingen.

Sleutelrollen

Naast een bovenregionale c.q. landelijke informatievergaring en veredeling, is tactisch rechercheonderzoek onontbeerlijk om de verschillende sleutelrollen in beeld te krijgen in de criminele netwerken.² Een voorbeeld van sleutelrollen zijn specialisten, 'adviseurs' of 'kennismakelaars', die bijvoorbeeld contacten leggen tussen de criminele groepering en afnemers. Wanneer opsporingsonderzoek gericht kan worden op deze figuren, kan groter effect bereikt worden in het verstoren van de criminele netwerken dan met de korte klappen op de hennepkwekerijen bereikt wordt.

In het bijzonder zou meer aandacht besteed kunnen worden aan de rol van de Vietnamese vrouwen in de hennepcriminaliteit, zowel bij de ad hoc dan wel geplande ontruiming, als in de rechercheonderzoeken. De rol van de vrouwen lijkt te worden onderschat en is daardoor relatief onzichtbaar gebleven in de criminele groeperingen. De onderzoeksbevindingen wijzen echter uit dat de Vietnamese vrouwen een opmerkelijke en belangrijke rol vervullen in de hennepcultuur.

Gelegenheidsstructuren

In het voorgaande is genoemd dat bestaande gelegenheidsstructuren mede bijdragen aan de ontwikkeling van de Vietnamese criminele groeperingen in de hennepcultuur. In Nederland bieden onder meer de relatief lage risico's (lage pakkans en lichte consequenties) en de gunstige afzetmogelijkheden die samenhangen met het liberale drugsbeleid kansen voor de Vietnamezen om zich te ontwikkelen in de hennepcultuur. Een meer structurele aanpak van criminele groeperingen in de hennepcultuur zou zich tevens moeten richten op deze en andere gelegenheidsfactoren. Een voorbeeld voor de politieke aanpak is het door ons bestudeerde opsporingsonderzoek dat zich richtte op een grote Nederlandse growshop. Door de focus op deze growshop konden overkoepelende criminele netwerken in de hennepcultuur in kaart

gebracht worden, waarbij zowel Nederlandse faciliteerders als Vietnamese criminele groeperingen in het buitenland betrokken bleken.

Financieel rechercheren

Naast traditioneel tactisch opsporingsonderzoek is financieel rechercheren één van de mogelijke middelen waarmee barrières kunnen worden opgeworpen ten aanzien van de criminele opbrengsten. De winstgevendheid van de hennepcultuur is een grote aantrekkingskracht voor de daders. Door deze winsten te ontnemen, kan men in de aanpak proberen deze aantrekkingskracht te verminderen. Belangrijke partners hierbij zijn bijvoorbeeld partners de Belastingdienst, UWV, banken, RWD en Kadaster. Wanneer er vermoedens zijn van witwassen, biedt dit bovendien de mogelijkheid om een financieel rechercheonderzoek te starten, wanneer een rechercheaanpak gericht op overtreden van de Opiumwetgeving of andere strafbare feiten moeilijk te verantwoorden is. Bij een redelijke verdenking van wederrechtelijk verkregen vermogen is er namelijk een zelfstandige titel om aan te pakken. Dan hoeft het strafbare feit niet het uitgangspunt te zijn van het opsporingsonderzoek. Zo zouden veel onderzoeken gedraaid kunnen worden als witwasonderzoeken (Red. Blauw, 2011).

Daarnaast kunnen door middel van financieel rechercheren de geldstromen rond de hennepcultuur in kaart worden gebracht en daarmee meer zicht worden verkregen op het achterliggende criminele netwerk. Een beperking is, dat financieel strafrechtelijk onderzoek tijdrovend en kostbaar is. Bovendien is in veel politieregio's de financiële expertise nog beperkt, wat een knelpunt kan opleveren (Korf, 2010).

Verhoren

De verhoren van de Vietnamese verdachten lijken weinig op te leveren. Een antropoloog of Vietnamdeskundige kan inzicht verschaffen hoe deze verdachten het best te benaderen zijn, wat de betekenis is van bepaalde banden met andere personen en adviseren omtrent de houding van de verdachte jegens de politie. Ook de Vietnamese tolken, die voor politie en justitie werken, vormen mogelijk een waardevolle informatiebron, die tot op heden te weinig wordt aangeboord. De schuldenproblematiek en het gokken vormen een interessant thema voor de verhoren van de Vietnamese verdachten.

Vietnamese gemeenschap en preventie

Uit het onderzoek blijkt dat er sprake is van een groep Vietnamese verdachten die vrijwel uitsluitend hennepgerelateerde antecedenten hebben, een legale status in Nederland hebben en op relatief oudere leeftijd toetreden tot de hennepcultuur. Het gaat derhalve niet om verdachten met een lange, generalistische criminele carrière, maar om zij-instromers die zich in de kern lijken te richten op hennepcultuur. Tevens wordt bij de verdachtengroep gesproken over gok- en schuldenproblematiek, een factor die de overstap naar de georganiseerde misdaad kan bevorderen. In combinatie met het geslotenheid karakter van de Vietnamese gemeenschap zijn dit risicofactoren voor de toetreding tot de hennepcultuur. Deze risicofactoren bieden mogelijk aanknopingspunten voor preventie. Er is echter nog weinig zicht op deze risicofactoren en in hoeverre deze een rol spelen in de toetreding tot de hennepcultuur of

andere criminele activiteiten. Een suggestie is dan ook om nader onderzoek te doen naar gokgedrag en schuldenproblematiek binnen de Vietnamese gemeenschap en de relatie tot criminaliteit.

Eindnoten

1. Van 49 Vietnamese verdachten uit de dossiers is de sekse bekend; onder hen zijn 19 vrouwen.
2. Uit de sociale netwerktheorie is bekend dat bepaalde specialisten, 'kennismakelaars' en/of bruggenbouwers veelal de belangrijke knooppunten vormen in criminele netwerken (Morselli, 2009; Schwartz & Rouselle, 2009).

Geraadpleegde literatuur

Algemene Rekenkamer (2011). *ICT politie 2010*. Den Haag: Tweede Kamer der Staten-Generaal.

Beckers, A. (2010). Bestrijding wietteelt krijgt nog meer prioriteit. *Highlife*, 1, 8.

Berghuis, I. (2010). *Quick scan Vietnamezen in de (georganiseerde) hennepteelt*. Notitie, 21 mei 2010. Politie Rotterdam-Rijnmond. Vertrouwelijk.

Blaak, M. (1999). *Waarom zou je de rijkdom weigeren. Vrijtijdsbesteding, deelname aan kansspelen en andere spelen met geld en kansspelproblemen bij Chinezen in Nederland*. Amsterdam: Landelijke Federatie Chinese Organisaties in Nederland.

Blanc, M. (2004). Vietnamese in France. In M. Ember, C. Ember, I. Skoggard (Eds.), *Encyclopedia of Diasporas-Immigrant and Refugee Cultures Around the World*, pp. 1162 e.v. New Haven: Kluwer/Plenum Press.

Blanc, M. (2006). La difficulté d'échapper à sa "bonne réputation": l'immigrant vietnamien dans la presse en France et au Canada. *Varia*, 2006. *Transtext(e)s Transcultures*. Via: <http://transtexts.revues.org/191>

Boerman, F., Grapendaal, M., & Mooij, A. (2008). *Nationaal dreigingsbeeld 2008: georganiseerde criminaliteit*. Zoetermeer: KLPD - Dienst IPOL.

Boersma, T. J., & Nouwens, J. (2010). *Soft Drugs, Hard Crime. Naar een integrale aanpak van georganiseerde hennepteelt*. Operatie Opsporing, Raad van Korpschefs.

Bolhuis, M., Grigorian, A., Op de Kelder, V., Leipoldt, F., Peters, S., & Vermeij, M. (2008). *Ze doen meer dan loempia's bakken. Een kwalitatief onderzoek naar georganiseerde hennepteelt in Nederland en de betrokkenheid van Vietnamezen daarbij*. Bachelorscriptie Criminologie. Amsterdam: Vrije Universiteit.

Bovenkerk, F. (2001). *Misdaadprofielen*. Amsterdam: Meulenhoff.

Bovenkerk, F. & Hogewind, W. I. M. (2003). *Hennepsteelt in Nederland: het probleem van criminaliteit en haar bestrijding*. Utrecht: Willem Pompe Instituut voor Strafrechtswetenschappen.

Brochu, S., Beaugregard, V. & Gagné-Tardif, X. (2008). *Cannabis cultivation in Canada*. Montreal: University of Montreal.

Bruin, D. (2012). *Onkruid vergaat niet: ontwikkeling van het Nederlandse coffeeshopbeleid en de samenwerking tussen strafrecht en bestuursrecht*. Organic Press.

Bruin, D. de, Fris, M., Braam, R., Verbraeck, H. (2008). *Kansspelen in andere aarde. Een onderzoek naar kansspelproblematiek onder allochtone Nederlanders*. Utrecht: WODC, CVO.

Bunt, H.G. van de & E.R. Kleemans (2007). *Georganiseerde criminaliteit in Nederland. Derde rapportage op basis van de Monitor Georganiseerde Criminaliteit*. Den Haag: WODC / Boom Juridische Uitgevers.

Bureau Ontnemingswetgeving OM (2010). *Wederrechtelijk verkregen voordeel hennepkwekerij bij binnenteelt onder kunstlicht. Standaardberekening en normen*. Update 1 november.

Bureau Ontnemingswetgeving OM (2005). *Wederrechtelijk verkregen voordeel hennepkwekerij bij binnenteelt onder kunstlicht. Standaardberekening en normen*. Beide via <http://www.om.nl/actueel-0/publicaties/bureau/@148635/wederrechtelijk/>

CCV (2010). *Handboek bestuurlijke aanpak georganiseerde criminaliteit. Het instrument in de praktijk*. Utrecht: Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid.

COSPOL (2011). *Vietnamese Organised Immigration Crime*. The Hague: Europol. Vertrouwelijk.

COSPOL (2011). *Vietnamese Organised Immigration Crime: Intelligence Assessment. Public Version*. The Hague: Europol.

Emmett, I. & Boers, R. (2008). *Het groene goud. Verslag van een onderzoek naar de cannabissector voor het Nationaal Dreigingsbeeld 2008*. Zoetermeer: KLPD – Dienst IPOL.

Grigorian, A. (2010). *Oosters groen. De betrokkenheid van Vietnamezen bij hennepsteelt in Nederland*. Masterscriptie Criminologie. Amsterdam: Vrije Universiteit.

Guiaux, M., Uiters A.H., Wubs H. & Beenackers E.M.Th. (2007). *Uitgenodigde vluchtelingen. Beleid en maatschappelijke positie in nationaal en internationaal perspectief*. Den Haag: WODC.

Helfand, N.S. (2003). *Asian Organized Crime and Terrorist Activity in Canada, 1999-2002. Report*. Washington DC: Federal Research Division, Library of Congress.

Hirschman, C., Preston, S. & Loi, V.M. (1995). Vietnamese Casualties During the American War: A New Estimate. *Population and Development Review*, 21(4), 783-812.

Kinzig, J. & Luczak, A. (2004). Organised Crime in Germany: A Passe-Partout Definition Encompassing Different Phenomena. In: C. Fijnaut & L. Paoli (Eds.), *Organised Crime in Europe. Concepts, Patterns and Control Policies in the European Union and Beyond*, pp. 333-256. Dordrecht: Springer.

Klaassen, W. (2005). *Een ander land, Vietnamese bootvluchtelingen ingeburgerd in Nederland*. Drunen: Uitgever Wim Klaassen.

Kleemans, E. R., Berg, E. A. I. M. van den, & Bunt, H. G. van de (1998). *Georganiseerde criminaliteit in Nederland. Rapportage op basis van de WODC monitor*. Den Haag: WODC.

Kleemans, E.R. & Poot, C.J. de (2007). *Criminele carrières in de georganiseerde misdaad*. Den Haag: WODC.

Klerks, P. (2000). Groot in de hasj. *Theorie en praktijk van de georganiseerde criminaliteit*. Deventer; Antwerpen: Samsom – Kluwer Rechtswetenschappen.

Korf, D.J. (2010). Proeftuin Hennep, verslag van bevindingen. In: Flight, S., Bogaerts, S., Korf, D., Siegel, D. (Red.), *Aanpak georganiseerde criminaliteit in drie proeftuinen. Eerste bevindingen*, pp. 65-82. Den Haag: WODC.

Leipoldt, F. (2009). *Hollandse Nieuwe. Vietnamezen in de illegale hennepteelt*. Masterscriptie Criminologie. Amsterdam: Vrije Universiteit.

Mai Sims, J. (2007). *The Vietnamese Community in Great Britain, Thirty Years On*. London: Runnymede Trust.

Malm, A.E. (2006) *Marijuana Cultivation in British Columbia: Using spatial and social network analysis techniques to inform evidence-based policy and planning*. Burnaby: Simon Fraser University.

- Mol, H. M. (2009). *De achterdeur van de growshop. Een onderzoek naar criminaliteit in de growshopsector*. Kernopgave Wetenschappelijke expertise en opsporing. Apeldoorn: Politieacademie.
- Morselli, C. (2009). *Inside Criminal Networks*. New York: Springer.
- Morselli, C., Turcotte, M., & Tenti, V. (2011). The mobility of criminal groups. *Global Crime*, 12(3), 165-188.
- Neve, R. (2008). *Stromen en knooppunten in de hennepcultuur, pilotonderzoek: logistieke ketens in de georganiseerde criminaliteit en de nodale oriëntatie*. Zoetermeer: KLPD - Dienst IPOL.
- Nimwegen, S.M.J. van (2009). *Tijd om te oogsten. Onderzoek naar innovatieve interventie-strategieën voor de bestrijding van de georganiseerde hennepcultuur volgens de programmatische aanpak*. Kernopgave Wetenschappelijke expertise en opsporing. Apeldoorn: Politieacademie.
- Nožina, M. (2001). The Dragon and the Lion: Vietnamese Organized Crime in the Czech Republic. *Think Magazine* (44). Via: <http://www.think-magazine.com>.
- Nožina, M. (2010). Crime networks in Vietnamese diasporas. The Czech Republic case. *Crime Law and Social Change*, 53, 229-258.
- Paoli, L., & Reuter, P. (2008). Drug Trafficking and Ethnic Minorities in Western Europe. *European Journal of Criminology*, 5(13), 13-37.
- Passas, N. (1999). *Informal Value Transfer Systems and Criminal Organizations; a study into so-called underground banking networks*. Den Haag: WODC.
- Plecas, D., Malm, A. & Kinney, B. (2005). *Marihuana Growing Operations in British Columbia Revisited (1997-2003)*. Abbotsford: University College of the Fraser Valley.
- Projectgroep Emergo (2011). *Emergo. De gezamenlijke aanpak van de zware (georganiseerde) misdaad in het hart van Amsterdam*. Amsterdam: Uitgeverij Boom.
- RCMP (2007). *Identity Fraud in Canada*. RCMP Criminal Intelligence report.
- RCMP (2009). *Report on the Illicit Drug Situation in Canada*. RCMP Criminal Intelligence report.
- Ruggiero, V., & Khan, K. (2006). British South Asian communities and drug supply networks in the UK: A qualitative study. *International Journal of Drug Policy*, 17, 473-483.

Schwartz, D.M. & Rouselle, T. (2009). Using social network analysis to target criminal networks. *Trends in Organized Crime*, 2, 188-207.

Siesling, M., Smeets, B., & Spapens, A.C.M. (2011). *Geldbomen op zolder. Thuiswewers van hennep in beeld*. Tilburg: IVA beleidsonderzoek en advies.

Silverstone, D. (2010). The Policing of Vietnamese Organized Crime within the UK. *Policing*, 4(2), 1-8.

Silverstone, D. (2011). A response to: Morselli, C., Turcotte, M. and Tenti, V. (2010) The Mobility of Criminal Groups. *Global Crime*, 132(3), 189-206.

Silverstone, D. & Savage, S. (2010). Farmers, factories and funds: organised crime and illicit drugs cultivation within the British Vietnamese community. *Global Crime*, 11(1), 16 – 33.

Snippe, J., Bieleman, B., Naayer, H., & Ogier, C. (2004). *Preventieve doorlichting cannabissector* c.a. Groningen: Intraval.

Spapens, A.C.M. (2011a). Barrières opwerpen voor criminele bedrijfsprocessen. *Justitiële verkenningen*, 37 (2), 10-22.

Spapens, A. C. M. (2011b). ‘Zachte’ drugs, harde criminaliteit. *Secondant*, 24(3/4), 34-37.

Spapens, A.C.M., Bunt, H. van de & Rastovac, L. (2007). *De wereld achter de wietteelt*. Den Haag: Boom Juridische Uitgevers.

Tillaart, H. van den, M. Olde Monnikhof, S. van den Berg & J. Warmerdam. (2000). *Nieuwe etnische groepen; een onderzoek onder vluchtelingen en statushouders uit Afghanistan, Ethiopië en Eritrea, Iran, Somalië en Vietnam*. Nijmegen: ITS.

Von Lampe, K. (2005). Explaining the emergence of the cigarette black market in Germany. In P. C. Van Duyne, K. Von Lampe, M. Van Dijk & J. L. Newell (Eds.), *The Organised Crime Economy: Managing Crime Markets in Europe*, pp. 209-229. Nijmegen: Wolf Legal Publishers.

Von Lampe, K. (1999). *The Nicotine Racket. Trafficking in Untaxed Cigarettes: A Case Study of Organized Crime in Germany*. Oslo: University of Oslo.

Von Lampe, K., & Johansen, P. O. (2004). Organized Crime and Trust: On the conceptualization and empirical relevance of trust in the context of criminal networks. *Global Crime*, 6(2), 159-184.

Wolf, B. (2007). *The Vietnamese Diaspora in Germany. Structure and Potentials for Cooperation with a Focus on Berlin and Hesse*. Eschborn: Deutsche Gesellschaft für Technische Zusammenarbeit (GTZ) GmbH.

Wouters, M., Korf, D.J. & Kroeske, B. (2007). *Harde aanpak, hete zomer: Een onderzoek naar de ontmanteling van hennepkwekerijen in Nederland*. Amsterdam: Rozenberg Publishers.

Zhang, S., Chin, K.L., & Miller, J. (2007). Women's participation in Chinese transnational human smuggling: a gendered market perspective. *Criminology & Criminal Justice*, 4(3) 699-733.

Presentaties International Seminar on Organised Crime and Cannabis

Allan Gibson (9 juni 2011). Presentatie Metropolitan Police Service tijdens International Seminar on Organised Crime and Cannabis. Park Plaza Amsterdam Airport Hotel, Amsterdam, 9 juni 2011

Bucher, T. (9 juni 2011). Presentatie Royal Canadian Mounted Police tijdens International Seminar on Organised Crime and Cannabis. Park Plaza Amsterdam Airport Hotel, Amsterdam, 9 juni 2011.

Kruse, Fabian (9 juni 2011). Presentatie Bundeskriminalamt tijdens International Seminar on Organised Crime and Cannabis. Park Plaza Amsterdam Airport Hotel, Amsterdam, 9 juni 2011.

Růžička, Jiří (9 juni 2011). Presentatie tijdens International Seminar on Organised Crime and Cannabis. Park Plaza Amsterdam Airport Hotel, Amsterdam, 9 juni 2011.

Overige bronnen

Bestuurlijke Zaken Eneco Holding (2012). Meer hennepkwekerijen opgerold. Nieuwsbrief ADH, maart. Via: <http://corporatenl.eneco.nl/Organisatie/aandeelhouders>

Dagblad De Limburger, 12 april 2010. Hennep in woning: tien mensen opgepakt.

Daniel, M. (2009). Voorwoord. Allround Blauw, 5(2), 2.

EenVandaag, 26 november 2009. Meeverdienen wiethandel aangepakt. Een verslag van Daan van der Staaij en Babs Assink. Via: http://www.eenvandaag.nl/criminaliteit/35378/meeverdienen_wiethandel_aangepakt

Foreign & Commonwealth Office (2008). Reducing Vietnamese Organised Crime in London. FCO in Action/Case Studies.

Via: <http://collections.europarchive.org/tna/20080205132101/www.fco.gov.uk>

Institute for Social Development Studies (2011). Via: <http://www.isds.org.vn/>

Ministerie van Justitie (2010). Georganiseerde illegale hennepcultuur verder aan banden. Persbericht, 1 april 2010.

Red. (2011). Afpakken, dat doet pas pijn. *Blauw*, 7 (23), 24-27.

Red. (2009). De aanval geopend: harde wereld achter de hennepcultuur wordt aangepakt. *Allround Blauw*, 5(2), 7-9. SOCA (2012). Information provided by the UK Serious Organised Crime Agency (SOCA) (*Contactinformatie op te vragen bij de hoofdauteur*).

The Guardian, 19 april 2011. EU police crack down on human smuggling network. <http://www.guardian.co.uk/world/feedarticle/9604468>

The Scotsman, 2 maart 2007. Vietnam Gangs behind cannabis farm boom. <http://news.scotsman.com>

Wroe, D. (2010). Police bust Vietnamese human-trafficking ring. *The Local*, 10 februari 2010. Via <http://www.thelocal.de/national/20100210-25157.html>

Bijlage 1 Korte zaakbeschrijving casuïstiek

Zaak 1

Begin 2011 komt bij de politie een anonieme melding binnen over een woning waar mogelijk een hennepkwekerij aanwezig is. De melder zegt dat er een wietgeur hangt en dat er Aziatische mensen rondom het pand met dozen hebben gesleept. Ten slotte blijkt uit de melding dat de luxaflex altijd gesloten is. Nadat de energieleverancier een netmeting heeft gedaan, besluit de politie tot nader onderzoek en het pand binnen te gaan. Wanneer de politie het pand betreedt, zijn er drie mensen in de woning aanwezig. Een van de personen vlucht uit de woning. Zijn identiteit is verder onbekend gebleven. De benedenverdieping van het huis lijkt als woning in gebruik. In de kelderkast onder de trap staan twee matrassen met lakens erom heen, welke in gebruik lijken. Er staat eten op tafel en er hangen kookgeuren in de woning. De eerste verdieping en zolderverdieping van de woning blijken volledig ingericht als hennepkwekerij. In totaal staan er ongeveer 450 hennepplanten. De douche op de eerste verdieping is aangepast voor de watervoorziening van de kwekerij. Er wordt een groot aantal vaten met verknijpte hennep aangetroffen.

De twee aanwezige Vietnamese minderjarigen worden aangehouden en overgebracht naar het politiebureau. Daar zijn zij gehoord met behulp van een tolk. Gezien het feit dat het minderjarigen betreft, is naast het hennepteam van de regionale politie ook een mensenhandelteam op de zaak gezet. Uit het politieonderzoek blijkt dat de koopwoning waarin de hennepkwekerij gevestigd was, op naam van een Chinese man staat. Het nadere onderzoek naar deze persoon levert geen aanvullende gegevens op. De man verklaart dat hij de woning onderverhuurt en zelf nauwelijks bij de woning komt. Ook de verhoren van de minderjarige verdachten leveren weinig informatie op. Zij kunnen nauwelijks iets vertellen over de persoon die hen naar de woning heeft gebracht. Zij verklaren ook niets met de wietplantage van doen te hebben. Vermoedelijk loopt het contact tussen de Vietnamese minderjarigen en de eigenaar van de woning via een tussenpersoon. Na aanhouding zijn de minderjarigen onder de voogdij geplaatst van een organisatie voor Alleenstaande Minderjarige Asielzoekers (AMA).

Zaak 2

Eind 2008 meldt een makelaar bij de politie dat zij vermoedt dat in drie door haar verhuurde woningen hennepplantages aanwezig zijn. De politie stelt onderzoek in naar de drie woningen en er worden drie hennepkwekerijen aangetroffen met respectievelijk 438, 731 (reeds afgeknipte) en 834 hennepplanten. Tijdens het ruimen van één van de kwekerijen worden drie mannen aangehouden, die zich verdacht ophouden in een auto ter hoogte van de kwekerij. Zij worden door de politie gecontroleerd en in de auto worden hennepgerelateerde goederen aangetroffen, een memo met het adres van de betreffende hennepkwekerij en verscheurde brieven van de energieleverancier met het adres van een van de andere kwekerijen. De drie inzittenden worden door de politie aangehouden.

Uit gegevens van de makelaar blijkt dat de drie woningen verhuurd zijn aan hetzelfde KvK-geregistreerde schoonmaakbedrijf van een Vietnamese man met een Nederlands paspoort. Uit de politiestructuren blijkt bovendien dat twee andere woningen met hennepkwekerijen, die een maand eerder geruimd waren, ook op naam stonden van dit schoonmaakbedrijf.

In totaal worden er gedurende het politieonderzoek zeven Vietnamezen aangehouden. Zes van deze verdachten bouwen de kwekerijen op en verzorgen de hennepplanten. De hoofdverdachte is de eigenaar van het schoonmaakbedrijf. Hij wil niet meewerken aan de politieverhoren en wil zijn verklaringen niet ondertekenen. Hij spreekt goed Nederlands, maar doet net of hij de verbalisanten niet begrijpt. Naar de hoofdverdachte en zijn schoonmaakbedrijf wordt een strafrechtelijk financieel onderzoek (SFO) ingesteld, teneinde het wederrechtelijk verkregen voordeel te berekenen (212.000 euro). Uiteindelijk legt de rechter hem twee jaar gevangenisstraf op, aangezien hij al eerder met justitie in aanraking is gekomen in verband met het kweken van hennep. Daarnaast worden zijn Mercedes en een bedrag van bijna 11.000 euro in beslag genomen.

Zaak 3

Een verhuurmakelaar in een dorpje in het noorden van het land stelt de eigenaar van een door hem verhuurde woning eind 2006 op de hoogte van verdachte omstandigheden rondom dit huis. De makelaar meldt aan de eigenaar dat hij zelf heeft geobserveerd en vanuit de buurt heeft gehoord dat er mogelijk een hennepplantage in het pand zit. De eigenaar van de woning licht hierop de politie in. De politie treedt met de sleutel de woning binnen en treft in de woning een hennepkwekerij met 746 planten aan. De woning wordt gehuurd door een Vietnamese vrouw. Zij wordt door de politie aangehouden. De vrouw verklaart de woning gehuurd te hebben in opdracht van een Vietnamees uit het zuiden van het land. Voor het beheren van de kwekerij zou zij 5.000 euro krijgen. De kwekerij wordt bewaakt door een neefje van de Vietnamese huurster. Uit de verklaring van de vrouw en haar neefje blijkt dat de planten verzorgd worden door een Nederlandse man. De identiteit van deze man is onduidelijk gebleven. Ook de identiteit van de genoemde Vietnamees uit het zuiden is niet achterhaald omdat de vrouw niet voldoende informatie had of wilde geven over zijn identiteit.

Zaak 4

Net voor de zomer in 2006 belt een anonieme melder naar een politiebureau om aan te geven dat er in een pand bij hem in de buurt mogelijk een hennepkwekerij zit. Volgens de melder woont hier een buitenlandse man die het zichtbaar "ruim liet hangen". Hierop onderneemt de politie actie. In plaats van direct de woning binnen te gaan, wordt een onderzoek gestart naar de andere bezittingen van de man en zijn familie. Na dit korte vooronderzoek wordt een rechercheonderzoek gestart naar het Vietnamese echtpaar, waaronder een strafrechtelijk financieel onderzoek (SFO).

Uit het SFO blijkt dat het echtpaar drie koophuizen op zijn naam heeft. Een van de huizen fungeert als woonhuis en in twee anderen wordt hennep gekweekt. De twee 'kweekpanden' blijken ruim drie jaar in bezit te zijn van de verdachten en er wordt aannemelijk gemaakt dat er meerdere keren geogst is. De vrouwelijke verdachte is tevens eigenaresse van een

nagelstudio, welke wordt gebruikt voor het fingeren van een legaal inkomen van het echtpaar. Bij de financiering van de aankoop van een van de 'kweekpanden' blijkt dat er een bedrag van 60.000 euro op onverklaarbare wijze is verkregen. Bij aankoop van het andere kweekpand is dit een bedrag van 63.000 euro. Het echtpaar probeert de inkomsten van de hennepcultuur te camoufleren door middel van leningen van wel tien Vietnamese familieleden, waaronder een in Vietnam wonende broer van de hoofdverdachte. Deze broer heeft in totaal zo'n 170.000 euro overgemaakt vanuit Vietnam. In de praktijk geeft het echtpaar de familieleden in Nederland contante geldbedragen. Deze geldbedragen worden vervolgens overgemaakt op hun rekening onder de noemer van een lening. Of er ook geld naar Vietnam is gebracht, blijft onduidelijk. Wel heeft het echtpaar onroerend goed in Ho Chi Minh Stad. Naast de huizen staan er ook drie dure auto's op naam van de verdachten. Uit gegevens van de belastingdienst blijkt dat het echtpaar in de periode 2005 tot en met 2007 minimaal 230.000 euro, niet te rijmen met hun inkomsten, uitgeeft. Bij doorzoeken van panden en van de nagelstudio, blijkt er nog meer onverklaarbaar bezit te worden aangetroffen. Zo is er in het plafond van de nagelstudio een bedrag van 120.000 euro verstopt.

Uit het politieonderzoek blijkt dat de mannelijke verdachte de kwekerij opbouwt en dat het echtpaar samen de planten verzorgt. Zij verkrijgen de kweekbenodigdheden bij een growshop die vermoedelijk ook de afnemer is van de geogoste hennep. Het Vietnamese echtpaar wordt verantwoordelijk gehouden voor het beroepsmatig telen van hennep en witswassen. Op basis van het SFO blijkt het wederrechtelijk verkregen voordeel uit de hennepkwekerijen respectievelijk 568.000 (22 oogsten) en 345.000 euro (15 oogsten). De mannelijk verdachte krijgt naast de ontnemingregeling ook een celstraf van twee jaar opgelegd.

Zaak 5

Halverwege 2007 krijgt de politie een anonieme tip over een vermoedelijke hennepkwekerij in een plaats in het oosten van het land. De politie treft een hennepkwekerij aan met 373 planten. De eigenaar verhuurt de woning via een vastgoedbedrijf aan een Vietnamese man. Deze blijkt een katvanger, die in ruil voor een geldbedrag de woning huurt. In de woning worden een andere Vietnamese man en een Vietnamese vrouw aangetroffen. Zij worden aangehouden voor nader onderzoek. In totaal worden in vijftien woningen (sporen/oogsten van) kwekerijen aangetroffen.

De in de woning aangehouden Vietnamese hoofdverdachte coördineert de woninghuur, bestelt kweekbenodigdheden, coördineert de opbouw van de kwekerijen, de kweek, het wagenpark, de verkoop van de hennep en neemt de betalingen van de klanten in ontvangst. De vrouwelijke medeverdachte is zijn rechterhand. Zij stuurt het personeel aan, verricht betalingen voor huurwoningen, koopt materialen voor de kwekerijen, bewaart post en sleutels van kweeklocaties, weegt, verpakt en verplaatst de oogsten, bewaart grote sommen contant geld en ruimt kwekerijen op. Een Nederlandse tussenpersoon selecteert potentiële huurwoningen voor de hoofdverdachte in Nederland en Duitsland. Uiteindelijk treft de Duitse politie ook in een van deze woningen een hennepkwekerij aan. De kweekbenodigdheden worden gehaald bij een bij de politie bekende growshop. Bij de inrichting wordt een Vietnamese elektricien gebruikt. De verzorgers zijn Vietnamese en Nederlandse personen,

die soms meerdere kwekerijen onderhouden. Afscherming van de criminele activiteiten vindt onder meer plaats door gebruik te maken van Vietnamese en Nederlandse katvangers bij de registratie van huurwoningen en auto's. De communicatie verloopt grotendeels via sms-berichten. Over de tap blijkt dat de hoofdverdachte regelmatig overlegt met een andere Vietnamese man over betalingen van huurwoningen, de aanschaf van bedrijfsvoertuigen en hennepoogsten. Hij speelt vermoedelijk een rol in de aansturing van het netwerk, maar dit kan de politie niet hard maken. Het is duidelijk dat er gezamenlijke belangen zijn. Daarnaast vinden er transacties plaats tussen de Vietnamese verdachten en een bekende Nederlandse kampersfamilie, die tevens in een ander lopend rechercheonderzoek naar voren komt.

De hoofdverdachten maken zich schuldig aan witwassen van opbrengsten uit hennep-teelt. De mannelijke verdachte heeft weinig inkomsten voor de Belastingdienst, terwijl hij de laatste elf maanden ruim tweeëneenhalve ton aan geld en luxegoederen verworven heeft. Uit MOT-meldingen blijkt dat hij diverse malen duizenden euro's overmaakt naar Vietnam. Andere ongebruikelijke transacties zijn de aankoop van dure auto's met contante betalingen en er worden grote contante bedragen in de woningen van de hoofdverdachte en zijn rechterhand aangetroffen. De twee zijn tevens frequente casinobezoekers. De verdachten worden veroordeeld tot gevangenisstraffen (36 resp. 24 maanden) voor witwassen en deelname aan een criminele organisatie. Er worden vijf auto's, ruim een ton aan contant geld en andere luxegoederen ontnomen. Twee andere verdachten krijgen voorwaardelijke gevangenisstraffen en werkstraffen.

Zaak 6

Naar aanleiding van een melding van een energiemaatschappij over een mogelijk in werking zijnde hennepkwekerij voert de politie een warmtescan uit bij de betreffende woning, waar tevens de ramen van de bovenverdieping blijken te zijn afgeplakt. De politie besluit het pand te betreden en treft een in werking zijnde hennepkwekerij aan. De in de woning aanwezige Vietnamese man wordt aangehouden. Hij verklaart dat hij de kwekerij samen met een andere Vietnamees heeft opgezet. Uit de politiestructuren blijkt dat de twee verdachten al drie keer eerder in verband zijn gebracht met hennepkwekerijen.

De hoofdverdachte verklaart twee jaar geleden in Canada te zijn geweest. Daar leerde hij van vrienden hoe een hennepkwekerij op te zetten en kreeg hij het idee om in Nederland te gaan kweken. De kweekbenodigdheden zijn gehaald bij een growshop. Deze growshop verstrekke een telefoonnummer van een persoon bij wie ze hennepstekken kunnen kopen en de gekweekte hennep kunnen verkopen. Deze transacties gebeuren buiten de growshop om op een parkeerplaats van een McDonald's filiaal.

De politie vraagt bij de Belastingdienst en de banken gegevens op over de verdachten. Uit de bankrekeninggegevens blijkt dat zij allemaal meer geld ontvangen en uitgeven dan ze volgens de Belastingdienst aan legaal inkomen hebben. Er worden grote contante bedragen gestort op de diverse bankrekeningen. Op de rekening van een verdachte wordt rond de oogstperiode van de hennep toppen contant geld gestort. Daarnaast doen de verdachten uitgaven ten behoeve van andere woningen waar hennepkwekerijen zijn aangetroffen of worden opgezet. De echtgenote van één verdachte werkt bij een nagelstudio, waar nog

veertien andere vrouwen in dienst zijn. De politie vermoedt dat de nagelstudio een rol speelt in het witwassen van hennepgeld. Hierop is vanwege capaciteitsgebrek echter niet doorgerechercheerd.

Zaak 7

In de zomer van 2007 komt er een anonieme brief binnen bij de politie. In deze brief staan vijf adressen waar mogelijk een hennepkwekerij is aangelegd. Op al deze adressen worden vervolgens ook hennepkwekerijen door de politie ontmanteld. In elke kwekerij wordt een Vietnamees aangetroffen.

In een later ontmantelde kwekerij in 2010 wordt een Vietnamese vrouw aangehouden die verklaart dat zij gedwongen wordt tot het houden van een kwekerij. Zij zou te werk worden gesteld als prostituee in Scandinavië indien zij zou weigeren. De verdachte van deze bedreiging is een Vietnamese man wiens naam in diverse hennepzaken in de regio naar voren komt, waaronder ook de bovengenoemde kwekerijen uit 2007. Volgens de politie is deze man de spin in het web van een groter crimineel netwerk van in totaal ongeveer dertien personen. Zo zou hij schijnhuwelijken arrangeren en op deze wijze familieleden naar Nederland laten komen die vervolgens aan het werk worden gezet in nagelstudio's, loempiakramen of hennepkwekerijen. Bij de politie rijst het vermoeden dat bij een aantal van deze personen, mogelijk onder dwang, hennepkwekerijen in hun woning worden aangelegd. Hierdoor is inmiddels een redelijk omvangrijke criminele operatie ontstaan met verschillende Vietnamezen. Enkele partners van deze Vietnamezen hebben bedrijfjes in loempiaproducten en hebben ook auto's op naam van het bedrijf staan. Enkele van deze auto's worden gesignaleerd bij een grote Nederlandse hennephandelaar in het oosten van het land. Ook de hoofdverdachte heeft samen met zijn vrouw een eigen bedrijf in loempiaproducten. Zijn dochter is eigenaar van diverse nagelstudio's. De politie vermoedt dat deze ondernemingen worden gebruikt voor het witwassen van inkomsten uit de hennepcultuur. De familie van de hoofdverdachte heeft een luxueus huis gekocht van meer dan vijf ton en beschikt over een veelheid aan luxe goederen.

Zaak 8

Begin 2010 komt bij de politie een anonieme brief binnen uit Italië, waarin staat dat een Italiaan verblijvende op een adres in Noord-Holland drugs koopt in Nederland en verkoopt in Italië. Op dit adres werd in 2009 al eens een hennepkwekerij aangetroffen. De eigenaar van de woning is een Nederlander, die de woning verhuurt aan een onbekende Vietnamese vrouw. Zij blijkt op een ander adres te wonen, waar in 2009 een grote hennepplantage is aangetroffen. Volgens buurtbewoners komen er al ruim een jaar drie Italiaanse mannen die een tijdje in de woning verblijven en dan weer langer weg zijn. Zij rijden in een auto die op naam staat van de Vietnamese huurster. Enkele maanden later wordt deze auto aangehouden. De bestuurder is de Italiaan uit de anonieme brief, die wordt aangehouden wegens rijden onder invloed van softdrugs. Hij blijkt een openstaande straf te hebben van 120 dagen. In 2008 is hij veroordeeld wegens bezit van meer dan 30 gram hennep.

Hij verzoekt om bijgestaan te worden door een gerenommeerd Nederlands advocatenkantoor. De maand erop wordt dezelfde man in gezelschap van drie andere Italianen aan-

gehouden en meegenomen naar het bureau. Zij waren gesignaleerd bij dezelfde woning. De mannen hebben hun identiteitsbewijzen niet bij zich. Deze worden naar het bureau gebracht door een Vietnamese man, die verklaart dat de Italianen op het adres van een andere Vietnamees verblijven. Beide Vietnamezen hebben antecedenten.

De hoofdverdachte van het hennepnetwerk is de broer van de huurster. Volgens de CIE is hij een 'grote jongen' in de hennephandel, die hier veel geld mee verdient. De man heeft meerdere hennepantecedenten en zou XTC naar het buitenland smokkelen. De politie treft op zijn adres een vuurwapen aan. Zijn zus, de huurder van het huis waarin de Italianen verblijven, heeft verschillende andere auto's op haar naam staan, waaronder de auto waarin de Italianen rondrijden. Daarnaast is zij bedrijfsleider van een growshop, die stekken levert aan hennepkwekerijen en er is bekend dat de oogst van een kwekerij teruggebracht wordt naar de growshop. De eigenaar van de growshop is een Nederlander. Deze wordt in hetzelfde jaar aangehouden bij een woonwagenkamp met bijna 700 hennepstekken in zijn auto. De hoofdverdachte heeft verschillende koopwoningen met hennepkwekerijen waar hij stromannen, vaak Vietnamezen, inzet die hennepplanten verzorgen. In dezelfde woningen zijn in het verleden vaker hennepkwekerijen aangetroffen. Een van hen is afkomstig uit Tsjechië. De hoofdverdachte heeft verschillende auto's, die op naam staan van verschillende andere Vietnamese personen, of waarvan andere personen gebruikmaken. Een auto wordt door iemand aangekocht en geregistreerd op diens naam en na drie maanden doorgeschoven naar een familielid. Het criminele netwerk strekt zich, voor zover zichtbaar, uit over meerdere provincies in heel Nederland. Er zijn links naar diverse growshops. De vrouw van een van de medewerkers heeft een nagelstudio, waar vermoedelijk opbrengsten uit hennephandel worden witgewassen. Een ander Vietnamees contact van de hoofdman is volgens de CIE ook een grote man op het gebied van hennephandel, die veel andere Vietnamezen voor zich heeft werken. Hij en zijn vriendin gebruiken een nagelstudio in een andere plaats om de inkomsten wit te wassen. Volgens CIE-info is deze Vietnamees bezig met voorbereidingen om in Zweden hennepkwekerijen op te zetten. De politie vermoedt dat de opbrengsten van de hennep teelt tevens worden witgewassen door middel van het investeren in hypotheken voor de koopwoningen. Volgens CIE-informatie investeert de hoofdverdachte de opbrengsten van de hennephandel in stukken grond in Vietnam.

De Vietnamezen worden verdacht van handel in hennep en uitvoer van hennep naar Italië, waarbij ze samenwerken met de Italianen; de vermoedelijke afnemers van de drugs. De Italianen zouden connecties hebben met de maffia van Napels. Door de stuurgroep wordt besloten om geen rechercheonderzoek naar de zaak te starten.

Zaak 9

Van zaak 9 is geen samenvatting opgenomen, omdat deze zaak ten tijde van deze rapportage nog niet is afgedaan.

Bijlage 2 Lijst met interviewrespondenten

Mw. T. Blom	Senior medewerker en rechercheur vreemdelingenzaken, Regiopolitie Brabant-Noord
Dhr. A. Borovicka	International Cooperation Coordinator at the National Drug Headquarter (Prague), Tsjechië (schriftelijk)
Dhr. mr. W. Bos	Officier van Justitie, Arrondissementsparket 's-Hertogenbosch, Openbaar Ministerie
Mw. C. Checcinato	Operations Department, Organised Crime Networks O6, Europol
Dhr. R. van Cuijk	Divisie Recherche Eindhoven, Hennep Ondersteunings Team, Regiopolitie Brabant Zuid-Oost
Dhr. H. van Dam	Financieel rechercheur, Regiopolitie Utrecht
Dhr. J. van Dorp MBA	Unithoofd operationele ondersteuning en portefeuillehouder hennepaanpak, Regiopolitie Zaanstreek-Waterland
Dhr. H. Eggens	Coördinator Regionale Recherche, Regiopolitie Gelderland-Midden
Dhr. H. van Emden	Financieel rechercheur, Regiopolitie Utrecht
Dhr. J. Evers	Teamleider Georganiseerde Criminaliteit Hennep, Regiopolitie Brabant-Noord
Dhr. Mr. J. Francissen	Officier van Justitie, Openbaar Ministerie
Dhr. N. Garlic	Project Checkpoint, Europol
Dhr. F.Th. Haubrich	Regionaal Informatie- en Expertisecentrum (RIEC) Noord-Holland, Kennisknooppunt Zaanstreek-Waterland / Belastingdienst Holland-Noord
Dhr. A. Jeroense	Coördinator Regionale Recherche, Regiopolitie Gelderland-Midden
Dhr. T. Kubik	National Drug Headquarter (Prague), Tsjechië (schriftelijk)
Dhr. R. Kuiper	Bovenregionale Recherche Noord- en Oost-Nederland
Dhr. M. Mooij	Regionaal Informatie- en Expertisecentrum (RIEC) Noord-Holland, Kennisknooppunt Zaanstreek-Waterland
Dhr. S. Najman	National Drug Headquarter (Prague), Tsjechië (schriftelijk)
Dhr. mr. B. Nieuwenhuizen	Hoofdofficier van Justitie, Arrondissementsparket 's-Hertogenbosch / Voorzitter Landelijke Taskforce Georganiseerde Hennepcultuur, Openbaar Ministerie
Mw. J. Oosten	Recherchekundige, Bovenregionale Recherche Noord- en Oost-Nederland
Dhr. M. Oskam	Divisie Recherche, Financiële Recherche Dienst, Regionaal Coördinatiepunt Aanpak Hennepcultuur, Regiopolitie Flevoland
Dhr. O. Pierre	Operations Department, Organised Crime Networks O6, Europol
Mw. K. Rühl	Bundeskriminalamt, SO 22 - Auswertung Cannabis, Duitsland (schriftelijk)

Dhr. H. Schuppers	Regionaal Hennep Coördinator, Regiopolitie Noord- en Oost-Gelderland
Dhr. M. Smit	Regionale Recherche, Regiopolitie Noord-Holland-Noord
SOCA	Information provided by the Serious Organised Crime Agency (SOCA), United Kingdom (schriftelijk)
Mw. M. Stam - In 't Veld	Afdeling projectvoorbereiding, Regiopolitie Zaanstreek-Waterland
Dhr. G. Strootker	Parketsecretaris, Openbaar Ministerie
Dhr. J. van der Velde	Bovenregionale Recherche Noord- en Oost-Nederland
Mw. C. de Vries	Afdeling projectvoorbereiding, Regiopolitie Zaanstreek-Waterland
Dhr. H. de Weerd	Regionaal Hennep Coördinator, Regiopolitie Noord- en Oost-Gelderland
Dhr. H. Wilting	Bureau Financiële Recherche (BFR), Regiopolitie Gelderland-Midden

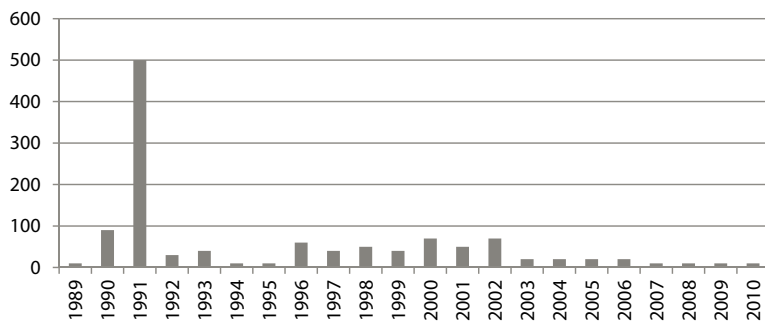
Bijlage 3 Tabellen en figuren

Tabel 1 – Overzicht grootste Vietnamese diaspora gemeenschappen

Land	Aantal
Verenigde Staten	1.500.000
Cambodja	600.000
Frankrijk	250.000
Australië	157.000
Canada	152.000
Rusland	150.000
Duitsland	84.000
Tsjechië	45.000 – 60.000
Polen	30.000 – 50.000
Verenigd Koninkrijk	35.000

Bron: Nožina (2010)

Figuur 1 – Aantal asielverzoeken van Vietnamese burgers in Nederland

Bron: CBS Statline, december 2011

Tabel 2 – Spreiding Vietnamese immigranten over Nederland

Jaar	Noord	Oost	West	Zuid
1996	1007	2183	4240	2286
1997	957	2176	4356	2341
1998	912	2187	4493	2392
1999	918	2219	4611	2468
2000	905	2272	4681	2531
2001	873	2316	4817	2560
2002	882	2558	4921	2737
2003	928	2706	5194	2828
2004	944	2781	5371	2910
2005	943	2820	5501	2935
2006	947	2737	5584	2928
2007	920	2716	5564	2915
2008	885	2684	5490	2930
2009	873	2730	5544	2921
2010	875	2780	5562	2936

Bron: CBS Statline, 22 juni 2011

Tabel 3 – Aantal Vietnamese immigranten in 2009 naar leeftijdscategorie

Leeftijd	2009	
	n	%
0 tot 10 jaar	20	4,8
10 tot 20 jaar	42	10,0
20 tot 30 jaar	236	56,2
30 tot 40 jaar	90	21,4
40 tot 50 jaar	23	5,5
50 tot 60 jaar	7	1,7
60 tot 70 jaar	0	0,0
70 tot 80 jaar	1	0,2
80 tot 90 jaar	1	0,2
90 jaar of ouder	0	0,0
Totaal alle leeftijden	420	100%

Bron: CBS Statline, 22 juni 2011

Tabel 4 – Vietnamese immigranten naar gezinssamenstelling

	2005		2006		2007		2008		2009	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Gezinsverband										
Totaal gezinsverband	43	12,3	40	11,9	31	10,1	29	7,2	48	11,4
Echtpaar (plus evt kind)	3	0,9	6	1,8	11	3,6	4	1,0	7	1,7
Eenoudergezin met vader	7	2,0	5	1,5	0	0,0	5	1,2	0	0
Eenoudergezin met moeder	33	9,5	27	8,1	12	3,9	20	5,0	37	8,8
Samenwonend paar met kinderen	0	0,0	2	0,6	8	2,6	0	0,0	4	1,0
Alleengaanden										
Totaal alleengaanden	306	87,7	295	88,1	276	89,9	372	92,8	372	88,6
Totaal	349	100%	335	100%	307	100%	401	100%	420	100%

Bron: CBS Statline, 22 juni 2011

Tabel 5 – Migratiemotieven van Vietnamese immigranten

Jaar	Arbeid	Asiel	Gezinsmigratie	Studie	Au pair/stage	Overige	Totaal
1995	6	48	124	11	0	0	189
1996	7	40	181	16	0	1	244
1997	19	24	161	53	1	3	262
1998	11	16	222	60	0	5	313
1999	20	14	173	98	1	4	310
2000	18	48	247	93	0	2	407
2001	21	40	216	291	2	9	580
2002	21	43	248	405	0	14	732
2003	17	36	209	288	3	9	561
2004	30	11	154	233	3	43	472
2005	22	11	122	148	4	24	330
2006	25	11	127	150	1	2	316
2007	23	18	82	151	4	8	283
2008	43	23	131	157	12	11	377
2009	19	4	150	178	17	22	391
Totaal	302	383	2397	2154	31	135	5767

Bron: CBS Statline, 30 december 2011

Tabel 6 - Vietnamese inwoners per gemeente (top 25)

1	Purmerend	787	14	Leeuwarden	343
2	Hoorn	723	15	Den Bosch	324
3	Almere	707	16	Groningen	319
4	Rotterdam	634	17	Delft	288
5	Nijmegen	593	18	Venlo	278
6	Helmond	565	19	Breda	277
7	Alkmaar	485	20	Heerhugowaard	274
8	Arnhem	470	21	Utrecht	268
9	Eindhoven	466	22	Roosendaal	264
10	Amsterdam	462	23	Nieuwegein	263
11	Spijkernisse	449	24	Goes	257
12	Den haag	393	25	Lelystad	250
13	Zwolle	347			

Bron: CBS Statline, 12 januari 2012

Tabel 7 - Leeftijd van totale Vietnamese bevolking in Nederland

Leeftijd	2011	
	n	%
0 tot 10 jaar	2901	14,9
10 tot 20 jaar	3089	15,8
20 tot 30 jaar	3346	17,2
30 tot 40 jaar	3308	17,0
40 tot 50 jaar	3364	17,2
50 tot 60 jaar	2507	12,8
60 tot 70 jaar	667	3,4
70 tot 80 jaar	249	1,3
80 tot 90 jaar	74	0,4
90 jaar of ouder	5	0,0
Totaal alle leeftijden	19510	100%

Bron: CBS Statline, 12 januari 2012

Tabel 8 – Aantal geregistreerde Vietnamezen per 1000 inwoners¹

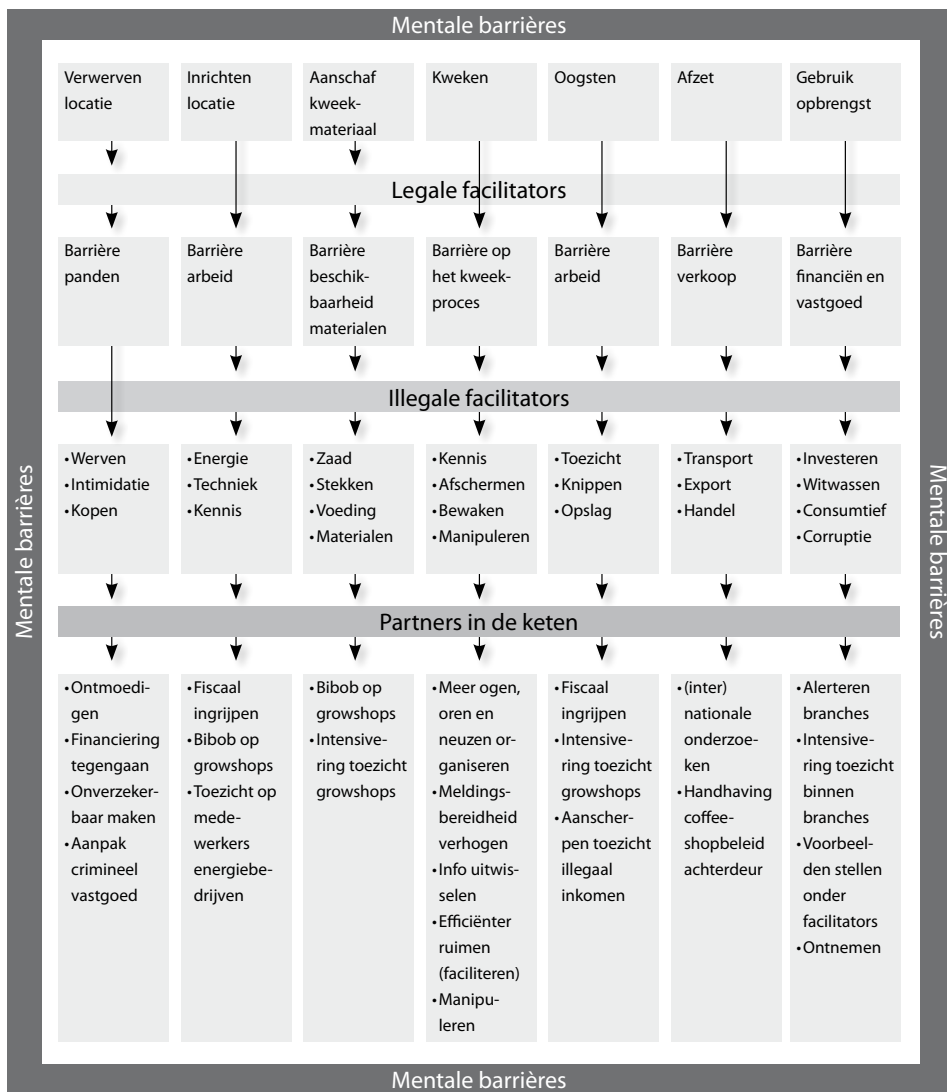
	Bevolking totaal*	Vietnamezen (officiële cijfers)**	Vietnamezen x1000 inwoners	bronjaar
Nederland	16.847.010	20.000	1,2	2011
Verenigd Koninkrijk	62.698.360	40.000	0,6	2011
Tsjechië	10.190.210	55.500	5,5	2011
Duitsland	82.329.760	84.000	1,0	2009

Bronnen: * *CLA Factbook (2011)*, via www.indexmundi.com; ** Nederland, *Centraal Bureau voor de Statistiek, 2011*; UK, *SOCA (2012)*; Tsjechië, *Department for Asylum and Migration Policy; Ministry of the Interior of the Czech Republic, 30 november 2011*; Duitsland, *Statistisches Bundesamt, 31 december 2009 (via www.destatis.de)*

Eindnoot

1. Het (geschatte) aantal ongedocumenteerde Vietnamese inwoners is in de berekening niet meegenomen. Van Duitsland zijn de meest recente beschikbare gegevens van het aantal officieel geregistreerde Vietnamese inwoners afkomstig van december 2009.

Bijlage 4 Barrièremodel voor de aanpak van hennepsteelt

Bron: Spapens et al. (2007), afgeleid van CCV (2010, p.45).

Verschenen in de Bekereeks

2008

Ambtscriminaliteit aangegeven?

Een onderzoek naar het opvolgen van en kennis over de wettelijke verplichting tot aangifte van artikel 162 Sv misdrijven

Verborgene problemen

Een onderzoek naar (de aanpak van) criminaliteit onder Antillianen in Nederland

Bont en Blauw

Een onderzoek naar de strafrechtelijke behandeling van geweldszaken tegen politieambtenaren en de bejegening van slachtoffers daarvan door de politie en het openbaar ministerie

Uitstel van behandeling?

Een verkennend onderzoek naar TBS-gestelden met en zonder een combinatievonnis en de mogelijke effecten van detentie

2009

Huwelijksdwang. Een verbintenis voor het leven?

Een verkenning van de aard en aanpak van gedwongen huwelijken in Nederland

Inpakken niet nodig

Een profiel van straatrovers en straatrovers in Almere

Back on Track?

Een evaluatieonderzoek naar de onthemende projecten van de Bijzondere Jeugdbijstand in Vlaanderen

CoVa volgens plan?

Een vooronderzoek naar de mogelijkheden en reikwijdte van een effectonderzoek van de cognitieve vaardigheidstraining

Achter de schermen

Een verkennend onderzoek naar downloaders van kinderporno

2010

Tot de dood ons scheidt

Een onderzoek naar de omvang en kenmerken van moord en doodslag in huiselijke kring

Kwetsbaar beroep

Een onderzoek naar de prostitutiebranche in Amsterdam

Cameratoezicht in beweging

Ervaringen met nieuwe vormen van cameratoezicht bij de Nederlandse politie

2011

Los van drank

Procesevaluatie Haltafdoening Alcohol

Lastige verhalen

Een exploratief onderzoek naar valse aangiften van zedenmisdrijven door meisjes van 12-18 jaar

Wapenfeiten

Een onderzoek naar overvallen en overvallers in Nijmegen

Snelle jongens

Een onderzoek naar drugsrunners en daaraan gerelateerde problematiek in Limburg-Zuid

2012

De schade hersteld?

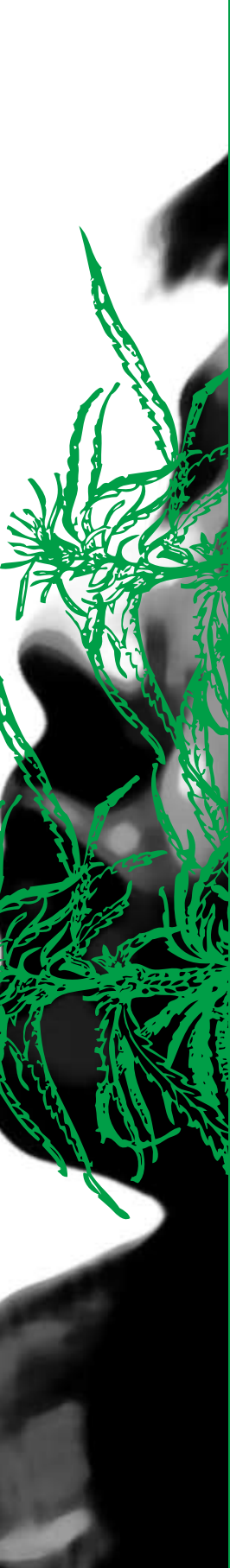
Een onderzoek naar herstelbemiddeling bij jeugdige delinquenten in Vlaanderen

Onder Controle?

Een procesevaluatie van de gedragsinterventie 'Korte Leefstijltraining voor verslaafde justitiabelen'

Planmatig en flexibel

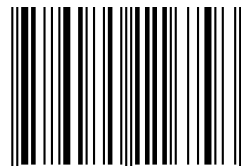
Procesevaluatie gedragsinterventie CoVa+

Het telen van hennep wordt in Nederland al langere tijd niet meer als onschuldige bijverdienste gezien. Uit onderzoek is bekend dat de georganiseerde misdaad zich op grote schaal bezighoudt met hennepsteelt. Opvallende nieuwkomers in de hennepsteelt zijn Vietnamezen, die niet tot de traditionele criminele groeperingen in Nederland behoren.

Dit boek is het resultaat van een exploratief onderzoek naar de rol van Vietnamezen in de hennepsteelt in Nederland. Het onderzoek vond plaats in opdracht van het voormalig Programma Aanpak Georganiseerde Hennepsteelt (PAGH) en de Raad van Korpschefs. Er wordt aandacht besteed aan verschillende kenmerken van Vietnamese verdachten in de Nederlandse hennepsteelt en hun werkwijze. Daarnaast komen de achtergronden en ontwikkeling van de Vietnamese betrokkenheid in de hennepsteelt aan de orde, zowel in Nederland als in enkele andere Europese landen waar Vietnamese hennepstellers al langere tijd prominent aanwezig zijn. Tot slot wordt de aanpak van deze vorm van criminaliteit besproken.

ISBN 978-90-75116-79-3

9 789075 116793 >

www.beke.nl